SEBASTIAN BARRY
„Romanul meu preferat din acest an.“
KAZUO ISHIGURO, laureat al Premiului Nobel
ZILE FĂRĂ SFÂRȘIT
PREMIUL COSTA
NOMINALIZARE LA PREMIUL MAN BOOKER
cpt

SEBASTIAN BARRY
„Romanul meu preferat din acest an.“
KAZUO ISHIGURO, laureat al Premiului Nobel
ZILE FĂRĂ SFÂRȘIT
PREMIUL COSTA
NOMINALIZARE LA PREMIUL MAN BOOKER
cpt

Capitolul 1
Capitolul 2
Capitolul 3
Capitolul 4
Capitolul 5
Capitolul 6
Capitolul 7
Capitolul 8
Capitolul 9
Capitolul 10
Capitolul 11
Capitolul 12
Capitolul 13
Capitolul 14
Capitolul 15
Capitolul 16
Capitolul 17
Capitolul 18
Capitolul 19
Capitolul 20
Capitolul 21
Capitolul 22
Capitolul 23

Carte
Pentru
Toți

Sebastian Barry s-a născut în 1955 la Dublin și a studiat la Trinity College din Dublin. Printre posturile sale academice se numără cele de *writing fellow* la University of Iowa (1984) și la Trinity College, Dublin (1995–1996).

A publicat piese de teatru, poezie și mai multe romane, printre care *The Whereabouts of Eneas McNulty* (1998), *Annie Dunne* (2002) și *Calea cea lungă* (*A Long Long Way*, 2005), carte aflată printre finalistele la Premiul Man Booker și la International IMPAC Dublin Literary Award. Romanul său *Jurnalul ascuns* (*The Secret Scripture*, 2008) a fost finalist la Premiul Man Booker și a câștigat Premiul James Tait Black Memorial și Premiul Costa, iar *On Canaan's Side* (2011) a fost nominalizat la Premiul Man Booker și a câștigat Premiul Walter Scott. Cele mai noi romane ale sale sunt *Un gentleman de ocazie* (*The Temporary Gentleman*, 2014) și *Zile fără sfârșit* (*Days Without End*, 2016), ultimul dintre ele nominalizat la Premiul Man Booker și câștigător al Premiului Costa și al Premiului Walter Scott.

Sebastian Barry trăiește în comitatul Wicklow din Irlanda, împreună cu soția și cei trei copii.

SEBASTIAN BARRY

ZILE FĂRĂ SFÂRȘIT

Traducere din limba engleză și note
OANA CELIA GHEORGHIU

LITERA
București
2019

Days Without End
Sebastian Barry
Copyright © 2016 Sebastian Barry

Carte Pentru Toți este parte
a Grupului Editorial Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4, București, România
tel.: 021 319 63 93; 0752 101 777
e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteți vizita pe
www.litera.ro

Zile fără sfârșit
Sebastian Barry

Copyright © 2018, 2019 Grup Media Litera
pentru ediția în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactor: Mariana Petcu
Copertă: Flori Zahiu
Tehnoredactare și prepress: Ofelia Coșman

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BARRY, SEBASTIAN
Zile fără sfârșit / Sebastian Barry; trad. din lb. engleză: Oana Celia Gheorghiu – București: Litera, 2019
ISBN 978-606-33-4181-6
ISBN EPUB 978-606-33-5617-9
I. Gheorghiu, Oana Celia (trad.)
821.111

Fiului meu, Toby

Am văzut un călător prea obosit de drum
Înveșmântat în zdrențe.

John Mathias

Capitolul 1

Metoda de a pregăti un mort pentru înmormântare în Missouri lua, cu siguranță, premiul cel mare. Parcă îi dichiseau pentru însurătoare pe bieții noștri soldați căzuți, nu pentru moarte. Toate uniformele periate cu ulei de lampă până ajungeau într-o stare pe care nu o văzuseră niciodată pe când erau în viață. Fețele perfect bărbierite, ca și cum îmbălsămătorul nu voia să se vadă nici un fir de păr. Nimeni dintre cei care-l știau nu l-ar fi putut recunoaște pe soldatul Watchorn pentru că celebrii lui favoriți dispăruseră. În orice caz, morții îi place să facă un străin din tine. E adevărat că sicriele erau numai din lemn ieftin, dar nu asta era ideea. Ridicai unul dintre ele și greutatea trupului făcea ca sicriul să se deformeze. Lemnul era tăiat atât de subțire la gater că era mai degrabă o șipcă decât o scândură. Dar băieților morți nu le pasă de asemenea lucruri. Ideea era că ne bucuram să-i vedem atât de dichisiți, în condițiile date.

Vorbesc acum despre sfârșitul primei mele implicări în treburi de război. Trebuie să fi fost prin 1851. Din moment ce mă maturizasem, mă înrolasem voluntar la șaptesprezece ani în Missouri. Dacă aveai două mâini și două picioare, te primeau. Dacă erai un puști cu un singur ochi, pesemne te-ar fi primit și așa. Singura leafă mai proastă decât cea mai proastă leafă din America era solda din armată. Și te hrăneau cu chestii ciudate până începea să-ți pută rahatul. Dar erai bucuros să ai ceva de lucru pentru că, dacă nu munceai pentru câțiva dolari în America, făceai foamea, lecția asta o învățasem. Ei bine, eu mă săturasem să-mi fie foame.

Crede-mă când îți spun că există un anumit tip de bărbat care iubește să slujească în armată, oricât de meschină ar fi plata. În primul rând, ți se dădea un cal. Putea fi o mârțoagă terminată, putea fi chinuit de colici, putea avea o gușă în gât de mărimea unei bile, dar era un cal. În al doilea rând, primeai o uniformă. Putea avea oarecce lipsuri la capitolul cusături, dar era o uniformă. Albastră ca fundul unei muște albastre de carne.

Pe cinstea mea, armata a fost o viață bună. Aveam șaptesprezece ani sau pe acolo, n-aș putea să spun cu siguranță. N-am să spun că anii de până la zilele mele în armată au fost ușori. Dar tot dansul ăla a pus mușchi pe mine, eram slab și vânos. Nu îmi vorbesc de rău clienții, îi vorbesc de bine. Dacă dai un dolar pe un dans, vrei să zboare pe podea de banii ăștia, numai Dumnezeu știe.

Da, armata m-a primit și o spun cu mândrie. Slavă Domnului că John Cole a fost primul meu prieten din America și la fel și din armată, și ultimul meu prieten, de fapt. A fost lângă mine în aproape toată această extrem de surprinzătoare viață de yankeu care a fost bună în toate privințele. Doar un băiat ca și mine, dar chiar și la șaisprezece ani arăta ca un bărbat în toată firea. Prima dată l-am văzut când avea paisprezece ani sau cam așa, foarte diferit. Asta a spus și proprietarul cârciumii. E timpul, băieți, nu mai sunteți copii, zice el. Față întunecată, ochi negri, ochi de indian le spunea pe vremea aia. Strălucitori. Tipii mai în vârstă din pluton ziceau că indienii sunt doar niște băieți răi, băieți răi fără expresie pe față, gata să te ucidă de cum se uită la tine. Spuneau că indienii trebuie rași de pe fața pământului, mai mult, că asta ar fi cea mai bună politică. Soldaților le place să spună lucruri neobișnuite. Din asta e făcut curajul, cel mai probabil, spunea John Cole, din a fi un om înțelegător.

John Cole și cu mine ne-am dus împreună la centrul de voluntariat, firește. Ne oferam la pachet, bănuiesc, și el arăta la fel de rupt în cur ca și mine. Ca gemenii. Ei, când am terminat la cârciumă, n-am plecat înțoliți. Cred că arătam ca niște cerșetori. Era născut în Noua Anglie, unde vigoarea dispăruse din pământul tatălui său. John Cole nu avea decât doisprezece ani când a fugit de-acasă în pribegie. Prima dată când l-am văzut, mi-am zis în gând, uite un tovarăș. Asta a și fost. Mi-am zis că arată ca un filfizon. Chiar așa tras cum era la față de foame. Am dat peste el sub un gard viu în nenorocitul de Missouri. Nu eram sub gardul viu decât ca urmare a faptului că se deschisese cerul și se revărsa asupra noastră. Departe în câmpiile alea mlăștinoase de dincolo de bătrânul St. Louis. M-așteptam să văd o rață adăpostindu-se acolo, nu o ființă umană. Cerul se deschide. Scormonesc ca

să mă ascund și deodată iată-l acolo. Altfel poate nici nu l-aș fi văzut. Prieten pe viață. O întâlnire ciudată, mâna destinului, ai putea spune. Norocos. Dar prima oară scoate un cuțitaș ascuțit pe care-l avea cu el, făcut dintr-un piron rupt. Avea de gând să-l înfigă în mine dacă încercam să-i fac rău. Era un băiat de treisprezece ani care părea foarte reținut, socot eu. Oricum, sub gardul viu de care am pomenit, când am început să stăm de vorbă, mi-a zis că stră-străbunică-sa era o indiancă al cărei trib dispăruse din est de multă vreme. Acum erau în teritoriul indienilor. Nu îi cunoscuse niciodată. Nu știu de ce mi-a spus toate astea atât de repede, doar că eram foarte prietenos și poate că s-a gândit că o să piardă prietenia aia dacă nu știam rapid de lucrurile rele. În fine. I-am spus cum să privească cel mai bine asta. Eu, copilul unor irlandezi săraci din Sligo, la fel de bătuți de soartă. Nu, noi, familia McNulty, nu aveam prea multe cu care să ne lăudăm.

Poate din respect pentru sufletul vulnerabil al lui John Cole, ar trebui să sar mai departe brusc și să evit relatările despre primii noștri ani. Doar că s-ar putea să recunoască și el că anii aceia au fost importanți în felul lor și nici n-aș putea să spun că au constituit în vreun fel o vreme a unei suferințe rușinoase. Au fost rușinoși? Eu nu văd lucrurile așa. Hai să le spun zilele noastre ca dansatori. De ce dracu' nu le-aș spune așa? Până la urmă, eram doar niște copii siliți să supraviețuiască pe un teren periculos. Și am supraviețuit și, după cum vezi, am trăit ca să povestesc. Pentru că făcurăm cunoștință sub un gard oarecare, ni s-a părut normal și ușor să ne asociem demersului curajos de a continua să supraviețuim. Adică John Cole, ca minor, și cu mine ne-am alăturat pașii pe drumul bătut de ploaie și am intrat în următorul oraș din ținutul acela de frontieră unde lucrau sute de mineri aspri și o jumătate de duzină de cârciumi turbulente de pe o stradă noroioasă se străduiau să-i distreze.

Nu că noi am fi știut prea multe despre asta. Pe vremea aceea, John Cole era un băiat plăpând, după cum m-am chinuit să explic, cu ochii lui negri tăciune și fața uscătivă ascuțită ca a unui ogar. Eu eram o versiune mai tânără a mea. Adică, deși aveam vreo cincisprezece ani, cred, după

aventurile mele prin America și Canada, arătam la fel de tânăr ca el. Dar habar nu aveam cum arăt. Copiii se pot simți mari și viteji și totuși să fie numai niște fărâme văzuți din afară.

– M-am săturat să umblu de colo până colo. Doi se descurcă mai bine împreună, a spus el.

Așa că apoi ne-a venit ideea să ne găsim de lucru, să curățăm rahat sau orice altă slujbă dezgustătoare pentru oamenii cuviincioși. Nu știam prea multe despre persoanele adulte. Nu prea știam noi prea multe despre nimic. Eram dispuși să facem orice și chiar jubilam la gândul ăsta. Eram gata să intrăm în haznale și să întoarcem căcatul cu lopata. Am fi fost poate fericiți și să comitem infracțiuni obscure, dacă asta nu presupunea capturare și pedeapsă, că nu știam. Eram două așchii de umanitate într-o lume dură. Eram de părere că porția noastră de hrană era pe acolo, trebuia doar s-o căutăm. Pâinea paradisului îi spunea John Cole, pentru că după prăbușirea tatălui lui frecventase adesea locurile acelea în care băgau în el în egală măsură imnuri religioase și mâncare neîndestulătoare.

Nu erau multe asemenea locuri în Daggsville. De fapt, nici unul. Daggsville însemna numai tărăboi, cai jegoși, uși trântite, strigăte ciudate. În acest moment al aventurilor mele biografice, trebuie să mărturisesc că purtam un sac vechi de făină legat în jurul taliei. Arăta oarecum a îmbrăcăminte, dar nu cine știe ce. John Cole arăta mai bine într-un costum vechi și ciudat care trebe că avea trei sute de ani, judecând după găurile din el. Oricum, îl cam bătea vântul pe la vintre, din câte-mi puteam da eu seama. Aproape că puteai să întinzi mâna și să-i măsori bărbăția, așa că ochii noștri făceau tot ce puteau să se uite în altă parte. Am pus la cale o metodă bună de a mă descurca cu așa ceva și mi-am fixat cu hotărâre privirea asupra feței lui, ceea ce nu era vreun efort, că era o față plăcută. Cum mergeam așa, ne apare înainte o clădire nouă-nouță din lemn proaspăt tăiat și cu cuiele recent bătute încă strălucind. „Saloon“ scria pe o pancartă, nici mai mult, nici mai puțin. Și, mai jos, o pancartă mai mică atârnând de-o sfoară, „Angajăm băieți curați“.

– Ia uite aici, spune John Cole, care nu avea multă știință de carte, ca mine, dar avea totuși câte ceva. Ei, zice el, pe inima scumpă a mamei mele, chiar îndeplinim jumătate din cerință.

Am intrat direct și iată o cantitate extrem de plăcută de lemn negru de bună calitate, de la podelele întunecate la tavan, un bar lung, la fel de subțire și de negru ca o baltă de petrol. Apoi ne-am simțit ca niște păduchi în boneta unei fete. De pe altă lume. Imagini ale acelor scene americane de grandoare care sunt mai confortabile când le privești decât când te afli în ele. Bărbatul de acolo, din spatele barului, într-o haină din piele de căprioară, lustruia filosofic o suprafață care nu avea nevoie de lustru. Se vedea ușor că era un stabiliment nou. Un tâmplar finisa scările spre camerele de sus, montând ultima secțiune a unei balustrade. Barmanul avea ochii închiși, altfel ne-ar fi văzut mai repede. Poate chiar ne-ar fi izgonit. Apoi ochii i s-au deschis și, în loc să se dea înapoi și să ne înjure, cum ne așteptam, individul acesta mai profund a zâmbit, părând mulțumit să ne vadă.

– Căutați băieți curați? zice John Cole, pe un ton destul de bătăios, încă profețind pericole.

– Sunteți bine-veniți, zice bărbatul.

– Suntem? întreabă John Cole.

– Sunteți. Sunteți exact ce trebuie, mai ales ăsta mic de aici, răspunde el. La mine se referea. Apoi, de parcă s-ar fi temut că John Cole s-ar putea simți jignit și ar întinde-o: Dar și tu ești, mai spune el. Vă dau cincizeci de cenți pe noapte, cincizeci de cenți pe noapte de căciulă, și de băut cât puteți duce, dacă puteți să beți, și puteți să dormiți în grajdul din spate, da, într-adevăr, plăcut și confortabil și al naibii de călduros. Asta dacă sunt mulțumit de voi.

– Și ce-avem de făcut? întreabă John, suspicios.

– Cea mai simplă muncă din lume, răspunde el.

– Care-i aia?

– Păi, să dansați, dansul e totul. Numai dans.

– Din câte știu io, nu suntem dansatori, spune John, hăbăuc acum, cumplit de dezamăgit.

– Nu trebuie să fiți dansatori după definiția de dicționar acceptată a cuvântului, spune bărbatul. Nu trebuie să vă azvârliți picioarele în sus, în orice caz.

– Bine, spune John, pierdut acum, având totuși în minte un aspect de bun-simț – dar noi nu avem haine în care să dansăm, asta-i sigur, adaugă el, etalându-și starea foarte specială.

– Păi, vi se pun la dispoziție, vi se pun la dispoziție, spune barmanul.

Tâmplarul se oprise din lucru și stătea pe trepte acum, zâmbind cu gura până la urechi.

– Veniți cu mine, domnilor, spune barmanul, probabil și patron, cu aerele lui, și o să vă arăt hainele voastre de lucru. Apoi a pășit pe podeaua nouă-nouță în ghetele lui zgomotoase și a deschis ușa spre birou. Avea pe ea o plăcuță pe care scria „Birou“, așa am știut. Păi, băieți, după voi, a spus el, ținând ușa. Am maniere. Sper că aveți și voi maniere, pentru că până și minerilor necioplți le plac manierele, da, chiar așa.

Așa că am intrat, cu ochii în toate direcțiile. Era un cuier cu haine ca un cârd de femei spânzurate. Pentru că erau țoale de femeie. Rochii. Nu mai era nimic altceva, și ne-am uitat în jur cu mare luare-aminte, chiar ne-am uitat.

– Dansul începe la opt fix, ne zice el. Alegeți ceva care să vă vină. Cincizeci de cenți, fiecare. Și orice bacșiș primiți e al vostru.

– Dar, domnule, îi spune John Cole, de parcă ar fi vorbit cu o persoană nebună demnă de milă. Noi nu suntem femei. Nu vedeți? Eu sunt băiat și la fel și Thomas, aici de față.

– Nu, nu sunteți femei, văd asta. Mi-am dat seama de când ați intrat. Sunteți băieți tineri și drăguți. Anunțul spune că se caută băieți. Aș angaja cu mare drag femei, dar nu-s femei în Daggsville, în afară de nevasta magazionerului și de fiica a' mică a grăjdarului. În rest îs numai bărbați aici. Dar bărbații fără femei pot începe să sufere. Le ajunge un soi de amărăciune la inimă. Io am de gând să deschid și să fac ceva parale cu asta,

da, domnule, în măreţul stil american. Nu le trebuie decât iluzia, numai iluzia sexului frumos. Voi sunteţi aia, dacă acceptaţi slujba asta. Nu-i vorba decât de dans. Fără sărutări, mângâieri, atingeri sau pipăială. Nu, e doar cel mai frumos, cel mai politicos dans. Nici nu vă imaginaţi cât de frumos, cât de elegant dansează un miner necioplit. Îţi vine să plângi când vezi asta. Voi sunteţi cu siguranţă destul de drăgălaşi în felul vostru, dacă nu vă supăraţi că vă zic, mai ales ăsta mai mititel. Dar şi tu eşti bun, şi tu eşti bun, spune el, văzând cum iese la iveală recent acumulata mândrie profesională a lui John Cole. Apoi ridică din sprânceană, întrebător, aşa.

John Cole se uită la mine. Mie nu-mi păsa. Mai bine decât să mor de foame înţolit într-un sac de făină.

– Bine, spune el.

– O să vă pun o cadă în grajd. O să vă dau săpun. O să vă pun la dispoziţie lenjerie intimă, *muy importante*. Am adus-o cu mine din St. Louis. O să vă vină numai bine, băieţi. Mă gândesc că o să vă vină numai bine şi că după câteva pahare nici un bărbat pe care-l ştiu eu n-o să comenteze. O nouă eră în istoria oraşului Daggsville. În care bărbaţii singuri au femei cu care să danseze. Şi totul într-o manieră plină de graţie, o manieră plină de graţie.

Aşa că am mărşăluit afară, ridicând din umeri, de parcă am fi spus că e o lume nebună, dar şi norocoasă din când în când. Cincizeci de cenţi de căciulă. De câte ori, în câte paturi înainte de a adormi, în zilele petrecute în armată, în prerie, pe câte pante singuratice n-am repetat asta cu plăcere, John şi cu mine, iar şi iar, neuitând niciodată să râdem. Cincizeci de cenţi – de căciulă.

În noaptea aceea anume din istoria pierdută a lumii, domnul Titus Noone, că aşa-l chema, ne-a ajutat cu un soi de discreţie masculină să ne punem pe noi rochiile. Ce-i al lui e-al lui, părea să se priceapă la nasturi şi panglici şi aşa mai departe. Se gândise până şi să ne dea cu parfum. Nu mai fusesem atât de curat de trei ani, poate dintotdeauna. N-aş fi fost remarcat în Irlanda pentru curăţenia mea, drept să spun, ţăranii săraci nu văd băi.

Când nu e nimic de mâncare, primul lucru care dispare e până și cea mai vagă noțiune de igienă.

Saloonul s-a umplut repede. Se puseseră iute afișe prin oraș, iar minerii răspunseseră la apel. Eu și John Cole stăteam pe două scaune de lângă perete. Foarte feminini, politicoși, calmi și drăgălași. Nu ne-am uitat deloc la mineri, ne holbam drept înainte. Nu văzuserăm noi vreodată prea multe fete liniștite, dar ne-a pălit inspirația. Eu o aveam o perucă blondă, și John avea una roșcată. Cred că arătam ca drapelul vreunei țări de la gât în sus, cum stăteam acolo. Domnul Noone ne umpluse prevăzător corsajele cu bumbac. Toate bune, dar eram în picioarele goale, a spus că a uitat pantofii în St. Louis. Puteau să se adauge mai târziu. Ne-a spus să fim atenți unde calcă minerii, noi am spus că o să fim. Ciudat că, de îndată ce am intrat în rochiile alea, totul s-a schimbat. Nu m-am simțit mai mulțumit în viața mea. Toate nefericirile și grijile au zburat. Eram un om nou acum, o fată nouă. Eram eliberat, cum aveau să fie sclavii ăia în războiul care avea să urmeze. Eram pregătit pentru orice. Mă simțeam elegant, puternic și îmbunătățit. Ăsta-i adevărul. Nu știu cum a luat-o John Cole, nu mi-a spus niciodată. A spus destule lucruri cu folos. Dar nu a zis niciodată nimic de rău despre genul ăla de muncă, nici măcar când lucrurile au mers rău pentru noi, nu. Eram primele fete din Daggsville și nu eram chiar cele mai rele.

Se știe că printre mineri sunt tot soiul de suflete. Vin într-un ținut, am văzut asta de o mie de ori, și îl despoaie de toată frumusețea, și apoi râurile se umplu de negreală și copacii par pur și simplu a se veșteji ca niște fecioare ofensate. Le place mâncarea grosolană, whisky-ul aspru, nopțile cu scandal și, drept să zic, dacă ești indiancă, o să te placă și pe tine, în toate chipurile nepotrivite. Minerii intră în tabără și fac ce-i mai rău. Nu au existat niciodată violatori ca minerii, unii dintre ei. Alți mineri sunt învățători, profesori în zone mai civilizate, preoți căzuți în păcat și proprietari de magazine falimentați, bărbați ale căror femei i-au abandonat ca pe niște accesorii inutile. Toate modelele și gradațiile sufletești, cum ar spune cel care le pune în balanță, și o va spune. Dar au venit cu toții în saloonul lui Noone și a apărut o schimbare, o schimbare importantă. Pentru

că noi eram niște fete frumușele, drăguțele sufletelor lor. Și, oricum, domnul Noone stătea la bar cu o pușcă la îndemână, chiar în fața lui, la vedere. N-o să crezi în ce măsură permit legile americane unui patron de saloon să împuște mineri, dar e o măsură mare.

Poate că eram ca niște amintiri din alte locuri. Poate că eram fetele tinereții lor, primele fete pe care le-au iubit. Frate, eram atât de curați și de drăguței că aș fi vrut să-mi fi putut da întâlnire cu mine însumi. Poate că pentru unii eram primele fete pe care le iubeau. În fiecare seară, vreme de doi ani, cât am dansat cu ei, nu a existat nici măcar o mișcare nedorită. Asta e clar. Ar fi mai palpitant să spun că s-au împins în noi, că și-au băgat limbile în gurile noastre sau că mâini bătătorite ne-au strâns de sânii imaginari, dar nu. În saloonul acela erau gentlemenii de la frontieră. Cădeau pulverizați de whisky la orele mici, urlau cântece, se înjurau uneori la jocul de cărți, se băteau cu pumni de oțel, dar, când venea vorba despre dans, erau acel plăcut d'Artagnan din vechile romane de aventuri. Burțile mari de porci păreau să se aplatizeze, descriind animale mai elegante. Bărbații se bărbiereau pentru noi, se spălau pentru noi, își puneau hainele cele mai bune pentru noi, așa era. John era Joanna, eu eram Thomasina. Dansam și iar dansam. Ne răsuceam și iar ne răsuceam. De fapt și de drept, până la urmă, eram buni dansatori. Puteam dansa vals, lent și rapid, foxtrot și chiar, împotriva politicii yankeilor din acel ținut, și charleston. Ne răsuceam în rochii, și soția domnului Carmody, magazionerul, desigur doamna Carmody pe nume, care era croitoreasă, ne-a mai lărgit hainele pe măsură ce au trecut lunile. Poate că e o greșeală să hrănești vagabonzi, dar am crescut în principal în sus, nu în lateral. Poate că ne schimbam, dar în ochii clienților încă eram fetele care fuseserăm. Ne vorbeau de bine și veneau bărbați de la mulți kilometri în jur ca să ne vadă și să-și treacă numele pe carnețelele noastre de dans. „O, domnișoară, îmi faceți onoarea să-mi acordați un dans?" „Păi, domnule, am zece minute libere la douăsprezece fără un sfert, dacă doriți să umpleți golul." „Voi fi mai mult decât încântat." Doi băieți inutili, ridicați din țărână, nu s-au distrat nici-când mai bine. Ni se cerea mâna, ni se ofereau căruțe și cai dacă ne

învoiam să mergem în tabără cu un tip așa și pe dincolo, ni se dădeau daruri care n-ar fi stânjenit un arab din deșertul Arabiei care-și caută mireasă. Dar, firește, noi ne știam povestea din poveste. O știau și ei, poate, acum, când mă gândesc. Erau liberi să se ofere penitenței matrimoniale pentru că știau că era imaginară. Erau doar aspecte ale libertății, fericirii și bucuriei.

Pentru că viața murdară și josnică a unui miner e sumbră și numai unul din zece mii dă de aur, drept să spun. Normal, în Daggsville săpau după plumb, deci cu atât mai adevărat. În general, viața aceea e doar mizerie și apă. Dar în saloonul domnului Noone erau două diamante, așa spunea domnul Noone.

Dar natura își urmează cursul și, pas cu pas, adolescența ne-a schimbat, așa că eram mai mult băieți decât fete și mai mult bărbați decât femei. John Cole mai ales a trecut prin mari schimbări în ăștia doi ani. Începea să întreacă girafele în înălțime. Domnul Noone nu mai găsea rochii care să-i vină și doamna Carmody nu putea coase suficient de repede. Numai Dumnezeu știa că era finalul unei epoci. Una dintre cele mai fericite slujbe pe care le-am avut. Apoi, a venit ziua când domnul Noone a trebuit să deschidă gura. Și apoi ne-am strâns mâinile în lumina răsăritului și au curs până și lacrimi, și aveam să fim doar amintirea diamantelor din Daggsville. Domnul Noone a spus că o să ne scrie de fiecare zi de Sfântul Ion și de Sfântul Toma ca să ne dea vești. Și noi trebuia să facem același lucru. Și am întins-o cu cei câțiva dolari puși deoparte pentru zilele noastre așteptate în cavalerie. Și, ce ciudățenie, Daggsville era pustiu în dimineața aceea, nimeni care să ne aclame la plecare. Știam că eram doar fragmente de legendă și că nu existaserăm niciodată în acel oraș. Nu există sentiment mai minunat.

Capitolul 2

Acestea fiind zise, ne-am înrolat împreună. Ei bine, fosta noastră afacere se dusese pe apa sâmbetei numai din cauza a ceea ce face în mod natural natura corpului. La scurtă vreme după instrucție, am fost trimiși pe calea Oregonului spre California. Trebuiau să fie săptămâni și săptămâni de mers călare și apoi să faci la stânga într-un loc pe care l-am uitat, altfel te trezeai în Oregon. Trebuiau să fie și așa a și fost. O grămadă de indieni ponosiți în Missouri, când am trecut călare, chiar și pe râuri, mișcându-se dintr-un loc în altul, unii dintre ei călătorind poate ca să-și încaseze renta anuală până spre Canada. Oameni triști, murdari. Și o sumedenie de locuitori ai Noii Anglii îndreptându-se spre Vest, poate și câțiva scandinavi, dar majoritatea americani care și-au luat bastonul și au pornit la drum. Trebuia să te ții departe de mormoni când te îndreptai spre Utah, nu puteai avea încredere în sonații ăia. Aveau o reputație a dracului. Dacă te bați cu ei, îi ucizi, ne-a spus sergentul, dar nu știu dacă el a făcut-o vreodată. Apoi era deșertul care nu era chiar deșert. Mormane de oase de vite ale pelerinilor, totuși, și din loc în loc, de-a lungul drumului, un pian aruncat din căruță sau un dulap, pe măsură ce oboseau boii. Seceta era cel mai rău lucru aici. A fost ceva teribil de ciudat să vedem un pian negru în mijlocul unui deșert numai pe jumătate deșert adevărat.

– Hei, John Cole, ce mama dracului caută pianul ăla în țărână?

– Cred că-și caută saloon, mi-a răspuns el.

Frate, ce-am mai râs. Sergentul ne-a aruncat privirea aia întunecată a lui, dar maiorul nu ne-a băgat în seamă, pesemne se gândea la deșert. De unde o să ia apă peste câteva zile, când sticlele cu apă aveau să se golească? Speram că are o hartă, ceva însemnări pe ea, chiar speram. Oamenii treceau pe aici de câțiva ani buni, spuneau că drumul se tot lățește, un semn de praf de un kilometru prin prerie, de fiecare dată când venea armata, observau. Jumătate din compania noastră era formată din oameni aspri mai în vârstă,

ne întrebam cum mai pot sta în șa unii dintre ei. E greu pentru ouă și pentru șale, fir-ar al dracului să fie. Dar altfel cum puteau să trăiască? Călărești sau crăpi. Mereu a fost o rută periculoasă. Unul dintre cei tineri ca noi, deja pomenitul Watchorn, văzuse anul trecut căruțe cu coviltir înșirate cu sutele, și a văzut o turmă uriașă de bizoni apucați de streche chiar în fața lor, sute de colonișt călcați în picioare și omorâți. Acum, când treceam noi, se gândea că bizonii o să se țină la distanță, nu știa de ce. Nu le plăcea soiul ăsta de oameni, pesemne. Nu păreau să le dea mare atenție indienilor. Băieții albi erau ticăloși gălăgioși și împuțiți, poate, era de părere Watchorn. Și toți plozii lor miorlăiți, scânciți, cu muci la nas, mergând spre California sau urcând spre Oregon. Dar chiar și așa, spunea soldatul Watchorn, da, chiar vreau o droaie de plozi într-o bună zi. Se gândea că i-ar plăcea să aibă paișpe, ca mă-sa. Era catolic, ceea ce e rar în America, în afară de irlandezi, dar, mă rog, era irlandez, sau fusese taică-su pe vremuri. Așa zicea el. Watchorn avea o față drăguță, o față frumoasă, arăta ca un președinte de pe o monedă, dar era al dracului de mărunțel, poate vreun metru cincizeci și cinci amărât, nu prea avea cum sta pe cal, se ținea pe o scară scurtă, ceea ce funcționa. Era un om excepțional de agreabil, da, chiar așa.

Apoi am ajuns pe acolo, în iarba mai înaltă, mai aproape de munți, trecând pe lângă ei. Mergeam undeva ca să ne primim ordinele. Totuși, maiorul le știa deja, a spus John Cole, pentru că-l auzise vorbind în timpul nopții. Iar noaptea dormeam pe pământ așa cum eram, cu uniformele puțind, cu santinele care păzeau caii și cu caii care fornăiau întruna la orele mici, vorbeau cu Dumnezeu, după cum spunea John Cole. Nu le înțelegea păsărească. Mai aveam încă o săptămână de călărit, noi, trei sute de suflete, și atunci au venit cercetașii noștri, doi indieni shawnee cu limbajul semnelor la fel de bun ca vorbele și ne-au spus că văzuseră bizoni la vreo zece kilometri spre nord-est, așa că aveam să alegem un grup a doua zi ca să plece spre nord și să încerce să omoare câțiva. Aș fi un mincinos să spun că nu eram cel mai bun trăgător dintre cei trei sute. Nu știu de ce, doar nu trăsesem niciodată cu pușca înainte de instrucție. Ai un ochi atent, mi-a

spus sergentul la instrucție. În scurt timp am fost în stare să împușc mortal un iepure de câmp, exact în mijlocul capului, de la treizeci de metri, fără probleme. Am face bine să nu crăpăm de foame înainte de a ajunge să ne facem treaba. Știam în adâncul sufletelor că treaba noastră aveau să fie indienii. Oamenii din California voiau să scape de ei. Îi voiau goniți de acolo. Soldații nu puteau încasa legal recompensa, normal, dar cineva foarte de sus acceptase să-i ajutăm. Erau doi dolari per scalp pentru un civil, pentru numele lui Dumnezeu. Era o metodă distractivă să faci rost de bani. Voluntarii plecau și împușcau poate de vreo șaizeci de dolari și aduceau cadavrele.

Maiorul spunea că lui îi plac indienii destul de mult, că el nu vede ce rău fac săpătorii ăia, așa li se zicea. Nu-s totuna cu indienii din câmpie, spunea el. Săpătorii nici măcar n-au cai, spunea el, și în perioada asta a anului îi găsești pe toți la un loc, rugându-se. Maiorul a avut o privire melancolică atunci când a spus asta, parcă spusese naibii prea mult sau poate că știa prea mult. Eu mă uitam la el. Sergentul, Wellington îl chema, a pufnit pe nările lui pline de praf. Ai dreacu' *ingieni*, le arătăm noi lor, și-a spus el aproape ca pentru sine, rânjind de parcă s-ar fi aflat între prieteni – și nu se afla. Nimeni nu putea prețui un om cu o limbă ca un pumn de cuțite. Îi ura pe irlandezi, spunea că englezii sunt proști, și germanii și mai și. El de unde dracu' era? voia să știe John Cole. Dintr-un sătuc, a zis, n-ai auzit de el. A zis Detroit? Nu știam ce zice jumătate din timp pentru că avea un soi de râs când vorbea, mai puțin când dădea ordine, care erau destul de clare. Înainte! Avansați! Încetiniți! Descălecați! Ne făcea să ne doară urechile noastre de irlandezi, englezi și germani.

Și așa se întâmplă că a doua zi eu și John Cole și Watchorn însuși și încă un nemernic de treabă, pe nume Pearl, am plecat cu cercetașii să găsim turma. Am ajuns mai întâi pe teren mlăștinos, dar băieții shawnee cunoșteau cărarea și noi ne-am ținut după ei destul de mulțumitor. Bucătarul ne umpluse burțile cu niște vrăbii gătite. Acum căutam ceva mai mare. Indienii shawnee, pe unul mi se pare că-l chema Cântec-de-Pasăre, băieți calmi, cu pielea arămie, care își dădeau unul altuia informații vechi în limba

lor, își pregătiseră punguțele pentru rugăciune cu o seară în urmă. Le plăcea să adune la un loc niște talismane norocoase într-o pungă veche făcută din scrotul unui bizon. Se țineau de gâturile poneilor acum, călăreau fără șa. Cu mult înainte să prindem noi de veste, au încetinit, știau că se apropie ceva, ne-au adus vreun kilometru și jumătate ca să putem începe treaba în bătaia vântului. În fața noastră era un deal ușor înclinat în formă de seceră, acoperit cu o iarbă închisă la culoare, iar regiunea era tăcută și aproape fără pic de vânt, în afară de un sunet despre care puteai crede că e sunetul mării. Nu era nici o mare prin apropiere, asta știam. Apoi am început să urcăm dealul și am văzut linia orizontului până la vreo șase kilometri, și mi-am ținut răsuflarea, uluit, pentru că fix sub noi era o turmă de două, poate chiar trei mii de bizoni. Probabil că făcuseră un jurământ de tăcere în dimineața aia. Indienii shawnee și-au mânat poneii la un trap potolit acum, și noi la fel, trebuia să o luăm la vale și să ne apropiem cât de mult puteam de bizoni fără să-i agităm. Poate că bizonul nu e chiar cea mai isteață găină din coteț. Aveam vântul în față. Știam că o să se lase cu scântei de îndată ce ne simt mirosul. Destul de sigur, cei aflați cel mai aproape ne simțiseră deja. Au început să se împleticească înainte dintr-odată, aproape prăbușindu-se la pământ. Cred că le miroseam a moarte. Cel puțin asta speram. Cântec-de-Pasăre și-a îmboldit calul cu pintenii ca să o ia înainte, la fel și noi; John Cole era un călăreț minunat, a trecut printre indieni și a fugit după femela cea mai mare pe care a ochit-o. Și eu ochisem una mare, poate pentru că ne plăcea carnea de vită. Apoi pământul s-a afundat din nou, bizonul cel mai apropiat de noi pusese totul în mișcare și zece mii de copite duduiau pe pământul tare și întreaga cavalcadă a luat-o în jos pe pantă. A părut să-i înghită, până la unul, apoi pământul s-a înălțat în fața noastră și, iată din nou potopul de bizoni, ca o uriașă fiertură de melasă într-o oală, ridicându-se în valuri. Ca niște afurisite de mure, așa erau de negri. Femela mea o luase la goană nebunește spre dreapta, se pregătea să treacă printre ai ei, nu știu dacă nu cumva îi transmisese un înger mesajul că eram pe urmele ei.

Un bizon trebuie tratat ca un ucigaș, ca un șarpe cu clopoței cu picioare, vrea să te ucidă el pe tine înainte să-l ucizi tu pe el. Vrea să te ademenească

și apoi vrea să vină alergând din lateral, să-ți trântească la pământ calul din mers și apoi să se întoarcă și să te calce în picioare până mori. Nu vrei să cazi vreodată la pământ în timpul unei vânători de bizoni, dacă îmi îngădui să-ți dau un sfat în privința asta. Femela mea nu se poartă diferit, dar trebuie să mă apropii, să țintesc spre capul ei cât pot de bine, că nu-i ușor să-ți ții pușca ridicată și pregătită când calul tău pare îndrăgostit de fiecare vizuină de iepure în parte. Ar face bine să se țină pe picioare. Poate că ne mișcăm cu cincizeci, șaizeci de kilometri pe oră acum, poate că zburăm înainte ca vântul, poate că turma face un zgomot ca o furtună mare care se apropie dinspre munți, dar eram plin de curaj și nu-mi păsa ce se întâmplă, numai să pot vârî un glonț în ea. Înflorea în mintea mea imaginea soldaților prăjind-o și tăind hălci mari din ea. Sângele scurgându-se pe carne. Ei, acum chiui și îl văd pe celălalt shawnee, rămas fără nume în amintirea mea, el urmărește cel mai splendid bizon, stând în stil indian pe poneiul lui, și trage cu săgețile în bizon, care e doar o masă de carne și păr urlând cu furie. Imaginea dispare într-o secundă fulgerătoare. Acum începe treaba mea. E clar că animalul face un salt excepțional de inteligent în lateral, exact când cred că sunt suficient de stabil cât să trag. Dar calul meu nu e prima oară în fața unui bizon și sare spre dreapta, ca un bun dansator, și acum iau femela în cătare și trag și minunata flacără portocalie aruncă glonțul înainte și oțelul negru arzător îi pătrunde în umăr. Fata asta e toată numai umeri. Alergăm amândoi prin ierburi, turma pare să o ia cu violență la stânga, de parcă ar vrea să scape de soarta care-o așteaptă pe ea. Trag din nou, trag din nou, apoi îi văd pulpa dreaptă cum se lasă cumva în jos, numai vreo cincisprezece centimetri, ei, lăudat fie Domnul, ăsta-i semn bun, inima îmi tresaltă, mândria îmi explodează în piept, iar ea cade, o explozie de praf și forță și îi ia patru sau cinci metri să se oprească. Cred că i-am străpuns inima. Așa arată un bizon mort. Apoi trebuie să continui să merg călare, să merg spre dreapta, altfel turma se poate întoarce și mă poate ucide. Apoi galopez, galopez și răcnesc și strig, înnebunit, și cred că aproape plâng de bucurie. A mai existat oare vreodată ceva care să mă entuziasmeze mai mult decât asta? Și acum sunt la vreo patru sute de metri și calul e

terminat, dar mie mi se pare că miros bucuria victoriei și la el și mă întorc și cuprind totul cu privirea de pe o pantă domoală a dealului. Și calul meu își rupe pieptul încercând să respire, și e glorios și nebunesc sentimentul. Și apoi turma pleacă, atât de repede dispare efectiv pe linia orizontului, dar eu și John Cole și Cântec-de-Pasăre am omorât șase, care sunt lăsați în urmă ca morții pe un câmp de bătălie, cu iarba înaltă culcată la pământ ca blana pe un câine râios, și Cântec-de-Pasăre râzând, pot să-l văd, și John Cole, un partizan al liniștii, râde cumva fără să râdă, fără să zâmbească măcar, a dracu' potaie bătrână ce e, și știm că numaidecât va trebui să îngenunchem și să ne apucăm de jupuit și să scoatem carnea cea mai bună de pe oase și să o atârnăm de caii noștri în hălci uriașe și umede și să lăsăm capetele enorme să zacă acolo, arătând atât de nobil, atât de copleșitor că Dumnezeu Însuși s-ar putea minuna la vederea lor. Cuțitele noastre străpung carnea. Cântec-de-Pasăre taie cel mai bine. A făcut un semn ca să-mi spună, râzând, că asta-i treabă de femeie. De femeie puternică, îi fac eu semn, cum pot mai bine. Asta a fost o glumă bună pentru Cântec-de-Pasăre. Hohotește, frate, cred că se gândește ce proști sunt albii ăștia. Poate că și suntem. Cuțitele au desfăcut carnea de parcă ar picta tablouri ale unei noi țări, câmpii întinse de pământ întunecat, cu râurile roșii ieșind din albii peste tot, până când ne-am împroșcat cu naiba știe ce și pământul uscat s-a transformat deodată în noroi zgomotos. Indienii shawnee au mâncat bojocii cruzi. Au gurile ca niște haznale de sânge negru.

Numai soldatul Pearl pare trist ca un prunc amărât pentru că el nu a ucis. Dar el a primit prima bucată în noaptea aceea, lângă foc, carnea crudă pe frigare, înnegrindu-se în flăcări. Bărbații se ghemuiau, vorbind cu bucuria unor suflete pe cale să mănânce pe săturate, cu regiunea pustie și întunecoasă în jurul nostru și cu ciudata pânză a gerului și a vântului înghețat căzându-ne pe umeri și cu cerul negru imens și plin de stele deasupra noastră ca o tipsie imensă de diamante și nestemate. Indienii shawnee au cântat în tabăra lor toată noaptea, până când, în sfârșit, sergentul Wellington s-a ridicat de sub pătura lui, dornic să-i împuște.

Capitolul 3

În armată cunoști o duzină de bărbați pe lună veniți din Irlanda, dar nu-i auzi niciodată vorbind prea mult despre asta. Recunoști un irlandez pentru că-i stă scris în frunte. Vorbește cumva diferit și, în general, nu e omul care să se dea în vânt să se tundă; și mai e ceva la un irlandez când bea care nu seamănă cu altă ființă umană. Nu-mi spune tu mie că irlandezul e vreun exemplu de umanitate civilizată. Poate fi un înger îmbrăcat în straie de diavol sau un diavol în straie de înger, dar, oricum vorbești cu doi când vorbești cu un irlandez. Nici nu te poate ajuta destul, nici nu te poate păcăli prea tare. Soldatul irlandez e cel mai viteaz pe câmpul de bătălie, dar și cel mai laș. Nu știu ce. Am văzut irlandezi ucigași și suflete duioase, dar sunt la fel amândoi, arde un foc îngrozitor înăuntrul lor, de parcă ei ar fi doar învelișul unui cuptor. Asta ți se întâmplă dacă ești irlandez. Dacă înșeli un irlandez cu o jumătate de dolar, o să-ți dea foc la casă ca să se răzbune. O să se chinuie până pică mort de dorința de a-ți face rău. Nici eu n-am fost altfel vreodată.

O să spun iute ce mi s-a întâmplat mie de m-a adus în America, dar nu simt că ar trebui să spun prea multe. Vorba e de argint, tăcerea e de aur, spune vechea zicală. E al dracului de adevărată.

Tatăl meu era exportator de unt la scară mică, trimițând în Anglia butoaie cu unt din portul Sligo. Toate bunătățile se trimiteau de acolo. Vaci, boi, porci, oi, capre, grâu, orz, porumb englezesc, sfeclă, morcovi, varză și toate celelalte accesorii ale existenței. Tot ce rămânea de mâncare în Irlanda era cartoful și, când nu mai erau cartofi, nu mai rămânea nimic în bătrâna Irlandă. Ea flămânzea pe picioare. Și n-avea nici ciorapi. Avea zdrențe. Tatăl meu era un soi mai bun și purta joben negru, dar și ăla arăta destul de ponosit pentru că dusese deja o viață aventuroasă în Anglia. Noi trimiteam mâncare în Anglia, și ei ne trimiteau zdrențe și pălării ponosite. Nu știu, eram doar un copil. În ’47 recolta a fost atât de slabă, că nici măcar tatăl

meu nu avea nimic. Sora mea a murit și mama la fel, pe podeaua din piatră a casei noastre din orașul Sligo, pe o stradă numită Lungey. Lungey însemna Luaighne în irlandeză, care era regatul în care strămoșii mei erau regi, sau așa zicea tata. Era un om foarte plin de viață pe când era în viață. Îi plăcea să cânte, era dansator și îi plăcea să facă afaceri cu căpitanii pe chei.

Untul a continuat să meargă în perioada foametei, dar cum s-a întâmplat ca tatăl meu să-și piardă viața nu știu, dar a rămas fără afacere și apoi, cum am spus, mama și sora mea au pierit. Au murit ca niște pisici vagaboande, fără să-i pese cuiva prea mult. Dar murea tot orașul. Pe malul râului, unde era portul, vasele încă intrau în dane și porneau la drum, dar fără mărfurile tatălui meu. Vechile corăbii începeau să ducă oameni ruinați în Canada, oameni atât de înfometați că puteau să se mănânce unii pe alții în cale. Nu spun că am văzut asta. Dar aveam treișpe ani sau cam pe acolo și știam în inima și-n sufletul meu că trebuia să fug. M-am strecurat pe întuneric pe unul dintre aceste vase. Povestesc asta cum pot mai bine. E mult de atunci, înainte de America. Am stat printre săraci, ruinați și flămânzi vreme de șase săptămâni. Mulți au zburat peste bord, așa a fost.

Căpitanul însuși a murit de friguri și când am ajuns în Canada eram o navă fără steward. În carantină cu noi, și acolo e locul unde au murit cu sutele. Eu doar scriu toate astea. Ideea e că nu însemnam nimic. Nimeni nu ne voia. Canada se temea de noi. Eram o ciumă. Eram niște șobolani de oameni. Foamea te lipsește de ceea ce ești. Tot ceea ce fuseserăm era nimic acum. Discuții, muzică, Sligo, povești, viitor, trecut, totul se preschimbase în ceva care semăna mult a rahat de animal. Când l-am întâlnit pe John Cole asta eram, un păduche de om, până și oamenii răi mă alungau, iar cei buni n-aveau ce face cu mine. De aici am pornit. Îți faci o idee ce mare victorie a fost să-l întâlnesc pe John Cole. Pentru prima oară m-am simțit din nou ca o ființă umană. Și de ajuns cu asta, zic eu, nu vreau să spun mai multe. Liniște.

O spun doar pentru că, dacă n-o spun, nu cred că poate fi înțeles totul așa cum trebuie. Cum am putut să vedem măceluri fără a tresări. Pentru că

eram nimic noi înșine, în primul rând. Știam ce să facem cu nimicul, acolo ne simțeam acasă. Aproape că n-am fost în stare s-o spun, dar a murit și tata. I-am văzut cadavrul. Foametea e un fel de foc, un cuptor. L-am iubit pe tatăl meu înainte, când eram o ființă umană. Apoi el a murit și mie mi-era foame și apoi vasul. Apoi nimic. Apoi America. Apoi John Cole. John Cole a fost dragostea mea, toată dragostea mea.

Dă-mi voie să mă întorc la începuturile mele în armată. Am ajuns la Fort Kearney, era chiar lângă una dintre noile așezări miniere dintr-o parte nordică a Californiei care era mai mult pustietate. Un ținut al naibii de sălbatic, despre care se spunea că dă pe afară de aur. Proprietatea indienilor, a tribului yurok. Poate că nu era Kearney, am uitat, Kearney e un nume irlandez. Mintea e o mare mincinoasă și n-am multă încredere în ce găsesc în ea. Ca să spun o poveste, ar trebui să am încredere în ea, dar pot să emit un avertisment așa cum un vânzător de bilete emite un bilet pentru un tren care se îndreaptă spre vest și va trece prin sălbăticie, printre indieni, proscriși și furtuni. Exista o miliție locală alcătuită din orășeni și câțiva mineri. Pur și simplu nu puteau trăi cu gândul indienilor și plecau în grupuri și îi căutau pe dealuri și încercau să-i ucidă. Dacă voiau, puteau să captureze bărbații și să-i pună la muncă, să sape și să ridice stăvilare, așa erau legile din California. Puteau să ia femeile și copiii ca sclavi și concubine, dar în acest moment preferau doar să împuște tot ce găseau.

În Fort Kearney, în noaptea aceea, când ne scuturam paturile de praf și haleam, au venit orășenii și ne-au povestit ultimele întâmplări îngrozitoare cu indienii. Era un miner, spuneau ei, chiar la marginea cea mai îndepărtată a așezării, și indienii yurok îi furaseră măgarul. După cum au spus-o, te gândeai că era cel mai extraordinar măgar văzut vreodată pe lume. I-au furat măgarul, iar pe el l-au legat în țărână și l-au biciuit peste față un pic. I-au spus că sapă într-un cimitir și că trebuie să se oprească. Indienii ăștia yurok nu erau mari la statură, erau oameni mărunței. Orășenii ziceau că femeile lor sunt cele mai urâte femei lăsate de Dumnezeu pe pământ. Un bărbat pe nume Henryson din Noua Anglie a spus asta și a râs. Maiorul i-a ascultat răbdător, dar când Henryson a vorbit

despre femei, i-a spus să tacă, noi n-am știut de ce. Henryson a tăcut destul de ascultător. A spus că se bucură să vadă cavaleria acolo. Era un noroc pentru oraș. Atunci ne-am simțit destul de mândri. Ei, mândria e hrana prostului.

Sergentul a rămas tăcut în tot acest timp, stătea pe un scăunel cu două picioare și se uita urât în podea ca și cum abia aștepta să audă sfârșitul acestei depoziții și să ieșim ca să facem ceea ce veniserăm să facem. Ceea ce părea să însemne finalizarea a ceea ce începuse miliția. Henryson a spus că doreau să se curețe ținutul și maiorul nu a spus nimic atunci. A încuviințat doar din cap în stilul lui potolit și fața lui a părut cumva frumoasă și bună, mai ales în comparație cu fața lui Henryson, care părea ciudată și negricioasă, ca și cum mușcase din prea multe ciuperci otrăvite la vremea lui. Apoi orășenii le-au dat soldaților un butoiaș și am băut și am jucat cărți până târziu în noapte și au urmat micile certuri la care te poți aștepta și oamenii au borât ca niște câini otrăviți.

Eu și John Cole, împleticindu-ne spre paturile tari, dar știind că whisky-ul ne va fi pernă, ne-am oprit la locul desemnat pentru pișare lângă zidul de incintă. Era o santinelă la post pe zid și tot ce-am văzut a fost cocoașa spinării lui întunecate. Putea să fie adormit din câte lăsa să se vadă spinarea. Maiorul tocmai termina, strângându-și șireturile.

– Noapte bună, domnule maior, am spus eu spre umerii lui întunecați.

S-a întors și s-a uitat la noi. L-am salutat după cum se cuvenea să o fac. Beat cum era de la whisky, capul lui nu era ancorat ca de obicei de gât. Părea să fie cuprins de un soi de furie. A salutat haotic și a clătinat din cap, apoi l-a ridicat ca să se uite la stele.

– Sunteți bine, domnule maior? am întrebat eu.

– E cale lungă de la un măgar furat, a spus el cu ferocitate, ca un actor pe scenă.

Apoi a început să mormăie, am auzit numele Henryson și ceva despre niște scrisori către colonel și pustiiri și ucideri ale coloniștilor și minciuni nenorocite. Dar discursul lui părea adresat zidului. Se mișca de colo până colo cu stângăcie, încercând să se țină pe picioare pe pământul moale. Trei

sute de bărbați fac ceva noroi. Și duhoarea era feroce, era de mirare că santinela o suporta.

– E cale lungă de la un măgar furat și o biciuire, a spus el, accentuând ultimul cuvânt, de parcă ar fi fost ceva ce și-ar fi dorit să-i administreze lui Henryson.

L-am ajutat să ajungă la locul lui și apoi ne-am văzut de drum spre ale noastre.

– E om de treabă, maiorul ăsta, a spus John Cole, cu toată hotărârea unui om beat.

Și apoi ne-am tras-o în liniște și ne-am culcat.

A doua zi dis-de-dimineață, în ciuda devastării produse trupurilor noastre, ne-am urcat în șa. Era frig ca într-un coșmar întunecat pentru că era spre sfârșitul anului și soarele nu mai avea la fel de multă putere ca până atunci. Tot pământul era înghețat și vedeam lințolii întregi de chiciură atârnând de sequoia care creșteau prin preajmă. Dealurile lungi și domoale se ridicau și se lăsau pline de ierburi acolo unde copacii căzuseră sau fuseseră culcați la pământ, nu știam. Ni s-a spus că avem cam paișpe ore de mers călare. Cercetașii păreau a ști drumul după instrucțiunile date de miliție cu o seară înainte. Ni s-a spus că miliția plecase înainte călare, pe întuneric, ceea ce l-a jignit foarte tare pe maior. A clătinat din cap și i-a înjurat pe civili. Ei, aveam muschetele curățate și burțile pline de mâncare și eram tentați să privim cu ochi buni inițiativa. Durerile de spate ale lungii călătorii spre vest păreau să se mai fi potolit în mintea noastră. Tot călăritul ăla îți macină șira spinării până când cred că te alegi cu un mic depozit de praf de oase în buci. Așa se simțea. Fiecare făgaș, fiecare alunecare a calului e o hurducătură dureroasă. Dar calul meu de pe vremea aia era o creatură suplă și cenușie pe care nu te puteai supăra. John Cole era călare pe un adevărat coșmar cu inima frântă. Trebuia să o tragă de bot ca să plece. Iapa își rupsese subarba undeva prin deșert așa că era liberă să-și miște capul în sus și în jos după pofta inimii. Dar se descurca binișor cu ea. Calul era negru ca o cioară și lui John Cole îi plăcea asta.

Respirația a trei sute de cai produce un fuior de abur în aerul rece de noiembrie. Trupurile lor calde asudau de efort. Eram obligați să încercăm să rămânem în formație, dar arborilor sequoia bătrâni nu prea le păsa de asta. Ne despărțeau și ne rupeau rândurile de parcă se mișcau ei înșiși. Puteai să priponești cincizeci de cai în jurul unora dintre ei. Păsările ciudate ale Americii cântau prin copaci și din înălțimi cădeau miliarde de firicele de gheață. Din când în când ceva pocnea în pădure, ca un foc de muschetă. Nu avea nici o noimă să aibă copacii nevoie de noi pe acolo. Cu siguranță își vedeau de treaba lor. Noi făceam o larmă de harnașamente, pinteni, echipamente, lucruri care se izbeau și se ridicau în mișcare și copite bocănind și pocnind pe pământ, dar soldații abia dacă scoteau o vorbă și, în cea mai mare parte a timpului, călăream în tăcere, ca și cum ne-am fi înțeles dinainte în această privință. Dar copacii erau cei care ne impuneau tăcerea. Maiorul își dădea ordinele cu brațele și cu mâinile, iar gesturile lui erau imitate în coloană. Se petrecea ceva în fața noastră, simțeam asta încă înainte să o vedem. Deodată, ne-a invadat o nervozitate imensă, și aproape că puteai simți oasele din trupurile noastre încordându-se, strângându-se, iar inimile noastre păreau captive în piepturi și dornice să evadeze. Oamenii tușeau ca să scape de saliva adunată de frică în gâtlejuri. Am auzit un sunet puternic de incendiu în fața noastră, ca și cum se adunaseră acolo zece mii de grauri, și am văzut printre copaci flăcări violente, galbene și roșii, și șocul uriaș al fumului negru și alb peste tot. Am ieșit în sfârșit dintre copaci. Focul ardea în partea de jos a unei poieniț̦e imense. Erau patru sau cinci cabane din bușteni de sequoia și numai una dintre ele ardea, creând de una singură furtuna de flăcări și fum. Maiorul ne-a împrăștiat pe toată pajiștea, ca și cum avea de gând să atace conflagrația. Apoi ni s-a spus să mergem în trap ușor, cu muschetele pregătite de tragere. Părea că orășenii erau peste tot, alergând pe toată lungimea taberei indiene, strigând unii la alții, și nu după multă vreme i-am văzut silueta lui Henryson, ținând ridicată o bucată aprinsă de lemn. Erau extrem de ocupați, orice or fi făcut. Ne-am apropiat curând și Henryson a venit să stea de vorbă cu maiorul, dar nu am auzit ce-i spunea. Apoi am fost despărțiți pe sectoare și ni s-a

spus că în crângul din dreapta erau indieni. Am împuns caii cu pintenii și, cu panta abruptă, am simțit că zburăm la vale. Soldații Pearl și Watchorn erau lângă mine, ca de obicei, și apoi desimea copacilor mai mici ne-a obligat să descălecăm și am intrat câteva duzini dintre noi în crâng pe jos. Apoi s-au auzit strigăte și țipete și plânsete isterice. Ne-am fixat baionetele pe muschete și ne-am grăbit înainte, încercând să evităm buruienișul. De la cabana în flăcări, fumul se răspândise peste tot, în tot crângul, în fiecare crăpătură, așa că era aproape imposibil să vezi ceva și ochii ne usturau îngrozitor. Am văzut siluetele indienilor și i-am înjunghiat cu baionetele. Ne-am croit drum înainte și înapoi printre trupurile adunate și am încercat să ucidem tot ce mișca prin beznă. Doi, trei, patru au căzut sub împunsătura mea, și am fost uluit că nu s-a tras în mine, am fost uluit de viteza și oroarea sarcinii și de exaltarea acesteia, inima mea nealergând acum, ci arzându-mi în piept ca un cărbune uriaș. Am înjunghiat și iar am înjunghiat. L-am văzut pe John Cole înjunghiind. L-am auzit mormăind și înjurând. Voiam să potolim și să distrugem inamicul ca să putem trăi noi înșine. În fiecare secundă mă gândeam că aveam să simt vestitul tomahawk despicându-mi țeasta de irlandez sau glonțul topit străpungându-mi pieptul. Dar nu părea să se întâmple nimic în afară de mormăielile și împunsăturile noastre sălbatice. Ne era teamă să tragem cu muschetele ca nu cumva să ne ucidem unii pe alții. Apoi toată treaba a părut terminată și tot ce-am mai auzit au fost plânsetele supraviețuitorilor, gemetele groaznice ale celor răniți. Fumul s-a risipit și am văzut în sfârșit ceva din câmpul nostru de bătălie. Apoi inima mi s-a strâns în colivia ei din piept. Nu erau decât femei și copii în jurul nostru. Nici un războinic printre ei. Intraserăm în micul ascunziș al soțiilor, unde acestea încercaseră să se adăpostească de foc și de moarte. Eram îngrozit și ciudat de jignit, dar în primul rând de mine însumi, pentru că știam că atacul îmi produsese o plăcere stranie. A fost ca și cum aș fi dat peste cap șase pahare de whisky la rând. Pearl și Watchorn târau o femeie de la pământ și o duceau între copaci. Știam că au de gând să-și facă de cap cu ea. Știam prea bine. Bebelușii căzuți din brațele mamelor lor erau acum înjunghiați și uciși, alături de ceilalți. Soldații au

muncit până când cred că le-au obosit brațele. Pearl și Watchorn se împerecheau și zbierau, apoi din nou omorau fără milă. Până când maiorul a început să strige mai tare decât toți, oroarea citindu-i-se pe față, strigând ordine, disperat să pună capăt lucrurilor. Și apoi am rămas cu toții în picioare gâfâind, cu transpirația rece curgându-ne pe fețele extenuate, cu ochii sclipind, cu picioarele tremurând, așa cum vezi că fac câinii după ce au ucis niște miei.

Obosiți, obosiți, am pornit înapoi. Orășenii stăteau la vreo șase metri de flăcări. Încă mai era un freamăt feroce de fum și foc și rășină scăpărând și aruncând foc ca în vechile tablouri ale iadului. Soldații strânși unii într-alții, fără a vorbi prea mult încă, uitându-se la flăcări și uitându-se la orășeni. Nu știam unde ne aflam. În acele momente, nu mai știam nici cum ne cheamă. Eram diferiți atunci, eram alți oameni. Eram ucigași, deosebiți de orice alți ucigași care au trăit vreodată pe lume. Apoi, cu un oftat uriaș ciudat, acoperișul cabanei s-a prăbușit. A căzut arzând mocnit și împrăștiind scântei. Scânteile s-au ridicat în aer și au început să se învălmășească acolo, voioase și negre și roșii. Un nor de furtună imens de scântei. Apoi au căzut și pereții cabanei și, crunte în întuneric, cele mai rele flăcări au ars trupurile, războinic peste războinic în grămezi de câte doi metri, puteai vedea fețele distruse și puteai mirosi carnea arsă, cadavrele răsucindu-se ciudat în căldură, căzând și rostogolindu-se pe iarba pârjolită, fără a se mai sprijini de pereți. S-au înălțat și mai multe scântei, era o viziune completă a morții și a sfârșitului lumii, în acele momente n-am mai putut gândi, capul mi-era ca lipsit de sânge, gol, vâjâind, uluit. Soldații au plâns, dar nu erau lacrimile pe care le știam eu. Alții și-au aruncat în sus pălăriile, de parcă ar fi fost o sărbătoare nebună. Alții și-au aplecat capetele ca și cum tocmai auziseră despre moartea unor persoane dragi. Nu părea să mai fie nimic în viață, nici măcar noi înșine. Eram dislocați, nu mai eram acolo, acum eram stafii.

Capitolul 4

Orășenii erau hotărâți să dea un ospăț mare ca să-și arate recunoștința. O stradă scurtă cu câteva clădiri noi de fiecare parte era tot orașul. Soldații Pearl și Watchorn fuseseră reținuți pe tăcute de maior și acum erau în arest la fort, strigând din când în când prin deschizătura pentru hrană, n-am nici o îndoială. Maiorul a spus că o să se ocupe de ei la momentul potrivit. Altfel, orașul se agita cu pregătirile și cu activitățile generale de făcut în ziua următoare. Aveau de măcelărit un urs și niște carne de căprioară, au spus, și niscaiva câini slăbănogi. Aparent, indienii avuseseră o haită întreagă, iar orășenii îi prinseseră la mijloc ca pe oi și îi mânaseră spre oraș, cu toate chelălăielile și lătrăturile nebune.

Între timp, maiorul a trimis înapoi un grup cu lopeți pe care le-a luat din magazia de feronerie și am săpat două gropi lungi în sălbăticie, lângă tabăra părăsită și apoi am început să târâm cadavrele spre ele și să le aruncăm înăuntru. Maiorul nu era de acord să le lase pradă lupilor, cu toate că pe orășeni nu părea să-i deranjeze. S-au arătat surprinși de scrupulozitatea maiorului, dar acesta, cu toate că vorbea politicos și chiar pe un ton potolit, nu intenționa să gândească la fel ca toți ceilalți. Maiorul era de părere – pe care ne-a comunicat-o și nouă când ne-am aliniat fără tragere de inimă cu lopețile, gata de lucru în locul acela nesuferit și bântuit – că un indian are suflet ca orice alt om. Aș vrea să-ți spun cum m-am simțit, numai că asta m-a purtat înapoi în Canada și în carantine și n-are rost să mă întorc cu mintea într-acolo. Gropi și atunci și oameni aruncați acolo cu miile, și bebeluși. Am văzut toate astea fiind și eu copil. E jalnic când lumea nu pune nici un preț pe tine, nici pe ai tăi și apoi vine țanțoșă moartea cu cizmele sale pline de sânge.

Așa că am săpat ca niște eroi speriați. John Cole era cel mai bun săpător, am remarcat eu, nu era pentru prima oară când întorcea pământul, se vedea. Așa că m-am luat după el. Eu doar culesesem cartofi cu mâna goală

pe când eram copil, în Irlanda, după ce tatăl meu săpa pământul în jurul lor cu cazmaua, și era doar o parcelă mică pe care o ținea în spatele casei, nu era ca și cum ar fi fost un adevărat fermier. Chiciura acoperea tot pământul și gerul începuse să înghețe pârâiașul care se unduia dincolo de tabără, făcând din ea o alegere bună pentru un popas, bănuiesc. Ierburile erau veștede și foarte apatice, zgâriind orizontul cu tulpinile lor ascuțite. Cerul era senin și înalt și de cel mai strălucitor albastru. Am săpat patru ceasuri la tranșee. Soldații cântau în timp ce lucrau, cântece cu cuvinte deocheate pe care le știam cu toții. Transpiram cu toții ca geamurile iarna. Maiorul ne conducea în stilul lui ciudat, oarecum rece, apatic, la fel ca ierburile. Era decis să facă un lucru și îl făcea. În oraș, îl rugase pe preot să vină cu noi, dar orășenii se opuseseră. După ore de săpat, am fost trimiși apoi să luăm cadavrele și am adus la groapă trupurile femeilor și ale copiilor și apoi ne-am dus la cabana făcută scrum și am intrat printre dărâmături și murdărie neagră și am scos ce am putut din oasele războinicilor, capete și așa mai departe. Le-am aruncat în groapă. S-ar putea să te fi uitat cu îngrijorare dacă vedeai cât de blând le aruncau unii dintre oameni. Alții le aruncau de parcă n-ar fi aruncat ceva important. Dar cei blânzi le aruncau cu blândețe. John Cole, bunăoară. În privința discuțiilor, nu au fost decât replicile spirituale obișnuite care nu înseamnă nimic, dar care, cumva, îți salvează și sufletul, și ziua. Mi-a devenit limpede că multe dintre soții și mulți copii fugiseră din crâng pentru că încă se vedea urma pașilor lor prin tufăriș. M-am trezit sperând să fi scăpat multe piei-roșii, dar poate că mi-o căutam gândind așa. Era un loc atât de frumos și munca era atât de nenorocită. Nu puteai să te abții să nu ai măcar un gând mai uman. Natura te obligă să te întorci un pic în urmă și să uiți niște lucruri. Îți intră pe sub firea înăsprită ca o făptură într-o vizuină. Când toate cadavrele erau înăuntru, am acoperit gropile cu pământul rămas, ca și cum am fi presărat zahăr peste două plăcinte imense. Era groaznic. Apoi ne-am ridicat și ne-am scos pălăriile la ordinul maiorului și el a rostit câteva cuvinte.

– Dumnezeu să-i binecuvânteze pe oamenii ăștia, a spus el, și, deși ne-am făcut datoria așa cum trebuia și cum ni s-a ordonat, Dumnezeu să ne ierte

pe noi.

– Amin, am spus noi.

Era întuneric și ne așteptau ceasuri bune de călărit, dar nu eram dezamăgiți să încălecăm și să plecăm înapoi.

A doua zi, ne-am trezit devreme la fort și ne-am spălat de toată țărâna la butoaiele cu apă și ne-am îmbrăcat cu ce aveam mai bun pentru ospăț. Asta înseamnă că ne-am curățat uniformele obișnuite cum am putut mai bine, iar Bailey, frizerul, a tuns cât păr a putut și a și bărbierit câte fețe a putut. Era o coadă mare de bărbați în veste, așteptând. Părul era strâns într-un sac de in și ars din cauza lindinilor care chefuiau pe acolo. Apoi am fost aproape gata și am plecat călare spre oraș cu toată grația și stilul pe care le-am putut aduna. E frumos să vezi trei sute de bărbați călare și simțeam cu toții această eleganță, adică așa cred. Unii dintre noi aproape ne băuserăm ficații, cu toate că eram încă tineri. Eu n-aveam nici optișpe ani. Șalele măcinate de șeile grele. Dureri peste tot la trezire. Dar mica grandoare a șirului de călăreți ne emoționa și ea. Aveam grijă de treburile oamenilor, făcuserăm ceva pentru oameni. Ceva de genul ăsta. Îți aprinde cumva un foc în măruntaie. Un simț al dreptății. Nu chiar al justiției. Îndeplinirea visurilor majorității, cam așa ceva, nu știu exact. Așa ne simțeam. Bănuiesc că a trecut prea mult timp. Totuși, pare să îmi sară direct în ochi chiar acum.

Maiorul i-a eliberat pe Watchorn și pe Pearl pentru serbare, părea să considere că era ceea ce se cuvenea să facă. A spus că să ocupă de ei mai târziu. Unde să fugă? Nu era nimic în jurul nostru în afară de nimic.

Se cade să spun că a fost minunat felul în care s-a adunat orașul să ne întâmpine. Puseseră steaguri pe toată străduța și aprinseseră lampioane făcute din hârtie veche de împachetat, lumânările arzând în ele ca niște suflete. Părintele a spus o rugăciune lungă afară și tot orașul a îngenuncheat chiar acolo și s-a rugat Domnului. Aceasta era secțiunea de umanitate favorizată în locul acela, indienii nu mai aveau loc acolo. Biletele de trecere le fuseseră revocate și aprozii Domnului le luaseră documentele pentru suflete. Am simțit un junghi ascuțit de tristețe pentru ei. Am simțit un fel de tristețe ciudată, supurândă, chinuitoare pentru ei. Băgați de șapte

ceasuri în gropile lor, cu arborii sequoia deasupra lor, cu liniștea întreruptă de păsări și de făpturi aflate în trecere. Grozăvia solemnă, poate. Nu era nici un părinte care să se roage pentru ei cu exaltare. Erau băieții cu mâna pierzătoare. Odată terminate amabilitățile, orașul s-a ridicat și ne-a aclamat cu ardoare și apoi a urmat o frenezie de mâncat carne și desfundat butoaie, și tot măcelul obișnuit. Dansam, ne băteam pe spate, povesteam istorii de demult. Oamenii ascultau cu urechile ciulite, apoi judecau când se puteau opri din râs. Timpul nu era pe atunci ceva despre care ne gândeam că ar poseda un sfârșit, ci un lucru care avea să meargă la infinit, totul în repaus și oprit în clipele acelea. Greu de spus ce vreau să zic cu asta. Te uiți în urmă la anii nesfârșiți în care nu aveai niciodată acest gând. Asta fac eu acum, în timp ce scriu aceste cuvinte, în Tennessee. Mă gândesc la zilele fără sfârșit ale vieții mele. Și acum nu mai e așa. Mă întreb ce cuvinte am rostit la întâmplare în noaptea aceea, ce prostii vajnice am debitat, ce strigăte de bețivi am strigat, ce bucurie stupidă era în toate acestea și cum John Cole era doar tânăr atunci și mai chipeș decât oricine a existat vreodată. Tânăr, și asta nu avea să se schimbe niciodată. Inima sus și sufletul cântând. Trăind viața cu totul și mulțumiți ca niște rândunele sub streașina casei.

Armata își pusese în minte ca noi să înfruntăm iarna în fort și apoi să vadă primăvara viitoare ce se mai putea face pentru a restabili pacea în regiune. Cu toate că am lăsat impresia că indienii ăia yurok erau oameni mărunței și nepricepuți, totuși, ascultându-i pe orășeni ni s-au trezit bănuielile că indienii nu erau totdeauna atât de acceptabili. Erau peste tot povești despre violuri și jafuri și incursiuni bruște și violente în gospodării mai dosite. Dacă nu erai martor, cum puteai să știi dacă era adevărat? În orice caz, la momentul oportun a venit o cireadă de câteva sute de vite, aduse din sudul Californiei pe baza unui document de rechiziționare al armatei. Erau pentru subzistența noastră. În sfânta zi de Sfântul Ion am primit o scrisoare de la domnul Noone, așa cum ne-a promis. Toate noutățile lui. Era apă bună sub gheața groasă. Toate proviziile puteau fi păstrate proaspete la temperaturile acelea joase. Aveam o pădure întreagă de lemn de foc. Ne

spălam cămășile și pantalonii și, când ieșeam să le luăm de pe tufe, erau țepene ca niște stârvuri în frig. Câteva vaci amărâte au înghețat în picioare de parcă o priviseră în față pe bătrâna Meduza. Oamenii își pierdeau la cărți solda pe trei ani în avans. Își pierdeau cizmele și apoi implorau mila câștigătorului. Pișatul ne îngheța de cum ieșea pe puță și vai și amar de cei cu rahatul obstrucționat sau întârziat pentru că se alegeau curând cu un țurțure maroniu la cur. Whisky-ul își continua opera de a ne mânca ficații. Era o viață mai bună decât cunoscuserăm mulți dintre noi vreodată. Watchorn și Pearl s-au amestecat cu ceilalți, ca și cum maiorul uitase de fapta lor. Oamenii din Missouri își cântau cântecele din Missouri, oamenii duri din Kansas și le cântau pe ale lor, iar indivizii ăia stranii din Noua Anglie cântau, fără îndoială, vechi cântece englezești, dar cine putea spune?

Apoi ploaia a început să cadă cu o furie exagerată. Așa sus la munte cum eram, fiecare pârâiaș s-a transformat într-un șarpe musculos uriaș, iar apa voia să afle totul, rostul bietelor noastre acoperișuri, bunăoară, rostul priciurilor noastre suprapuse care începeau să capete forma unor bărci, calculul sigur că dacă avea să cadă zi și noapte nici o ființă omenească nu avea să-și usuce vreodată uniforma. Eram uzi până la piele.

– Vreme tâmpită de California, cum se face că vine cineva încoace vreodată? a întrebat John Cole cu vocea unuia care nu prea își alegea destinația.

Stăteam întinși lângă priciurile de care am pomenit. Acum, când se presupunea că se apropie primăvara, era totuna din moment ce nimeni nu mai avea nici un dolar de pierdut la cărți, în afară de afurisitul de sergent, care îi câștigase aproape pe toți. Mai erau rechini și în alte locuri ale unității noastre. Patterson și Wilks, amândoi jucători de cărți ai dracului de buni. Acum păreau să se chinuie să-și păstreze câștigurile uscate. Dolarii ăia yankei aveau obiceiul să ruginească. Zăpada mare s-a topit și a venit și aia la vale.

În dimineața următoare, John Cole îmi zgâlțâia brațul ca să mă trezească.

– Trebuie să faci și altceva decât să zaci aici, îmi spune el.

Mai mult ca sigur apa trecuse de patul lui și era pe cale să-l înghită și pe al meu. Mirosea a urină de șobolani, dacă ai mirosit vreodată. Acum, când mă gândesc, am văzut duzini întregi de viețuitoare înotând ca să-și salveze viețile. Ne bălăceam pe așa-zisul teren de paradă. Oamenii ieșeau din adăposturi încercând să se salveze. Ei, nu aveam nici un teren înalt pe care să ajungem. Cum se face că ne-am ales cu un potop aici sus, ne întrebam. Ce fel de geniu a construit locul ăsta? E drept, acum că aveam ploaia și zăpada topită să ne arate asta, tabăra era construită cam ciudat. Dacă-ți poți imagina o formă mare de scoică și apoi dealurile în spate și ceea ce fusese înainte micul fir de apă util, trecând pe lângă zidul de incintă. Acum plin de apă. Santinelele de noapte stăteau pe zid părând foarte neîncrezătoare. Câte un gornist curajos suna deșteptarea, dar să fiu al dracului dacă nu eram cu toții treji deja. Maiorul chiar înota efectiv în sus. Acum toți cei trei sute încercau să ajungă pe acoperiș, părea singura soluție, și zeci de alți bărbați se strecurau în frunzișul copacilor; dacă aveau rău de înălțime, nu lăsau să se vadă, se cățărau ca niște maimuțe în uniformă. Eu și John Cole ne-am împins în apa grea ca plumbul și ne-am cățărat și noi într-un copac.

Nici nu apucaserăm să ne urcăm bine cu toții că în depărtare a început să se agite ceva straniu. Nimeni nu mai văzuse vreodată așa ceva. Părea că urcase cineva oceanul deasupra pădurii, îl aruncase acolo, pur și simplu, și acum oceanul făcea ceea ce era inevitabil din punct de vedere științific, ne izbea și curgea spre noi. Ne-am simțit ca trei sute de creaturi foarte mărunte și proaste când am văzut asta, așa cum stăteam noi pe niște acoperișuri joase. Maiorul aproape că și-a zbierat ordinele, și apoi sergenții l-au imitat și apoi oamenii încercau să răspundă. Dar ce spusese maiorul? Ce strigaseră sergenții? Unde să mergem? Eram deja cetățenii unei mări de mică adâncime. Valul care venea părea a însemna șase metri de moarte. Potopul a venit atât de repede că nici nu apucai să pariezi pe el. Nu puteai să deschizi carnețelul atât de repede cât să notezi pariul. Apoi lucrul acela rău și sălbatic a ajuns în tabără noastră și s-a întins, ducând jumătate de pădure cu el. Copaci și crengi și tufișuri și urși și căprioare și Dumnezeu mai știe ce, păsări și aligatori, cu toate că, drept să spun, n-am mai văzut

aligatori la înălțimea asta. Lupi și râși și șerpi. Totul a dispărut atunci, la potop, tot ce putea fi dezlegat de la ancoră și mișcat. Băieții ăia de pe acoperiș s-au ales cu cărțile cele mai de rahat, a fost ca și cum mâna naturii i-a șters efectiv de pe masă. Simțeam coroana copacului nostru aplecându-se din cauza forței și avea aproape patru metri în diametru la bază. Frate, ce s-a mai îndoit! Apoi s-a dezdoit. Acum eram aproape ca niște săgeți gata să plece din arc. Ține-te bine, John Cole! Ține-te bine, Thomas! Așa că ne-am ținut, ne-am agățat, ne-am încleștat, în timp ce uriașul copac bătrân trosnea în apele furioase. Mă îndoiesc că voi mai auzi vreodată un asemenea sunet, era aproape muzical.

Zeci de soldați s-au înecat. Poate că Watchorn și Pearl și-ar fi dorit să fie printre ei, dar au supraviețuit. Eu și John Cole. Slavă Domnului, John Cole. Maiorul și încă două sute. Mai ales bărbații din copaci s-au salvat. Acoperișurile alea erau prea joase. Am găsit cadavre mai multe săptămâni la rând, pe măsură ce se retrăgeau apele. Au venit oamenii din oraș și ne-au ajutat cu înmormântările. Ei nu fuseseră așa nesăbuiți să-și ridice orașul în calea potopului, în orice caz. Bănuiesc că am știut de atunci ce crestase terenul ăla. Lua-i-ar dracu' de ingineri. Apoi în tabără a izbucnit o febră ciudată. Poate erau friguri galbene, ceva de genul ăsta, ceva ce preferă umezeala. Nu mai aveam vite, evident, și toată hrana noastră uscată era acum hrană udă. Orășenii ne-au dat cât au putut, dar maiorul a spus că trebuia să ne întoarcem în Missouri chiar dacă iarba era puțină în prerie.

– S-a terminat mica noastră excursie, a spus el sec.

Umorul maiorului. Cel mai sec lucru din tabără.

Acum iarna își strângea lațul asupra lumii întregi și noi ne îndreptam spre Missouri. Să spun că eram o trupă jalnică nu prea e de ajuns. Poate că eram pedepsiți pentru ticăloșiile noastre. Nu era vânat pe munte de data asta și curând burțile au început să ne roadă de foame. Ne așteptau săptămâni întregi de mers și ne temeam de ce-o să ne facă foamea. Cunoscător al foamei cum eram, mă temeam mai tare ca oricine. Am văzut faptele pline de cruzime ale foamei. Lumea are o mulțime de oameni în ea, și când vine vorba despre măcel și foamete, nu prea o interesează dacă trăim sau murim.

Lumea are atâția oameni, încât nu are de ce să-i pese. Puteam să fi murit de foame acolo, pe pământul sterp, în deșertul acela care nu era deșert, în călătoria aceea care nu era călătorie, cât mai degrabă o fugă spre est. Mereu mor cu miile, peste tot. Lumii nu prea-i pasă, pur și simplu n-o interesează prea tare. Asta am observat. Sunt multe bocete și durere și apoi apele pacificatoare se închid peste orice și bătrânul Părinte Timp se spală pe mâini. Se târăște mai departe spre următoarea destinație. E bine să știi asemenea lucruri, că s-ar putea să-ți dai silința să supraviețuiești. Numai supraviețuirea înseamnă victorie. Acum, când nu mai pot să-mi dau silința în privința asta, mă gândesc la regimentul acela singuratic de soldați, încercând să-și croiască drum înapoi. Nefericiți și decimați cum eram, exista totuși ceva bun în asta. Ceva ce nu putea fi exterminat de potop și de foamete. Acea voință omenească. Trebuie să-i aduci omagii. Eu i-am adus de multe ori. Nu e chiar atât de rară. Dar este partea cea mai bună din noi.

Acum ne rugam ca niște preoți sau ca niște fecioare să ne întâlnim cu vreo caravană îndreptându-se spre vest. Doar că până când treceau pe lângă noi, puteau să fi rămas și ei fără alimente, desigur. Dar trebuia măcar să vedem alte chipuri omenești. Kilometri după kilometri de tufișuri uscate ale Americii și de teren accidentat, suind și coborând. Spre sud, în depărtare, uneori ni se părea că vedem dealuri unele peste altele și știam că nu trebuie să ne îndreptăm într-acolo. Erau, cu siguranță, teritoriile apașilor și ale comanșilor. Băieții te-ar mânca la cină de cum te-ar zări. Maiorul îi cunoștea pe suplii apași, se lupta cu ei de cincisprezece ani, ne-a spus el. Cam cei mai afurisiți diavoli de care veți auzi sau pe care-i veți vedea vreodată, așa ne-a spus. Ne-a spus că intrau cu regularitate în Mexic, îngrozindu-i pe fermieri. Ucideau pe oricine întâlneau în cale, luau vitele, caii, femeile și adesea și copiii și îi duceau pe pământurile lor. Erau plecați și câte o lună, călărind ca niște stafii pe pământurile lor spectrale. Puteai să-i urmărești cu bărbați și cu pușți și nu-i găseai niciodată. Nu-i vedeai niciodată. Te trezeai într-o dimineață și nu mai era nici un cal priponit, dispăruseră cincizeci în noapte, și santinelele erau moarte acolo unde stătuseră de pază. Ne-a spus că ar fi vai de capul nostru dacă am fi luați prizonieri. Te duceau de distrac-

ție în satele lor, femeile, cu cuțitele lor mici și ascuțite, îți făceau o mie de crestături, cea mai lentă moarte de care s-a auzit vreodată. Sângerai de tot în praful cald al preriei. Sau te îngropau până la gât și lăsau furnicile să-ți mănânce fața și câinii să-ți roadă urechile și nasul, dacă nu cumva ți le tăiaseră deja femeile. Ideea era că un războinic nu trebuia să țipe niciodată. Aratai cât erai de viteaz neținând, asta era o ieșire din scenă decentă în concepția lor. Dar albii, soldații, urlau de cum le vedeau pe femei apropiindu-se cu cuțitele. În orice caz, oricum mureai. Ideea era că dacă unui războinic îi lipsea ceva important, dacă, bunăoară, capul era despărțit de trup, nu mai aveai cum să ajungi în fericitele ținuturi ale vânătorii. Așa că aveau grijă să nu taie prea mult. Doar bucățele mici. Urechea și ochiul, să zicem, sau îți tăiau ouăle. Ca să poți totuși să ajungi în paradis. Dar problema era că bandiții mexicani și tot felul de călăreți albi duri, nelegiuții afurisiți, hoții de cai sângeroși, toată acea categorie de ființe care erau atât de ubicue pe vremea aia, se gândeau că ar face mai bine să taie bucăți un indian când îl omorau. Îi luau părul mai întâi, părul era o mare chestie la indieni. Scalpare. Părul negru și mătăsos, lung până la talie și pielea capului odată cu el. Le tăiau capetele cu maceta. Le retezau brațele. Asta nu dovedea nici respect, nici considerație pentru viața de apoi a războinicului. Genul ăsta de fapte îl inflamau pe apaș sau pe comanș și pornea cu furie să se răzbune. Avea să-ți reteze degetele unul câte unul. Avea să-ți taie degetele de la picioare, apoi coaiele și apoi mădularul. Încet, încet. Mai bine să nu-i apari în cale.

– Albii nu-i înțeleg pe indieni și viceversa, ne-a spus maiorul, clătinând din cap, pe tonul lui mereu egal. Asta aduce necazuri, a adăugat el.

Ei, și acum ne temeam și de indieni la fel de tare ca de foamete, cu toate că foametea ieșea învingătoare.

Capitolul 5

Închipuie-ți oroarea și îngrijorarea noastră când i-am văzut la orizont pe băieții ăia oglala călare pe caii lor. Două, trei sute, stând acolo pur și simplu. Caii noștri erau niște schelete. Primeau apă, dar aproape nimic altceva. Caii au nevoie regulat de nutreț, iarbă și așa mai departe. Sărmanului meu cal i se vedeau oasele de parcă ar fi fost niște cricuri din metal ieșite în afară. Watchorn fusese un bărbat scund și plinuț, dar nu mai era așa. Puteai să-l folosești pe John Cole pe post de creion dacă reușeai să bagi niște plumb în el. Eram de o zi în prerie și caii abia dacă găsiseră primele firișoare verzi de iarbă ca să pască. Un centimetru. Prea la începutul anului. Ne doream să vedem caravane, dorința noastră nebună era să vedem o turmă de bizoni, începuserăm să visăm bizoni, mii și mii, alergând cuprinși de streche prin visele noastre, și apoi ne trezeam în lumina lunii și nu o vedeam decât pe ea, galbenă ca pișatul și subțire în întunericul friguros. Temperatura a scăzut până când a început să ne fie greu să respirăm, atât era de frig. Mici pâraie mirosind a fier. Noaptea, soldații dormeau strânși unii în alții sub pături, arătam ca o îngrămădeală de câini de prerie, dormind unii în alții ca să putem trăi. Sforăind pe nările înghețate. Caii băteau din picioare, băteau din picioare și suflau lujeri și flori înghețate de abur în întuneric. Acum, în aceste ținuturi, soarele răsărea un pic mai devreme, mai cu chef, mai ca brutarul care aţâţă focul în cuptorul cu pâine, la ceasurile mici ale dimineții, ca femeile din oraș să-și primească pâinea devreme. Doamne, soarele ăla răsărea regulat și calm, nu-i păsa cine-l vedea, gol și rotund și alb. Apoi au venit ploile peste pământ, trezind ierburi noi, tunând, izbindu-ne ca niște mici gloanțe de temut, făcând cioburile și țărâna pământului să danseze într-un joc violent. Îmbătând de ambiție semințele ierbii. Apoi a ieșit soarele după ploaie, și preria întinsă, nesfârșită, scotea aburi, o panoramă imensă, nesfârșită de abur alb ridicându-se din pământ și stoluri de păsări învârtindu-se și răsucindu-se, un milion de păsări pe un nor, am fi avut

nevoie de o espingolă să le adunăm, păsări mici, negre, minunate. Mergeam înainte și, în tot acest timp, la cincisprezece, douăzeci de kilometri, indienii oglala se mișcau odată cu noi, urmărindu-ne cu privirea. Poate că se întrebau de ce nu ne oprim să mâncăm. Nu aveam nimic ce să mâncăm. Soldatul Pearl a fost cel care și-a dat seama că erau indieni sioux. A spus că i-a recunoscut. Nu știu cum a făcut asta, la cât erau de departe. Potopul îi luase pe cercetașii noștri shawnee care ar fi știut. Cu efectivele decimate, eram două sute acum, poate ceva mai puțini. Maiorul nu mai făcuse apelul nominal de zile întregi. Sergentul Wellington era singurul indiferent, așa se părea. Dacă știa un cântec din munții Virginiei, păi, știa o sută. Dacă știa un cântec despre o sărmană mamă muribundă și singură și despre copiii ei plecați departe, păi, știa o mie. Și ce voce aspră, hârșâită, neplăcută mai avea! Kilometru după kilometru. Indienii sioux sau ce-or fi fost acolo țineau ritmul cu fiecare pas dureros. Începeam să cred că va fi o eliberare bine-venită dacă ne-ar ataca acum și ar termina cu noi. Am termina cu miorlăiala asta nenorocită, în orice caz.

Apoi, în mijlocul dimineții unei zile posomorâte, sergentul își îndreaptă deodată spatele și cântecul se stinge. Arată spre câmpie, la un călăreț care se desprinde de grupul îndepărtat. Avea un băț lung cu o flamură în vârf, fâlfâind în vântul neostoit. Maiorul a oprit și ne-a adunat pe toți laolaltă. Oferea indianului care se apropia imaginea a zece rânduri de bărbați cu douăzeci de călăreți cu muschetele pregătite. Indianul nu părea să se gândească prea mult la asta, venea înainte, acum îl vedeam mai clar. Apoi se oprește la jumătatea drumului, stă acolo pur și simplu, calul lui se agită un pic, așa cum fac caii. Mușcă frâul, se dă înapoi un pas, și călărețul îl liniștește. Era dincolo de bătaia muschetelor. Sergentul era nerăbdător să tragă, dar maiorul i-a oprit mâna. Apoi maiorul își îmboldește calul și iese din dispozitiv, îndreptându-se spre iarba murdară. Sergentul își mușcă buza, pentru că nu-i place chestia asta, dar nu poate să dea glas vreunei obiecții.

– Maiorul crede că indienii-s gentilomi ca el, șuieră el printre dinți.

Așa că ne oprim acolo și evident că ne găsesc numaidecât muștele, și, dacă noi n-avem ce îmbuca, ele au. Trec peste urechi și fețe și mâini. Ai dracului diavoli mici și negri. Dar aproape că nu le băgăm în seamă, poți vedea cum toți bărbații stau aplecați în față în șei, ca și cum ar putea auzi conversația pe cale să înceapă, dar nici o șansă. Acum îl vedem în depărtare pe maior ajungând lângă călăreț și acum s-a oprit și acum vedem gura indianului mișcându-se și capul încuviințând și mâinile începând limbajul semnelor. Aerul e atât de tensionat că până și muștele par să se oprească din mușcat. Preria e liniștită ca o bibliotecă. Numai ierburile acelea formidabile se îndoaie, se dezdoaie, arătându-și pântecele, ascunzându-l, arătându-l iar. Cu un zgomot mic, ca de dezghiocare. Dar în mare parte, nu era decât cer. Cer imens și nesfârșit, cel mai probabil până în paradis. Maiorul și indianul au vorbit vreo douăzeci de minute, apoi maiorul s-a răsucit deodată și s-a întors la trap. Indianul îl urmărește câteva momente cu privirea, sergentul se apucă să-l ia în cătare, dar nu e nici o urgență, indianul trage de capul calului său și se întoarce liniștit la prietenii lui. Maiorul vine destul de grațios, are un cal frumos, un armăsar d-ăla scump, dar numai piele și os acum.

– Ce vești aveți? întreabă sergentul.

– Voia să știe ce facem aici, spune maiorul. S-ar părea că suntem mai la nord decât credeam. Ăștia nu-s indieni cu care avem tratate.

– Sunt niște corcituri nenorocite, asta sunt, spune sergentul și scuipă.

– Păi, mi-a zis că au carne și că ne-ar da și nouă, spune maiorul.

Sergentul nu pare să aibă un răspuns la asta. Oamenii erau uluiți, ușurați. Putea oare să fie adevărat? I-am văzut destul de clar pe indieni lăsând carnea. Apoi ne-am dus să o luăm, și deja dispăruseră complet. Se evaporaseră, cum fac ei. Cei care aprindeau focurile și bucătarii s-au pus pe treabă și apoi am mâncat bizon fript. L-am scos noi cam crud din foc, dar n-a contat.

Era așa o plăcere nebună numai să mănânci. Să clefăi mâncare adevărată. Era ca și cum mâncam pentru prima dată. Laptele mamei. Tot ceea ce eram și începuse să dispară din cauza înfometării revenea. Oamenii vorbeau din

nou și apoi s-a întors și râsul. Sergentul părea furios și nedumerit. Spunea că probabil carnea era otrăvită. Dar nu era otrăvită. Sergentul spunea că nimeni nu putea vreodată să-i înțeleagă pe indieni. Avuseseră șansa să ne ucidă și n-o făcuseră. *Ingieni* idioți, dracu' să-i ia, coioții au mai multă minte. Maiorul probabil că se hotărâse să nu spună nimic. Tăcea. Două sute de seturi de dinți clefăind. Înghițind bucăți mari, înnegrite, cu burțile ghiorțăind.

– Ei, trebuie s-o spun, a comentat soldatul Pearl. De acu' o să am o părere bună despre indieni.

Sergentul se uită la el cu ochi de lup.

– Tre' s-o spun, o să am o părere bună despre ei, repetă Pearl.

Sergentul se ridică într-un acces de turbare și se mută mai încolo, stând singur pe o moviliță acoperită cu iarbă.

A ajuns să fie considerată o zi fericită.

Eram la patru sau cinci zile de frontieră, ne gândeam noi, încă un pic de mers călare până în Missouri și ceea ce numeam acasă, când a dat o furtună peste noi. Una dintre furtunile acelea reci, aspre, tot ce atingea înghețа, inclusiv părțile noastre expuse din corp. Nu am mai călărit niciodată pe un asemenea frig. Nu aveam unde să ne adăpostim, așa că eram siliți să mergem înainte. După prima zi, furtuna s-a hotărât să se înrăutățească. A preschimbat lumea într-o noapte perpetuă, dar apoi, când s-a lăsat noaptea adevărată, temperatura a ajuns probabil la minus douăzeci de grade, dar nu aveam cum să știm exact. Sângele nostru spunea că a ajuns în partea de jos a termometrului. E un sentiment foarte ciudat înghețul ăsta. Ne-am pus fulare peste guri și bărbii, dar după o vreme ne-au fost de prea puțin ajutor. Ne-au înghețat mănușile și, în scurt timp, aveam degetele încleștate pe hățuri ca și cum ne-ar fi murit mâinile și ar fi plecat să-și primească răsplata. Nu le simțeam, ceea ce poate că era mai bine. Vântul era numai lame de gheață și ar fi putut bărbieri bărbile și mustățile oamenilor, dar acestea înghețaseră deja cu totul. Ne-am albit cu toții, înghețați din creștet până-n tălpi, iar caii negri, cenușii și roibi erau și ei albi acum. Păturile de alb rece, reumatic, care acopereau totul, nu încălzeau. Închipuie-ți două sute de

oameni călărind pe vântul ăla. Ierburile pârâind sub copitele cailor. Deasupra, pe cerul negru întors pe dos de forța invizibilă, din când în când, trecător, apărea globul arzător de alb al lunii. Ne temeam să căscăm gurile fie și numai o clipă ca nu cumva umezeala să ni le înghețe întredeschise. Furtuna avea o grămadă de prerie de traversat și toate zilele din lume să o facă. Bag sama că era mare cât două țări. A trecut peste noi și prin noi. Dacă nu era mâncarea indienilor, am fi murit de-a doua zi. Dar aveam suficient combustibil în burți să ne ducă de partea cealaltă. Apoi a apărut o altă belea. După furtună a ieșit un soare puternic și hainele noastre au părut să se topească pe jumătate, ca fetrul care se deșiră. Mulți dintre bărbați au început să sufere dureri atroce de îndată ce s-a topit gheața de pe ei. Fața soldatului Watchorn era roșie ca ridichea și, când și-a scos cizmele, am văzut că nici picioarele nu arătau mai bine. A doua zi avea un nas negru ca funinginea. Era ca și cum purta ceva pe el, arzând, întunecat și dureros. Nu și-a putut încălța cizmele la loc nici pentru toți banii din lume, și nu era singurul care se chinuia. Erau cu zecile în starea asta. Curând am ajuns la râul care marchează frontiera în partea aia și am intrat în coloană în apele puțin adânci. Râul era lat de trei kilometri și avea cam treizeci de centimetri în adâncime peste tot. Caii ne-au stropit și curând am fost cu toții uzi până la piele. Asta nu i-a făcut prea bine soldatului Watchorn, care urla deja. Simțea o durere pe care nici un om nu o poate îndura. Erau și alții la fel de rău, dar lui Watchorn îi ajunsese cumva la creier, și când am ajuns pe malul celălalt, i s-a cerut maiorului să-l dea jos de pe cal și să-l lege cumva, pentru că nu mai era chiar o ființă umană, nu Watchorn. Eram al dracului de îngroziți. Apoi l-au legat pentru că se lovea cu mâinile peste față și a trebuit să sufere înjosirea de a fi imobilizat cu burta în jos de calul lui. Apoi, printr-o îndurare divină ciudată, s-a cufundat în inconștiență și așa am ajuns la destinație, murdari și chinuiți. Oamenii și-au pierdut degetele de la mâini și de la picioare la spitalul fortului în următoarele luni. Degerături, așa le spunea doctorul, carnagiul gerului, mai degrabă. Soldatul Watchorn și încă doi n-au scăpat vii din vară. S-a instalat cangrena, și asta-i o parteneră de dans pe care nu și-o alege nici un soldat vreodată. Și apoi erau în salonul

mortuar, cum am mai spus, toți gătiți cu uniforme de rezervă și cu completări aduse pierderilor lor. Watchorn avea un nas din ceară și era bărbierit, neted ca o piatră, mulțumită îmbălsămătorului ăluia. Dar arăta destul de bine. Lua cu siguranță premiul cel mare.

Cred că sărmanul soldat Pearl a avut o soartă mai rea. Maiorul nu uitase, în cele din urmă. Curtea Marțială. Chiar dacă ofițerii de la prezidiu nu pricepeau exact care e ofensa, având în vedere că soldatul Pearl era învingător într-o confruntare cu indienii, ceva din tonul de înaltă ținută morală al maiorului a ajuns în dezbatere, și atunci Pearl a rupt-o-n fericire. Eu și alți cinci soldați am primit însărcinarea să-l trimitem pe lumea ailaltă. A sfârșit-o nobil. Arăta un pic ca Iehova acum, pentru că-și lăsase o barbă lungă în închisoare, până la piept. L-am împușcat prin barbă ca să ajungem la inimă. Joe Pearl a căzut la pământ. Tatăl lui a venit din Massachusetts, de unde erau ei, și a luat trupul acasă.

John Cole spunea că s-a cam săturat să se bată cu indienii, doar că pe moment trebuia să slujim pe perioada convenită și eram mulțumiți să facem asta pentru că nu aveam de ales. Sigur că deveneam mai săraci și mai urâți în armată, dar mai bine așa decât împușcați, așa zicea.

Capitolul 6

Poți să te saturi de ceva cât poftești, bănuiesc, dar Parcele spun că trebuie să te întorci și să-ți aduci mereu aminte. Cum s-a făcut că am părăsit din nou confortabilul Jefferson ca să batem drumul înapoi aiurea aproape la fel cum veniserăm, cu la fel de multe greutăți, asta poate fi o întrebare. Așa-i armata. Mă rog, am avut trei luni în cazarmă și asta a fost o mare facere de bine. Mâinile bătrâne și înțelepte și-au luat piei de urs. N-aveau de gând să degere iar, ca răposatul soldat Watchorn. Armata nu avea îmbrăcăminte bună să ne dea pentru frig. Intenționa să ne dea haine din lână, dar nici că le-am văzut vreodată. Mai întâi, sergentul Wellington a spus că suntem niște pizde care merită să moară de degerături. Fiecare-n parte a primit o foaie tipărită care ne prezenta ținutele salvatoare care ar fi trebuit să ajungă mai repede la barăci. N-au ajuns niciodată, dracu' să le ia. Nu pot să mă îmbrac cu o fotografie, zice John Cole, amorezul meu.

Dar acum era anotimpul inimilor pline de speranță plecând să adune pepite de aur, credeau ei, din solul unor locuri uitate de Dumnezeu. Anul ăsta mai mulți ca niciodată. Dacă ți-ai aruncat vreodată privirea asupra a trei mii de băieți cu fețe albe ca de crin și asupra familiilor lor, o să știi despre ce vorbesc. Era ca și cum mergeau la un picnic, doar că poienița era la șase săptămâni distanță și moartea – garantată pentru mulți dintre ei. Ni s-a spus în St. Louis să o luăm prin nord pentru că între Missouri și Fort Laramie fusese mâncat și ultimul fir de iarbă. Miile și miile de cai, vaci, boi și măgari. O grămadă de băieți noi în a șasea, o grămadă de irlandezi bătuți de soartă, băieții oacheși obișnuiți. Glumesc, asta fac toți irlandezii sâcâitori, dar undeva dincolo de asta se holbează lupii negri, lupii foametei sub lunile foametei. Trebuia să mărim prezența militară în Fort Laramie pentru că avea loc o mare întâlnire a indienilor acolo, în câmpie. Maiorul și colonelul se duc să le ceară să înceteze să-i mai omoare pe nenorociții de imigranți.

Colonelul trimite mesageri la toate triburile de care știe că au pus vreodată piciorul pe drumurile oamenilor albi. Vin cu miile, mânați de nevoi și de foame. Toată treaba e aranjată la câțiva kilometri mai la nord de fort, într-un loc numit Horse Creek. Colonelul așază armata pe malul jos al râului. Ne ridicăm șirurile de corturi. Soarele de vară se lasă peste tot și coace pânza și, dacă poți să dormi noaptea, sigur ești decedat. Un râu frumușel acolo și nu prea greu de traversat, și colonelul aliniază oamenii guvernului și negustorii oportuniști de-a lungul drumului și peste râu le cere indienilor să-și instaleze wigwamurile. Acum erau poate trei, patru mii de locuințe cu vârf ascuțit, împodobite cu piei pictate și flamuri. Vestiții shoshone, mândrii băieți sioux, atât clanul teton, cât și oglala, arapaho, assiniboine veniți din Canada, toți strălucesc în căldura miezului zilei în hainele lor bune. Maiorul îi știe pe oglala pentru că sunt aceeași mulțime care ne-a hrănit în vremuri de restriște. E aici aceeași căpetenie, Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul. Și zgomotul care vine din tabăra lor e o muzică formidabilă în sine. Se înalță un cort special și ofițerii, în haine de sărbătoare, se adună acolo pe scaune. În cele din urmă spinările acoperite ale căpeteniilor se vedeau înșirate tainic în penumbră, și fețele arse de soare ale ofițerilor, destul de mohorâte de sub borurile pălăriilor, toată lumea stând bățoasă într-un imens acces de seriozitate. S-au ținut discursuri mărețe, în timp ce infanteria călare și cavaleria stăteau respectuos la distanță, iar pe celălalt mal, triburile ședeau într-o liniște care amintea de cea de dinaintea furtunii, când pământul trage aer în piept și-și ține respirația la nesfârșit, și peste vale plutește vocea colonelului. Se oferă anuități și alimente în schimbul permisiunii ca emigranții să poată trece. Tălmacii își fac treaba și se ajunge la o înțelegere. Colonelul pare destul de mulțumit. Ne gândeam cu toții că o nouă zi răsărea peste câmpie și eram fericiți să credem că s-ar putea întâmpla asta. Indienii sunt sătui de măcel și la fel suntem și noi.

Starling Carlton, unul dintre flăcăii din compania noastră, spune că așa-i de umflat cu aer cald colonelul, că-i de mirare că nu plutește. Dar soldaților

le place să adopte o poziție vagă. Îi înveselește. N-o să spun ce-a zis sergentul despre toate astea, singurul om cu adevărat nefericit.

Dealuri purpurii fermecătoare îmi închipui, și ziua slăbește în intensitate către noapte cu fiecare tușă a penelului, și apoi înfloresc focurile pe câmpiile înclinate. În frumoasa noapte albastră s-au făcut o mulțime de vizite, iar războinicii indieni au fost mândri și dispuși să ofere unui soldat singuratic o târfă pe durata pasiunii lui. John Cole și cu mine am căutat o văgăună departe de ochi iscoditori. Apoi, cu lejeritatea oamenilor scăpați de griji, am pășit printre corturile indienilor și am auzit bebelușii adormiți și am tras cu ochiul la minunata specie numită *winkte* de către indieni și *berdache* de către albi, războinici înveșmântați în straie de femeie. John Cole se zgâiește la ei, dar nu vrea să-și lase ochii să zăbovească prea mult, ca să nu-i ofenseze cumva. Dar e ca un cal de muncă apucat de streche. Excitat cum nu l-am mai văzut niciodată. Acești *berdache* își iau straie bărbătești când merg la război, asta știu. Când se termină războiul, se întorc la rochiile strălucitoare. Trecem mai departe și el tremură pur și simplu ca un copil răcit. Doi soldați pășind sub țintele strălucitoare ale stelelor, fața lungă a lui John Cole, pașii mari. Lumina lunii nu poate să-l avantajeze pentru că e deja frumos.

În dimineața următoare le-am oferit indienilor un ultim cadou. Un bărbat, pe nume Titian Finch, sosise cu un dagherotip ca să înregistreze aceste zile ale îngăduinței. Triburile sunt fotografiate în grupuri mari și colonelului i se face o poză cu Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul de parcă ar fi fost prieteni de când lumea. O lumină a soarelui albă ca sânul unei fecioare inundă valea. Trebuie să fie foarte aproape. Un indian dezbrăcat și un maior plin de galoane. Stau unul lângă altul cu un aer de seriozitate lejeră, mâna dreaptă a indianului strângând mâneca plină de fireturi din argint a maiorului, de parcă ar vrea să-l prevină de vreun pericol sau să-l apere de el. Titian Finch le cere să stea nemișcați ca niște stane de piatră și, pentru un moment etern, iată-i acolo, imaginea stăpânirii de sine și a recunoștinței umane.

Apoi aceste acte de prietenie au luat sfârșit și indienii s-au risipit, iar noi ne-am întors la zilele noastre obișnuite. Nathan Noland, Starling Carlton, Lige Magan, țintașul cel iscusit, aceștia au fost băieții din regiment care s-au apropiat de noi în perioada aceea, de mine și de John Cole. Pentru că acum au început semnele bolii care-l chinuia pe John Cole. Era silit să stea culcat în tăcere zile în șir pentru că nu avea nici un strop de energie în el. Doctorul nu avea un nume pentru asta. Putea să-i treacă un șarpe cu clopoței peste piept și n-ar fi putut face nimic în privința asta. Băieții mai sus pomeniți au fost cei care i-au arătat atenție lui John Cole în agonia lui. Chipeșul John Cole îi spuneau ei. I-au convins pe bucătari să-i facă supă și așa mai departe. I-o aduceau de parcă ar fi fost împărat. N-o să zic că Lige Magan și restul n-ar fi fost uneori beți nebuni cu șalele rupte care se văitau de sifilis. Ba chiar erau, frate. Pot să zic că de Lige Magan îmi plăcea cel mai tare. Elijah era numele lui întreg, așa că bănuiesc că făcea și minuni[1]. Un băiat drăguț cu față de bou la vreo patruzeci și cinci de ani, de prin Tennessee. Ai lui au avut porci până când porcilor le-a scăzut valoarea. Mereu scădea valoarea la câte ceva în America din câte am putut să văd. Așa era lumea, neliniștită, destul de brutală. Mergea mereu mai departe. Nu aștepta pe nimeni. Apoi John Cole se făcea bine și era ca și cum nu-l pălise nimic niciodată. Apoi pica iarăși. Apoi se ridica la loc. Amețiserăm.

Acum se apropia toamna și indienii ăia care încheiaseră tratate trebuiau să facă loc în satele lor bătrânei ucigașe pe nume Foamete. Creatura aceea costelivă, mârșavă, cu inima întunecată, care-și vrea tributul în vieți. Pentru că mâncarea promisă de guvern fie întârzia, fie nu ajungea deloc. Maiorul părea îngrijorat și chinuit de remușcări. Făcuse promisiuni cu inima-i cinstită, așa vedea el lucrurile.

Prima belea a picat în timpul vremii turbulente. Călăream înainte ca să dăm peste ea. Trăsnetele deschideau orizontul și aruncau din ceruri găleți de lumină peste întinderea fără ziduri, fără de sfârșit. Dumnezeu, în șorțul lui de fermier, împrăștiind semințele imense ale strălucirii galbene. Hinterlandul de dincolo de munți răsufla cu o cruntă respirație albă. Nathan Noland, cu urechile lui delicate distruse deja de zgomotul musche-

telor, a surzit de tot după trei zile. Călăream printr-un biet culoar de acalmie între peisajul acela vorace și bătaia ploii ce se apropia. Apoi, ploaia a culcat la pământ ierburile așa cum seul de urs netezește părul indiencelor. Sergentul Wellington era fericit acum pentru că indienii sioux dintr-un sat oarecare din apus dăduseră peste niște emigranți rătăciți și le luaseră zilele. Așa că primise cincizeci de oameni de la colonel cu ordinul să pună capăt acestor fapte. Se părea că era vorba de prietenii oglala ai maiorului, dar asta nu l-a împiedicat să dea ordinul.

Prim-locotenentul ne împarte în două companii și ia douăzeci de oameni și se îndreaptă direct spre vest ajutat de busolă, iar noi cu sergentul pornim să scotocim printr-un mic defileu al unui râu unde socotește el că ar putea fi satul. S-ar părea că apa curge vreo cincisprezece kilometri spre nord-est. Întreaga zonă a început să scoată aburi pentru că soarele usucă ploaia. Ierburile încep din nou să se ridice, aproape goale în văzul ochilor. O mare însuflețire. Ca trei mii de urși care-și leapădă cojoacele iernii. Pârâul însuși, turbat ca o turmă de tauri înfuriați, despică stâncile îmbibate de apă. Ciocârlii de câmp peste tot, părând mulțumite de ele însele și țânțari în roiuri întregi peste tot. Noi nu suntem prea voioși pentru că stâncile de deasupra favorizează inamicul. Așa e în toată istoria. Ne așteptam să-i vedem apărând din clipă în clipă pe sălbaticii sergentului. Dar am mers mai departe, în sus, până când nu au mai fost pâraie, numai liniștea uscată a câmpiei. Apoi sergentul, iritat, dă ordinul să ne luăm urma pașilor și înjură că i-a lăsat pe noii cercetași pawnee să meargă cu locotenentul. Aceștia sunt niște băieți eleganți în uniforme mai bune decât am avut eu vreodată. Dar i-a luat locotenentul.

– Albii pur și simplu nu-s atât de buni să ia urma așa, a spus el, surprinzându-ne.

Suna a laudă.

Am făcut tabără acolo unde drumurile noastre se despărțiseră și am dormit cum am putut, cu roiurile de țânțari deasupra. Am fost niște oameni fericiți să iasă de sub pături la revărsatul zorilor. Ne-am spălat fețele obosite în pârâul potolit de-acum de orele care se scurseseră. Probabil că ploile se

îndreptaseră spre râul Platte și în curând avea să toarne în Missouri. Un gând ciudat care să ne treacă prin minte în timp ce încercam să ne bărbierim obrajii cu briciuri boante în apa înspumată. Chipeșul John Cole fluierând un vals care-i rămăsese în minte de când era în Noua Anglie.

Apoi ne-am învârtit pur și simplu pe acolo, așteptând să se întoarcă locotenentul. Sergentul ne spune să ștergem ploaia rămasă pe săbii, altfel vor rugini cu siguranță. Apoi hrănim caii cum putem noi mai bine. Nu există soldat în viață care să nu-și iubească mult calul. Bestia șchioapă e iubită. Apoi, nu prea mai avem ce să facem. Lige își demonstrează din nou talentele la cărți și îl curăță pe Starling Carlton. Dar nu jucăm decât pe fire de iarbă, nu avem nici un ban până la sfârșitul lunii, dacă or veni și atunci. Cercetașii pawnee erau să plece luna trecută pentru că n-a venit plata pentru ei, și apoi au avut grijă să nu mai primim nici noi nimic, ca să se calmeze. Uneori, când ești departe de clopotele blânde ale orașului, nu-ți iese nimic. Parcă uită de tine. Nenorociții ăia de băieți în albastru. Așa că sergentul ne spune să încălecăm și apoi pregătim caii și mergem în direcția în care a plecat locotenentul, cum putem noi mai atenți la urmele lăsate de copite după ce a trecut ploaia peste ele. Ploii îi place să păstreze lucrurile discrete, nu să arate drumul. Dar mergem și așa, cu sergentul înjurând întruna. Sergentul are zilele astea stomacul umflat, zice că e de la ficat. La halul în care bea whisky, s-ar putea. Tinerețea l-a părăsit oricum și arată ca un bătrân. De parcă am avea zece fețe de purtat de-a lungul vieții și le purtăm una câte una.

După vreo trei kilometri, ne-a împovărat din nou căldura, o arșiță atât de mare încât pământul a început a sclipi ca deșertul. Aveam soarele pe jumătate în spate, spre sud, ceea ce era oarecum un noroc. Nu era bărbat între noi căruia să nu i se fi cojit pielea de pe nas de o sută de ori. Seul de urs e bun pentru asta, dar pute al dracului de tare și, oricum, nu mai văzuserăm urși de ceva vreme.

– Doamne, măiculiță, spune Starling Carlton, să mor io de nu-i cald.

Așa că apoi s-a făcut și mai cald. Îți simțeai spinarea începând să fiarbă. Un pic de sare și câteva fire de rozmarin și gata cina. Dumnezeule

atotputernic, căldura. Calului meu nu prea îi place și începe să se împleticească. Sergentul călărește pe un catâr arătos pe care și l-a luat în St. Louis, pentru că, spune el, catârii sunt cei mai buni, și nu se înșală. Mergem înainte pur și simplu, în timp ce soarele ne lovește fără să-l poată opri cineva. Ai putea aresta lumina soarelui pentru tentativă de omor în câmp deschis. Fir-ar a dracului să fie! Apoi Starling Carlton cade de pe cal. Dacă ar ști când s-a născut și ar avea și un document, n-ar arăta prea mulți ani. Cade efectiv din șa și se lovește de pământul prăfos. Așa că sergentul și doi soldați îl ridică înapoi și îi dau niște apă din sticlă și el pare uluit și rușinat ca o fată care s-a bășit în biserică. Dar ne e prea cald ca să ne batem joc de el. Plecăm mai departe. Apoi sergentului i se pare că vede ceva în depărtare. Drept să spun, sergentul vede lucruri la fel de bine ca un cercetaș, dar nouă nu ne place să i-o spunem. Așa că acum descălecăm și ne ducem caii de hățuri și ținem cum putem mai bine o linie joasă de tufe și alta de pietroaie care șerpuiesc vesele spre ceea ce-o fi văzut sergentul. Picioarele ni s-au umflat în cizme și acum ne asudă fiecare centimetru din noi, chiar și globii oculari, se pare.

După vreo patru sute de metri, sergentul se oprește și face un calcul. Nu vede nimic mișcându-se, spune el, dar vede destule wigwamuri acolo și putem să le vedem și noi, forme negre țintind spre întinderea copleșitoare de alb a cerului. Nu-i place ceea ce vede. Apoi ne aruncă un ordin răstit și ne urcăm înapoi în șei și nu mai simțim fierbințeala. Sergentul ne așază pe două rânduri și atunci, pe Dumnezeu, dă ordin de atac. Acolo, în tăcuta prerie, unde numai vântul e o muzică perpetuă, și el ne spune să atacăm. Nu e o poveste veche despre o moară de vânt? Dar ne îmboldim în flanc până când dăm de stropi de sânge. Caii se dezmeticesc din apatie și adulmecă aerul. Sergentul ne strigă să tragem săbiile și face și el la fel și acum ne arătăm cele treizeci de săbii în lumina soarelui care asaltează fiecare centimetru din ele. Sergentul n-a mai dat asemenea ordin de când ne știm pentru că poți la fel de bine să aprinzi un foc în loc să tragi sabia în strălucirea aceea, după cum pare. Dar l-a stârnit ceva. Deodată, ne năpădește un sentiment vechi al vieții de care uitaserăm. Aerul bărbăției ne

face să nu ne mai încăpem în piele. Unu' nu se poate abține să nu urle, și sergentul ne strigă să rămânem în formație. Ne întrebăm la ce s-o fi gândind. Curând ajungem la marginea așezării de corturi, trecem prin ea într-o secundă, ca niște călăreți dintr-o carte veche de povești, măturând totul în cale. Deodată, ne trezim în centru. Deodată, tragem de hățuri al dracului de repede. Caii sunt speriați, agitați, fornăie, se răsucesc, așa că e greu să fii cu ochii pe ce e de văzut. Ce e de văzut sunt ceilalți douăzeci de soldați ai noștri, se pare cu toții morți. Sunt morți cu toții, zac în mijlocul taberei, claie peste grămadă, par împușcați pe neașteptate, așa că majoritatea capetelor sunt înclinate în aceeași direcție. În plus, locotenentul are capul despărțit de trup. Pălăriile dispărute, ca și curelele, puștile, săbiile, încălțările și scalpurile. Nathan Noland, cu barba lui arămie și ochii deschiși spre cer. Odihnește-te în pace, bărbat înalt și vânos din Noua Scoție. Halouri de sânge negru. Nu sunt decât doi indieni acolo, cât se poate de morți. Ne miră că indienii nu și-au luat morții cu ei. Trebuie să fie o istorie aici. Altfel, tabăra e absolut pustie. Se văd urmele lăsate de indieni. Au trebuit să plece atât de repede că nu și-au strâns wigwamurile. Ceaune ici și colo, cu focuri încă arzând sub ele. Sergentul descalecă și își lasă catârul liber. Să se ducă până-n Ierihon din partea lui. Își scoate chipiul și își scarpină scăfârlia cheală cu mâna dreaptă. Are lacrimi în ochi. Ai milă, Doamne.

Aluzie la prorocul Elijah (Ilie în traducerea românească a Bibliei)

Capitolul 7

Ne învârtim prin tabără încercând să ne dăm seama ce s-a întâmplat și căutând indicii. Nu știm dacă indienii sunt prin apropiere sau dacă se întorc. Apoi, un soldat e găsit într-un wigwam, unde pesemne că se târâse. E un soi de miracol și, pentru o clipă, exaltarea îmi inundă pieptul. Are un glonț în obraz, dar încă suflă.

– Caleb Booth trăiește! strigă cel care l-a găsit.

Ne îngrămădim cu toții la ușa cortului. Îi aducem o înghițitură de apă și apoi sergentul îi ține capul și încearcă să-l facă să bea, dar cea mai mare parte a apei se scurge prin obraz.

– I-am găsit azi-dimineață devreme, spune Caleb Booth.

E tânăr ca mine și ca John Cole, așa că nu înțelege că moare. Probabil crede că o să scape cu bine. Vrea să ne povestească. Spune că cercetașii pawnee au întins-o dintr-un motiv sau altul și că apoi locotenentul i-a adus direct aici și a întrebat căpetenia dacă a avut vreo legătură cu uciderea emigranților. Căpetenia a spus că da pentru că au trecut printr-un teritoriu care le era interzis prin tratat și de ce au făcut asta și nu avea el, pentru numele lui Dumnezeu, dreptul să-i omoare? Caleb Booth a spus că locotenentul și-a pierdut pur și simplu cumpătul la luarea în deșert a numelui Domnului și l-a împușcat pe bărbatul care stătea chiar lângă căpetenie. Apoi căpetenia strigă, și mai e o duzină de războinici în corturi, de care nu știau, și se năpustesc afară și încep să tragă și nu mai e timp să împuște decât încă un indian și toți soldații sunt împușcați. Și Caleb zace în iarbă cu fața la pământ și tace. Apoi indienii pleacă în mare grabă, și Caleb se târăște în wigwam în timp ce soarele se înalță pe cer, pentru că nu-și dorește să fie prăjit. Știa că o să venim, zice el, pur și simplu știa. Al dracului de bucuros să ne vadă. Așa, și apoi sergentul împunge zona rănii un pic să vadă unde s-a dus glonțul și se pare că a intrat și apoi a ieșit pe undeva. A

zburat ca o piatră prețioasă peste câmp. Sergentul dă aprobator din cap ca și cum l-ar fi întrebat cineva ceva.

Să sapi gropi pentru nouăsprezece oameni în pământ niciodată arat e muncă grea. Dar cadavrele se umflă deja și nu avem o căruță cu care să le ducem acasă. Adunăm toate wigwamurile și toate celelalte obiecte și le punem unele peste altele și le dăm foc. Lige Magan spune că speră că pieile roșii o să vadă fumul și o să alerge înapoi să-și salveze zdrențele împuțite. Spune că cel mai bun lucru de făcut este să ne îngropăm oamenii și apoi să pornim după ucigași. Să-i omorâm noi până la unul de data asta, spune el. Mă gândesc, dar nu spun, că nu avem provizii pentru asta și ce facem cu Caleb Booth. Ar putea fi la distanță de o zi, și cavaleria nu-i poate găsi niciodată așa pe indieni, sunt mai vicleni ca lupii. Și Lige știe asta la fel de bine ca mine, dar continuă să bată câmpii despre asta. Spune ce crede că le putem face când îi găsim. Pare să aibă o groază de planuri. E mai mult decât probabil că sergentul îl aude, dar acum sergentul stă singur în picioare în spatele wigwamurilor. Iarba e atât de pârjolită de soare că pare albastră, strălucește ca niște lame albastre lângă cizmele vechi ale sergentului. Stă cu spatele la noi și nu spune nimic ca să-i răspundă lui Lige. Lige clatină din cap și își vede de săpat. Starling Carlton s-a înroșit la față și gâfâie ca un câine bătrân, dar continuă să dea cu lopata. Se spune că Starling Carlton a ucis oameni cât a fost nelegiuit, dar nu știe nimeni cu siguranță. Unii spun că răpea copii, că ducea copiii indienilor în sclavie în California. Sigur îți trăsnește una dacă te uiți pieziș la el. Trebuie să-l tratezi cu precauția cuvenită. Nu-l deranjează să piardă la cărți și are uneori ceva vesel în el, dar nu vrei să afli ce-l irită, pentru că s-ar putea să fie ultimul lucru pe care îl afli. Nu e nimeni pe pământ care să spună că ar fi un om politicos. Cum se descurcă cu greutatea lui excesivă aici, îndeplinind o astfel de sarcină, asta se întreabă toată lumea, și nu pare să mănânce mai mult ca alții și asudă tot timpul ca un cactus tăiat. Sudoarea i se scurge pe față acum și și-o șterge cu mâinile lui murdare. Sapă aproape la fel de bine ca John Cole, are o iscusință constantă cu care mânuiește hârletul, ceea ce e plăcut la vedere, cu toate că jelim. Nu prea știm ce să facem cu indienii morți, așa

că îi lăsăm acolo. Sergentul apare deodată și le retează nasurile pentru că nu vrea ca ei să ajungă în fericitele plaiuri ale vânătorii, așa spune el. Aruncă nasurile departe în prerie, ca și cum ar crede că morții s-ar putea ridica să încerce să și le pună la loc. Ia hârtiile și micile biblii de călătorie și alte asemenea de la băieții noștri. Să le trimită la mame și soții. Ne vedem de treabă, apoi lăsăm cu respect oamenii să cadă în gropile lor și îi acoperim cu un așternut de pământ și, la momentul potrivit, fiecare om are o moviliță din același pământ peste el ca niște plăpumi de puf într-un hotel de lux. Sergentul se îmbărbătează și spune câteva cuvinte potrivite momentului, după care ne spune să încălecăm, și Lige îl ridică pe Caleb Booth pe șa în spatele lui, pentru că Lige are calul cel mai puternic, și apoi pornim la drum. Nimeni nu se uită în urmă.

Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul și banda lui ajung pe avizierul de la garnizoană ca cei mai căutați criminali. Sergentul prinde el însuși nota de informare. Colonelul semnează ordinul. Nu ne scapă de teroare și durere, dar aduce răzbunarea lângă noi ca pe o soră. Ca și cum ai combina bere cu whisky. Cercetașii pawnee se întorc în cele din urmă, dar când nu pot oferi un motiv bun pentru care și-au pus coada pe spinare, colonelul socotește că e dezertare și sunt împușcați. Maiorului nu-i place și spune că cercetașii nu-s soldați propriu-ziși, nu-i poți împușca. În afară de vechea și utila expresie *nahwah* care înseamnă „ce mai faci“, nimeni nu vorbește dialectul pawnee și limbajul semnelor nu acoperă asta. Indienii par foarte uluiți, surprinși și jigniți că vor fi împușcați, dar se duc spre zid cu o expresie nobilă, trebuie să recunosc. Nu poți să ai parte de nimic bun în război fără a-i pedepsi pe vinovați, spune sergentul cu un aer sălbatic și nimeni nu-l contrazice. John Cole îmi șoptește că, în majoritatea timpului, sergentul ăsta se înșală, dar din când în când are dreptate, și de data asta are. Cred că mă gândesc că e adevărat. Apoi ne îmbătăm, și sergentul se ține de burtă toată seara și apoi totul se estompează până când te trezești în zorii luminoși, trebuind să te pișii, și atunci tot ce s-a întâmplat se năpustește înapoi în mintea ta și îți face inima să schelălăie ca un câine.

Cel puțin Caleb se făcea bine la infirmerie și asta s-ar putea să fie un omagiu adus credinței lui nevinovate în afurisita de eternitate a vieții.

Dar eu mi-l aminteam îndeosebi pe Nathan Noland, prietenul meu și al lui John Cole. Și mi l-am amintit pe John Cole punând în groapa lui Nathan un fir de buruiană nenorocită căreia el îi spunea omag, dar eu am spus că era un lupin nenorocit, nu mai știe florile? El a spus că le știe al dracului de bine față de mine, fiind copil de țăran, dar acum era în altă regiune și numele nu-s aceleași pe aici. Omagul se folosește în Noua Anglie pentru otrăvirea lupilor capturați, mi-a spus John Cole. Îl strivești și i-l dai să-l mănânce cu carne. Eu am spus că poți să-l strivești și să încerci să omori un lup cu el, dar o să te muște lupul pentru că e doar lupin. Apoi a râs. Eram tare amărâți pentru Nathan Noland și floarea arăta bine lângă fața lui plină de sânge, lupin sau omag sau cum s-o fi numit. Era o grămăjoară mică de fum purpuriu și părea că zace acolo și cumplita jupuire a pielii de pe fața lui Nathan era oarecum ameliorată de ea. John Cole închisese ochii și ne părea rău să-i vedem sfârșitul.

Când se întoarce iarna cea mohorâtă, ne înghesuim în fort și sperăm că trupurile noastre se vor putea trezi în primăvară ca urșii. Soldații ieșiți din iarnă au ochii ăia urduroși și umezi de bețivi. Au pielea palidă din cauza hranei proaste. Metri nesfârșiți și îngrozitori de carne uscată din cămările lungi și înghețate și, poate, pentru o vreme cartofi din New York și Maine aduși în căruțe imense și chiar și ceva portocale din partea cealaltă, din California. Dar mai ales gunoaie împuțite pe care nu le-ar mânca nici câinii decât în cazuri extreme. Dar și indienii se pitesc și numai Dumnezeu știe cum întind de merinde din toamnă până în primăvară, pentru că un indian nu-și face niciodată planuri pentru nimic. Dacă are o grămăjoară de ceva, o mănâncă, dacă are un butoiaș cu whisky, îl bea. Îl bea până cade lat de beat, mai beat ca o albină îmbătată de polen. Sperăm că Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul simte aceeași foame ucigașă pe care o simțim și noi. Numai sergentul își păstrează burta umflată, ca a unei fete gravide în șase luni, și bineînțeles că Starling Carlton nu scapă de un gram.

Fortul e plin de alți indieni, stau pe acoperișuri ca niște împărați, iar femeile muncesc pentru favoruri cu soldații. Soldații au mădularele roșii și Dumnezeu știe ce au târfele indience. Soldații care nu-și permit nici măcar târfe indience se culcă cu alți soldați, așa că au și mai multe drăcovenii pe echipament. Nu merită să-ți bați capul cu asta. Maiorul a înființat o școală indiană pentru numeroșii copii care se fugăresc pe acolo și pentru odraslele soldaților care și-au luat neveste indiene. Majoritatea trișorilor de alba-neagra, a negustorilor de mărunțișuri, a fabricanților de coșciuge, a vânzătorilor de ser din venin de șarpe, vraci care fac minuni, glotași voluntari, neguțători de orice și toți candidații pentru cele mai rele exemplare ale umanității și așa mai departe s-au adunat la est imediat ce plumbul a căzut în sticlă. Maiorul însuși a plecat spre est aproape singur, însoțit de o companie de zece bărbați, pentru că umblă vorba că se va însura acolo cu o frumusețe din Boston, așa a constatat Lige Magan, dar nu știm cum, dacă nu cumva a citit în vreunul dintre ziarele alea antice care ajung la noi cu pelerinii. Gorniștii și toboșarii noștri i-au cântat la plecare și noi l-am aclamat prietenește ca să aibă noroc. Sunt și destui pelerini în fort, împuținându-ne rațiile, și câți dintre ei s-au hotărât să se întoarcă spre est habar n-am, dar aproape fiecare suflet în parte de aici a plecat spre California sau Oregon și n-a găsit nimic să-i placă pe acolo și au luat-o înapoi spre răsărit, ajungând numai până aici înainte de venirea iernii. Bănuiesc că pământul făgăduinței e drapat în nuanțe de gri în consecință. E muncă grea să faci ceva din nimic, după cum Dumnezeu poate să confirme. Eu, iscusitul țintaș Lige Magan, Caleb Booth întors din morți, Starling Carlton, Chipeșul John Cole, noi aveam o mică înțelegere că eram un mic grup de prieteni, nu în ultimul rând pentru jocul de cărți. Pe Starling, care se chinuia cu grăsimea lui obișnuită în toiul iernii, când noi am fi mâncat și șobolani cu destulă tragere de inimă, îl cam suspectam că trișează împotriva lui însuși. Ori asta, ori își pierdea din faimoasele talente. Dar micile noastre economii se plimbau oricum între noi, de la unul la altul, cei câțiva cenți și câteva jetoane trecând dintr-un buzunar în altul și înapoi, și îmi amintesc de iarna aceea ca de una cu râsete zgomotoase. Eram în cele mai bune relații pentru

că văzuserăm împreună măcelul. Caleb era aproape un sfânt printre soldați. Putea să facă o colectă în pălărie în fiecare duminică. Un om care scapă de moarte și oroare e un om special, oamenii se uită la el când trece pe lângă ei și spun aia și ailaltă – uite-l pe Caleb Booth, norocosul. Un om norocos este un om pe care-l vrei luptând alături de tine și îți dă sentimentul că lumea este un lucru misterios și minunat. Că e mai mare decât tine, mai mare decât toate rahaturile și tot sângele pe care le-ai văzut. Că poate Dumnezeu e pe undeva, cumva, și are grijă de tine. Soldații sunt suflete aspre și preotul de aici nu are parte de prea multă bucurie din partea noastră. Dar asta nu înseamnă că nu avem și noi lucruri pe care le prețuim. Povești care spun alte povești chiar atunci când sunt spuse. Lucruri pe care nu știi cum să le iei. Fiecare om cu viață în el s-a întrebat de ce se află pe pământ și care o fi fost scopul probabil pentru asta. Să-l privești pe Caleb Booth întorcându-se din ușa morții cu rana lui mortală, ei bine, undeva înăuntru a amesteca totul cu neștiința însemna să știi ceva. Nu spun că știam ce știam, nu spun că Starling Carlton sau Lige Magan au sărit în picioare și au spus că știu ceva, nici alții. Nu asta spun.

Nu, domnule.

Primăvara târzie aduce primele convoaie de căruțe și pe maior cu proaspăta lui mireasă. Nu călărește pe o parte, ca femeile. Echipată decent cu pantaloni de damă. Apare la porți ca un mesaj dintr-o țară foarte îndepărtată, unde lucrurile stau diferit și oamenii mănâncă de pe farfurii frumoase. Țara se deschide ca un colet enorm și câmpiile strălucesc cu zece mii de flori și poți simți acea primă picătură de căldură tămăduitoare de zile întregi. Și de-a lungul acestui covor imens de culori au venit maiorul și mireasa lui. Dumnezeule atotputernic! El o duce în brațe înăuntru, cum cere datina, și noi stăm cu toții în fața apartamentului lui și aclamăm și ne aruncăm pălăriile în sus. Nu prea știm ce altceva să facem. Suntem așa de fericiți pentru maior de parcă ne-am fi însurat noi cu ea. John Cole spune că n-a văzut niciodată o femeie care s-o egaleze. Are dreptate. Maiorul n-a scos o vorbă, dar gazetarul fortului spune că numele ei dinainte de căsătorie era Lavinia Grady, așa că bănuiesc că are ceva irlandez în ea. Numele

maiorului este Neale, așa că cred că acum e doamna Neale. Am fost surprins să remarc numele de botez al maiorului pentru că nu cred că l-am știut până în acel moment. Tilson. Nenorocitul de Tilson Neale. Ceea ce a fost o noutate pentru mine. Dar așa înveți chestii, cred.

Ei, maiorul este un om nou acum și e fericit ca un rățoi în ploaie, pe cuvântul meu. E plăcut să vezi ce poate face căsnicia dintr-un om ca el, care simte lumea ca pe o povară pe care trebuie să o care singur. Ea nici măcar nu iese în rochie a doua zi, așa că bănuiesc că are de gând să rămână la pantaloni. Observ că e de fapt un soi de fustă împărțită în două. N-am mai văzut așa ceva până acum. Bănuiesc că estul e foarte avansat și că apar tot soiul de lucruri noi. Îi plac și acele mici jachete mexicane, cred că are zeci, pentru că în fiecare zi e în altă culoare. Cum pe vremuri am fost profesionistă, nu mă pot abține să nu mă întreb din ce o fi alcătuită lenjeria ei intimă. Pe vremea mea erau numai volănașe și bumbac satinat. Are ceva aerodinamic, e ca un păstrăv care se mișcă prin apă. Are părul lucios ca niște ace de brad, negru ca pana corbului și poartă o plasă presărată cu diamante peste el, ca și cum ar fi gata de treabă. Poartă un pistol din acela nou, Colt, la cingătoare. E înarmată mai bine decât noi. Bănuiesc că noi o considerăm pe doamna Neale o femeie a-ntâia. Îmi încălzește inima să văd cât e de bună cu maiorul. Se țin de braț peste tot și ea turuie ca o moară. Tot ce spune are gramatică, sună ca un episcop. L-am văzut pe colonel făcând cunoștință cu ea și s-a bâlbâit ca un școlar. Nu-l condamn. Numai să te uiți la ea e ca și cum te-ai scălda în flăcări, și eu nici măcar nu sunt genul de bărbat care și-ar dori să o sărute. E ca și cum ai da de vreme rea. Suflă peste tine. E o dulceață între femei, așa cred. Mai sunt și soțiile altor ofițeri în fort și chiar și sergentul are o băbăciune de nevastă pentru păcatele lui, dar ea nu e așa. Sunt categorii pentru orice, fără îndoială.

E ciudat cât de atent mă uit la ea. Dar vreau să aflu ceva. Vreau să știu cum își poartă brațele, cum își mișcă picioarele, mărunțișuri pe care probabil nimeni altcineva nu dă două parale. Cred că am fost fascinat de ea. Cum și-a ridicat bărbia când a vorbit. Cum a aruncat fulgere din priviri fără ca măcar să-și dea seama. Cum parcă are niște lumânărele în ochi. Are un

piept ca un val de pământ. Lin, defensiv. O face să arate ca și cum ceva bun și fin a fost fortificat. Pe vremea când eram fată, m-am gândit la expresia „misterul feminin“ pentru că fusesem obligat să încerc să îl simulez cât mai bine. Aici era apoteoza nenorocitului de mister feminin.

– A dracului cucoană, spune John Cole.

Cred că așa e. Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul probabil că a pornit în raiduri prin Mexic sau Texas pentru că nu auzim nimic de el de o bună bucată de vreme. Lucrurile merg mai departe. O bună parte din viață este exact așa. Mă uit în urmă la peste cincizeci de ani de viață și mă întreb unde s-au dus anii. Cred că s-au dus așa, pur și simplu, fără ca eu să observ prea mult. În amintirea unui om s-ar putea să fie clare numai o sută de zile, și el a trăit mii. Nu prea ai ce face în privința asta. Avem depozitul nostru de zile și ni le petrecem ca niște bețivani uituci. N-am nici o problemă cu asta, doar o spun, așa. Trec doi ani, trei, și singura schimbare pe care pot să o datez în capul meu sunt cele două fetițe ale maiorului. Bebeluși pe care i-a împins doamna Neale afară din ea. Le-a împins afară și apoi a început iar să umble prin fort ca de obicei, de parcă ar fi fost o nevastă indiană cu treburi de făcut. Gemene, dar nu semănau una cu alta, pentru că una avea părul negru, și cealaltă nisipiu ca al maiorului. Nu-mi amintesc în clipa asta cum le chema, dar erau mici, oricum. Cea brunetă a fost poreclită mai târziu Stăncuța pe baza faptului că îi plăcea să șterpelească lucruri strălucitoare. Ba nu, îmi amintesc numele lor, sigur că mi le amintesc. Hephzibah era fata brunetă, și cea blondă era Angel. N-am putut s-o uit pe Angel. Maiorul stătea pe veranda lui gângurind spre ele în pătuț. De ce n-ar fi făcut-o, erau ale lui.

Apoi au sosit vești de la noii noștri cercetași, care erau doi indieni crow buni de dincolo de Yellowstone, cum că Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul a fost văzut călare la nord-vest de Laramie. Așa că îl urmăresc acolo și după o zi de călărit intră, complet neștiutor că era urmărit, într-un sat nou; indienii crow au numărat cam treizeci de wigwamuri. Probabil că sergentul se așteptase la asta pentru că avea un ordin de achiziție pentru un tun, datat cu aproape un an în urmă, pe care i-l furnizează intendentului – care e un

om mai placid decât Cezar –, fără a fi nevoit să-l deranjeze pe maior și când se luminează în ziua următoare pornim cu toată inima să vedem dacă putem localiza satul, tunul zvelt scoțând tot drumul un soi de zdrăngănit voios.

Capitolul 8

Coarda arcului e trasă înapoi și arcașul încearcă să-l țină cât poate de încordat și apoi, când e mulțumit cu poziția prăzii, poate elibera săgeata. E un moment extraordinar de ciudat când brațul nu mai poate ține coarda întinsă și nu ai ce să faci decât să o lași să zboare, așa că arcașul trebuie să știe toți pașii muncii lui, altfel strică totul. Cam la asta mă gândeam în timp ce mergeam într-o oarecare ordine pe urmele copitelor cailor cercetașilor noștri crow. Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul era un om șiret și nu avea să fie floare la ureche să-l prindem și să ne răzbunăm. Sergentului i s-a părut corect ca mulți din vechiul batalion care îi descoperise pe camarazii uciși cu atâtea anotimpuri în urmă să meargă în ziua aceea să găsească satul. Caleb Booth era acolo, ca Iisus printre noi, reîntors la viață. Între timp, Caleb își lăsase o mustață groasă și avea un bebeluș cu o indiancă frumoasă sioux, oglala sioux chiar, ceea ce cred că era ciudat. Cred că dragostea își râde un pic de istorie.

Anul care tocmai trecuse îl istovise pe sergent și, chiar dacă eram tineri și nu știam nimic, știam că nu doar vârsta îl consuma. Era sfrijit acum ca trunchiul gol al unui copac uscat ieșind din pământ și toată carnea și chiar și felul lui violent de a vorbi se veștejiseră cumva. Omul pe care îl considerasem a fi doar un fel de monstru și chiar un om rău se schimbase în ochii mei. Era aspru ca Black Hills în purtări și mintea lui era plină doar de comenzi, băutură și tutun. Nu spunea niciodată un cuvânt care să nu fie însoțit de înjurături. Dar asta era doar fațada lui. Mai în spate era altceva, n-aș spune chiar grădini și trandafiri, dar un soi de liniște stranie pe care ajunsesem să o admir. Și chiar să mă bucur de ea, așa că mă trezeam cu ușurință căutându-i compania. Ne mâna înainte pe pământul clocotind de parcă și-ar fi dorit ca soarele american să ne ardă ca pe niște frunze într-un foc. Era aspru și crud când înțelegeai greșit un ordin sau coteai la dreapta când ar fi trebuit să cotești la stânga. L-am văzut lovind soldați cu latul

sabiei și l-am văzut o dată trăgând spre călcâiele unui soldat care făcuse o greșeală astfel încât omul a fost obligat să țopăie și să chelălăie ca să scape cu viață. Dar era un manual de război și acțiuni de război și nu a condus niciodată compania în detrimentul acesteia. Și chiar dacă nu era el vinovat de masacrarea camarazilor noștri în urmă cu un an, se considera a fi într-o oarecare măsură, iar gândul lui de răzbunare era un calcul prin care să pună la locul lor lucrurile care nu erau în ordine după părerea lui. Că era un cântăreț oribil am mai spus și numai amintirea tonurilor lui sinistre mă silește să o mai spun o dată și mă rog ca în paradis cântatul să fie exclusiv treaba îngerilor.

Trec o zi și o noapte și sergentul continuă să ne țină în mișcare și se opune somnului. Sergentul crede că mergem atât de departe spre nord-vest că nenorociții de indieni crow ne duc la ei acasă în Yellowstone. E o regiune ciudată despre care auzim mereu povești. În dimineața celei de-a doua zile începem să înaintăm prin pădure și terenul devine mai abrupt și sergentul îi dojenește zdravăn pe indienii crow.

– Sunteți cei mai sonați lupi după care m-am luat vreodată, le spune sergentul. Cum vă gândiți că pot să cațăr tunul ăsta pe grămada asta de bolovani?

Așa că tunul e lăsat în urmă cu o duzină de oameni care vor fi nevoiți să-l ridice pas cu pas pe scripeți și tot soiul de alte munci grele în bătaia soarelui. E un negru pe nume Boethius Dilward care mână catârii ce trag tunul, și se spune că e cel mai bun conducător de catâri din tot regimentul, dar oricum. Catârii preferă terenul plat, la fel ca ființele umane. Boethius Dilward clatină și el din cap înspre indienii crow.

– Fă tot ce-ți stă în putință, Boethius, spune sergentul, și scuze din partea mea pentru tâmpenia asta.

– Am să urc tunul, domnule, spune Boethius, n-aveți nici o teamă.

– Doar ai grijă să mergi înainte ca o căprioară, fără zgomot, mă auzi, Boethius?

– Da, domnule, așa o să fac, spune el.

– La naiba, spune sergentul.

După numai patru sau cinci ceasuri începem să zărim o regiune a cărei frumusețe ne pătrunde până la os. Când spun frumusețe, chiar frumusețe vreau să spun. Adeseori în America poți s-o iei razna din cauza urâțeniei lucrurilor. Iarbă care se întinde pe mii de kilometri fără ca măcar un deal să o întrerupă. Nu zic că nu e frumusețe și la câmpie, mă rog, este. Dar nu apuci să călătorești prea mult la câmpie, că începi s-o iei razna. Poți să te înalți în șa și să te uiți în jos la tine cum călărești, e ca și cum monotonia nesfârșită te face să mori, să te întorci la viață și să mori din nou. Creierul ți-e topit în castronul lui de oase și pur și simplu vezi peste tot minuni atroce. Țânțarii îți mănâncă fundul la cină și devii un lunatic cu halucinații. Dar acum, la mare depărtare zărim un teritoriu care începe să sugereze că poate a fost un om acolo și l-a pictat cu o pensulă uriașă. Alege un albastru la fel de strălucitor ca apa în cascade pentru dealuri, iar pentru păduri are un verde atât de verde că te gândești că poate fi folosit pentru a face zece milioane de nestemate. Râurile ard prin el cu un albastru emailat. Soarele imens și arzător își vede de treabă pârjolind toată această culoare splendidă și se descurcă al dracului de bine cale de patru mii de hectare de cer. Un zigzag de creste negre se înalță în apropiere, pure și ciudate, dintre ierburile topite. Apoi o bandă lată de roșu traversează cerul și roșul este roșul pantalonilor pe care-i poartă soldații zuavi. Apoi o dungă colosală de albastru ou de pasăre. Opera lui Dumnezeu! Liniștea e atât de profundă că te dor urechile, culoarea e atât de puternică, încât te dor ochii holbați. Un om depravat ar putea plânge la asemenea scene pentru că par să-i spună că viața lui nu e acceptată. Rămășițele inocenței îi ard în piept ca un tăciune în soare. Lige Magan se uită la mine, întorcându-se în șa. Râde.

– Frumoasă regiune, spune el.

– Aș spune că da, răspund eu.

– De ce nu-mi spui mie asta? îl întreabă Starling Carlton din partea cealaltă. Pot să fac și eu o apreciere a unui peisaj la fel de bine ca soldatul McNulty.

– Dar nu-i așa că e extraordinar, Starling? spune Lige, ca și cum n-ar ști că Starling se enervează la așa ceva.

Dar știe. Apoi Starling cedează și decide ca de dragul prieteniei să-l urmeze pe Lige în genul acela de conversație ușurică.

– Frate, spune Starling. Este, efectiv este.

Apoi Starling pare cu adevărat fericit. Apoi și Lige la fel.

– La naiba, spune sergentul, păstrați liniștea acolo, fir-ar al dracului.

– Da, să trăiți, spune Starling.

Se apropie amurgul și același Dumnezeu trage ușor o cârpă neagră și zdrențuită peste opera lui. Indienii crow se întorc într-un nor de praf și grabă, satul e la numai jumătate de kilometru în față, sergentul ne cere să descălecăm și acum ne găsim în poziția stânjenitoare de a fi niște europeni împiedicați care merg pe jos pe lângă un sat de genii în ceea ce privește luatul urmelor și vigilența. Trebuie să fim mai buni decât de obicei în noaptea asta, iar caii trebuie să fie liniștiți, ceea ce nu e chiar mereu în regulamentul cailor și, mai mult, nădăjduim și ne rugăm ca tunul să vină în liniște prin beznă, nu să sune ca cele șapte viziuni ale lui Ezechiel. Bucătarul ne împarte provizii uscate și stăm pe vine ca niște oameni fără adăpost și le mâncăm, neîndrăznind să aprindem focuri în fața provocărilor nopții. Nimeni nu spune prea multe și ceea ce se spune sunt lucruri lejere și zeflemele pentru că vrem să ne păstrăm avantajul în fața fricii. Frica e ca un urs în grota persiflării. N-am dormit de două nopți deja și acum, când globul de nădejde al soarelui își face din nou apariția la orizont, ne dor oasele și mințile ne sunt străine și reci. Cam pe la patru noaptea, după ceasul de buzunar al sergentului, tunul a ajuns trosnind și pocnind în urma noastră și sergentul a trimis întreaga companie să-l care la locul lui. A fost o muncă al dracului de nebună. Trebuie să demontezi roțile și căruțul, să iei tunul și să cari greutatea a zece cadavre prin tufișuri pline de țepi și pământ stâncos. Apoi muniția, ghiulele cele mari și capsele detonante ca niște versiuni Brobdingnag[2] a ceea ce folosim pentru muschete. Duce catârii și caii înapoi mai bine de un kilometru, Boethius adică. Atunci rămânem numai pe cele două bețe personale. Îi auzim pe blestemații de sioux cântând și strigând de parcă ar fi o sută de copii lăsați de capul lor de mamele lor. Nu e tocmai un sunet care să-ți liniștească mintea. Cred că nu-

s singurul ins care se întreabă ce mama dracului facem acolo. Răzbunare, desigur, dar avem vreo cale să ne răzbunăm? A dracului prostie, oricum ai privi-o. Dar nimeni nu scoate o vorbă. Ni-l amintim pe sergent stând singur la locul masacrului și ni-l amintim retezând nasurile. Caleb Booth cu siguranță își amintește și alte lucruri, de vreme ce a fost acolo ca să le vadă. A zăcut singur în cort cu toți camarazii morți în apropiere, dar a știut că aveam să venim. A spus că știa că o să venim și am venit. Ceva ne leagă strâns în toate acestea. Așa că muncim pe întuneric, împleticindu-ne ca niște beți, pregătind tunul, iar sergentul își șoptește celelalte ordine și cum trebuie să ne aranjăm în formă de semilună ca să putem acoperi cu focurile de armă o parte cât mai mare a satului după ce tunul a făcut ce-a putut mai rău. Indienii crow spun că e o râpă adâncă și întunecoasă în spatele corturilor așa că ne gândim că-i putem acoperi pe fugari și din stânga și din dreapta. Femeile vor încerca să scoată copiii și bărbații o să le protejeze până când ajung într-o oarecare siguranță. Dacă Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul nu se dezminte, va lupta la fel de sălbatic ca o pumă. Nu e simplu ceea ce facem noi. Dacă indienii sioux preiau controlul, ajungem hrană la porci. Nu vor avea milă sub nici o formă pentru că știm că nu am văzut nici înainte nici un semn de milă.

Sergentul nu e vreun novice și și-a așezat arma pe un teren mai înălțat, folosindu-se de logica lui chiar și pe întuneric și asta pare corect când lumina aurie slabă a dimineții inundă pământul. Frumusețea ei pare acum trădătoare, și inimile noastre sunt bolnave de frică. Nu părem să ne încălzim deloc și totuși ne mișcăm cu vigoare, și silueta slăbănoagă a sergentului vine încoace, se duce încolo, face semne cu mâinile și cu brațele, nu stă o clipă locului. Fumul focurilor noi se înalță din tabăra indienilor și pare deodată că am fi oamenii iadului pătrunzând în paradis. Atunci ce e cu durerea asta, cu durerea asta apăsătoare? Care ne apasă. Tunul este amorsat, încărcat și pregătit. Tunarul este Hubert Longfield, născut în Ohio. Jumătate din fața lui lungă și subțire e albăstruie din cauza unei accidentări vechi pe câmpul de luptă. Tunurile explodează când au ele chef, nu știi niciodată. Face toată treaba cu tunul de parcă ar dansa un

vechi dans ciudat. Poziționează și împinge și deschide și pornește. Stă cu sfoara pentru tragere în labele lui pătate cu albastru. Acum așteaptă ordinul, acum și-l dorește. Mai sunt doi tunari gata să realimenteze cu muniție. Toate fețele soldaților sunt întoarse spre ei, o lună lungă și suplă de bărbați. Trebuie să fie ora șase acum și toți pruncii și copiii din tabără se agită și toate femeile sunt lângă ceaune. Vedem clar ca în niște decupaje două piei de bizon negre și țepene întinse pe rame din lemn. Dumnezeu știe unde au găsit acei bizoni, probabil că s-au dus departe după ei. Acum pieile se usucă la viteza de uscare a pieilor, ceea ce înseamnă mai lent decât curge pârâul timpului. Wigwamurile sunt bine dotate și nu se vede nici urmă de starea jalnică pe care s-ar putea să începi să o vezi când te întorci spre est. Aici nu i-a atins mai nimeni dintre noi. Oamenii ar bea cu bucurie whisky dacă ar găsi, dar ar bea orice ar găsi într-o clipă. Un indian sioux poate să zacă beat o zi întreagă, dar a doua zi e din nou Hector al lui Homer. Oamenii aceia dinaintea noastră au încheiat un tratat cu colonelul, dar de îndată ce articolele nenorocite au fost ignorate, s-au întors la ceea ce știau ei. Dacă așteptau proviziile guvernului, mureau de foame.

Sergentul își șoptește ordinul ca pe cuvântul unui îndrăgostit, și Hubert Longfield trage de sfoară și tunul urlă. Este urletul a o sută de lei într-o încăpere mică. Ne-am acoperi cu plăcere urechile cu mâinile, dar ridicăm muschetele și le aliniem în direcția wigwamurilor. Așteptăm fuga de șobolani înnebuniți a supraviețuitorilor. Trece o perioadă de timp lungă cât Geneza și aud șuierul obuzului, un sunet pătrunzător, și apoi își face obișnuitul bum-bum și intră în burta paradisului și își împrăștie distrugerea, laturile corturilor sunt smulse ca niște fețe, suflul violent al exploziei turtindu-le pe altele, dezvăluind oameni în diferite stadii de surprindere și groază. Urmează îndată uciderea și moartea. Sunt vreo treizeci de corturi și numai acest obuz a produs de unul singur un cancer negru arzând în mijloc. Nevestele adună copiii de toate mărimile și se uită disperate în jur, ca și cum n-ar ști ce direcție ar fi mai sigură. Apoi sergentul dă un ordin cu glas tare, din moment ce cartea noastră de vizită a fost deja livrată, și noi tragem cu muschetele aliniate și gloanțele noastre intră cu ură în lemn,

piele și carne. Imediat, o duzină de neveste se lasă la pământ și copiii se agață de ele sau încearcă să fugă. Dar acum douăzeci de războinici aleargă cu puștile lor și acum Hubert se pregătește să tragă din nou și trage. O bună parte din tabără dispare cam cum ai șterge de pe fața pământului o pictură. Ca și cum gloanțele noastre ar fi slabe și ineficiente, părem să rănim de două ori mai mulți decât ucidem. Mulți se împleticesc, ținându-se strâns cu mâinile de răni, țipând, dar acum războinicii par să-și fi făcut calculele și încearcă să ducă femeile și copiii spre fundul satului.

– Foc, băieți, foc, strigă sergentul nostru și noi reîncărcăm ca niște lunatici și tragem.

Praf de pușcă, glonț, amorsează, încarcă, apasă pe trăgaci și foc! Praf de pușcă, glonț, amorsează, încarcă, apasă pe trăgaci și foc! Iar și iar, iar și iar, Moartea adună suflete din sat în goana ei frenetică. Ne apucă pe toți pandaliile unei amărăciuni ciudate, dar complet răzbunătoare, sălbatice, soldați decișI să distrugă totul, să anihileze. Mai puțin de atât nu ne-ar alina setea. Nimic altceva nu ne-ar potoli foamea. Scriem finalul poveștii morții camarazilor noștri în vântul fierbinte al verii. Tragem și râdem. Tragem și strigăm. Tragem și plângem.

– Continuă, Hubert, trage de sfoară.

– Fii atent, Boethius, în spate, la cai.

– Ridică-ți muscheta, John Cole, trage și mai trage o dată.

Șiruri albastre de bărbați, arătând plini de viață, pentru că Moartea este o prietenă nestatornică.

Sergentul dă ordin să ne fixăm baionetele și pornim înainte să le trecem prin toți cei pentru care obuzele și gloanțele și-au arătat o milă înșelătoare. Dacă războinicii ne-au stat în cale, abia dacă am observat. Plini de forța răzbunării, pare că nici un glonț nu poate să ne rănească. Temerile noastre sunt arse în cuptorul de topit al bătăliei, lăsând loc doar unui curaj ucigaș. Acum am putea fi copiii celești plecați să fure merele din livezile Domnului, fără teamă, fără teamă, fără teamă. Durerea noastră se înalță spre ceruri. Curajul nostru se înalță spre ceruri. Rușinea noastră se agață în el, ca și cum durerea și curajul nostru ar fi niște tufișuri.

Bărbații sioux stau ghemuiți în spatele a orice îi poate proteja, dar când ajungem la marginea satului lor se ridică fără ezitare și, cu piepturile goale, se împotrivesc asaltului nostru. Fiecare dintre noi are în muschetă muniție care trebuie păstrată pentru o lovitură sigură, dacă poate exista așa ceva în mizeria asta de bătălie. Îl văd cu coada ochiului pe Caleb Booth căzând sub salvele indienilor. Își trag cuțitele de la cingătoare și urlă și e un soi de disperare voioasă și nebună în asta, care aprinde un foc dement în inimi. Nu suntem amanți alergând să ne îmbrățișăm, dar există chiar și așa un sentiment de înfiorătoare uniune, ca și cum curajul ar tânji să se împreuneze cu curajul. Nu pot să contrazic asta. Nici un luptător de pe pământ nu se luptă mai vitejește decât vitejii sioux. Și-au dus femeile și odraslele la adăpost, și acum, în ultimul moment de disperare, trebuie să rişte totul ca să le apere. Dar obuzele au produs daune îngrozitoare taberei. Acum pot vedea clar trupurile sfârtecate și sângele și oribila măcelărie a carnagiului pe care au produs-o florile acelea înflorite din metal. Fete tinere întinse peste tot ca niște victime ale unui dans al morții. E ca și cum am fi oprit ceasul uman al satului, așa mă gândeam atunci. Acele s-au oprit și orele nu vor mai exista. Războinicii vin spre noi ca niște demoni perfecți, dar voi permite vârtejul magnific și profund. Avem atâta sânge în inimile noastre că pot fi și bombe. Acum o să ne luptăm corp la corp și o să cădem și o să ne ridicăm, suntem treizeci de soldați împotriva a șase sau șapte, atâția au ratat bombele și gloanțele noastre. Sunt oameni cruzi, cu amărăciunea tratatelor inutile în burți. Chiar și în strălucirea bătăliei văd cât sunt de înfometați, trupurile lor de bronz au mușchi lungi și sunt descărnate. Îi ucidem pe acești bărbați numai cu forța numărului. Acum nu mai rămân decât femeile din adăpost. Sergentul, gâfâind ca un cal bătut de vânt, oprește tărăboiul morții și trimite doi bărbați să coboare în râpă și să adune femeile. Ce are de gând să facă nu prea știm, pentru că femeile se ridică în grabă de unde au stat întinse în iarbă și, cu țipete ascuțite ca tăișurile săbiilor, îi atacă pe soldații uluiți și sunt cuprinse de o frenezie a înjunghierii. Alții dintre noi aleargă încolo și le ucid pe acele femei. Acum, patru, cinci dintre noi sunt morți, și ele toate. Trecem cu teamă peste buza

râpei. Ne uităm în jos în adâncurile ei pline de stânci golașe și, într-un adăpost, sunt vreo doisprezece puișori de măcelărit, cu fețele în sus, de parcă s-ar ruga să-i vadă pe ai lor întorcându-se după ei. Dar asta nu se poate întâmpla.

Acum sergentul scoate foc pe nări pentru că iscoadele crow îi spun că Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul nu este printre morți. Ce-am făcut a fost să-i ucidem familia, inclusiv pe cele două soții. Și pe singurul său fiu, se pare. Sergentul pare mulțumit, dar John Cole îmi șoptește că nu e atât de sigur. Sergentul nu e niciodată atât de inteligent în unele privințe, spune el, dar ca să-l aud numai eu. Sergentul se gândește să-i aruncăm pe copii în râpă, dar Lige Magan și John Cole sugerează că am face mai bine să-i luăm cu noi. Să-i ducem la fort, unde pot fi îngrijiți. Mica noastră școală îi va primi, spun ei. Știu fără cea mai mică urmă de îndoială că se gândesc la maior și la doamna Neale. Tot ceea ce s-a petrecut a fost fără să ne-o spună maiorul și venirea doamnei Neale a adus precauția în sufletul fiecărui bărbat. Spun doar cum a fost. Sergentul poate să ucidă câți războinici poftește, dar deja vom da socoteală pentru femei. Sergentul poate să spună la dracu' de câte ori poftește, dar e adevărat.

– Ai dracului estici nu știu nimic, spune el. La dracu'!

Nu vorbește nimeni, așteptăm ordinele. Starling Carlton nu scoate o vorbă, dar îngenunchează lângă marginea râpei cu ochii închiși. Fața uscată a sergentului pare ursuză și mânioasă, dar ne spune să adunăm copiii. Suntem atât de obosiți că nu înțelegem cum o să ne întoarcem la fort. Avem sângele intact în trupurile noastre, dar simțim că sângerăm în pământ. Avem câțiva soldați morți de îngropat, câțiva băieți din Missouri. Un tinerel din Massachusetts, care era ajutorul lui Boethius Dilward la catâri. Și Caleb Booth. Sergentul se adună și-și lasă supărarea la o parte și nu ratează să spună câteva cuvinte înălțătoare. De aceea încă îl mai ascultam pe sergent. Tocmai când credeai că o să se ducă dracului cu siguranță, ne arăta că nu era chiar cel mai rău.

Țara uriașilor în *Călătoriile lui Gulliver* de Jonathan Swift

Capitolul 9

Dar moartea venea și după sergent. Zăcea întins la infirmerie, acolo unde s-a dezgheţat John Cole la vremea lui, și puteai să mergi să-l vizitezi. La început, nu spunea prea multe, dar încet-încet părea că vrea să vorbească mai mult. Intendentul infirmeriei, care era tot ce aveam pe post de doctor pe vremea aia, făcea tot ce putea, dar nu prea erau multe de făcut în afară de a-l curăța. Toată țevăria din stomacul lui putrezea și uneori îi ieșea căcatul pe gură, ca și cum și-ar fi pierdut simțul direcției pe câmpiile din trupul sergentului. Era încă sergentul, nu puteai pur și simplu să-i spui nimic, trebuia să pășești cu băgare de seamă de frica furiei lui. Un nemernic încărunțit ca el nu se schimbă pe patul de moarte. Dar, la sfârșit, ceea ce mi-a spus mie a fost că nu știa la ce folosea viața. Atât a spus. A spus că i se părea foarte puțin când privea înapoi, cu toate că i se păruse destul de mult când trecea prin ea. A spus că avea un frate în satul Detroit, dar că probabil nu avea nici un rost să-i scriem, pentru că nu știa să citească. De fapt, acest schimb de cuvinte a avut loc într-o seară de toamnă târzie, când ultima urmă de căldură a anului încerca să se agațe cu degete nesigure în vânt. Intendentul abia închisese fereastra, dar oricum răsuflarea de afară încă stăruia în odaia din lemn. Spațiile reci ale curților dintre clădiri. Sergentul era acum mai degrabă o mână de oase decât un bărbat. Părea un sfânt bătrân sculptat într-o biserică, dar încă mai vorbea ca un suflet păcătos ce era. Nu o spun cu răutate. Era un soi ciudat de om, asta negreșit. În general crud și nechibzuit, dar era un filon de altceva nenumit. Stăteam singur cu el, uitându-mă la fața lui suptă în semiîntuneric. Ochii subțiri încă sclipeau. Boala îi înnegrise fața. Vorbea despre Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul și despre cum spera că o să-l prindem până la urmă. I-am spus că vom sta cu ochii pe el. Mă gândeam că poate acum ne-am reglat conturile, dar nu i-am spus-o. Apoi sergentul a părut să plece un pic pe coclaurii minții în Detroitul tinereții lui, când fratele lui începuse să se descurce bine în afaceri

și apoi a ucis un om. A scăpat de ștreang ca prin urechile acului pentru că nu au existat martori. A căzut în depresie, asta mi-a spus sergentul. Părea un alt om când vorbea despre fratele lui. Mi-a spus că mama lui era o femeie bătrână și dură și că tatăl lui a fost ucis în 1813 în timp ce se lupta cu pieile roșii de-a lungul frontierei de atunci, Kentucky. A spus că singurul lui regret a fost că s-a însurat cu o femeie care nu l-a plăcut și că nu a divorțat niciodată de baborniță ca să încerce o clipă să caute o a doua doamnă Wellington. Sergentul! Ei bine, toate astea m-au surprins, lasă-mă să-ți spun! Dar un muribund poate să spună ce dorește. Nu trebuie să fie adevărat. Apoi moare.

– Cel puțin nu mai trebuie să-l ascultăm cântând, spune Lige Magan.

Cam tot în această perioadă, doamna Neale i-a luat la școala ei pe plozii indieni capturați. S-a dovedit că pe prima născută a Celui-Care-a-Prins-Primul-Calul o chema Winona, ceea ce în dialectul sioux înseamnă Prima-Fiică, potrivit domnului Graham, tălmaciul. Să tot fi avut șase sau șapte ani pe atunci, dar cine putea spune, pentru că documentele lor erau la fel de bune ca ale neamului meu din Irlanda.

Ei bine, nu eram singurul suflet care credea că poate conturile erau acum reglate între căpetenia indiană și binecuvântata armată. Sergentul nu era de mult în mormântul lui umil când domnul Graham a primit un soi de comunicare și ni s-a spus că Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul dorea să ne facă o vizită. Colonelul și maiorul au început o discuție pe tema asta și s-a decis să acceptăm vizita, în ideea că poate va duce la vremuri mai bune între noi și triburi. Totul era îngrozitor de stârnit și colonelul se temea de un război total în câmpie, așa a spus. Și apoi poate că maiorul și-a adus aminte de vremea când căpetenia ne-a salvat din marșul foamei și, cu toate că punea și masacrul la socoteală, nu a uitat nici de treaba făcută de răposatul sergent, cu măcelărirea soțiilor și a fiului căpeteniei. În adâncul inimii, maiorul lupta întotdeauna pentru dreptate, chiar cred asta, și cum avea o părere corespunzător de proastă despre omul de la conducere, putea lăsa suficient spațiu de manevră când era indicat. Soldații înșiși, adesea când ieșeau în lume, se dedau la zaiafeturi și băutură și deseori izbucneau chiar

și în tabără scandaluri care se lăsau cu mai mult decât vânătăi și larmă. Dar, așa cum se spunea despre temutele Black Hills că ar fi împestrițate cu aur, el considera că așa era și omul. În plus, avea doctoria civilizatoare a doamnei Neale, o femeie care ar fi putut fi predicator, dacă n-ar fi avut despicătură. Amestecul de frumusețe și religie din ea putea face soldații să leșine de ceea ce poate fi considerat numai dragoste. Poate și dorință.

Dacă sergentul ar fi fost încă pe pământ, nu e foarte probabil că ar fi tolerat această ocazie. Dar sergentul își prezenta acum numele, cu o mână tremurândă, bănuiesc, la Porțile Raiului.

Ziua stabilită a fost rece, uscată și întunecoasă. Râul din fața fortului părea rece și trist, ceea ce John Cole numea pământ „spân" se neliniștea în jurul nostru de niște pete rătăcite de gheață și zăpadă. Un număr apreciabil de clădiri răsăriseră dincolo de protecția fortului. Era o incintă pentru șelărie pictată într-un verde muribund și biroul agentului indian era trântit fix în afara cortului ca o poezie în mijlocul povestirii simple a tuturor celorlalte lucruri. Dintr-un motiv oarecare, veniseră tencuitori și tâmplari tocmai de la Galveston, Texas, ca să aranjeze locșorul acela. În ceea ce privește fortul nostru, era destul de dărăpănat pe alocuri, dar colonelul îl ținea în perfectă ordine, atât cât îi permiteau fondurile.

Porțile mari, cu arcada lor veche din bușteni păreau să amintească de vremuri uitate. Ne-am trezit că mult subțiatele noastre trupe de cavalerie erau aliniate în fața casei maiorului, adică în capătul celălalt al terenului de paradă. Aveam muschetele încărcate, dar ni s-a spus să le ținem agățate lejer la centură. Lui Boethius i s-a spus să își așeze cele două tunuri în spatele grajdului ca să poată fi aduse în caz de nevoie, dar nu cred că maiorul a crezut măcar pentru o clipă că va fi necesar. Nu, domnule. Maiorul credea că a citit sufletul omului ca o pe o carte deschisă și că putea conta pe interpretarea acelei biblii bizare. Mai întâi, santinelele de pe zidul de deasupra porților au strigat la vederea călăreților sioux, venind agale din depărtare și oprindu-se la vreun kilometru distanță. Acum domnului Graham i s-a ordonat să se ducă la ei călare și să vadă despre ce era vorba, și domnul Graham încalecă și iese pe poarta deschisă împreună cu doi

soldați care tremurau ușor. Am observat că Starling Carlton le-a ținut poarta deschisă și a ferecat-o bine în urma lor. Au plecat ca niște oameni care așteaptă mai degrabă moartea decât Crăciunul. Locul îndepărtat pe care așteptau indienii era suficient de înalt să-i putem zări. Nu era nici un suflet care să vrea să fi plecat cu domnul Graham și cu escorta lui. Domnul Graham era un omuleț chel, deci cu greu putea fi o amenințare pentru cineva. Cei doi soldați care erau cu el păreau spanioli cu ochii negri din Texas și nimeni nu le-ar fi dus dorul dacă ar fi fost uciși. Sau așa credeam eu. Cred că mă amuzam în toată tensiunea. Și apoi domnul Graham ajunge cum se cuvine la grupul de indieni sioux și probabil că latră, cum spune John Cole, și lătratul ține o vreme, și apoi domnul Graham se întoarce maiestuos ca un mic rege și privirile de ușurare de pe fețele soldaților sunt o imagine neprețuită. Căpetenia vrea să vină singur, spune el, ca dovadă a bunelor sale intenții, și să discute cu maiorul. Îi aud pe câțiva soldați râzând pentru că se gândesc că poate îl vom putea împușca atunci pe bandit. Dar ei nu-l cunosc pe maior și poate Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul îi cunoaște cartea maiorului la fel de bine cum i-o cunoaște și acesta pe-a lui. E un fel de aranjament care tulbură inima. Trebuie să admiri un bărbat care va pleca pe cal de lângă tovarășii lui înarmați și va veni la porțile unui alb. Starling Carlton a lăsat porțile larg deschise după ce a intrat domnul Graham și îl putem vedea cu toții apropiindu-se de căpetenia indiană. În depărtare remarcăm în special frumusețea exuberantă a acoperământului pentru cap și a hainelor care flutură. Poartă pe piept o placă din metal dintr-un aliaj făcut de albi, fără îndoială, dar pare că o poartă ca pe o podoabă mare, și nu ca pe o armură.

Acum se apropie mai mult și mai văd și altceva. Având în vedere că e o iarnă uscată și că vânatul e atât de neîndestulător cât să fie doar un zvon, nu sunt foarte surprins de fața lui sfrijită și distrusă ca a zeiței iernii înseși. Picioarele lui sunt numai niște bețe ciudate de o parte și de alta a poneiului și animalul însuși e schilod și bolnav. Foametea i-a intrat în inimă acestui bărbat. La porți, descalecă frumos, cu toate că nu are scări la șa, și îi înmânează lui Starling Carlton pușca și cuțitul. Apoi își trece o mână peste

față și pășește pe terenul mohorât de paradă. O mică zare de ninsoare s-a stârnit dinspre râu și în fort se strecoară un vânt afurisit care șuieră printre clădiri. În ceea ce-l privește, maiorul merge și el neînarmat, cu domnul Graham, pe care-l poate vedea oricine cât e de îngrijorat și disperat. Fețișoara lui nenorocită transpiră ca un perete rece.

Căpetenia își începe tirada și domnul Graham traduce discursul cel lung. Aparent tot ceea ce contează e că șeful își vrea fiica înapoi. Se întâmplă ca doamna Neale să fie în picioare pe veranda școlii cu toate fețele copiilor indieni aliniate în spatele ferestrelor întunecate, ca o mulțime de luni. Căpetenia vorbește din nou în stilul lui înflorit și face referire la lucruri ca dragostea și demnitatea și războiul. Indienii vorbesc ca romanii, asta-i sigur. Maiorul răspunde din nou și mi se pare că înclină să-i dea fata. Trebuie să se coacă vreun târg și soldații nu au nici o problemă. Văd și ei cât de slab e șeful indian, nu prea mai arată a războinic. E cam trist, mă gândesc eu. Cred că e trist. Cunoaștem războiul rece și brutal și cum se poartă aici, în câmpie, pentru că l-am purtat. Nu există soldat care să nu aibă un locșor ciudat în inima lui nenorocită pentru dușman, asta e foarte clar. Probabil datorită faptului că trăim în același timp și în același loc și suntem cu toții clienții aceluiași trișor de alba-neagra.

Ei, cine poate ști tot adevărul. Maiorul întoarce capul și strigă la nevastă-sa și îi spune să o lase pe fetiță să iasă din școală. Doamna Neale își izbește palmele de picioare, dar se dă înapoi și face imediat cum i s-a spus. Fetița iese ca o scânteie de foc cafeniu și țâșnește de-a lungul taberei și se oprește lângă căpetenie. El e foarte tăcut și se apleacă spre ea și o ridică în brațe. Maiorul Neale încheie întrevederea, cum s-ar spune, și pornește înapoi spre noi, iar căpetenia și povara lui pornesc spre partea cealaltă. Starling Carlton stă acolo cu muscheta și cu cuțitul ca ușierul negru de la vechiul saloon din Daggsville. Furtuna de zăpadă e doar un văl din fire rare, putem vedea totul. Suntem tensionați ca și cum ar trebui să tragem, dar nu avem nici un motiv. E doar un indian solitar care nu are cu ce să tragă înapoi. Om fi negri la suflet când ne vine la mână, dar e un filon numit dreptate în oameni care nu arde niciodată complet. Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul se

duce înapoi la Starling Carlton, și Starling Carlton îi spune ceva. Bineînțeles că șeful indian habar nu are ce i se spune, așa că Starling Carlton repetă mai tare. Spune ceva de genul aia-i o pușcă mai bună ca a mea, poate ai putea să mi-o dai mie.

– Ce dracu' spune? întreabă John Cole.

– Spune că șeful are o armă mai bună ca a lui, îi zic eu.

– Ce dracu', spune John Cole.

Apoi Starling pare să se calmeze un pic și maiorul pornește spre ei, poate ca să potolească disputa, dar se oprește când îl vede pe Starling întinzând pușca. Căpetenia o ia cu mâna stângă și o sprijină de antebraț pentru că altfel nu are cum cu fata pe celălalt braț. Apoi, exact în clipa aia, Starling Carlton scoate din teacă vechiul cuțit indian și se repede la căpetenie. Nu există forță pe pământ să-l poată opri pe Starling Carlton să sară la tine pentru că are greutatea unui vițel de bizon. Iisuse, înfige pur și simplu cuțitul în coastele șefului. Fetița țipă și cade din brațele tatălui ei. Pușca pare să se descarce atunci și Starling Carlton țopăie și urlă pentru că glonțul i-a lovit piciorul. O să șchiopăteze cu piciorul ăla pentru tot restul zilelor, m-am gândit eu. Cu cuțitul încă atârnându-i în rană, ca un taur mexican în arenă, căpetenia își ridică din nou fiica și se aruncă împreună cu ea pe spinarea poneiului și, întorcând animalul, izbește din pinteni ca un diavol și pornește într-un galop frenetic. Se vede că poneiul e la fel de surprins ca noi. Câțiva soldați se gândesc să tragă după el, dar bănuiesc că șeful indian nu are de gând să se lase doborât așa ușor și oricum soldații trag prin deschizătura porții. Starling Carlton urlă la ei să se oprească. S-a ales deja cu un glonț în picior, nu-i de ajuns? În depărtare îi poți vedea pe războinicii sioux agitându-se pe lângă caii lor ca untul bătut în putinei.

Apoi țintașul nostru cel iscusit, Lige Magan, aleargă pe terenul de paradă și se urcă pe zid pe cea mai apropiată scară și trage spre indianul în galop. Maiorul îi strigă lui Lige să se oprească, dar poate că brusc Lige nu mai știe engleză. Știi în adâncul inimii că nu are nici o șansă să nimerească nimic. Apoi se întâmplă ceva ciudat. Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul pare să se oprească din galop și să-și întoarcă poneiul spre noi. Ceva a fost lovit, e clar,

dar nu e nici căpetenia, nici poneiul. Doamna Neale țipă și o ia la fugă spre porți și maiorul trece pe lângă ea și o apucă de talie ca să-i împiedice cursa. E ca și cum timpul s-a oprit în loc și furtuna a încremenit și nimic nu va mai merge mai departe. Pe vecie soția maiorului va fi oprită din goana ei și căpetenia își va întoarce calul și se va uita la noi ținând în brațe cadavrul copilei sale. Pe vecie va continua Starling Carlton să urle ca prostul de durere și doamna Neale va boci și pe vecie norii negri ai înserării vor încremeni pe firmament, și Dumnezeu se va retrage din nou din calea noastră.

Cel care rupe vraja este Boethius, alergând din aleea din fund să vadă dacă și-a ratat semnalul.

Maiorul decide să lase în suspensie întrebarea ce dracu' făcea Starling Carlton și recunoaște a doua zi la paradă că nimic bun nu avea cum să iasă din planul acela oricum. Acum vede asta, prea târziu. Ninsoarea cade ca pâinea cerului care nu-l hrănește pe poporul lui Israel. Poate că maiorul simte că zilele din trecut sunt pe moarte și că vin zile noi. Lige spune că a încercat doar să-l împuște pentru Caleb Booth și că nu a vrut să omoare fetița. Toată lumea a înțeles asta. Maiorul pare hotărât să o lase baltă. Dar asta nu-l oprește pe John Cole să-l întrebe pe Starling Carlton câteva nopți mai târziu, în cazarmă, ce dracu' făcea. Starling Carlton e prieten, așa că trebuie să se simtă obligat să răspundă. Spune că atunci când a văzut că pușca șefului indian era o carabină Spencer din cele noi i s-a stârnit în cap o furie ca o furtună. Mânia a izbucnit în el ca un foc de paie. N-a înțeles de ce trebuia să-și care nenorocita de muschetă în nenorocita de cingătoare și indianul ăla să umble pe-aici cu regina puștilor. Așa a spus, regina puștilor. Și așa mai departe.

– Și de ce te-ai apucat să-l înjunghii? spune John Cole.

– Păi, n-a fost evident, fir-ar al dracului, John Cole n-a văzut că șeful indian a ridicat carabina la el? Fir-ar al dracului, nu l-a împușcat cu ea? Ce zici? Nu e clar, Chipeșule John Cole, că ai ceva sânge de indian în tine? Cred că-ți pare rău pentru neamul tău, fir-ar al dracului să fie.

Apoi John Cole e confuz și la fel sunt și eu. Nu-mi pot aminti dacă împușcătura a venit înainte de înjunghiere sau după. Încerc să mă întorc la imaginea din capul meu. Mă gândesc că a fost după, dar mintea mea nu e foarte sigură. Of, Hristoase. Apoi John Cole se uită de parcă Starling Carlton l-ar fi înjunghiat și pe el, și apoi Starling Carlton vine mai aproape și spune:

– Uite, vezi, nu-s supărat pe tine, John Cole, nu fi nici tu supărat pe mine.

– Bine, zice John Cole, și numai eu pot să văd că are ochii umezi.

John Cole plânge dacă-l tratezi corect. Apoi Starling Carlton îl prinde într-o îmbrățișare ca de urs. Mă gândesc, pariez că John Cole poate să simtă duhoarea omului acum. Nu durează mult, dar se întâmplă. Apoi cred că ne gândim că putem continua ca de obicei.

Capitolul 10

Următoarea parte a istorisirii mele are loc vreo doi ani mai târziu. Singurul lucru care se întâmplă între timp diferit de cursul obișnuit al lucrurilor este că îi cad cu tronc uneia dintre copilițele indiene și, în timp ce ea învață engleză de la doamna Neale, eu încep să aflu lucruri despre ea. Cred că povestea ei, care a fost reținută în propria limbă, începe să-i dispară din minte, pentru că nu vorbește decât despre doamna Neale și despre cum stau lucrurile pentru ea în fort. Cred că e verișoara răposatei Winona și, cum nu reușesc să-mi fac limba să-i pronunțe numele sioux, în ciuda faptului că e unul dintre cele câteva cuvinte pe care sunt obligat să le învăț, îi cer să se îndure de mine și o întreb dacă pot să-i spun Winona. Nu pare să o deranjeze. Se dau o grămadă de nume în lumea aceea veche a ei, așa că poate i se pare normal ca eu să-i dau altul. Starling Carlton s-a înfuriat și mi-a spus că n-ar trebui să mă împrietenesc cu scursura societății, așa a spus. Tremura în timp ce vorbea, îi vibra bărbia ca pieptul unei păsări. A spus că irlandezii sunt destul de răi și că, în ceea ce-l privește, poți să-i iei pe toți africanii și să-i arunci într-o troacă de porci uriașă, dar spune că indienii sunt cei mai răi, după cum bine se zice. Nu-mi dau seama dacă e serios, pentru că nu i se mișcă fața când spune toate astea. John Cole spune că Starling Carlton nu mai e acolo. Probabil că a sfârșit în Old Blockley, adică în vestitul spital de nebuni. Îi spun că Winona nu are decât opt ani și că nu e scursura societății, nici măcar un pic. Starling Carlton a tot adus vorba despre asta vreme de o jumătate de an și apoi a încetat.

Dar Chipeșul John Cole era șubred la trup și s-a decis de către maior să nu se mai înroleze când își termină contractul și că ar trebui să se libereze din armată. Cum eu și John Cole ne înrolaserăm împreună pentru aceeași perioadă, aveam să fiu liber să plec odată cu el. O ceată din doi soldați, ne numește el și zâmbește cu zâmbetul acela plăcut al lui. Ne primim solda și niște dolari în plus pentru călătoria spre est și păstrăm pălăriile, pantalonii

ecosez, cămășile și izmenele. Maiorul spune că ar fi cel mai bine să plecăm și apoi, dacă se găsește un remediu, să venim înapoi. A spus că am fost cavaleriști excelenți și că s-ar cuveni să fim în armată. Dar nu putea hrăni un om care se tot îmbolnăvea iar și iar, regulamentul și bunul-simț i-o interziceau.

Acum, în tot acest timp, cât vorbește el, John Cole se uită la el cu o față de stafie. Nu cred că John Cole își poate imagina deodată lumea fără armată. I se pare că e izgonit din paradis, așa spune. Nu va găsi o slujbă atât de bună de la Dan până la Beerșeba, spune el. Maiorul spune că știe asta foarte bine și că îl doare să fie silit să-i dea vestea. Colonelul are o părere atât de bună despre el, în special în chestiunea bătăliilor în care a fost obligat să se lupte.

Mă duc la doamna Neale și o cer pe Winona ca ucenică servitoare, și doamna Neale îmi spune că va fi foarte bine pregătită.

– Fetele încep să fie puse la muncă pe la nouă ani, spune ea, și Winona vorbește bine și știe majoritatea literelor. Știe și cifrele. Am învățat-o tot gătitul de bază pe care-l știu și eu. E foarte pricepută la bain-marie. Îți place sosul alb, nu-i așa? mă întreabă ea.

Stăm de vorbă în salonul întunecos din partea din față a casei ei, și doamna Neale mă cunoaște destul de bine, dar chiar și așa mă încolțește și-mi pune întrebarea cea grea. Nu cred că vreo altă femeie din lume, în afară de ea, ar fi pus-o, dar ea o face, și asta vorbește despre ea.

– Nu aș avea liniște în suflet, spune ea, dacă nu te-aș întreba asta. Bărbații chiar cred că își pot lua o slujnică indiană pentru a-și găsi alinarea cu ea, iar eu n-am de gând să permit una ca asta, așa că ai face bine să spui adevărul acum, soldat McNulty, că nu o vrei pe fata asta decât ca servitoare.

– Păi, în toată istoria lumii, puteți să aveți încredere în cuvântul meu când spun că da. O voi proteja ca pe copilul meu.

– Și cum poți fi atât de sigur? mă întreabă ea.

– Păi, pur și simplu sunt sigur, spun eu.

– Dacă aud altceva, o să-mi trimit oamenii să te pedepsească, spune ea.

Și eu simt din nou acea căldură aprigă ieșind din ea ca și cum cineva ar arde bușteni în corsetul ei.

Când ajungem în Missouri, pe John Cole îl ajunge din urmă o scrisoare care îl anunță că tatăl lui a murit, dar el nu știe ce-i de făcut cu o asemenea veste, pentru că nu există nici o fermă sau alt lucru pe care să-l revendice. Cred că pur și simplu consideră că tatăl lui e mort și cu asta, basta. Spune că sigur că i-ar fi plăcut să-l vadă înainte de a muri și e surprins să afle că tatăl lui a murit în Pennsylvania și că nu știe nici măcar de la cine e scrisoarea, nu scrie. Sunt mai bine de zece ani de când nu l-a mai văzut și nici atunci n-a fost o despărțire călduroasă.

– Și mama ta cine era? întreb eu, surprins de mine însumi că nu l-am întrebat până acum.

– Nu-mi aduc aminte de nici o mamă, spune John Cole cu toate că părea să-i fi plăcut să-și amintească de una.

– Câți ani avea tatăl tău? întreb eu.

– Păi, nu știu, spune el. Eu trebuie să am vreo douăzeci și cinci sau pe aproape. Poate că avea patruzeci și cinci, poate cincizeci.

Nu-i ca și cum n-am avea bani, așa că închiriem o casă în Lemay, lângă râu, la numai câțiva kilometri depărtare de St. Louis. E curios să povestesc că John Cole se simte perfect în formă și mă întreb dacă nu cumva blestemata de apă de la Laramie era cea care îl otrăvea. John Cole spune că pune la cale un plan și îi scrie vechiului nostru prieten din zilele bune de la Daggsville, domnul Noone. Scrisoarea se învârtește prin toată țara la fel ca scrisoarea care i-a adus vestea morții tatălui său și durează mai bine de o lună până primește un răspuns. Știm din scrisorile trimise cu religiozitate de domnul Noone de zilele sfinților că a plecat din Daggsville când a ajuns prea multă civilizație acolo. Dar nu ne amintim nici în ruptul capului unde a spus că se duce. Se dovedește că domnul Noone are un loc nou în Grand Rapids, unde organizează spectacole de varietăți[3], și spune că s-ar putea să aibă de lucru pentru Thomas McNulty, dacă nu și-a pierdut aspectul frumușel în lupte. În noaptea aceea, stând piept lângă piept în patul vechi și cu Winona torcând în somn în camera de alături, simțim atracția viitorului necunoscut picurându-ne în oase.

– Cred că nu ți-ai pierdut sub nici o formă aspectul frumușel, spune John Cole, uitându-se la mine în penumbră. Mi se pare că arăți destul de bine.

– Crezi? zic eu.

– Oricum, mie îmi place cum arăți, îmi spune el și mă sărută.

Încă e ceva nou să fim într-o casă și să nu ne mai strecurăm prin cazarmă ca niște stafii. Pentru Winona nu înseamnă nimic să vadă doi bărbați într-un pat, având în vedere că poți vedea asta în orice han de poștă sau pensiune cu puține paturi. Nu știu nici măcar câte paturi a văzut până acum, la Laramie dormea pe podea. Acum are pătuțul ei. N-a mai văzut niciodată un oraș și îi place să meargă cu noi la râu și să luăm bacul până la magazin. Gătitul simplu, așa cum mi s-a promis, îi e la îndemână și vorbește destul de bine și nu știu de ce, dar nu se alege cu prea multe insulte pe stradă de la cei mai mitocani. Poate că arătăm noi ca și cum am lua la pumni o asemenea persoană și chiar am face-o. John Cole trebuie să aibă cam un metru nouăzeci, așa că nu-l enervezi de obicei. Eu sunt mărunțel, e adevărat, dar poate cel mai bun pumnal e uneori cel scurt. Îmi port întotdeauna pistolul Colt la vedere la cureaua de la pantaloni. Cred că Winona nu are prea multe de făcut și i-am cumpărat trei rochii din St. Louis când am venit, așa că acum are și o garderobă proprie. Rochia roz, drăguță, cu volane e preferata mea. Cred că îmi plac rochiile la fel de mult cum îi plac și ei. Fetele din magazin i-au pus la punct lenjeria de corp fără ca eu să mă uit pentru că mi-au spus să mă uit în altă parte, și i-am luat și pantofi și tot ce trebuie. E o negresă în apropiere care ne spală rufele săptămânal. Le și apretează chiar. Ne spune de capela negrilor din St. Louis că era incendiată regulat, dar n-a auzit să fi ars recent. I-a tuns frumos părul drept și negru al Winonei și i-a adus piepteni și o perie, se piaptănă întruna la oglindă. Winona. Nu are un nume de familie pe care să-l poată pronunța cineva, așa că o întrebăm care-i place, Cole sau McNulty, și ea spune că sună mai bine Cole și poate că așa și e.

Așa că atunci când mergem să cumpărăm bilete de tren pentru noua cale ferată spre Grand Rapids, spunem că numele ei este Winona Cole. Sună la fel de natural ca scuipatul într-o scuipătoare.

Ajungem la Grand Rapids prin Kalamazoo și tragem pe timpul nopții la Sweet's Hotel și dimineață vine să ne vadă vechiul nostru prieten, Titus Noone. Tot drumul, în trenul care scuipa, pufnea și scârțâia, Winona a stat dreaptă și trează de parcă ar fi fost în burta unui demon și avea să moară în curând. Desfășurarea de hărți pitorești a frumuseților și grozăviilor Americii de dincolo de geam nu a însemnat nimic pentru ea. Lacuri vechi ca niște mări, păduri bătrâne întunecate ca fricile din copilărie și orașe ivite pe neașteptate, numai fanfaronadă și noroi. Domnul Noone încă nu e așa bătrân, descoperim. E energic ca un țipar. Haina lui neagră strălucește ciudat pentru că e făcută din blănuri de urși negri, lavaliera lui albastră strălucește și ea de viață ca o pasăre, butonii au fost pescuiți din râuri din Australia, ne spune el, smaralde întunecate ca niște ochi ieșiți din orbite. Bărbierul i-a ras părul de pe față, așa că nu se văd decât linii drepte, alunițe negre și curățenie perfectă. Pielea lui e făcută din consecințele zâmbetelor. Cel mai probabil, Titus Noone a intrat în zilele lui de aur. John Cole se uită la el și se uită la mine și râde cu râsul acela care exprimă încântare și ușurare. Domnul Noone se uită la noi și plesnește din palmele înmănușate ca tipul ăla care face trucul cu alba-neagra, doar că el nu e trișor, și râde și el. Cred că ne amintim ce-a făcut pentru noi în Daggsville și el își amintește, poate, că nu l-am dezamăgit. Astfel de lucruri sunt, fără îndoială, baza pentru continuarea afacerilor. Epuizată cum e de lunga călătorie din ziua precedentă, Winona încă are inimă să ni se alăture. Când a intrat în camera de hotel, domnul Noone a făcut o plecăciune spre ea și i-a luat mâna, i-a strâns-o ușor și a întrebat-o ce face.

– Bine fac, a spus ea, în cea mai bună engleză bostoniană învățată de la doamna Neale.

Doar un moment de ceva care nu însemna nimic. M-a încurajat să-l văd. Lucrurile care te încurajează sunt destul de rare, ai face bine să le însemnezi în minte când dai peste ele și să nu le uiți.

– Ea este fiica lui John, spun eu fără să mă gândesc prea mult și fără să fi avut până atunci acest gând în cuvinte despre care să știu.

John Cole nu m-a contrazis. A zâmbit larg.

– Ei bine, spune Titus Noone, bănuiesc că mama ei era o frumusețe, și a lăsat capul în jos, ca și cum sugera durerea la posibila ei trecere la cele veșnice, dar și faptul că nu avea să pună întrebări, dacă nu spuneam noi mai mult.

Așa că o lăsăm așa, ca pe ultima notă a unei balade.

O servitoare micuță la fel neagră ca piatra de tocilă ne aduce whisky și ceai. Cei opt ochi ai noștri se luminează la vederea samovarului și a ceștilor de pe tavă ca și cum am fi o creatură cu un singur cap și izbucnim din nou în râs. Dumnezeu știe de ce. Cred că suntem amețiți. Domnul Noone ne spune că are o afacere mare care merge bine într-un salon elegant de pe Grab Corners. Cea mai frumoasă gașcă de menestreli negri dintre Timbuctoo și Kalamazoo.

– Ei, spune el, sunt toți destul de cinstiți, în afară de unul, marea vedetă pe nume Sojourner Wrathall. Le-o trage tuturor târfelor. Al dracului geniu destrăbălat. Pizdă de cea mai bună calitate, jocul de cuvinte e neintenționat. Și voi ce aveți de gând să faceți aici, băieți? întreabă el.

– Păi, spune John Cole un pic fâstâcit, noi am venit aici doar să vorbim cu dumneavoastră.

– Sigur că da, sigur că da, spune el.

– Vedeți, spune John Cole, mi-a trecut gândul ăsta prin cap anul trecut. Eram într-o tabără indiană de lângă fortul Laramie și aici erau niște indieni sioux îmbrăcați ca femeile și efectul a fost foarte straniu, unii dintre ei erau atât de chipeși și îți înmuia oleacă genunchii să te uiți la ei. Și m-am gândit de atunci că, de vreme ce Thomas nu mai e fată, am putea să-l băgăm în haine de femeie și să vedem ce efect ar avea asta, mă gândeam că ai putea obține exact același efect pe care l-am simțit eu acolo, în prerii.

– Păi, spune Titus, ar putea să se aranjeze ca menestrelii și să joace rolurile târfei?

– Ar putea foarte bine, spune John Cole, dar am tot avut acest gând, ca un predicator care se tot gândește la viziunea revelației, știți, la Thomas în rochie și purtându-se feminin ca o doamnă, doar că mai mult, totul făcut exact așa și în scopul frumuseții, știți, și el chiar e o frumusețe, nu-i așa?

Deci, spune John Cole după o pauză de râs, mă gândeam că ați putea face o încercare aici, în sala dumneavoastră de spectacole, de vreme ce ne cunoașteți și știți că nu suntem prostănaci.

– Și o să cânte sau o să danseze sau ce? întreabă domnul Noone, foarte interesat acum, cu antenele lui de om al spectacolului fluturând ca o furnică uriașă de deșert.

– Mă gândeam, spune John Cole, că poate apărea în mici scenete, poate, sau să iasă ca tânăr chipeș, se duce după un paravan și sunt câteva dansuri ale altora și așa mai departe și apoi se întoarce ca o adevărată frumusețe, și să vedem ce părere o să aibă publicul despre asta. Sau ar putea fi în budoarul ei sau așa ceva, aranjându-și corsajul, și eu aș putea să intru ca amorezul ei și să stăm de vorbă atunci sau să cântăm – mă rog, eu nu știu să cânt, așa că – știți?

– Bine, și această mică domnișoară ce-o să facă? spune el, făcând semn din cap spre Winona.

– Nu știu, spune John Cole. Nu m-am gândit niciodată să o includem și pe ea.

– Ar putea juca rolul copilului, spune Titus Noone, știe să cânte?

– Cânți? o întreabă John Cole, neștiind dacă da sau nu.

– Știu să cânt, spune Winona.

– Ce știi să cânți? o întreabă Titus Noone.

– Știu să cânt „Rosalie, floarea din prerie“, spune ea, m-a învățat doamna Neale.

– Ăsta-i un cântec despre un copil mort, spune Titus Noone, dând din cap aprobator. Putem s-o îmbrăcăm în negru pe Winona, și ea poate fi servitoarea și poate să cânte blestematul de cântec „Rosalie, floarea din prerie“. O să-i facă praf pe toți. Între timp, Thomas în rochie și tu iubitul, plin de fanfaronadă, și Thomas feminin și încântător, așa cum sugerezi tu, păi, da, păi, da. Cred că s-ar putea să meargă. Dacă merge, vă plătesc douăzeci și cinci de dolari pe săptămână pentru toți trei. Cum vă sună?

– Sună la fel de bine ca o pasăre cântătoare în boscheți, spune John Cole.

– Ei bine, spune Titus Noone, am speranțe mari. Îmi amintesc cât de tare se amorezau minerii de voi când erați fete. Hai să bem pentru asta, la naiba.

Și asta și facem, bem pentru asta.

Domnul Noone ne spune că sunt și în Grand Rapids mineri care lucrează de-a lungul râului. Ceva cum că minerii ar fi un public bun. Sperăm, cel puțin. Apoi, cu o plecăciune și un gest rapid cu pălăria lui turtită, Titus Noone pleacă și eu, John Cole și Winona ieșim a doua zi de dimineață și ne investim toate economiile în ținute de scenă. John Cole spune că trebuie să obțină cea mai bună ținută pe care ne-o putem permite. Trebuie să fie cea mai tare. Nu-l interesează scheciurile comice. Vrea să fiu înveșmântat la fel de splendid ca o femeie de viță nobilă. Bine. Avem sarcina dificilă de a face rost de tot echipamentul dintr-un magazin de galanterie, dar fetele de acolo nu-s așa de rele. Le spunem că lucrăm la un spectacol de teatru cu menestreli, lor li se pare ceva foarte măreț, așa că avem ce discuta.

E seară în Grand Rapids când ne întoarcem la Sweet's Hotel. Suntem obosiți ca niște războinici indieni. Se aprind luminile în taverne și ospătării și trotuarele scot mici zgomote sub cizmele noastre și vânzătoarele trag obloanele peste vitrine și aerul mai rece al nopții se adună pe străzi. Nu mai avem nici bani de trăsură cu care să ne cărăm cumpărăturile, așa că suntem pe propriile picioare. Ar putea fi plumb în sacoșe la cantitatea de lucruri necesare unei doamne. Frumusețea nu e ieftină și ne-am dat toți banii pe spectacol. Va trebui să ne căutăm urgent de lucru dacă nu merge.

– Lui Dumnezeu i-a luat numai o săptămână să facă întreaga lume, spune John Cole.

– Putem s-o facem, zic și eu.

Ne întoarcem în camera noastră și aprindem fitilul lămpii cu ulei, ne scoatem cizmele și nu îndrăznim să o trimitem pe Winona jos după mâncare, așa că vom avea o noapte de flămânzeală. Winona pune totul la loc, apoi se întinde pe micul divan lipit de piciorul patului nostru. Vom fi casti ca niște adevărați pelerini în noaptea asta. Curând, mica ei siluetă perfectă e cuprinsă de somn, înălțându-se și coborând cu fiecare mică răsuflare, așa că patul pare a fi un pârâu agitat care trece peste el. În beznă,

stând unul lângă altul, mâna stângă a lui John Cole se strecoară sub așternuturi și mă apucă de mâna dreaptă. Ascultăm strigătele petrecăreților nocturni de afară și auzim caii tropotind pe drum. Ne ținem de mână ca niște îndrăgostiți care abia s-au cunoscut sau așa cum ne imaginăm noi că ar fi îndrăgostiții pe tărâmul neștiut unde îndrăgostiții se poartă ca niște îndrăgostiți fără să se ascundă.

Minstrel show, formă de divertisment apărută în America la începutul secolului al XIX-lea, alcătuită din scheciuri, muzică, dans, bazată pe stereotipurile despre persoanele de culoare. Inițial, artiștii erau albi cu fețele vopsite în negru, dar ulterior au apărut și artiști de culoare.

Capitolul 11

În seara cea mare, ușierul de la scenă, domnul Beulah McSweny, deschide ușa către scenă, așa cum s-ar fi așteptat oricine, și ne permite să intrăm acolo unde civilii nu pot intra. Domnul McSweny era un negru de optzeci și nouă de ani din Toledo. Toată săptămâna ne-am ocupat de micul nostru spectacol și doamna Delahunt de la colinele golașe Kelly s-a ocupat de vopsit, și domnul Noone însuși ne-a indicat pașii pe scenă și, așezat în întunericul bântuit al sălii, a decretat unde ar fi cel mai bine să-și prezinte Winona cântecul în timp ce noi ne executăm pantomima sub luminile rampei. Cea mai mare discuție este dacă să mă atingă John Cole sau nu, sau chiar să mă sărute, și Titus Noone spune că ar fi cel mai bine să jucăm după ureche și să fim pregătiți să fugim în noapte dacă iese rău. În scurt timp, suntem în garderoba lungă din spate și suntem doar un atom într-un tărăboi făcut de o duzină de personaje care se mânjesc cu negru pe fețe și micile costumiere cos costumele pe niște grase și e o minunăție de pălăvrăgeală însoțită de râsete și vorbărie agitată. Cei doi negri adevărați din trupa de teatru – domnul Noone chiar le spune africani – se mânjesc cu negru pe fețele lor negre și își mâzgălesc guri albe care fac cântărețul mai clar, declară ei, în gălbejeala cețoasă a luminilor rampei. Fitilurile vor pluti în ulei și vor face o ceață așa cum ai putea-o găsi într-o dimineață într-o vale a frumosului Yellowstone. Winona își capătă și ea masca neagră. Se uită în oglindă cu încântare.

– Cine sunt eu acum? întreabă ea.

Cântăreții se încălzesc cântând. Se evacuează flegme din gâtlejuri tabagice. Comediantele stau în fața oglinzilor și își exersează figurile, făcând mutre ciudate. Afară, pe scenă, se aud curând primele scheciuri în luminile rampei, ca niște lăzi de mere delicioase. Auzim răcnetul ca un râu dinspre mulțime și liniștea bruscă și apoi din nou răcnetul ca și cum râul ar cădea în cascadă. Ceea ce ne pătrunde este acel elixir care vine din a-ți pune

pericolul în față, ca niște oameni care au de gând să se arunce în acele cascade și să le supraviețuiască. John Cole se dichisește până când obrajii îi strălucesc ca o lampă. Nu a fost niciodată mai chipeș. Costumiera noastră vine în spatele paravanului meu și mă asistă la provocarea misterioasă a lenjeriei. Ce se pune prima dată, ce se adaugă apoi, ca o ghicitoare. Corsetele și ță ță rul și curul căptușit și pachețelele de bumbac pentru sâni. Și furoul fin și pantalonașii și rochia în sine, rigidă ca o scândură de sicriu. Rochia galbenă ca apa în lumina lunii. Broderii bogate, șireturi din dantelă și pliuri și linii în degrade pe laterale. O ceață de muselină imprimată cu flori în față și în spate. Totul arată bine la lumină, suntem convinși. Lumina scenei, care va conspira cu noi și ne va transforma în niște creaturi care nu suntem noi înșine, minuni de oameni. Apoi directorul de spectacol înclină din cap. Stăm la arlechin ascultând numărul dinaintea noastră. Mesele noastre își doresc cu ardoare să călătorească înapoi pe gâturile noastre. Suntem tensionați ca un arc întins. E un cântec cu un dans exaltat, cu toată sporovăiala aia rapidă de negri și zarva voioasă. Publicul trece de la râs ușor la hohote. Se golește scena și auzim începând ușor la pian muzica pe care ne-a încredințat-o domnul Noone. Pentru un moment violent de dureros, îl văd cu ochii minții pe tatăl meu zăcând mort în Irlanda. Se așază platformele și John Cole intră cu Winona. Ea se îndreaptă cu drăgălășenie spre lumini și își cântă cântecul. Am auzit cântecul cântat cât am repetat, dar acum e cântat cu o forță nouă. S-a strecurat ceva în el, ca un șoarece. Aplauze și hohote de râs, pură încântare. Pășesc pe scenă și văd luminile ce-mi ard fața și totuși, exact în aceeași clipă, mă trag înainte. Parc-aș fi ceva lăsat în urmă de furtună. Neînsemnat, copilul nimănui. Parc-aș fi un fund de apă într-o baltă de lumină. Încet, încet, mă îndrept spre privitori. S-a întâmplat ceva ciudat, s-a lăsat tăcerea în sală. O tăcere care vorbește mai clar decât oricare sunet. Bănuiesc că ei nu știu ce văd. Cred că-i adevărat că ei văd o femeie încântătoare. O femeie cu sâni moi, ca ieșită dintr-un tablou cu asemenea dame. Acum se dezlănțuie în mine un fior de încântare care nu poate fi altfel obținut decât cu opiu. Aș putea fi una dintre luminile rampei, cu un fitil aprins în loc de inimă. Nu rostesc nici măcar un afurisit

de cuvânt. Winona păşeşte peste tot de parcă ar fi în budoar. John Cole, ferches şi elegant, se apropie din partea opusă a scenei şi îi auzim pe bărbaţi ţinându-şi răsuflarea ca un val de mare care se retrage de pe pietrişul plajei. Se apropie şi se apropie. Ei ştiu că sunt bărbat pentru că au citit pe afiş. Dar suspectez că fiecare dintre ei ar vrea să mă atingă şi acum John Cole este ambasadorul săruturilor lor. Încet, încet, se apropie de mine. Întinde o mână, atât de deschis şi de simplu încât cred că am să mor. Respiraţia ţinută a publicului nu se eliberează încă. Trece o jumătate de minut. E improbabil ca vreunul dintre ei să-şi fi putut ţine aşa respiraţia sub apă. Au găsit noi dimensiuni în plămâni. Ne afundăm, ne afundăm în apele dorinţei. Fiecare bărbat, până la ultimul, tânăr sau bătrân, vrea ca John Cole să-mi atingă faţa, să mă ţină de umerii înguşti, să-şi lipească gura de buzele mele. Chipeşul John Cole, amorezul meu. Iubirea noastră în văzul lumii. Apoi plămânii publicului cedează, şi urmează un sunet aspru şuierat. Am ajuns chiar la graniţa momentului nostru, ciudată frontieră. Winona fuge de pe scenă, iar eu şi John Cole rupem vraja. Ne despărţim ca nişte dansatori, mergem o clipă la publicul nostru, facem o mică plecăciune şi apoi ne întoarcem şi dispărem. Ca pentru totdeauna. Au văzut ceva ce nu înţeleg şi înţeleg parţial, în aceeaşi suflare. Am făcut ceva ce nu înţelegem şi înţelegem parţial. Domnul Noone e în al nouălea cer. Tremură de bucurie la arlechin, uitându-se spre sală cu o faţă golită de lumină. Mulţimea de dincolo de cortină aplaudă acum, zbiară, dă din picioare. E o nebunie în toate acestea, una care vesteşte un fel de libertate delicioasă. Ideile sunt alungate. Fie doar şi pentru o clipă. Au văzut un tablou scânteietor al frumuseţii. Toată ziua au muncit în albiile de cristale de ghips, cioplind şi adunând. Unghiile lor sunt straniu de albe de la muncă. Au dureri de spate şi trebuie să iasă din nou la muncă dimineaţă. Dar, preţ de o clipă, au iubit o femeie care nu este o femeie adevărată, dar nu asta-i ideea. A fost iubire în salonul domnului Titus Noone pentru un moment începeţoşat de nebunie. A fost iubire nepieritoare într-o clipă trecătoare.

A doua zi simţim oarecare remuşcare că am pus-o la muncă pe Winona, şi John Cole o duce la un anume domn Chesebro şi îl întreabă dacă poate

primi o fată indiană în școala lui dacă e corcitură și sânge din sângele lui. Gentlemanul are o mică școală din piatră pe o alee din spatele Pearl Street. Îi spune lui John Cole că orașul n-ar tolera așa ceva, așa că John Cole se întoarce cu Winona și spune că i-ar plăcea uneori să ucidă doar ca să-și demonstreze clar punctul de vedere. El nu a făcut școală niciodată, desigur. Poate că mă credeam un mare învățat pentru că eu am fost câțiva ani la școală în Sligo. Cred că așa mă credeam.

– Deci, mă întreabă John Cole, crezi că ai putea s-o înveți ceva ce nu a învățat de la doamna Neale?

I-am spus că nu cred. Nu sunt școli pentru indieni prin apropiere, pentru că indienii au fost fugăriți de aici cu ani și ani în urmă. S-ar părea că chippewa erau mari și tari pe aici pe vremuri.

– La dracu', spune el, cum se face că nu e nici un loc pentru Winona?

Apoi vorbește despre asta în seara aceea cu elegantul Beulah McSweny și el spune că îi va preda el Winonei. Spune că porecla lui e poetul McSweny și că a scris poate vreo trei cântece folosite în spectacolele cu menestreli.

– Nu zău, chiar așa, spune John Cole.

– Da, spune el, și pot să-i predau Winonei trei dimineți pe săptămână pentru că nu lucrez decât seara.

– Asta-i grozav, spune John Cole, cum ai ajuns să fii așa un gentilom, domnule McSweny?

– Tatăl meu a fost un om liber, a spus el, pe fluviul Mississippi. A trecut cu feribotul fiecare lucrușor între englezi și spanioli.

– Unde e tatăl tău acum? întreabă John Cole.

– Tatăl meu a murit de atâta vreme, spune Beulah, că anul când era pe lume începea cu șaptișpe.

– Doamne sfinte, spune John Cole.

Astfel inaugurăm cea mai bună perioadă în micuțul regat pe care l-am înălțat împotriva întunericului. Pare a fi o lege că dacă ne luăm o casă, ea trebuie să aibă vedere la apă. Avem o casă cu patru camere pe malul râului și o verandă spre stradă și nu e în zona cea mai bună a orașului și locul ni se potrivește ca o mănușă. Ca o mănușă. Nimeni nu-și poate închipui

mulțimea pestriță care alcătuiește un oraș american. Mai întâi, avem nenorociții de irlandezi nu-am-nimic-știu-totul, lua-i-ar dracu', care o să locuiască sub scări găurite și o să se creadă în palate. Apoi, îi avem pe indienii metiși, corciți cu naiba știe ce. Apoi, îi avem pe negri, poate au venit din Carolina sau de pe acolo. Apoi, avem familii de chinezi și spanioli. Unde suntem noi e locul în care toți oamenii ăștia vin noaptea acasă după ce au terminat munca, în principal la minele de ghips sau pentru olandezi, în cealaltă parte a orașului. Proprietarul casei noastre este poetul McSweny. Până la urmă, strânge bani de șaptezeci și cinci de ani, așa că are o jumătate de duzină de proprietăți.

Dar nu asta-i ideea. Ideea e că trăim ca o familie. John Cole știe că s-a născut în decembrie sau pare a-și aminti de luna aia, și eu poate că-mi amintesc că m-am născut în iunie, și Winona spune că s-a născut în perioada lunii pline a căpriorului[4]. În orice caz, le-am combinat pe toate într-una și am desemnat ziua de 1 mai ca data nașterii pentru toți trei. Spunem că Winona are nouă ani, iar John Cole s-a hotărât la douăzeci și nouă. Asta ar însemna că eu am douăzeci și șase. Ceva de genul ăsta. Ideea e că, orice vârstă am avea, suntem tineri. John Cole e cel mai chipeș bărbat din creștinătate și e perioada lui de maximă înflorire. Winona este, cu siguranță, cea mai drăgălașă fiică pe care a avut-o vreodată un bărbat. Un păr negru al dracului de frumos. Ochi albaștri ca spatele albăstrui al unui macrou. Sau ca penele de pe aripa unei rațe. Fețișoara scumpă e rece ca un pepene când i-o ții în palme și o săruți pe frunte. Dumnezeu știe ce istorii a văzut și ce-a trăit. Un masacru sălbatic negrești, pentru că noi l-am cauzat. A trecut prin carnagiu și prin măcelărirea alor ei. Poți să te aștepți ca un copil care a văzut toate astea să se trezească în sudori în toiul nopții și asta și face. Atunci, John Cole e nevoit să-i țină trupul tremurând lipit de al lui și să o aline cu cântece de leagăn. Mă rog, nu știe decât unul și îl repetă iar și iar. O ține ușor și îi susură cântecul de leagăn. De unde l-a învățat, nu știe nimeni, nici măcar el însuși. Ca o pasăre rătăcită din vreo țară îndepărtată. Apoi se întinde pe patul ei și ea se lipește de el cum ți-ai putea închipui că fac iarna puii de urs în bârlog sau poate chiar și lupii. Strânsă în el, ca și

cum John Cole era bucățica aceea de siguranță la care încearcă să ajungă. Un port. După care respirația ei se lungește încet și apoi sforăie ușor. E timpul să vină înapoi în pat și, în întuneric sau în penumbra folositoare a lumânării, se uită la mine și dă din cap.

– Am făcut-o să adoarmă, spune el.

– Chiar ai făcut-o, îi răspund eu.

Nu e nevoie de mai mult de atât ca să faci fericiți niște bărbați.

După câteva luni de muncit din răsputeri pentru domnul Noone pare perfect natural să nu schimbăm mereu toaleta în fiecare ceas și pare o mai mare mulțumire pentru mine să port o rochie de casă într-o nuanță simplă și să nu mă târâi mereu în pantalonii ecosez. Afară e cu totul altă chestiune. Winona nu spune niciodată nimic despre asta. Nu pare să mă vadă niciodată altfel decât ceea ce sunt în față. Orice ar însemna asta. N-am știut atunci și nu știu nici acum. Dar mi-e mai lejer în rochie, asta-i tot ce pot să spun. Ei bine, aproape că pot demonstra că spun lucruri mai amuzante sau lucruri care îl fac pe omul meu, John Cole, să hăhăie ca un măgar.

Winona pregătește mâncărurile ei simple și stăm toți trei în lumina slabă și vara avem ferestrele acoperite împotriva căldurii violente și iarna la fel, împotriva șobolanilor gerului care se strecoară oriunde lași o crăpătură lată de un deget. Acasă, Winona nu cântă cântece de menestreli, ci alte cântece care o poartă înapoi, acolo unde a început inocența tinereții ei. Ne chinuie gândul că nu știm nici măcar cine a fost mama ei sau poate că a fost o femeie pe care am ucis-o noi. Dumnezeu știe că ni se pare o crimă de dimensiuni colosale uneori și, dacă numeri crimele pe un abac, poate că nu va fi singura pe care am făcut-o împotriva ei. Ar putea să ne taie gâturile noaptea ca să-și facă dreptate, să ne împrăștie sângele roșu pe pernele din olandă. Dar ea nu face asta. Ea cântă, iar noi ascultăm și toți trei ne întoarcem cu gândul în prerie. Ea la bântuirile ei nevinovate, și noi la acele momente în care cu adevărat am stat și ne-am holbat la toată acea frumusețe singuratică.

Modificăm și tăiem și însăilăm momentul artistic până când ajungem la zece haine la rând, în loc de una singură. Învățăm să ascultăm de public și

să ne orientăm după buna dispoziție și vâltoarea anumitor nopți. Biletele sunt ieftine și adeseori bărbații vin de trei ori pe săptămână și marea schimbare e că încep să vină și femeile din oraș. Fete de joasă extracție, frumoase și înzorzonate, și vânzătoare și pescărițe și fete care adună ghipsul. Caută s-o vadă pe această damă ciudată care e la fel de feminină ca o femeie ca ele. Vor să tragă cu coada ochiului la ea, să evalueze misterul. Vreau să li-l arăt. Rezultă tăceri nebune și momente stranii de prăbușire. Unde lucrurile ajung într-o beznă strălucitoare. Unde stomacul îmi cade lângă pantofii eleganți, sclipitori. Ciudată treabă în Grand Rapids și eu nu învăț cu adevărat niciodată plusurile și minusurile ei. Singurul dezavantaj este că suntem obligați să mă schimb în hainele de stradă foarte repede, într-o clipă, după spectacol, și că nu pot acum să ies pe ușa domnului McSweny, ci John Cole trebuie să mă scoată prin saloonul teatrului ca și cum am fi doi Joe oarecare și pe afară, pe aleea cu mormane de sticle și băltoace de scuipături de tutun. Pistolul de la cingătoarea pantalonilor lui, confortabil ca o veveriță. Pentru că vreo câțiva dintre Johnny se îndrăgostesc de strălucirea și stranietatea momentului. Cred că vor să se însoare cu mine. Sau să mă posede. Între timp, John Cole spune că mă iubește mai mult decât orice bărbat de pe vremea maimuțelor încoace. Toate știrile din *Grand Rapids Courier* sunt despre cum omul a fost odinioară o maimuță, ceea ce John Cole spune că nu-i deloc de mirare, dacă te gândești bine.

John Cole, în afară de a-și declara dragostea, o face pe Winona să-i scrie lui Lige Magan la fortul Laramie, să vadă cum se mai descurcă. Are mână bună acum de la domnul McSweny. Lige Magan răspunde că totul îi merge de minune și că și lui Starling Carlton îi merge grozav. De capul ei îi scrie doamnei Neale, pentru că are amintiri plăcute de acolo. Poșta duce îndatoritoare aceste hârtiuțe înainte și înapoi pe cărări primejdioase. Nu par să piardă nici o legătură. Doamna Neale scrie și îi spune că le e dor de ea la fort și că celelalte eleve au fost trimse la Cisco, unde și-au găsit slujbe în casele oamenilor. Se adună o mare nebunie în câmpie, spune ea, și Winona a făcut bine că a plecat și, pe lângă ce spune ea, maiorul crede că sunt alte

soiuri de războaie care mocnesc în general. Mă întreb ce vrea să spună cu asta și îi scriu direct maiorului ca să aflu. El îmi răspunde și spune că aude vești îngrozitoare dinspre est și eu ce aud pe unde sunt și abia atunci îmi dau seama ce se pregătește. Cred că eram cufundați în treaba noastră, spectacolul și viața și iubirea și așa mai departe. Chestii feroce fermentează în jurul nostru și se formează noi regimente de fiecare parte ca să apere asta sau aia sau ailaltă. Nici măcar nu am auzit cuvântul Uniune până când nu l-am citit în *Courier*. Cred că erau ai noștri, pentru că ne luam după domnul McSweny.

– N-o să fie nici o Americă, dacă nu luptăm pentru ea, spune el.

Îl rog în seara aceea să mă pună la curent. Deodată sunt la curent și, mai mult decât atât, plin de fervoare. Sensibilitatea aceea stranie a inimii care se înalță la cuvinte frumoase. El vorbește despre sclavi și despre adevărata și cuvenita dragoste de țară și despre apelul domnului Lincoln. Acum suntem îmbătați de sentimente patriotice și dorință. John Cole stă și face ochii mari.

Curând, toată treaba escaladează și publicul nostru se împuținează. Se stinge ca o lumânare terminată. Nemernicii se înrolează în regimente de voluntari. Inundă barăcile ridicate pe câmpuri. Fragmente din discursuri mărețe de la Washington ajung în micul nostru cartier ca niște bucățele scăpate din cioc de păsări în zbor. Domnul McSweny recunoaște că-i prea bătrân să lupte.

– Sunt pur și simplu prea bătrân, spune el, deși toate-mi funcționează, vă rog frumos.

Apoi maiorul scrie din nou și ne întreabă dacă vrem să ne alăturăm noului lui regiment pe care-l înființează la Boston, de unde-i el de loc. Spune că o lasă pe doamna Neale cu fetele în Fort Laramie pentru a fi în siguranță și se îndreaptă spre est și că, dacă ne prezentăm într-o săptămână, o să ne încorporeze. Acum se semnează colonel, ceea ce e o mare chestie, și cred că asta e acum, dar John Cole spune că o să-i zicem tot maiorul, că ne e mai ușor. Poetul McSweny se angajează să o țină pe Winona ca pe palme și noi îi dăm câțiva dolari pe care i-am avut puși deoparte. Ne încuiem bunurile în niște lăzi mari ca niște coșciuge, rochiile mele și gătelile de

scenă ale lui John Cole și toate celelalte, o sărutăm pe Winona și purcedem la drum.

– Cu siguranță, spune John Cole, ne întoarcem repede.

– Dacă nu vă întoarceți, o să plec în căutarea voastră, răspunde Winona.

John Cole râde și apoi plânge. O ține în brațe pe Winona și o sărută pe frunte. Domnul McSweny îmi strânge mâna și spune să nu ne facem griji, doar să nu fim plecați prea mult din pricina vârstei sale. Eu îi spun că am observat. Și pornim.

Buck moon, denumire nord-americană a lunii pline din iulie provenită de la amerindieni, reprezentând perioada în care cerbilor încep să le apară coarnele

Capitolul 12

Primăvara vine în Massachusetts cu vestita-i ardoare. Răsuflarea lui Dumnezeu încălzește iarna și o alungă de pe tot ce este. Asta înseamnă undeva la o mie de băieți îngrămădiți într-o tabără într-un loc numit Long Island, la marginea vechiului oraș Boston. Exceptând metrii nesfârșiți de ploaie deasă ca o stofă care cad peste noi. Bat în corturi. Dar avem o treabă nouă cu lumea și inimile noastre însele sunt pline cu asta. Așa pare în timp ce pornim la al nostru război.

În special muschete și doar câteva carabine Spencer precum cea care l-a înfuriat atât de tare pe Starling Carlton când a văzut una la Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul. Pistoale și numai câteva revolvere din acelea faimoase. LeMat și Colt. Săbii și paloșe. Baionete. Asta avem împotriva rebelilor. Tipuri noi de gloanțe de care nu am mai văzut ca să-i împușcăm pe indieni cu ele. Nu rotunde, ca alea vechi, ci de forma unei uși arcuite de biserică. Maiorul, în actuala-i ținută de colonel, primește un ocean întreg de irlandezi din scursurile Bostonului. Hamali și săpători și cărăuși și pungași și scandalagii și băieți mititei ca niște șoareci. Merge orice, pentru că trebuie să ne umflăm până ajungem o mare armată, iar asta-i principala sarcină. Eu și John Cole suntem caporali în perioada asta, pentru că suntem cu adevărat soldați care au soldățit. Maiorul i-a adus și pe Starling Carlton, care e sergent, și pe Lige Magan. Și Lige Magan, pentru că îmbătrânește acum, e făcut sergent stegar și va duce steagul. Trebuie că are vreo cincizeci de ani Lige. Toți ceilalți sunt simpli soldați, voluntari și bărbați loiali și oameni care-și încearcă norocul. Sunt o mie de chipuri, și cele pe care le știm cel mai bine vor fi în Compania D. Ne înrolăm pentru trei ani și toată lumea crede că războiul ăsta nu va dura mai mult sau nu suntem creștini deloc. Majoritatea soldaților se înrolează pentru nouăzeci de zile. Vor să-și facă datoria și să se întoarcă bărbați mândri acasă. Facem instrucție pe terenul denivelat de paradă și sergenții încearcă să-i învețe pe băieții noi

cum să-și încarce muschetele, dar, pentru numele lui Dumnezeu, nu-s deloc învățăcei isteți. Mare noroc dacă nimeresc o dată din zece. Sheridan, Dignam, O'Reilly, Brady, McBrien, Lysaght, o listă de nume irlandeze lungă cât fluviul Missouri. Câțiva băieți au fost suficient de mult în milițiile din Massachusetts, așa că nu-s chiar atât de inutili. Dar, Doamne Atotputernic!

– Poate că domnul Lincoln ar face bine să înceapă să-și facă griji, spune John Cole, uitându-se amuzat ca toți dracii.

– Fac praf niște exerciții simple, spune Starling Carlton.

A venit cu o zi înainte, plin de fanfaronadă și prietenie și îl îmbrățișează pe John Cole și jur că aproape îl sărută de bucuria reîntâlnirii. Asudă ca un zid igrasios. Lige Magan ne strânge mâinile și spune că războiul ăsta nou e cu siguranță un ce-mai-faci și voi-ce-ați-mai-făcut, băieți? Noi spunem că am făcut bine.

– Ce face fata indiană? spune Starling.

– O, e destul de bine, spun eu.

Maiorul e la fel de ocupat ca Iisus la o nuntă, dar trece pe la noi oricum și ne zâmbește în felul lui și spune că doamna Neale le transmite complimente bătrânilor ei soldați. Asta ne face să râdem. Lui Starling Carlton i se pare o glumă mai mare decât e și nu se poate opri din hohotit cu fața spre nori. Maiorul nu se simte nicidecum jignit și nici Starling Carlton n-are intenția asta. Acum se uită în jur clipind și înlăturându-și sudoarea de pe vechiul lui chipiu.

– Sunt sigur că o să faceți tot ce vă stă în putință, băieți, spune maiorul.

– Da, domnule, spune Lige.

– La naiba, cred că așa vom face, spune Starling Carlton.

– Știu că așa veți face, spune maiorul, în frumoasa-i uniformă de colonel. Acum urmați-l pe căpitanul vostru, băieți, spune el.

La căpitanul Wilson se referă, un irlandez tăcut, cu părul roșu. Apoi vin locotenentul Shaughnessy și locotenentul Brown. Par a fi niște tipi decenți din Dublin. Sergentul Magan. Doi caporali, eu și John. Apoi un haos de irlandezi din ținutul Kerry și alți tipi care par morți de foame de pe coasta de vest. Băieți cu fețele ca abanosul vechi. Și cei mai tineri, numai zâmbete

și încruntături, ascultând. Ochi și nasuri și guri de toate felurile. Băieții mamelor. Au văzut deja moartea lumii lor și acum cer îndurare Parcelor să se poată lupta pentru una nouă. Toate fețele. Căpitanul Wilson ne ține un discurs frumos chiar în ziua în care pornim spre Washington și încă mai văd toate fețele alea holbându-se în sus la el cocoțat pe lada șeii. Fir-ar să fie, ai putea să plângi la amintirea asta dac-ai avea minte.

– Vă cerem doar, spune căpitanul, să păstrați Uniunea în suflet și după steaua asta să vă călăuziți drumul. Țara voastră vrea de la voi ceva dincolo de capacitățile oricărui om. Vă vrea curajul și puterea și devotamentul, și tot ce s-ar putea să vă ofere în schimb e Moartea.

Poate că a luat-o dintr-un manual.

– Vorbește ca un roman, spune Starling Carlton, părând ametit de uimire ca o duduiță.

Dar cumva ne atinge și ne face să înțelegem. Soldații luptă în principal pentru dolari, care în cazul ăsta erau treișpe. Nu era așa atunci. Am fi putut să le mâncăm capetele dușmanilor noștri chiar atunci și să le scuipăm afară părul. Un om drăguț din Wicklow cu o voce muzicală de yankeu. Apoi, fericiți să scăpăm din tabără, mărșăluim spre Washington într-un râu albastru gălăgios alcătuit din patru regimente și suntem adunați și inspectați de granguri aroganți, care-s numai niște puncte negre în depărtare, și nu auzim nici un cuvințel nenorocit din discursuri. În general, aceleași aberații, spune Starling Carlton, dar orice prost își dă seama că e mândru oricum. Întreaga armată clocotind e adunată acolo și tunurile strălucesc într-un extaz de glorie strălucitoare, unde mai pui că bărbații sunt dichisiți și bărbieriți cum au putut ei mai bine. Douăzeci de mii de suflete nu-s de colea. Nu sunt, pur și simplu.

Un băiat de treabă, pe nume Dan FitzGerald, ni se alătură ca să jucăm cărți, așa că e ca pe vremuri, la Laramie, numai că suntem campați sub niște stele mai îndepărtate puțin și e un oraș de domni în tunici albastre în jurul nostru. Avem neveste care să spele uniformele în niște mașini rotative de spălat și avem băieți minunați care cântă și chiar și toboșarul nostru, McCarthy, care nu are decât unșpe ani, e o figură. Numele sună a irlandez,

dar e un negrișor din Missouri. Cei din Missouri nu știu dacă-s rebeli sau unioniști, așa că McCarthy își ia tălpășița cât se hotărăsc. Sunt niște bărbați înalți și solizi în următorul rând de corturi – ei sunt tunarii însărcinați cu obuzele. N-ai văzut în viața ta niște brațe atât de groase și de late la niște bărbați și niște țevi așa de groase și de late la tunuri. Par niște tunuri care n-au mâncat decât melasă un an întreg. Umflate ca puța unui uriaș. Zice-se că va fi nevoie de ele sub zidurile din Richmond, dar Starling Carlton zice că nu-i nici un zid acolo. Așa că nu știm ce înseamnă zvonul ăsta. În compania noastră sunt mai mult oameni din comitatul Kerry, iar FitzGerald se trage din Bundorragha, care spune el că e o așezare împuțită și sărăcăcioasă a comitatului Mayo. N-am cunoscut mulți irlandezi care să vorbească de lucrurile astea întunecate, dar el o face cu destulă ușurință. Are un fluier din tinichea și vorbește în tot felul de moduri. Spune că familia lui a fost ucisă în timpul foametei și că apoi el a mers pe jos dincolo de munți, la Kenmare și avea numai zece ani și apoi a venit în Quebec, ca noi, ceilalți, și, printr-un miracol, nu s-a îmbolnăvit de friguri, exact ca mine. L-am întrebat dacă a văzut pe cineva mâncând pe altcineva în cala vaporului și a zis că asta n-a văzut, dar a văzut mai rău. Spune că atunci când au deschis chepengurile în Quebec, au scos piroanele lungi și lumina a pătruns în cală pentru prima dată după patru săptămâni. Tot ce avuseseră în toată călătoria a fost apa. Deodată, în noua lumină, a văzut cadavre plutind peste tot în apa de santină și apoi pe muribunzi și apoi, toți, până la ultimul, niște schelete. De aceea nu vorbește nimeni, pentru că nu e de discutat. Te face să te doară inima. Clătinăm din capete și împărțim cărțile. Nu spune nimeni nimic o vreme. Fir-ar ale dracului de cadavre. Asta pentru că eram considerați lipsiți de valoare. Oameni de nimic. Cred că asta a fost. Acest gând îți arde o vreme creierii. Nimic, doar scursuri. Acum ne-am încins vintrele cu arme și o să încercăm să ieșim victorioși.

Deja sunt lupte grele uneori în tabără, dar nu cu cavaleriștii cu picioroange galbene[5]. Unii dintre soldații născuți aici se tem de irlandezi de vreme ce, dacă-s prost dispuși, s-ar putea să te trântească la pământ și să-ți calce capul în picioare până ce se simt ei mai bine, dar tu nu. Băieții

irlandezi sunt plini de furie. Iau foc. Cine știe. În calitate de caporal, încerc să țip la ei să facă pace. Nu-i ușor. Pot să-i bag la zdup dacă nu se potolesc. Au o ranchiună cum au câinii de vânătoare pe păsări, așa că trebuie să fiu drept ca Solomon. Dar un irlandez poate să fie și omul cel mai blând din toată creștinătatea. Dan FitzGerald ți-ar da brațul lui să-l mănânci, dacă ai fi flămând.

Căpitanul Wilson și-a părăsit căminul abia de un an. Spune că locul încă se duce dracului. Dar e un tip excelent din toate punctele de vedere. A fost maior în regimentul de miliție din Wicklow. S-ar părea că oamenii lui trebuie să fie de prim rang, dar nu e arogant, și compania e mulțumită de el. Pare că dacă ne spune să facem ceva, s-ar putea chiar să facem. Starling Carlton spune că problema cu soldățoiul irlandez, problema cu el este că se gândește atunci când e pus să facă o treabă. O întoarce pe toate părțile în capul lui. Cască gura la ofițer să vadă dacă ordinul îi face plăcere sau ba. Asta nu-i o trăsătură bună pentru un soldat. Orice irlandez crede că are dreptate și ar ucide lumea întreagă să-și demonstreze punctul de vedere. Starling Carlton spune că irlandezii sunt doar niște câini voraci. Apoi mă apucă de mâini și râde. Al dracului Starling Carlton ăsta, e gras cât un urs grizzly. E sergent, prin urmare, nu-l pot pocni așa cum mi-aș dori.

Dan FitzGerald și toboșarul McCarthy s-au împrietenit, și Dan îl școlește pe McCarthy în chestiunea cântecelor irlandeze. A făcut o tobă irlandeză din pielea uscată a unui catâr și o doagă lipită de butoi. I-a cioplit și un băț și e gata de treabă. Cei doi se apucă de melodiile astea de dans și asta aduce un pic de bună dispoziție în momente de acalmie. Nu prea multe acum. Intrăm încet în nordul Virginiei și speram să auzim că s-a construit calea ferată, dar nici vorbă de așa ceva. Mergem pe jos.

Mica trupă a lui Lige Magan duce steagurile și asta-i de văzut. Un steag frumos cusut de niște călugărițe de pe undeva, zice-se. Eu reușesc să-mi țin oamenii în ordine și în față și în spate, și John Cole are și el propria grupă și trebuie să recunoaștem că Starling Carlton își știe bine meseria de militar și nu ne simțim foarte rău cu căpitanul care ne conduce compania. De fapt, trebuie spus că toți oamenii sunt ai dracului de binedispuși și vor să sară la

rebeli cât mai curând posibil. Starling își cară singur greutatea, dar chiar și fără cal, e puternic ca mijlocul unui curent de râu. Merge înainte cu trufie. Nu ne lipsește cântatul vechiului nostru sergent, dar McCarthy ține ritmul marșului cu toba lui. Stâng, drept, stâng, drept. Soldați pe vecie, nu se schimbă niciodată. Trebuie să ajungi dintr-un punct în altul și singura cale e prin vechiul marș forțat. Altfel, începi să tai frunze la câini, băieții o taie să bea apă din izvor, devin interesați de fermele pe lângă care trecem în caz că vreo gospodină a făcut prăjituri. Nu putem permite așa ceva. Și apoi intrăm în țara aia cu două fețe, e nordul Virginiei, nu știm cui i-au jurat credință. Să aflăm poate să însemne moartea. Trebuie să spun că Virginia îmi place. Munți masivi se întind spre vest și păduri bătrâne care nu se gândesc la noi, nici măcar pentru o clipă. Se zice că fermele sunt locuri ponosite, dar au aspect de bunăstare. Patru regimente înseamnă un râu zgomotos, și totuși cântecul păsărilor răzbate prin larma noastră și câinii locali vin la marginile proprietăților lor și latră ca niște nebuni la noi. Ranița aia și muscheta și uniforma aspră trebuie purtate cu voioșie. Altfel încep să te strivească. Cel mai bine e să te convingi că ești puternic. Așa-i cel mai bine. Nimănui nu-i place să iasă din formație pentru că nu se descurcă cu o mică plimbărică prin Virginny, cum îi zice Dan FitzGerald. În orice caz, nu mergem noi să le arătăm rebelilor unde au greșit? Eroarea faptelor lor. Avem o grămadă de armament și e dorința noastră să le arătăm ce poate face. Nu e treaba noastră să cunoaștem ordinele care ne mână înainte, dar nici nu-i nevoie. Doar să ni-i arate pe Johnny Rebel[6] ăia, spune Dan FitzGerald. Uneori cântăm cu toții în cor cântece lungi și nu le oferim păsărilor din Virginia versiunile de pe foi tipărite, așa cum le-ai putea găsi la salonul domnului Noone, ci versiuni noi cu fiecare cuvânt porcos pe care-l știm lipit de ele. Fiecare nenorocit de cuvânt josnic de bordel. Înainte de a pleca, îi trimit o scrisoare domnului McSweny, sperând că Winona e bine și că o va primi. Nu am fost plătiți în primele două luni și apoi ne-am veselit în general și apoi a fost posibil ca oamenii să trimită bani acasă, la familii, și nici noi nu am făcut excepție. Preotul militar catolic ne-a dus soldele la gara poștei și a trimis suma noastră adunată la Grand Rapids în plicul armatei.

Nu a pus întrebări încuietoare despre neveste. Fiica lui John Cole a fost un pretext suficient de bun pentru el. Dar el e unul dintre pastorii ăia italieni sociabili și inimoși și toată lumea de toate religiile îl place. O inimă bună trece peste garduri. Părintele Giovanni. Un om mărunțel, n-ar fi prea bun în luptă, dar e bun ca să strângă șuruburile care se desfac la motorul unui om atunci când e pus în fața a Dumnezeu știe ce. După câteva nopți de marș, sunt de santinelă și îl schimb pe caporalul Dennihy și mi-e clar că omul ăla tremură. Chiar la lumina lunii, când schimbăm câteva vorbe, văd că nu îi e bine. Deci, nu toată lumea așteaptă cu nerăbdare să se bată. Dar părintele Giovanni se strecoară lângă el și începe să-i ofere sprijin. În orice caz, pare să arate mai bine dimineața.

– Deci, caporale, îmi spune el, trimiți la mine orice bărbat copleșit de spaimă.

– Așa o să fac, părinte, răspund eu.

Se pogoară apoi o senzație de pericol feroce atunci când ajungem în punctul în care trebuie să ne dispunem în formație de luptă. Umblă vorba că băieții în cenușiu sunt înșirați în linia imensă de păduri ce pare să se întindă în toată regiunea. Trei pajiști lungi și întinse se înalță într-un blestemat de promontoriu golaș.

Buruieni înalte de un metru ca astea ar face o vacă să se grăbească să se ospăteze. Bateriile noastre sunt așezate în mod expert și, până la amiază, secțiunea noastră e bine poziționată. Ceva se clădește în inimile soldaților, dacă ai vedea acel lucru, ar putea avea aripi ciudate. Ceva le flutură în piepturi și apoi fâlfâie puternic din aripi. Muschetele sunt încărcate și unde stăm, un șir de cincizeci de bărbați îngenunchează și alți cincizeci stau în picioare în spatele lor, și apoi un șir de încărcare, și apoi bărbații devin nerăbdători și tăcuți, gata să facă pasul înainte și să umple golurile. Tunurile încep să tragă în copaci și curând ne minunăm de niște explozii cum n-am mai auzit până acum. Focul și întunericul izbucnesc în vârful copacilor și apoi poți să crezi că verdele pădurii apare și dispare aproape de locul distrugerii. Totul se petrece la patru sute de metri depărtare și apoi îi vedem pe soldații în tunici cenușii apărând la marginea răsfirată a pădurii. Căpitanul

se uită prin lunetă și spune ceva ce nu aud și i se răspunde din gură în gură și pare că spune că sunt cam trei mii de oameni. Pare un număr mare, dar noi suntem cu o mie mai mulți. Grupul picioroangelor galbene de pe pajiștea de sus și bateriile noastre încearcă să-i ia la ochi. Apoi chiar îi țintesc și rebelii coboară pentru că nu e nici o bucurie să primești obuze bine servite. Rebelii aleargă spre noi într-o manieră deloc așteptată, cel puțin de mine, și apoi, când ajung în cătare, ofițerii ne spun să fim gata și apoi strigă foc! și noi tragem. Nebunii ăia de rebeli cad cu zecile și apoi, exact ca pădurea, par să se apropie cu curaj de găurile morții și apoi continuă să vină. Fiecare linie a noastră reîncarcă și trage, și acum trag și rebelii, unii din picioare pentru o clipă, alții de la picior, în timp ce se grăbesc să coboare. Nu este absolut deloc marșul lent care ni s-a predat, ci un galop împleticit, nebun de ființe umane. N-ai crede că pot fi uciși atâția fără a-i opri și apoi în jurul nostru începem să ne prăbușim cu un glonț în față sau un glonț în braț. Gloanțele acelea afurisite în formă conică se deschid în bietul tău trup moale. Apoi căpitanul zbiară să ne fixăm baionetele și ni se ordonă să ne ridicăm în picioare, după care ni se ordonă să tragem. Din grupușorul meu de oameni, unul încă stă în genunchi cu o convingere uluită, așa că îi trag eficient un șut ca să-l pun pe picioare și pornim. Acum suntem o singură inimă alergând, dar iarba e crescută în smocuri și deasă și e greu să alergi cu demnitate și ne împiedicăm și înjurăm ca niște bețivani. Dar cumva, printr-o forță extraordinară, ne ținem pe picioare și deodată iarba nu mai pare deloc un obstacol și cineva din companie strigă *Faugh a ballagh*[7] și apoi se aude un sunet din gâtlejurile noastre pe care nu l-am mai auzit și avem o mare poftă să facem nu știm ce, dacă nu să ne înfigem baionetele în puhoiul de cenușiu din fața noastră. Dar nu doar asta, fiindcă mai e un lucru sau mai multe lucruri pentru care nu avem o denumire pentru că nu fac parte din vorbirea obișnuită. Nu e ca și cum te-ai năpusti la indieni, care nu-s din neamul tău, ci ca și cum te-ai năpusti la o oglindă a ta. Acești Johnny Rebel sunt irlandezi, englezi și toate cele. Galopați, galopați și impuneți-vă. Dar apoi, deodată, rebelii se răsucesc spre dreapta și își întorc atacul de-a lungul pajiștii. Au văzut șirurile imense

de oameni ai noștri venind din urmă și poate că au văzut în întregime o locomotivă a morții și tot ceea ce putem auzi sunt ofițerii strigând într-un tumult haotic. Ne-am oprit din asalt și îngenunchem și încărcăm și tragem. Îngenunchem și încărcăm și tragem din lateralul viermuielii de inamici. Bateriile noastre își scuipă iar obuzele și confederații se împleticesc ca o herghelie de cai sălbatici și aleargă înapoi zece metri și apoi încă zece. Își doresc cu ardoare să ajungă la adăpostul pădurii îndepărtate. Bateriile scuipă în urma lor, scuipă în urma lor. Unele obuze cad atât de jos de parcă ar vrea să-și croiască o cărare și printre noi, și mulți din rândurile noastre cad când un proiectil sapă un șanț însângerat prin oamenii în viață. O epuizare frenetică ne infestează oasele. Încărcăm și tragem, încărcăm și tragem. Acum, în zgomotul crescând, duzini de obuze lovesc în inamic, fărâmându-l și rupându-l în bucăți. E un sentiment de nenorocire subită și dezastru. Apoi, cu o mare inflorescență, ca o izbucnire bruscă de flori de primăvară, pajiștea se transformă într-un straniu covor de flăcări. Iarba a luat foc și arde cu generozitate și completează focul cu foc. E atât de uscată, că nu poate arde cu flacără suficient de repede, atât de înaltă că firele se aprind în smocuri imense și șterg picioarele soldaților care aleargă, nu cu ierburi moi, ci cu flăcări întunecate pline de forță care urlă. Răniți căzuți în furnal zbiară îngroziți. Durere pe care nici un animal nu o poate îndura fără să țipe înnebunit, fără să sfâșie, fără să dea înapoi. Corpul principal de soldați găsește mila copacilor și răniții lor sunt lăsați acum pe pământul înnegrit. Ce anume îl face pe căpitan să ne oprească focul și, prin mesaj transmis din gură în gură, să oprească tunurile? Acum stăm pur și simplu în picioare și privim, și vântul ridică conflagrația în susul pajiștii, lăsând în urmă mulți oameni urlând și pe alții tăcuți. Cei tăcuți sunt în brațele negre ale morții. Alții, pe care nu i-a atins focul, sunt doar oameni distruși care gem. Ni se ordonă retragerea. Valul nostru albastru se dă înapoi două sute de metri și băieții ies în grupuri neînarmate din spate și iată-i pe băieții de

la infirmerie și pe preotul militar. Și dinspre copacii rebelilor ies aceleași suflete și armistițiul se încheie fără un cuvânt. Se aruncă muschetele de ambele părți și trupele iau poziție acum, nu ca să tragă și să ucidă, ci ca să iasă din perimetrul negru de flăcări care încă ard și să îngrijească de muribunzi, de spintecați și de arși. Ca niște dansatori care dansează pe iarba pârjolită.

Cavaleriști cu uniforma cu dungă galbenă la pantaloni. Uniforma uniunii era în mod normal albastră, iar cea confederată, cenușie. Totuși, la începutul războiului, mai multe regimente aveau uniforme nestandardizate, aceasta fiind una dintre ele.

Johnny Rebel sau Johnny Reb, nume colocvial dat soldaților confederați din timpul Războiului Civil american

Strigăt de luptă irlandez, în variantă anglicizată, însemnând aproximativ „faceți loc“

Capitolul 13

Nu-i nimic prea complicat în a muri pentru țara ta. E cel mai simplu fel din meniu. Dumnezeu știe că-i adevărat. Tânărul Seth McCarthy a venit din Missouri să se facă toboșar în armata federală și s-a ales doar cu capul zburat de un obuz federal. Am văzut asta a doua zi dimineața, când ne plimbam pe câmp căutând hârtii și alte lucruri pe care să le putem trimite acasă. Seth era acolo cu toba încă agățată de trupul lui tânăr. Dar nu mai avea cap. Nu a fost singura sau cea mai rea imagine a zilei de după. Hai să punem cadavrele carbonizate primele pe listă. Cum se face că Dumnezeu vrea să ne luptăm ca niște eroi nenorociți și apoi să ajungem niște bucăți de carne arsă pe care nu o vor nici lupii? Diviziei de înmormântări i s-a ordonat să-i îngroape și pe albaștri, și pe cenușii și să spună rugăciunile. Părintele Giovanni își spune rozariul și îl auzim murmurând în latină. Băieții care n-au mai văzut o bătălie până acum nu-s foarte veseli, unii dintre ei. Nu știu ce fac unui om imaginile astea oribile. Câțiva soldați tremură pur și simplu în corturi și nici o cantitate de pastramă de vită sau chiar de whisky nu-i poate face să se oprească. Trebuie să fie trimiși undeva, dar câmpul de bătălie nu e locul potrivit pentru ei acum. N-ar fi în stare să țină o lingură în mână, ce să mai zicem de o muschetă. John Cole e foarte îngrijorat în felul lui inimos și doi dintre soldații lui sunt morți de-a binelea. Au luat foc chiar de la artificierii din spatele lor. Așa se întâmplă adesea. Îmi trece prin cap ce curios de întunecată e bătălia. Știe cineva ce naiba se întâmplă? Ei, creștinul ăsta nu știe. Eu și John Cole, slavă Domnului, și bătrânul Lige Magan și Carlton Starling am scăpat, și la fel și Dan FitzGerald. Altfel cum naiba mai jucam cărți?

Când santinelele mele intră la post în noaptea aceea, mă retrag singur într-un crângușor. Stau acolo singur o vreme. Lumina lunii cade printre stejarii pitici ca printr-o mie de rochii. Mă gândesc că omul e un fel de lup, dar e și ceva mai ciudat. Mă gândesc la Winona și la toate chinurile ei. N-aș

fi putut spune cine eram eu însumi în vremea aia. Sligo pare îndepărtat, tare îndepărtat în timp, și doar un alt penel de beznă. Lumina este John Cole și toată abundența bunătății lui. Nu pot să mi-l scot pe toboșarul ăla din minte. E înțepenit acolo ca un obiect plutitor. Cred că ar fi trebuit să obțină mai mult de la viață decât a primit. Un băiat curajos din Missouri și vioi și care nu se aștepta la nimic. Capul i se rostogolește pe o pajiște singuratică din Virginia. Ochi strălucitori și acum îl bagă într-o groapă. Pentru numele lui Dumnezeu, n-ar fi de ajuns nici măcar să plâng pentru el. Cum o să numărăm toate sufletele care se vor pierde în acest război? Tremur ca o ultimă frunză uscată pe o ramură în toiul iernii. Năucitor. Nu cred că am cunoscut două sute de suflete în viața mea și să le știu și numele. Sufletele nu sunt ca un fluviu uriaș și apoi, când vine moartea, sufletele să se verse în cascadă și în pământul de dedesubt. Sufletele nu sunt așa, dar războiul ăsta le cere să fie așa. Avem atâtea suflete de dat? Cum se poate? Pun aceste întrebări spațiilor goale dintre stejari. Trebuie să plec într-un minut și să schimb santinela de la postul 2. Pe loc repaus! Stați! Prezentați arm'! Pe loc repaus! Înainte marș!

E atât de liniște că ai putea jura că luna ascultă. Și bufnițele ascultă, și lupii. Mi-am scos chipiul și mă scarpin în capul meu nenorocit. Lupii o să vină peste câteva zile din munți, după ce plecăm noi, și o să înceapă să sape pe sub pietrele pe care le-am așezat. Nimic mai sigur. De-aia indienii își pun morții pe pari. Noi îi punem în țărână pentru că așa ni se pare respectuos. Vorbim despre Iisus, dar Iisus n-a știut niciodată absolut nimic despre acest pământ. Așa de proști suntem. Pentru că pur și simplu nu-i așa. Lumea cea mare luminează ca o lampă amărâtă pentru că ninsoarea începe să cadă în poieniță. Slab luminat în colțul de răsărit e un urs negru uriaș. Cred că a fost aici tot timpul, scotocind după ceva de haleală și rădăcini. Nici nu-l auzisem. Poate că respecta și el liniștea stranie. M-a văzut acum și și-a legănat capul greoi într-un arc lent spre mine ca să vadă mai bine. Mă cântărea din priviri. Ochii lui păreau inteligenți și calmi și m-au măsurat multă vreme. Apoi și-a răsucit tot trupul de parcă ar fi fost agățat de funii și a fugit în pădure mâncând pământul.

Ninsoarea se întețește și îmi croiesc drum înapoi către tabără. Spun santinelei parola secretă a nopții. Adulmec pe E Avenue, printre corturi. Coloneii și maiorii și alții ca ei sunt în corturile ofițerilor superiori. Învelitorile din pânză strălucesc vag. Într-adevăr, ei au lămpi adevărate care ard înăuntru. Ofițerii sunt așezați, li se disting siluetele și spinările lor sunt întoarse, negre, spre ușa cortului. Pichetul stă în picioare mut afară în noul val de zăpadă. Le aud vocile scăzute. Vorbesc despre familii sau despre război, nu-mi dau seama. Noaptea s-a afundat de-a binelea în beznă și miezul ei de smoală din centrul a tot ce este a preluat conducerea. Caprimulgul cântă deasupra corturilor oamenilor adormiți. Notă scurtă, notă lungă. Caprimulgul va cânta pentru eternitate deasupra acestor pajiști acoperite de zăpadă. Dar corturile sunt temporare.

Ne-am mutat înspre râu și trebuie să punem la punct cantonamentul de iarnă. Cred că nu știe nimeni care nu a îndurat plictiseala nenorocită a acelor timpuri. Ai prefera să riști să fii în bătaia minelor în casetă și a celor în formă de ciorchine. Mă rog, sau ceva pe acolo. Eu și John Cole ne distrăm grozav când se organizează seri de vopsit pe față pentru amuzament. Se știe că am lucrat în teatre, dar aici cântăm împreună ca băieți și băgăm un „Uncle Tom“ sau un „Old Kentucky Home“ și o lăsăm baltă. Băieții unioniști cu fețe negre poate sunt ciudați. Kentucky a intrat cu amândouă picioarele în război, așa că trebuie să pășim cu grijă. Într-o seară, Dan FitzGerald se îmbracă nevinovat în rochie și, cu toate că e vopsit cu negru pe față, cântă un cântec de fecioară irlandeză și, pentru numele lui Dumnezeu, simțurile a o duzină de bărbați sunt excitate. Starling Carlton spune că vrea să se însoare cu ea. O lăsăm baltă și pe asta. Altfel n-ai cum să-ți încălzești picioarele nenorocite și, din moment ce n-avem nici o veste cât de mică, lumea s-ar fi putut sfârși și s-ar putea să fi sunat trâmbița Judecății de Apoi din câte știm noi. Mesagerii reușesc să ajungă numai după ce gerul își ia mâna de pe noi. Cazurile de friguri îi chinuie pe oameni și unii dintre ei își ies clar din minți. Până și whisky-ul cel prost se termină și, dacă nu ajung căruțele de aprovizionare, nu-ți rămâne decât să-ți rozi cizmele. Nu vine nici casierul niciodată și te întrebi dacă mai ești în viață

sau dacă te-a convertit moartea și acum ai ajuns o stafie tremurândă. Când vine primăvara, pământul este încă tare și totuși noi ne apucăm să săpăm tranșee lungi pentru puști și fortificații pentru tunuri. S-ar părea că partea asta a râului ascunde un vad sub potopul actual. Când reapare pentru scurtă vreme vom avea însărcinarea să-l păzim, bănuiesc. Starling Carlton zice că se bucură că e sergent acum și nu mai trebuie să sape. Spune că se întreabă de ce a venit în est și că îi e cu siguranță dor de Fort Laramie și de omorât indieni.

– Nu vreți să-l ajutați pe negru, domnule? îl întreabă Dan FitzGerald.

– Ce tot spui acolo? întreabă Starling.

– Să-l ajutați pe negru să-și obțină libertatea și să salvăm Uniunea, domnule? spune Dan.

– Care-i faza cu ciorile? întreabă Starling Carlton. Nu fac nimic pentru ciori.

În mod evident pare uluit.

– Tu nu știi pentru ce lupți? îl întreabă Lige Magan. Pentru numele lui Dumnezeu, cred că nu știi.

– Ba știu, răspunde Starling Carlton.

Pe tonul unui om care nu știe.

– Atunci, pentru ce lupți? spune Lige.

– Păi, pentru că mi-a spus maiorul, spune Starling ca și cum ar fi lucrul cel mai evident pe lume. Tu pentru ce dracu' lupți?

Se întorc păsările cântătoare și nenorociții de fluturi și acum și ofițerii superiori care, exact ca păsările cântătoare, au tăiat-o la prima zare de ninsoare. Nu poți să te aștepți ca grangurii să stea în tabără ca niște verze. Colonelul Neale a încercat să ajungă în vest înainte de cea mai groaznică ninsoare, dar nu a ajuns decât până în Missouri, spune el. Acum e îngrijorat în privința gemenelor și a doamnei Neale. Are niște informații că ar fi probleme pe acolo, dar se așteaptă ca armata să le rezolve. Războiul a subțiat trupele din vest și milițiile cetățenești le-au luat întru câtva locul. Nu-i plac milițiile cetățenești colonelului Neale. Milițiile confederate sunt cele mai rele – se foiesc de colo până colo și trag la întâmplare în ținte

ușoare. Spune că oricând se face o breșă se vor găsi gunoaie de oameni să ocupe locul. Ajung vești generale în tabără. Războiul se răspândește în toate direcțiile. Dar ceasul zilei se învârte la fel. Sunet de goarnă și ordine strigate. Căruțele mari de aprovizionare trase de boi au apărut în tabără. Ei bine, eram cât pe ce să mâncăm gloanțe. Avem un mic cimitir plin cu prăzile iernii. Părintelui Giovanni îi place coniacul, dar face întotdeauna onorurile. Gornistul cu buzele lui înghețate lipite de mușțiuc. Cu mici răni cărora n-are cum să le lase timp să se vindece.

Aflăm curând că armata cea mare se îndreaptă spre sud și că va trece prin vad. Căpitanul nostru este de părere că vor să ajungă într-un punct numit Wytheville și să traverseze munții Blue Ridge. Să aducă jalea asupra rebelilor din Tennessee, așa spune căpitanul Wilson. S-ar putea să fie adevărat și s-ar putea să nu fie. Dar apa a scăzut și undele adânci de jumătate de metru sunt galbene și maronii de la pietrele de dedesubt. Vine un lot nou de recruți să umple golurile. Irlandezi, ca întotdeauna. Drojdia societății din orașe, spune Starling Carlton. Dar chiar și așa, când vin, îi întâmpinăm cu urale. E un freamăt peste tot și nu ne simțim chiar atât de rău acum. Seva se ridică și în oameni.

Bănuiesc că rebelii își imaginează că pot să ne mărture de pe mal, pot să pună mâna pe vad și să oprească înaintarea federalilor. Acum știm că o forță militară imensă se apropie pe malul drept al râului. La șaisprezece kilometri distanță și un orb poate să vadă praful și agitația oamenilor. Trebuie să fie vreo zece mii. Cel puțin o divizie de băieți cu găuri în pantaloni. Noi suntem numai patru mii, dar suntem apărați ca niște câini de prerie. Tranșee pentru pușți din belșug, întinse pe mai bine de un kilometru și jumătate, și toate așezate în colțuri lăturalnice și pe fiecare flanc baterii întregi și avem atâtea obuze că rivalizează cu piramidele din Egipt. Avem un regiment care să țină linia din spate și o gloată frumușică de companii în flancul drept. Starling Carlton spune că e doi la unu în favoarea picioroangelor galbene. Lige spune că Starling nu știe să numere. Starling spune că Lige e un trădător mincinos din Tennessee.

– Ce-ai zis, mă? spune Lige.

– Nu ești din Tennessee?

– Ba da.

– Păi, și atunci de ce nu te bați de partea rebelilor, dacă tot puți la fel ca ei?

– Tatăl meu te-ar împușca dacă te-ar auzi vorbind așa, Starling, spune Lige, am impresia că nu știi nimic, așa că nu poți să spui nimic despre Tennessee.

– Recunosc un renegat gata să te înjunghie pe la spate când îl văd.

– Atunci de ce nu vii încoace să mi-o spui în față? întreabă Lige.

– Păi, ți-o spun în față. Fața ta e la juma' de metru de gura mea. La dracu', Lige.

Apoi cei doi izbucnesc în râs, cum le e obiceiul. Exact așa cum până atunci arătau ca niște asasini.

Colonelul bântuie pe la linia din spate și sergenții vin cu ordine. Reușim să trecem la treabă și pornim. Lige are o bucată de hârtie cu numele și ferma lui scrise pe ea și și-o prinde întotdeauna în piept înainte de bătălie. Nu vrea ca trupul lui să ajungă într-o groapă, fără nume, și tatăl lui să nu afle niciodată. Taică-su are optzeci și nouă de ani și probabil stă să cadă de pe marginea vieții, cine știe. Apoi Lige se duce în spate și se ocupă de divizia stegarilor. Ridică un steag cu trifoi și harpă[8]. Verde ca frunza de aprilie, dar prăfuit și rupt. Prinde vântul de pe râu și își întinde forma. E un zgomot puternic făcut de rebelii care se apropie și trebuie să recunoaștem că suntem foarte surescitați acum și chiar ne e rău. Fețele se întorc spre sud să vadă cum arată împrejurimile. Sunt toate aceste dealuri cocoșate și pâlcuri de copaci pitici și râul cel întunecat curgând spre sud în stânga noastră. Râul prietenos, protector. Acum, apare colonelul Neale pe calul lui și vorbește câteva minute cu căpitanul Wilson, dar nu aude nimeni ce-și spun. Pare amuzant cumva. Apoi colonelul trece în trap printre rânduri și dă din cap aprobator spre oameni. Avem o companie mare de cavalerie în dreapta, dar s-au întors între copaci și n-ai putea să spui dacă vor fi folosiți sau nu. S-ar putea să trebuiască să se năpustească dacă pătrund rebelii pe undeva. Nu avem de gând să lăsăm să se întâmple asta și suntem plini de carne

sărată de porc și biscuiți uscați și nu vrem să ajungă în nord nici o poveste despre înfrângerea noastră. Sunt lucruri mici și simple care îți rămân în cap. Mai e și teroarea aceea stranie care începe să ți se umfle în burtă, și oamenii au nevoie uneori să se cace și latrinele sunt prea departe în urma lor. Borăști și mâncarea îți urcă pe gât ca și cum ar vrea să salute din nou lumea. Să nu uităm și de pișatul în pantaloni. E viață de soldat. Acum vedem mai bine trupele rebele, vedem steagurile regimentelor din loc în loc și au și ei cavalerie care vine încet cu ei și acum se răspândesc cât vezi cu ochii și poți să ți-i imaginezi pe colonei încercând să păstreze ordinea. Vărul primar al unui ordin e haosul. Vărul haos însuși. Aproape că simțim pământul trepidând sub picioarele noastre, și bietul Starling Carlton, cu toate că încearcă să se asigure că oamenii lui sunt așezați în poziția corectă, își vomită porcul cu o expectorare violentă. Totuși, nu-și pierde suflul și nu-i pasă prea tare cine-l vede. Își șterge gura împuțită și nu ratează nici un pas din marș dacă poate. Teroarea e și ea verișoara curajului. Sper asta pentru că o simt. Ne uităm la rebeli și, pentru numele lui Dumnezeu, zece mii s-ar putea să fie un număr prea mic. Mai degrabă e o nenorocită de armată întreagă. Vedem caii trăgând în sus tunurile din două părți și-i vedem pe artileriști aliniindu-se și apoi, după nici două secunde, primele obuze trec scâncind ca pruncul urlător al Domnului peste capetele noastre. Au de gând să arunce cam patru mii de infanteriști spre noi într-o îngrămădeală înfricoșătoare de oameni în mijloc și iată-i că vin. Până să pricepem ce se întâmplă, îi avem în cătare cu tunurile noastre și un nor ca un viespar de obuze pornește spre rebeli. Flori și copaci bruști de fum și foc apar printre miriadele de trupe care vin spre noi. Îi auzim pe deasupra larmei pe tunarii noștri strigând ordine, și sergenții și căpitanii urlă cuvinte și poți să-ți simți întregul leș adunat într-un singur pumn strâns de frică și de spaimă. Sfântă măiculiță a lui Hristos, preabunul Dumnezeu. O pâclă neagră deasă de muniție trasă trece peste râu ca o ceață. Starling Carlton, de vreme ce micul lui dejun s-a dus, stă în picioare lângă mine și râde. De ce râde nu știe nici el sau chiar știe mai puțin decât oricine. Căpitanii dau ordin de tragere și o mie de muschete prind glas și își aruncă gloanțele rotunde spre demonii

aceia umblători. Johnny Rebel cu picioarele lui scheletice și cu zdrențele lui țesute în casă și cu tot ceea ce crede și consideră bun este cărat sub pălării de toate soiurile. Sudiștii nu au uniforme, crăpelniță și adesea nici încălțări. Jumătate din nenorociții ăștia fioroși sunt în picioarele goale. Ar putea fi locuitorii unei mahalale din Sligo. La dracu', probabil că unii dintre ei chiar asta sunt. Continuă să vină. Acum văd mai bine steagurile regimentelor și unul nenorocit chiar în mijloc are trifoi și harpe, exact ca ale noastre. Tâmpitul de război obișnuit. Sunt cel puțin zece divizii de stegari pe care le văd eu. Astea-s toate ordinele de care are nevoie un soldat. Odată ce-ți vezi steagul, pornești înainte. Ceea ce mai văd acum este cât sunt de slabi băieții, cât de ciudat, ca niște stafii și strigoi. Ochii lor ca douăzeci de mii de pietre murdare. Pietre de râu, mă gândesc eu și înnebunesc mai tare cu fiecare clipă. Sunt atât de înspăimântat și nebun că pișatul îmi curge în voie pe pantalonii dați de armată. Țâșnește și îmi inundă picioarele. Fir-ar al dracului! Ca o iapă care urinează în câmp. Ei, îmi lustruiește ghetele. Prima noastră rundă face să cadă vreo două sute de oameni. Johnny Rebel o să aibă destule înmormântări. Vedem niște cavaleriști venind la est de baricadele noastre și cinci sute de cai sosesc în goană prin flancul stâng al rebelilor. Tunurile Dumnezeu știe cui îi pun la pământ pe unii dintre ei. Obuzele nu-și ating ținta și e atâta fum acum și strigăte și țipete că toată panorama dispare. Adio, Virginia, bun venit zarvei și tumultului. Reîncărcăm cât de repede ne îngăduie degetele s-o facem. Pun rămășag că Starling Carlton și-ar dori acum să aibă carabina aia Spencer drăguță pentru care a vrut să-l omoare pe Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul. Și eu mi-aș fi dorit să o am. Durează două, trei minute să ne pregătim muscheta. La dracu'. Trage din nou și fă să conteze. Trage din nou și fă să conteze. Acum avansarea s-a rupt și rebelii se retrag. Nu pot trage din poziția aia de la piept și din redane. Nu pot să împuște destui dintre noi și nu pot să se apropie suficient cât să ne copleșească. Să ne înghită ca un râu ieșit din matcă și să ne înece, omorându-ne. Nu pot. Acum, cavaleria se îndreaptă spre centru, alergând spre oamenii aflați în retragere. Ciopârțesc spinări și capete cu săbiile și acum cavaleria lor se năpustește spre a noastră. Sfinte Iisuse,

preabunule! Se întâlnesc ca niște diavoli ce se zvârcolesc, întorcând și ridicând săbiile și trăgând cu pistoalele în fețe fără nici o reținere. Cad cu zecile. O hărmălaie de călăreți și cai îngroziți cabrându-se și aruncându-și călărețiii din șa și Dumnezeu mai știe ce altfel de primejdii. Apoi cavaleria pornește înapoi în galop și îi lasă pe nenorociții de rebeli să ajungă la delușoare. Fir-ar al dracului, nu! Mai au încă un regiment de cavalerie care aleargă printre oamenii care se retrag și aproape că trebuie să se întoarcă să nu fie călcați în picioare de-ai lor. Iată-i venind din nou. Tragem ca niște lunatici posedați. Tragem și iar tragem. Întreaga mare pe care o alcătuiesc se întoarce din nou și ai jura că bătrânul rege Knut face miracolul pe care n-a putut să-l facă odinioară. Valul de oameni se întoarce. Îi vedem plecând cam de un sfert de oră și un strigăt de bucurie se ridică din mijlocul nostru și stăm în picioare și îngenunchem, gâfâind acolo ca o cireadă de vite însetate. Dumnezeu dă foc lumii, dar Starling Carlton se sprijină de parapet și își sprijină toată fața lui mare pe pământ ca și cum l-ar săruta. Dar e extenuat ca un câine de vânătoare care a vânat toată ziua. Și-a obosit trupul mătăhălos atât de greu că se prăbușește ca un om ucis. Îl aud murmurând la pământ, cu gura și fața pline de noroi. Ziua e uscată ca un cuptor, dar sudoarea lui face suficient noroi să arunci o oală. John Cole vine de la detașamentul lui și îngenunchează lângă mine. Își lasă capul pe brațul meu drept, sus, și pare să adoarmă pentru o clipă. Pare să cadă într-un somn adânc. Ca și cum ar fi un bebeluș după cântecul de leagăn. Deodată, întregul grup de bărbați pare să doarmă. Nici o forță nu ne va mai ridica vreodată. Avem ochii închiși și cerem să ni se întoarcă puterile. Dacă am avea zei, ne-am ruga la ei. Apoi se prelinge înapoi. Nici un discurs de mulțumire al vreunui căpitan n-ar putea fi atât de profund ca această ușurare.

Simboluri prezente pe steagurile irlandeze

Capitolul 14

Spre amurg nenorociții vin din nou. Adierea s-a întors spre est și acum un milion de valuri mici apar pe râu. Dantelă de la un milion de croitorese. Vechii mesageri ai amurgului sunt o orbire lentă a întregului pământ și o culoare lungă, înaltă, ca a merelor, se prelinge pe cer. Munții care erau de un albastru pal în depărtare se întunecă și se înnegresc încet. Plumbul picură în sticlă. Poate că nu suntem atât de pregătiți cum eram și după aceea se spun vorbe grele despre sistemul de apărare de-a lungul zonei haznalelor și a spitalului de campanie. Pesemne că s-au strecurat exact ca roșul acela pe cer. Deși prima care ne lovește este din nou cavaleria, dar probabil că au identificat o slăbiciune și se scurg prin curțile din dreapta și prin zonele de aprovizionare și încearcă să-și arunce caii spre o linie din spate mai puternică. Dincolo de linie sunt nenorociții de colonei și toți ceilalți. În același timp, soldații se scurg pe lângă caii invadatori. Putem vedea toate acestea în timp ce stăm ca proștii pe valurile de pământ. Întunecimea serii ne prostește. Simțim apropierea măcelului și, dorind să-l evităm, ne așezăm în calea lui. Primele cohorte ale întunericului sunt și ele un inamic. Lumea însăși și forțele naturii sunt împotriva noastră. Sutele de oameni resping cavaleria cum pot mai bine și caii se îndreaptă iar spre est și se îndepărtează în petele de întuneric ale începutului nopții. Colonelul trebuie să ghicească ce urmează și ne ordonă să trecem peste val și să intrăm în câmpurile sălbatice și să-i întâmpinăm pe rebelii care vin, dacă mai vin. Nu-i nici măcar un suflet între noi care să vrea să părăsească întăritura. N-am săpat noi nenorocirea, de ce s-o părăsim acum? Grămezile de umbre nu ne fac cu ochiul. Dan FitzGerald se uită la mine, așteptând ordine, iar eu nu spun nimic.

– Mergem sau nu? întreabă el.

– Aș prefera să nu, îi răspund.

– Pentru gloria orașului Bundorragha, spune el râzând.

– Ce a făcut Bundorragha vreodată pentru tine, Dan? îl întreb eu.

– Absolut nimic, zice el.

– Păi, și atunci? zic eu.

Apoi ne cățărăm peste șanț, apoi ne târâm cu toții, vreo mie de bărbați, să zic, și, spre norocul nostru, rebelii nu și-au trimis armata de data asta, ci numai o companie incompletă. Poate nu sunt în drum. Poate se ascund cu toții de-a lungul delușoarelor. Și suntem la zece pași în afara ierburilor proaspete din Virginia și râul își vede de drum în maiestuozitatea lui tăcută, franjurat de mici valuri și, din întâmplare, compania care vine direct spre noi este gloata aia de irlandezi pe care am zărit-o mai devreme. Doar din întâmplare în felul întâmplător al războiului. Lige Magan ține steagul nostru ridicat și vine în mijlocul companiilor noastre. Pășim prin ierburi cu un mers hotărât și avem baionetele fixate și puștile înclinate. Nu vom face nimic până când nu vine mulțimea cealaltă mai iute. Observăm un mic galop în mersul lor. Căpitanul Wilson ne ordonă să avansăm și o luăm la goană. Nimeni nu vrea să o facă și toată lumea o face. Acum auzim primele focuri ale rebelilor și într-o clipă câmpul e plin de zgomote și focuri de răspuns. Nu e timp să reîncărcăm acum și pornim în fugă înainte cu baionetele întinse. În gât mi se formează un țipăt mic și pare să crească și apoi același urlet se aprinde în alte gâtlejuri și acum urletul este urletul a o mie de oameni și căpitanul urlă cel mai rău. L-ar speria pe Arhanghel. Urletul e mai mare decât orice vânt de care am auzit și are în el un fel de senzualitate stranie și ceva asemănător cruzimii. Rebelii din fața noastră și-au irosit focurile și își aruncă muschetele și își desfac baionetele și pornesc spre noi cu baioneta într-o mână și cu un cuțit în cealaltă. N-am mai auzit de așa ceva. Acum, în întunericul din față vine în goană o zăpăceală fluidă de cai și ne rugăm să fie cavaleria noastră. Șfichiuit și ciopârțit de săbii și focuri din pistoale. Călăreții se apleacă să taie tendoane și mușchi. Toate acestea în bezna ce se adună. A fost nebunie sau geniu să ne atace în amurg? Rebelii irlandezi strigă și ei, strigă măscări în gaelică. Apoi ne întâlnim și totul se transformă în luptă corp la corp, pumni și înjunghieri. Băieții ăștia sunt solizi și apoi aflăm că sunt lucrători la căile ferate și docheri din

New Orleans. Băieți mari obișnuiți să ucidă și să facă măcel. Nu aleargă prin bezna asta ca să ne iubească. Ne vor viețile și să ne străpungă inimile, și să ne ucidă, și să ne înțepenească și să ne oprească. Un sergent masiv încearcă să-și înfigă cuțitul Bowie în mine și sunt obligat să-i străpung stomacul cu baioneta. Nobilii adversari continuă să lupte preț de zece minute și, în acest timp, sute se prăbușesc la pământ. Zeci gem și strigă după ajutor. Întunericul e aproape complet și rebelii se întorc din nou ca să se retragă și cavaleria îi lasă să plece pentru că nu se vede nimic acum în noaptea cețoasă. Rebeli și federali zac sângerând în beznă.

Apoi se așterne o acalmie ciudată. Răniții scot sunete de vite măcelărite prost. Le-au fost străpunse gâturile, dar nu de tot. Sunt gâlgâieli și membre ridicate în agonie și mulți au răni în stomac care prevestesc morți îngrozitoare. Apoi luna răsare în tăcere și își aruncă în jos degetele ei lungi de lumină aproape inutilă. Ne târâm picioarele spre fortificații și punem detașamentele în mișcare și răniții sunt cărați în tabără în noile căruțe ale ambulanței. Infirmeria a supraviețuit cavaleriei rebelilor și chirurgul e înăuntru cu ferăstraiele și bandajele lui. Sunt mai multe răni de glonț decât ne-am fi așteptat și, cu toate că, drept să spun, n-am auzit nici un obuz în tot atacul, mulți au brațe lipsă sau le atârnă brațele și picioarele. Sanitarii aprind lămpile mari cu ulei și încep amputările. Nu e nici un spital prin regiune, așa că e acum ori niciodată. Tot ce poate fi bandajat e înfășurat strâns. La capătul mesei chirurgului crește grămada de mâini și picioare. Ca o marfă oferită de vreun împuțit de măcelar. Se zgândăresc focurile și vătraiele se împing în răni și oamenii care zbiară sunt ținuți pe loc. Știm în adâncul inimilor noastre că nu pot supraviețui. Se va instala bătrâna putreziciune și, chiar dacă îi expediem înapoi în nord, n-o să apuce Crăciunul. Mai întâi o pată neagră și rea și apoi tot iadul. Am văzut asta de o sută de ori. Totuși, chirurgul își vede de treabă, pentru orice eventualitate. Asudă ca Starling Carlton. Prea mulți, prea mulți. Unii s-ar putea să aibă noroc, ne rugăm noi. Iată-l pe Lige Magan cu un cuțit în gât. Probabil că și-a pierdut de tot cunoștința pentru că trupul lui e relaxat și doarme. Poate că

i-au dat cu eterul ăla nenorocit. Chirurgul plin de sânge înfașă rana plină de zoaie a lui Lige și îl dă deoparte.

– Următorul, aduceți-l pe următorul.

– Da, dar, doctore, salvați-l pe bătrânul Lige. E cel mai bun.

– Dați-l la o parte pe prostul ăsta de aici, spune chirurgul.

Nu pot să-l învinovățesc. O să mai lucreze încă șapte ceasuri. Domnul să-i îndrume mâna plină de sânge. Camarazii noștri. Grămezi ruinate de oameni distruși.

Când i se vindecă rana, încearcă să-l aducă pe bietul Lige înapoi în rândurile noastre. Dar se dovedește că nu poate să întoarcă nici capul. Cuțitul Bowie al acelui irlandez din New Orleans a fost chiar ca o cheie pentru mașinăria lui. Oricum, cum nu e tocmai un bobocel de primăvară, este lăsat la vatră în chip onorabil în mijlocul războiului și ne spune că probabil se va întoarce în Tennessee ca să aibă grijă de taică-su. Spune că pot fi doi nenorociți bătrâni împreună. Taică-su încă lucrează o sută douăzeci de hectare, așa că s-ar putea să aibă nevoie de o mână de ajutor. Lige pare entuziast spunând toate astea, dar și în mine e o suferință normală. John Cole îl ia în brațe cu afecțiune pe Lige și mulți fac la fel. Numai Starling Carlton se uită încruntat și spune lucruri urâte, dar e ca și cum ar spune lucruri frumoase. Starling nu va fi nici jumătate din ceea ce e fără Lige, știm asta. Cred că oamenii au devenit de nedespărțit cu timpul. Nu poți să ai un gând despre Starling fără ca Lige să fie în el ca o veveriță în copac. Uriașul transpirat Starling va trebui să-și găsească alt amic. Asta nu va fi chiar ușor în perspectivă. Ceea ce-mi spune mie Starling este că își face griji că, dacă Lige nu-și poate întoarce capul, nu-i va vedea pe hoți strecurând-se spre el. Pare să-l amărască rău pe Starling. Mai spune și că Tennessee nu e o regiune pașnică acum. Cum poate un soldat în uniformă albastră să se întoarcă în Tennessee? Bună întrebare. Doar că n-o să poarte tunica albastră. I se dau niște boarfe civile ponosite, și Lige o întinde. Nu arată în ele ca un fermier, proprietar a o sută douăzeci de hectare. Arată ca bandiții de care se teme Starling. Îi strângem mâna lui Lige și el pleacă și trebuie să meargă pe jos, mai mult sau mai puțin, până în Tennessee. Spune

că are impresia că trebuie să fie un drum care taie munții Blue Ridge. O fi. Nu știe nimeni. În orice caz, pleacă.

– Scrie-ne o scrisoare când poți, îi spune John Cole. Să nu uiți.

– Ținem legătura, spune Lige, nu vă las eu.

Asta îl face pe John Cole foarte tăcut. John este un bărbat înalt și slab și poate că nu are prea multe zugrăvite pe față. Îi place să ia decizii și apoi să facă. Mă susține și vrea cea mai bună lume posibilă pentru Winona și nu-și neglijează amicii. Totuși, când Lige Magan își mărturisește aparenta dragoste față de el, se citește ceva pe fața lui John Cole. Poate că-și amintește de zilele acelea urâte de demult, când John Cole nu-și putea mișca un mușchi, și Lige se fâțâia în jurul lui ca să-l ajute. De ce-ar ajuta un om pe altul? Nu-i nevoie, lumii nu-i pasă de asta. Lumea e doar o paradă trecătoare de momente crude și perioade de timp lungi și posomorâte când nu se întâmplă nimic, în afară de băut cicoare și whisky și de jucat cărți. Nu e nevoie să mai îngrămădești nimic acolo. Suntem niște străini, soldați blocați în războaie. Nu facem noi legile la Washington. Nu ne plimbăm pe pajiștile mari de acolo. Furtunile ne ucid, și bătăliile, și pământul se închide deasupra noastră și nimeni nu trebuie să rostească un cuvânt și nu cred că ne pasă. Fericiți să respirăm pentru că am văzut teroarea și oroarea și apoi, o vreme, nu sunt la putere. Bibliile nu s-au scris pentru noi, nici alte cărți. Probabil că nu suntem ceea ce lumea numește ființe umane pentru că nu consumăm pâinea aceea a paradisului. Dar dacă Dumnezeu încerca să ne găsească o scuză, putea să arate spre dragostea aceea ciudată dintre noi. Ca și cum orbecăi prin beznă și aprinzi o lampă și vine lumina și salvează lucrurile. Obiectele dintr-o încăpere și fața omului care ți se pare o comoară dezgropată. John Cole. Pare o mâncare. Pâinea de toate zilele. Lumina lămpii atingându-i ochii și o altă lumină răspunzând.

Armata rebelilor ne-a făcut praf și suntem schimbați din post și mutați un pic înapoi spre nord. Cu toate astea, colonelul e extrem de mulțumit, pentru că rebelii au fost respinși, cum zice el. Cred că au fost, dar cu un preț. Printr-un loc numit Edwards Ferry traversăm și trăim un sentiment ciudat și minunat să atingem din nou pământul Uniunii. Încălțările sunt o

teroare totuși, și John Cole are răni în talpă de la noroiul și pietricelele care-i intră în cizme. Îmi ia zece minute să i le scot și să-i spăl picioarele în râu. N-am văzut fermieri tot drumul prin Virginia. Au fugit și au ascuns fiecare bucățică de mâncare. Acum fermierii nu mai sunt așa zgârciți și primim mâncare proaspătă pe unde trecem, din cea cu care nu ne-am mai mulțumit pliscurile de multă vreme. Plăcinte calde încă, din cuptor. Dacă așa se gătește în rai, mă bag. Intrăm în tabără cu armata cea mare și trebuie să fie douăzeci de mii de oameni care se cacă în același hârdău. Ca un imens oraș ciudat ridicat între dealurile line și ferme. Dacă Maryland nu-i un ținut frumușel, Dumnezeu e fată. Suntem obosiți până-n măduva oaselor și căpitanul Wilson vrea să ne refacem. Trage linie când Starling Carlton găsește o livadă de cireși la trei dealuri distanță și crede că i-ar fi cel mai bine să trăiască acolo. Trebuie să ne ducem cu o funie ca să-l aducem înapoi. Îl găsim cățărat într-un cireș.

– Ce dracu' faci? întreabă ordonanța căpitanului, Joe Ling.

– Nu discut cu tine, îi răspunde Starling, ești doar un soldat.

Așa că Joe Ling se întoarce în tabără și vine căpitanul însuși și stă sub crengi, culegând cireșe aproape ca din întâmplare și mestecându-le și aruncând sâmburii.

– Bune cireșe, spune el. Bună pradă, sergent Carlton.

– Vă mulțumesc frumos, spune Starling, coborând. Încerc să fac tot ce pot.

– Doriți să-l leg? întreabă soldatul Ling.

– Să-l legi? întreabă căpitanul. Nu, vreau să vă scoateți chipiurile și să le umpleți cu cireșe.

Așa că ne-am întors încărcați serios. Starling Carlton era relaxat și nepăsător atunci, mergea lângă mine. Se spune că vin furtuni peste Maryland, dar ziua de azi e una din zilele acelea dăruite pământului ca să ne amintească de cum poate fi. Plăcută și cufundată într-un fel de căldură pe care nu te poți supăra. Și câmpiile și drumurile înguste de un verde proaspăt și plăcut și cireșii încărcați cu planetele acelea mici și roșii și apoi promisiunea merelor și a perelor de mai târziu, dacă nu le distrug furtunile. Face pe soldat să vrea să lucreze pământul și să stea într-un loc pentru tot

restul zilelor date de la Dumnezeu. În abundență și pace. Ne înțelegem bine și Starling vorbește despre zona rurală din jurul Detroitului pe timp de vară și despre cum voia el să se facă episcop când era mic. Apoi Starling se oprește pe drumul uscat și se holbează în jos la uscăciune și cred că nu mai vrea să se mai miște și poate că ar fi cel mai bine să aducem totuși funia. Mă gândesc că Starling Carlton e complet sonat.

– Cred că-mi ești prieten bun, spune el atunci, foarte încet.

Apoi căpitanul, aflat la doar câțiva metri în față, strigă la noi:

– Veniți sau nu?

– Venim acum, îi zic eu.

În fiecare lună, dacă ne găsește căruciorul din fier al casierului, îi trimitem poetului McSweny zece dolari pentru Winona Cole. S-a întors să lucreze vopsită pe față pentru domnul Noone, așa că are și ea averea ei, dacă trei dolari pe săptămână pot fi vreodată o avere. Averea noastră constă în douăzeci și ceva de scrisori de la Winona legate cu un șiret de pantof. Ne trimite toate veștile despre ea cu scrisul ei frumos. Speră să ne întoarcem, dar nu vrea să fim împușcați a) de rebeli sau b) de colonel, pentru dezertare. Spune că speră că avem de mâncare și că ne spălăm bine o dată pe lună, așa cum a insistat ea întotdeauna. Cred că nici un rege nu poate spera la mai bine. Domnul McSweny spune că e înfloritoare. Cea mai frumușică fată din Michigan, fără excepție.

– Așa aș zice și eu, spune John Cole.

– Deloc surprinzător, nu e fiica Chipeșului John Cole? spun eu.

Bine. John Cole râde când spun asta. John Cole este de părere că nu avem atât de multe zile de viață, dar că într-o zi pe vechiul Mal al Timpului o trăim pe ultima. Nădăjduiește să o vadă din nou înainte de asta. Cam atât de pios poate să fie John Cole.

Apoi suntem noi cei care se deplasează spre Tennessee. I-am scris o scurtă misivă lui Lige Magan înainte de a pleca, spunându-i să se uite după noi și am primit înapoi o scrisoare tristă în care ne descrie moartea lui taică-su. A fost jefuit la fermă de către rebeli și spânzurat pentru o tunică albastră și toți porcii i-au fost măcelăriți. Nici măcar nu i-au rechiziționat. Bănuiesc că

nu mănâncă porc federal. Ai dracului proști și ucigași. Tatăl lui își eliberase sclavii și îi băgase în cooperativă ca să nu moară de foame. Rebelii au spus că a fost trădare față de Confederație. Chiar așa. Lige ne-a spus că a mers pe jos tot drumul spre casă din Virginia pentru că n-a putut folosi calea ferată. Nu m-am uitat niciodată înapoi, a spus el, ceea ce era mica lui glumă. De vreme ce avea gâtul fixat. Rebelii își țin căile ferate pentru ei, ne-a spus el. Ferma lui era într-un loc numit Paris din ținutul Henry, dar tot ce a găsit acolo au fost oase și durere. Noi i-am spus toate acestea lui Starling Carlton din moment ce am considerat că va dori să audă veștile, dar Starling Carlton a devenit agitat și nu a mai vrut să audă nimic. A ieșit ca o furtună din cort ca și cum avea nevoie urgentă să se cace.

– Ce dracu' se întâmplă cu el? a întrebat John Cole.

Colonelul Neale era mulțumit de noi, dar ăia de sus nu erau așa de mulțumiți de el și l-au înlocuit, și căpitanul Wilson a fost săltat la rang de maior și avem un colonel nou care nu ne deosebește de o gaură în zid. Colonelul Neale e acum din nou maior și s-a întors la Fort Laramie și Starling Carlton a vrut să plece cu el, dar a semnat și nu va fi eliberat din fericitul serviciu militar pentru încă o lună. Colonelul a spus că s-ar bucura să ne aibă din nou cu el la Laramie, ceea ce a fost foarte plăcut. John Cole spune că am putea merge pur și simplu să o luăm pe Winona când se termină cu toate astea sau după ce terminăm cei trei ani, orice s-ar întâmpla prima oară, și să o întindem încolo. De ce nu?

– Păi, în primul rând, tu nu te înțelegi cu ceva de acolo, zic eu. Poate apa. În orice caz, ce facem cu rochiile?

– Păi, spune John Cole, am putea face tot drumul ăla afurisit până la San Francisco. Găsim un teatru acolo și facem prăpăd în inimile bărbaților simpli.

– Sau stăm liniștiți la domnul Noone, de ce nu? întreb eu.

– Lumea-i a noastră, spune John Cole, așa mi se pare.

Așa că facem planuri ca niște proaspeți însurăței. Serviciul nostru militar se termină în patru luni sau pe acolo. Nimeni nu crede că războiul se va fi încheiat până atunci și unii spun că nu vom apuca să-i vedem sfârșitul.

Rebelii sunt mai puternici decât au fost vreodată și cavaleria lor e ca un foc strălucitor al morții, așa se spune. Nu au provizii corespunzătoare, abia dacă au de mâncare, caii lor sunt slăbănogi și au ochii aprinși. E un mister. Poate că sunt stafii cu toții și nu au nevoie de hrană.

Se termină luna și vechiul nostru amic Starling își ia hârtiile și le îndeasă în ranița care e doar o jumătate de metru pătrat de cârpă de iută. E o dimineață arzător de fierbinte de început de toamnă și inima lui se deschide brusc acum, că pleacă. Am trecut printr-o mulțime de măceluri împreună și la tot ce am făcut se adaugă o cantitate destul de apreciabilă de respect. Starling Carlton este cel mai ciudat om pe care l-am numit vreodată prieten. Nici un om nu poate citi cu ușurință cartea lui Starling Carlton. Are literele alandala și o mulțime de mâzgălituri și pete negre. L-am văzut pe omul ăsta ucigând alți oameni fără prea multe regrete. Ucide sau vei fi ucis. Toate lucrurile pe care spune că le urăște sunt lucrurile care-i sunt cele mai dragi și poate că știe asta și poate că nu. John Cole îi dă ca amintire un cuțit Bowie cu mâner din corn, și Starling se holbează la el de parcă ar fi o coroană cu nestemate.

– Mulțumesc, John, spune.

Apoi pleacă după iubitul lui maior și poate că aceasta a fost măsura omului pe nume Starling Carlton. Că în esență era cinstit.

Capitolul 15

Aceia dintre noi încă aflați sub contract cu domnul Lincoln suntem trimiși în marș forțat în Tennessee, dar multe zile nu-l putem nici măcar găsi pe inamic. Asta-i destul de straniu, de vreme ce se spune că Johnny Rebel ar fi peste tot. Dar nu unde-l căutăm noi. Colindăm zone împădurite și câmpuri nenorocite și amărâte din Tennessee și nu mai vedem acum nici o plăcintă proaspăt scoasă din cuptor. Una e să mergi în marș forțat, și alta să vină după tine căruțele cu provizii. Mergem și iar mergem ca niște marionete nenorocite. Maiorul Wilson are sub comandă trei companii, A, B și C, dar poate că are sub comandă întregul regiment, pentru că tot ce face noul colonel este să bea rom. De unde mama dracului face rost de rom e întrebarea. Dar face rost și îl bea. Își petrece cea mai mare parte a timpului dormind în spatele căruței și nu e o imagine prea plăcută. Bănuiesc că maiorul Wilson se descurcă destul de bine, dar oricum. Tipul ăsta, colonelul, se numește Callaghan, așa că asta poate fi o explicație. Îmi vine să aprind o lumânare pentru maiorul Neale la următoarea biserică la care ajungem.

După multe asemenea zile încurcate, sosește călare un regiment de cavalerie, cu ordine pentru colonel, așa că le ia maiorul Wilson și le citește repede ca să se observe mai puțin neregula. În față vedem ridicându-se un giulgiu imens de fum și chiar putem să auzim bubuiturile obuzelor ca niște uriași călcând pe pământul tare. Cred că ne așteaptă o mare bătălie și trebuie să ne punem măștile de caporali cumsecade. Vrem s-o facem. Dan FitzGerald face semn din cap unui cârd de recruți de lângă el care nu au văzut niciodată o bătălie.

– Sunteți gata? îi întreabă el. Buni băieți.

Acum, Dan nu e nici măcar ofițer, nici pe departe. Cred că se albesc la față întrebându-se ce dracu' se întâmplă. Bărbi crescute la întâmplare, ca niște tufe, fețe de țărani tineri.

– Încărcați-vă muschetele acum, băieți, le spune Dan, lejer ca și cum le-ar fi frate.

Așa vor reuși să trăiască băieții cei noi. Cu cineva care să le arate când să fie viteji și când, pentru numele lui Dumnezeu, să fugă ca niște hoți.

Trebuie să ne mișcăm repede pentru că băieții de acolo țin linia de trei zile. S-ar părea că suntem ajutorul mult așteptat. Câmpii întunecate și recolte distruse, cerul cel mare devenind melancolic odată cu înserarea. Mă îndoiesc că vor aprinde lumânările în micile ferme ascunse în colțuri de pădure. Nu vor să atragă diavolii de soldați împreună cu moliile mari de Tennessee. Te trezești dimineața și cortul ți-e împestrițat de cerșetorii ăștia. Cele câteva mii ale noastre sar ultimele garduri și intră în regiunea care se înalță lin. Poți simți noul efort în membre și fețele oamenilor noi par ciudate și înfricoșate, de parcă ar alerga împotriva voinței lor. E treaba caporalilor să facă totul să pară justificat. Trebuie să le dea senzația că asta-i treabă de bărbat. Au fost instruiți șase săptămâni să înfigă baionete în saci și să încarce în spinare. Să sape parapete. Dacă fug acum, oricum vor fi împușcați de căpitanii care vin din urmă.

– Cel mai bine ar fi să mergeți mai departe, băieți din Massachusetts.

În scurt timp începem să dăm peste tunicile noastre albastre care se întorc. Bănuiesc că au primit ordin să se retragă acum, când ne grăbim noi într-acolo. Frate, arată ca niște băieți istoviți și cei mai uzi soldați din istoria lumii. Ploaia aici sus, între dealuri, e ca și cum ai înota într-un pârâu.

– Cine sunteți voi, băieți? întreabă unul împleticindu-se la vale.

– Noi suntem irlandezii, spune unul dintre recruți cu o voce cârâită, ca de găină.

– Sunt foarte bucuros să vă văd venind, băieți, zice el.

Văd imediat cum asta-i îmbărbătează pe oamenii noi. John Cole apare lângă mine și întreabă cine era ăla.

– Nu știu, John, zic eu.

– Nu-l recunoști? face John.

– Nu.

– Ăla era soldatul Watchorn, pe viața mea, zice el.

– Soldatul Watchorn e mort, îi zic eu, noi l-am împușcat.

Plecăm mai departe. Acum vin mulți soldați înapoi.

– E încinsă treaba acolo sus, băieți, aveți grijă, ne spun ei. *Faugh a ballagh*.

Oamenii vin în spinarea altora, din răni picură sânge pe pământul tăcut. Curând, sunetul împușcăturilor și al obuzelor e mai aproape. Ieșim dintre copaci și, în fața noastră, pe un deal fără copaci, vedem masată linia frontului și focul. Rebelii nu sunt departe în tranșeele lor lungi. Mult mai în siguranță decât noi. Cum de și-au adus artileria așa departe? Trebuie să fi venit pe alt drum. Băieții noștri în tunici albastre încarcă și trag. Acum vedem că avem cel puțin un parapete să ne adăpostim. E ceva. Sosirea noastră stârnește un schimb masiv de locuri. Băieți cu fețe extenuate și înroșite sau cu fețe ciudat de palide ne salută. Slavă Domnului, ne spun. Li se dă ordin să se retragă trecând prin mijlocul nostru. În timp ce pleacă, se aud urale din toate părțile. Slavă Domnului, slavă Domnului.

Ziua face schimb cu întunericul și acum focul feroce încetează. Liniile rebele se potolesc și la fel și ale noastre. Nu văd absolut nimic. Noaptea-i așa de întunecată de nori, că, atunci când răsare, luna nu găsește o breșă nici de lățimea unui deget să se strecoare printre ei. E ca și cum am fi fost orbiți cu toții de o catastrofă neașteptată.

– Sfinte Hristoase, spune Dan FitzGerald. A mai fost vreodată atât de beznă?

Apoi ne gândim că n-am mâncat nimic toată ziulica și o fi oare vreo șansă să fi venit cu noi porcul sărat? Trebuie să ne hrănim sufletele astea chircite. Dar se pare că nu, toată lumea spune asta. Ne instalăm pichetele și santinelele solide ca un gard. Nu vrem să se târască încoace picioroangele galbene. Tunurile lor încă sunt la distanță și încă mai aruncă obuze, oricum. Avem baterii și în stânga, și în dreapta, se pare, probabil pe terasele mai plate, și, pentru o vreme, tunurile noastre fac duet cu ale rebelilor. Apoi, în bezna aceea imensă a nopții, totul se oprește ca și cum un spectacol a ajuns la final și actorii își scot acum machiajele ca să meargă acasă. Maiorul Wilson stabilește neajunsurile acestui loc. Cel mai rău pare a fi că nu avem nici avantajul înălțimii, nici pe acela al efectivelor. Oribilă fundătură, și, fără

îndoială, suferința și pierderile au fost mari în ultimele zile. Auzim că vreo două sute au fost doborâți. Majoritatea morți ca niște iepuri. Simțim în gură gustul terorii acestui loc ca și cum ar fi vreun soi de pâine. Simt în oase că nu avem suficienți oameni ca să rezistăm. E un instinct straniu, care vine din lunga perioadă de serviciu militar. Ca și cum am fi două talere ale unui cântar, rebelii și tunicile albastre. Fiecare om e un bob de porumb. S-ar părea că balanța trage în partea lor. Situația e de așa natură că nu ești prea nerăbdător să vină dimineața, pentru că dimineața va aduce înapoi războiul. Nu dormim acum, deși am putea încerca o vreme. Trebuie să-ți oprești mâinile să apuce muscheta atât de strâns încât ar putea-o sugruma. Încearcă să respiri ușor și să te rogi să nu apară luna. Toată noaptea cea neagră ne gândim la ale noastre și apoi, în zori, lumina atinge totul în regatul ei. Trece ușor peste frunze și lovește chipurile oamenilor. Pe cine putem învinui apoi când rebelii ne atacă din ambele părți, speriindu-ne de moarte? Se scurg pe dealul înverzit din față. Tragem firav, în dezordine, dar e atât de brusc și de absolut ca un potop. Nimeni nu cunoaște numărul rebelilor. Trebuie să fie mii și mii. Ne gândim că avem de-a face cu cel mult două brigăzi, dar acum căpitanul Wilson e de părere că ne uităm la o unitate întreagă și ne dă ordin să ne predăm. Să ne predăm! Spune-le asta picioroangelor galbene care ne împung cu baionetele și își descarcă muschetele în fețele noastre. Dacă n-au timp să reîncarce, întorc muscheta și ne lovesc cu ea în cap. Noi ne-am lupta pentru doi cenți, dar sus, acolo, toți maiorii și căpitanii s-au pus de acord să ne predăm, și acum ridicăm armele în sus ca niște proști singuri. Altfel, n-o să mai rămână nici unul dintre noi. Într-o jumătate de oră de măcel am pierdut oricum o mie. Zece mii de demoni căzuți pe oasele noastre. Dumnezeu să ne ajute, dar nu prea cred că o va face azi.

Johnny Rebel e fericit apoi și toată larma se potolește treptat și apoi avem plăcerea curioasă, cum ar spune un mincinos notoriu, să le vedem mutrele de aproape. Bine, ca să spun drept, nu arată prea diabolici. Unii dintre ei râd de noi, întinzând muschetele să ne ridice. Dacă un om s-a simțit vreodată ca o nenorocită de oaie rătăcită, acela a fost momentul. Turme de

soldați amărâți în uniforme albastre adunați laolată. Fir-ar al dracului. Ne dăm seama că simțim rușinea și suferința mai rău decât am simți glonțul. Poate un strop de ușurare că n-am fost măcelăriți direct. Se spune că rebelilor le place să-și ucidă prizonierii aflați în dificultate, dar băieții ăștia nefericiți n-o fac. Nu auzim niciodată vreo istorie de bine despre rebeli și nu ne place să fim atât de aproape de ei. S-ar părea că băieții ăștia sunt o divizie de prin Arkansas sau un loc asemănător. Vorbesc de parcă ar molfăi ghindă. Fir-ar al dracului să fie. Dan FitzGerald îi spune ceva celui care l-a capturat și se alege cu un pumn în bot. Dan cade și apoi se ridică și își ține gura. Unul dintre batalioanele noastre e o ceată de colorați și aceștia sunt detașați din șirul de prizonieri. Gărzile ne înconjoară iute și s-ar părea că ne pregătim de marș. Se dau ordine pe vocile alea ciudate, sudiste. Să primești ordine de la un rebel. Sfinte Hristoase! Încă avem inimi de oameni liberi, chiar dacă acum suntem prizonieri, și inimile astea explodează cu o forță nenorocită. Rebelii îi aliniază pe cei din compania de colorați cu fețele spre un șanț vechi. Cam o sută de băieți. Nu știu nici ei ce se întâmplă mai mult decât știm noi. Se strigă un ordin și cincizeci de rebeli trag în negri și apoi cei neîmpușcați încep să alerge și să țipe și apoi alți cincizeci de rebeli fac un pas înainte cu puștile încărcate ca să termine treaba. Soldații cad în șanț și apoi treaba e terminată cu pistoalele și apoi rebelii se îndepărtează ca și cum ar fi împușcat niște păsări. John Cole se uită la mine mut de uluială. Poate pe ici, pe colo, o privire nesigură. Dar și îndârjire pe ici pe colo și, pe ici pe colo, o licărire de satisfacție în ochi. O treabă care trebuia făcută și s-a făcut, par să spună privirile rebelilor. Apoi nouă, celorlalți, ni se spune să formăm rânduri și să ne mișcăm și noi ne ne mișcăm. Andersonville. Ai auzit vreodată vorbindu-se de locul ăsta? Cinci zile durează să ajungem acolo, și dacă a existat vreodată un loc care să nu merite drumul, ăla e. Tot ce primim ca să prindem puteri pe drum e o apă împuțită și bucăți umede de turtă de mălai, cum îi zic ei. Nici mălai, nici turtă, dacă mă întrebi pe mine. Un regiment de picioroange galbene care să ne păzească și nici ei nu au nimic, în afară de mâncarea asta proastă. Cel mai îngrozitor grup de soldați pe care l-am văzut vreodată. Unii dintre ei au friguri și alții au gușă și mai

rău. Parcă am fi mânați de strigoi. Cad cu sutele pe drum și cei cu răni trebuie să-și caute un doctor în rai. Cadavrele sunt aruncate cu piciorul în șanțuri, cum au fost și negrii. Cred că trebuie să fie mulți soldați în uniforme albastre care-și dorm somnul de veci în șanțurile din Tennessee și Georgia. Picioarele se umflă până când nu le mai poți ține în cizme sau ți-e frică să le scoți, că s-ar putea să nu mai poți să le încalți din nou. Foamea în burtă ca o piatră care se tot mărește. Greutatea foamei te apasă kilometru după kilometru. Și așa o inimă îndurerată și o frică mistuitoare. În a treia zi vine o furtună mare și e doar un cântec uriaș ce cântă despre nenorocirea noastră. E greu să ne scoatem întunericul din cap. Patru mii de hectare de nori negri și albaștri, și fulgerul își azvârle vopseaua-i galbenă peste păduri și strigătul violent și zgomotul tunetului. Apoi un potop imens care vorbește despre moartea iminentă. Ne târâm înainte, desculți sau cu cizmele plesnite. Avem fețele rotunde și veștede și decolorate ca niște păstăi de pana zburătorului. Dacă am fi avut cuțite ascunse, am fi tăiat în bucăți inimile acestor rebeli. Asta în prima și în a doua zi. Păream gata să sfâșiem și să distrugem dacă ni se oferea șansa. John Cole spune că îl tot vede plutind prin mintea lui pe toboșarul McCarthy care a făcut tot ce i-a stat în putință și a murit. Și apoi îi vede iar și iar pe negri căzând mișelește în șanț.

– Ține-ți gândurile pentru tine, John Cole, îi spun eu.

Apoi, în cea de-a treia zi în furtună, suferim o schimbare. Soarele Morții ne arde măruntaiele și luna Morții ne soarbe din sânge. Sângele ne încetinește și tinerețea e anulată și ne simțim ca niște oameni bătrâni, cu mulți ani în spate. Descurajare și deznădeje. O asemenea sfârșeală nu s-a mai înregistrat vreodată în analele războinicilor.

Ei, ajungem în incinta asta întinsă și vedem o hoardă mare de bieți oameni în zdrențe. Soldați unioniști odinioară. Avem poate vreo mie de corturi conice și din cele în formă de A. Ăsta-i orașul nostru. Bulevardul de țărână îl împarte în două și sunt cincizeci de alei spre aceste reședințe ciudate. Trebuie să fie vreo trei mii de prizonieri, poate mai mulți. Greu să răzbați. Copacii lăsați uitării și neîngrijiți arată și ei ca prizonierii cuiva dincolo de gardul înalt din bârne. Turnurile de veghe se uită în jos la noi.

Intrăm toți soldații irlandezi. Gărzi peste tot, cu muschetele înclinate și băieți confederați stând proptiți în puști, poate așteptând ordinul să ne anihileze. Nu știm. O putoare care vine parcă din curul diavolului. Crustă dură și straturi de jeg care au ucis fiecare lucru care creștea. Îi vedem pe soldați căcându-se în haznale deschise ca în câmp. Cururi osoase la vedere. Apoi stăm treișpe într-un cort, eu și John și Dan printre alții. Dan se ține aproape de noi pentru că mintea lui e întunecată de amintire. A mai văzut toate astea, ne mărturisește, iar la început nu mă prind ce vrea să spună. Călătoria nu i-a făcut bine lui Dan, din picioarele lui se scurge ceva ca o apă gălbuie. Dacă e vreun doctor pe aici, trebuie să fie în permisie, că nu l-am văzut. Ai dracului gardieni pun doi negri cu noi, par să creadă că e amuzant, judecând după rânjetele lor. Unuia dintre ei îi pică mâna acolo unde a încasat o lovitură de sabie și îi lipsesc și niște degete de la picioare. Băiatul ăsta are nevoie de doctor și geme zi și noapte pe podeaua împuțită. Tot ce pot face este să-l păzesc. Prietenul lui încearcă să-l curețe, dar bănuiesc că îl doare prea tare. Prietenul lui spune că-l cheamă Carthage Daly și la început se uită la noi să vadă dacă suntem rasiști. Bănuiesc că nu suntem, pentru că ne spune că se luptă de un an. A văzut ceva acțiune în Virginia și a fost și sub zidurile de la Richmond, cum se spune. Pare un om de ispravă și încearcă să-l ajute pe prietenul lui, pe care spune că-l cheamă Bert Calhoun. Tânărul Bert Calhoun are nevoie de un nenorocit de doctor, după părerea mea, dar nu e nici unul. Întregul lagăr e plin de nevoia asta. Rebelul responsabil cu mica noastră alee veselă de corturi este prim-locotenentul Sprague. Orice întrebare i-ai pune, râde, ca și cum ar spune voi, ăștia, cu tunicile astea albastre împuțite sunteți niște haioși. Îl amuzăm nespus. Îl întreb pe gardian dacă e ceva de făcut pentru Bert Calhoun și râde și el. Cred că om fi vreunul dintre momentele comice ale domnului Noone. Probabil că am putea face un turneu prin Sud, judecând după râsete.

– Mâna băiatului ăluia atârnă într-un fir, spun eu. Nu poți să aduci pe cineva care să facă ceva pentru el?

– Doctorul nu va îngriji un negru, zice gardianul.

Soldatul Kidd îi zice.

– Nu trebuie să vă îngrijiți de un om atât de bolnav? întreabă John Cole.

– Nu știu, spune soldatul Kidd. Ar fi trebuit să se gândească la asta înainte să se gândească să se bată cu noi. Cioroi afurisiți.

Mai e un băiat cu părul negru cu noi în cort care vrea să încetăm să mai cerem ajutor pentru Bert Calhoun. Spune că ăștia-i împușcă pe cei care îi ajută pe cioroi. Spune că cioroii au fost băgați cu noi în cort ca să vadă ce poziție avem. Spune că chiar ieri a văzut un gardian împușcând un sergent unionist pentru că a pus exact aceeași întrebare pe care a pus-o și John Cole. Mă uit la John Cole să văd cum suportă asta. John Cole încuviințează ca un înțelept.

– Cred că înțeleg, spune el.

Bert Calhoun moare, dar nu e singurul. Posomoreala iernii cu sufletul ei de gheață se pogoară acum, și nu e nici măcar un lemn de foc. Jumătate dintre prizonieri nu mai au încălțări și tuturor ne lipsesc părți din îmbrăcăminte. N-avem nici o haină cu noi, fiind soldați de vară și de toamnă. Apoi frigul îți roade pielea ca un șobolan. Au deschis o groapă lungă și lată în colțul de răsărit și în fiecare zi morții sunt aruncați acolo. Cam vreo treizeci pe noapte. Poate mai mulți. Nu avem nimic de mâncare în afară de turta aia de mălai împuțită. Primim cam trei degete din aia pe zi. Mă jur pe bunul Dumnezeu că nici un om care a fost zămislit vreodată nu ar putea trăi așa. Săptămânile trec și noi ne rugăm ca domnul Lincoln să ceară un schimb de prizonieri. Așa se făcea pe vremuri. Dar locotenentul Sprague e încântat să ne anunțe că domnul Lincoln spune că nu vrea schelete înapoi. Ăștia suntem noi. Nu vrea să schimbe prizonierii rebeli îngrășați cu haleală nordistă pentru niște schelete unioniste.

– Nu mai sunteți buni pentru el, ne spune Homer Sprague.

Și iar râde. Suntem așa o sursă de amuzament. Un izvor de amuzament. Zăcem acolo săptămâni la rând. N-are rost să te miști de colo până colo decât ca să-ți târăști fundul amărât ca să te caci. Haznalele. Nu ți-ai putea imagina vreodată asemenea putoare. Nimic nu se curăță niciodată. Jur că ai putea citi lunga și posomorâta istorie a turtei de mălai în haznalele alea.

Acum, temperatura scade mult sub limite noaptea. Dormim cu toții ca un cuib de limacși strânși unii în alții. Stăm cu rândul la marginea grămezii. Ai putea muri pe timp de noapte de la degerăturile inimii și mulți chiar o fac. La groapă cu ei. Încercăm să trăim, dar avem o poftă șireată de moarte. Chipeșul John Cole, Chipeșul John Cole. Dan FitzGerald e o mână de oase. Și John la fel. Și eu la fel. E aproape nebunesc cât de slab poate ajunge un om și totuși să continue să respire și să umble. În colțul de sud stau prizonierii rebeli într-o cabană specială, iar băieții ăștia sunt judecați și scoși afară și împușcați. Propriii lor oameni, așa că noi ce șanse avem? Domnule Lincoln, vă rugăm să ne trimiteți vești. Domnule Lincoln, am purtat arme pentru dumneavoastră. Nu ne lăsați aici. Locotenentul Sprague trebuie să fie plodit de diavol pentru că râde și tot râde. Poate că râde pentru că altfel și-ar smulge părul din cap și ar înnebuni. Cred că e posibil. Au foarte puțin de mâncare și ei, așa că niște schelete păzesc alte schelete, cumva. Nu ne rețin mâncare, nu au nici ei. Jur că văd paznici care n-au nici ei încălțări. Ce nebunie de război e ăsta? Ce lume facem? Nu știm. Cred că orice lume o fi, ea se sfârșește. Am ajuns la zilele din urmă și asta e. Exact cum spune afurisita de Biblie, zice John Cole. Cum se face că stăm întinși aici, păziți și între patru pereți și lagărul se întinde în zona asta pădurosă și câinii iernii ne mușcă și se ciondănesc pe membrele noastre? Pentru ce mama dracului? John Cole, numai așa, de-al dracului, stă cu ochii pe Carthage Daly. Nu vorbește pentru el și nu vorbește împotriva lui, dar e tentat să-și împartă turta de mălai pentru că paznicul nu-i dă lui Carthage nici cea mai mică bucățică. Nici o firimitură. John Cole împarte o jumătate de nimic. Își rupe turta pe mijloc și, când nu-l vede nimeni, i-o pasează lui Carthage. Văd asta zi după zi timp de trei, patru luni. Trebuie să spun că e o minune cum ies în evidență oasele de muritor. Îi văd osul. Îi văd oasele bazinului și oasele picioarelor unde se îngroașă la genunchi. Brațele îi sunt doar crengi subțiate dintr-un copac veștejit. Ore lungi stăm întinși unul lângă altul și John Cole își culcă mâna peste capul meu și o lasă acolo. John Cole, amorezul meu.

Capitolul 16

Se spune că e cea mai rece iarnă din istoria lumii. Cred că așa e. John Cole spune că dacă nu se întâmplă curând ceva, pe bunul Dumnezeu, el o să moară. Eu spun că John Cole n-o să moară niciodată și că a semnat pe linia punctată pentru asta, așa că trebuie să-și dea silința. Dar pot să văd că nu e bine. Se cacă apă și trebuie să ne sprijinim unul de altul când încercăm să mergem spre est, la haznale. Dar noi suntem doi băieți între câteva mii. Nimeni nu primește bilet la bal. Băieți nobili care au învins în lupte crâncene și poate și lașii cu actele lor de lașitate s-au ascuns în cețurile nedatate ale războiului, egali cu toții sub soarele și luna de la Andersonville. Homer Sprague, care bănuiesc că este regele acestei incinte demente, moare și el de inaniție. E ciudat de văzut. Toți paznicii și băieții din pichete devin piele și os. Pentru numele lui Dumnezeu! Nu e nimic în Sud, spun ei. Unioniștii au ars toate recoltele din toamnă și au ars pământul și au ars adăposturile acestor oameni. Și totuși, ne spun nouă, celor căzuți, despre mari victorii, iar Richmond n-a căzut așa cum a căzut Vicksburg. Ar putea să ne spună orice nenorocită de poveste, și noi n-am ști adevărul. Par să creadă toate cuvintele pe care le scot pe gură. Ne doare să auzim astfel de lucruri. Dar a văzut lumea asta frumoasă vreodată un război atât de lung de suferință? Avem aici băieți din toate colțurile, majoritatea din est, dar și unii din statele alea care se freacă de Canada. Avem fermieri, dogari, dulgheri, coloniști. Negustători și cantinieri care au servit cauzei Uniunii. Sunt cu toții același cetățean acum. Torturat de foame și răzbit de boală. Avem exemple splendide de hidropizie, scorbut și sifilis. Avem boli de piept, de oase, de cur, de picioare, de ochi, de față. Erupții imense de roșeață marchează o sută de fețe. Trupuri pictate de impetigo, pișcături de păduchi și un milion de gângănii. Oamenii sunt atât de bolnavi că mor de moarte. Oameni puternici la început, greu de ucis. Când îți primești restul de mâncare trebuie să ți-l îndeși rapid pe gât sau îți va fi furat. Nu se joacă

cărți aproape deloc, nu se cântă aproape deloc, doar suferință încăpățânată și tăcută. Oamenii își pierd mințile și sunt norocoși. Oamenii sunt împușcați pentru că au trecut dincolo de linia morții, care e doar un șir de bețe albe lângă zidul de incintă. Nu știu unde se află. Oamenii stau muți și înnebuniți, uitându-se din ușa corturilor cu bărbi lungi și favoriți. Stau pur și simplu toată ziua, săptămâni la rând și apoi zac întinși toată ziua. Negrii, Johnny Rebel îi urăște în mod clar pe băieții ăștia. Patruzeci de lovituri de bici pe un suflet rănit. Merg spre ei și îi împușcă în cap. John Cole dă să vorbească, dar îi fac semn să tacă de fiecare dată.

Apoi Abe are probabil un acces de vinovăție, nu știu, și o mână de rebeli sunt eliberați în Illinois și trimiși înapoi în sud și noi, într-un lot egal ca număr, suntem trimiși spre nord. Domnul Lincoln are dreptate într-o privință, că suntem numai zdrențe și oase. Miile rămase în Georgia ne licăresc în vise. Dan FitzGerald nu-și primește foaia de drum și suntem siliți să-i strângem mâna în semn de rămas-bun. Un băiat care a trecut prin șapte tipuri de măcel. Toate acele chipuri niciodată salvate și lăsate în seama morții. Zăcem unul lângă altul în căruțe deschise și simțim cum oasele picioarelor noastre se ating unele de altele ca o muzică stranie. Odată ajunși pe teritoriul Uniunii, ne urcă în ambulanțe care tropăie spre nord. Distrugerea războiului se vede peste tot. Arată ca și cum am vrea să ștergem America de pe fața pământului. Ferme în ruină și orașe înnegrite. Bănuiesc că lumea s-a sfârșit cât am fost noi plecați. Fața tăcută a lui John Cole privește printre pânzele ambulanței. Ochii lui negri sunt ca niște pietre de râu. Nu sunt lacrimi permanente, ci ochi urduroși. Cred că asta este. Ceea ce suntem pare să fi rămas fără o roată, dar încă mai dorim să o găsim pe Winona. Atât avem. Domnul McSweny s-a mutat în susul râului pentru că exploatările miniere iau din pământ. A primit un loc pe patru stâlpi pe malul râului. Două odăi și o verandă să privească ziua. Winona are doișpe ani, poate mai mult, și nu spune nimic când ne vede și fața ei spune tot ce are nevoie să spună. Băieții ne cară înăuntru și ne așază pe patul nostru. Fața lui John Cole e atât de slăbănoagă că poți să vezi destul de clar cum va arăta în mormânt. Suntem un soi de morți care încearcă să se întoarcă. Sunt

șase uși ale milosteniei, se spune, și noi sperăm să găsim una care să se deschidă la atingerea noastră. Avem tăria ouălor. Vine domnul Noone și se uită la noi și, pentru numele lui Dumnezeu, plânge. Chiar acolo, lângă apele împuțite. John Cole râde și îi spune:

– Titus, nu e chiar atât de rău.

– Pentru numele lui Dumnezeu, spune domnul Noone, știu, plâng eu prea ușor.

Toți bărbații și toate femeile cu fețe negre ne aduc în dar plăcinte și prăjituri. O să ne răsfețe până ne recăpătăm puterile, asta-i sigur.

– Ai putea să ne prezinți într-un spectacol, spune John Cole. Incredibilii Oameni-Schelet.

– N-am să fac asta, spune Titus Noone, n-am s-o fac.

– Sigur că n-ai s-o faci, spune John Cole stânjenit.

– N-am s-o fac, repetă domnul Noone.

Ne scrie maiorul Neale și ne spune că a citit că am ieșit și ne transmite cele mai bune urări. Spune că le-a găsit pe doamna Neale și pe fiicele lui tefere cu un an în urmă și că ne transmit și ele toate cele bune. Spune că războiul a descătușat vestul și că e mare zarvă și necaz. Starling Carlton e iar în uniformă și îi merge bine, a ajuns sergent acum în ceea ce maiorul numește armata reală. Cred că e o armată reală și una ireală, asta-i destul de corect. Totul e ca un nenorocit de vis acolo, lângă râu, în Grand Rapids. Luni în care Winona se străduiește să ne aducă din nou la viață. Vine ziua în care ne punem hainele pe noi și John Cole râde de cum atârnă. E comic. Redevenim încet-încet bărbați, și nu strigoi care să sperie un copil. Mai multe luni și apoi stăm așezați la masă și apoi afară, pe verandă, în lumina tămăduitoare a soarelui. Începem să simțim dorința normală de viață. Ne îndreptăm mințile asupra unor planuri. Într-o dimineață, mergem cătinel ca niște țestoase spre frizeria lui Ed West să ne radem bărbile. Frate, nu arătăm ca John și Thomas, nu. Nu cei pe care îi știam. Arătăm bătrâni și ciudați chiar dacă nu avem nici treizeci de ani, din câte știu eu. Orice om e îndreptățit să blesteme această lume, dar ne dăm seama că noi nu o facem atât de mult. Pare că eu și John Cole suntem legați unul de altul pentru

început. Asta-i grozav. Cum se face că am scos-o pe Winona din furtuna vieții, și ea spune același lucru și spune că e așa de bucuroasă că ne are acasă. E o muzică mai frumoasă decât oasele de la picioare izbindu-se într-o căruță. Suntem hotărâți să mergem mai departe. De ce nu?

Un om poate judeca după acest mâncat al malurilor de exploatările miniere că Grand Rapids o duce bine atât timp cât războiul groaznic e dezlănțuit. Vine ziua când se depun armele și apoi sunt urale în orășelul nostru, dar știm și că sute nu se vor mai întoarce niciodată și că nu mai e nici o chemare pentru ceea ce făcea locul înainte. E o liniște ca o pădure fără oameni, așa cum se găsea odinioară de-a lungul bătrânului fluviu Missouri, el însuși îmbâcsit acum de lucruri omenești. Totul ia o pauză măreață, micile prăvălii sunt încremenite, străzile devin aleile de plimbare ale celor bătrâni. Domnul Noone trebuie să-și închidă porțile și tribul lui strălucitor se împrăștie. Titus Noone se uită uluit, cu mâinile adânc înfipte în buzunare. Cu siguranță, își iubește actorii mai mult ca pe oricine și îl doare până în măduva oaselor să le dea răvaș de drum. Dar dacă nu-s cetățeni, nu-s nici cenți.

Există un predicator pe jumătate orb într-un templu numit Casa Bartram, mă îmbrac în rochia cea mai bună și mă duc cu John Cole acolo și ne punem pirostriile. Reverendul Hindle rostește cuvintele încântătoare și John Cole sărută mireasa și apoi se termină și cine s-o știe. Poate poți să citești în cartea lor sfântă. „John Cole și Thomasina McNulty s-au cununat în ziua Domnului 7 decembrie 1866.“ În euforia sfârșitului războiului ne gândim că o nebunie este de dorit. Pe Dumnezeu nu-l deranjează, știm asta, pentru că ziua aceea de iarnă grea e blândă, senină și luminoasă. Apoi, ca un semn al bunăvoinței Domnului, primim o scrisoare de la Lige Magan. Ne-am trimis unii altora misive în timp ce puneam carne înapoi pe oase. Se chinuie cu ferma lui. Oamenii pe care i-a eliberat tatăl lui au fost de mult uciși de miliție, în afară de doi. Întreaga lui regiune e ruinată de război și e un pustiu bântuit de stafii. Anul ce vine îl apasă greu și cum să ardă singur pământul în ianuarie? E plin de ierburi de șase ani și acum e pregătit pentru tutun. Dacă nu suntem angajați cu altceva, oare am putea merge să-l

ajutăm în ceasul ăsta de restriște? Spune că tot districtul lui cel rece e o mlaștină de neîncredere și că are încredere în mine și în John. O să fie ani grei, dar poate că putem simți că e ceva de câștigat. Nu are nici o *rudă*, în afară de noi. Dacă ne ducem, trage nădejde că avem pistoale bune și mai zice și că puștile ar fi ceva înțelept și o sută de runde de suflet, în stilul armatei. Fapt e că îl numesc cu toții *scalawag*[9], ca pe taică-său, și fapt e că asta și este. John Cole îmi citește scrisoarea pe veranda care dă spre râu. Suntem înfofoliți până sub ochi în haine făcute din saci vechi și cu capetele acoperite cu căciuli vechi din blană de urs. Respirația ne iese ca niște flori singuratice care mor în aer. Râul cel adânc curge mai curat acum, că s-a oprit exploatarea minieră. Păsările de iarnă își cântă cântecele lor vechi și înțelepte pe pilonii uscați ai râului. Winona, în rochia ei de iarnă și bucuroasă ca un trandafir. Bătrânul Părinte Timp pare să vegheze cu coasa și clepsidra lui. Domnul McSweny ascultă în timp ce-și fumează țigara de foi de șapte cenți.

– Ăsta-i tutun de Tennessee, spune el. E bun.

Îl implorăm pe Beulah McSweny să vină cu noi, dar el spune că n-o să pună tocmai acum la încercare răbdarea Sudului față de cei de rasa lui și, oricum, cum ar putea domnul Noone să prospere fără el? John Cole o întinde la Muskegon, unde armata a descărcat zece mii de catâri și de cai acum, că s-a terminat războiul, și cumpără patru catâri pe mai nimic. I-am răspuns lui Lige, iar el e foarte mulțumit că venim și spune să aducem catâri pentru arat dacă găsim vreunii. Spune că acum caii se mănâncă și că în Tennessee e foamete. O să ne ia o săptămână să ajungem acolo. Poate două. Depinde de ce găsim. Beulah ne dă zece bancnote de doi dolari emise de Banca Erie și Kalamazoo, pe care le-a avut puse deoparte.

– Nu putem să le luăm, îi spune John Cole.

– John, îi spune el, ba ai putea.

Mai avem și cinci monede din aur și două bancnote de cinci dolari, ceea ce este tot ce avem de pe urma serviciului militar și un pic datorat de domnul Noone când am plecat la război. Nu e vreo avere yankee. Al patrulea catâr va căra lucrurile noastre puțintele. Rochia de schimb a

Winonei și rochiile mele personale, exceptând faptul că au cam dat moliile în ele. Rochia în care m-am căsătorit se întoarce în recuzita domnului Noone. John Cole o roagă pe croitoreasă, domnișoara Dinwiddie, să coasă monedele din aur în partea fistichie de sub corsetul rochiei de zi a Winonei. E ca să le ținem ascunse, dar Winona zâmbește și spune că bunicul ei a făcut exact la fel pe vremuri, când a plecat călare la război. Leacuri puternice, monede spaniole vechi cusute în costumul lui de război.

În noaptea aceea bem mai mult whisky decât ar fi fost înțelept cu domnul Noone și compania. A fost plăcut. Domnul Noone ține un discurs despre zilele de altădată și zilele noi ce sunt pe cale să vină. Urări de rămas-bun și promisiuni de prietenie eternă ne ies pe gură și chipurile ne devin sumbre.

Se pare că suntem gata să pornim spre sud. Ai putea întinde un fir cu plumb din Grand Rapids și s-ar duce direct în Paris, Tennessee, așa că mergem tot spre sud prin Indiana și Kentucky, spune John Cole. Domnul McSweny dă din cap acum ca și cum am vorbi despre ceva la care nu va mai trebui să se gândească vreodată. Spune că lucrul cel mai bun este să avem grijă de Winona. Domnul McSweny o fi având o sută de ani, dar nu e prea bătrân ca să nu mai simtă durerea despărțirii. Cred că Winona i se înrădăcinase adânc în suflet, așa cum a făcut și cu noi. Cred că Winona e cineva special în lume. Un soi de favoare și premiu pentru că e în viață. Beulah McSweny își întinde mâna lui maronie și strânge mâna ei fină, maro ca lemnul de pin lustruit.

– Îți mulțumesc pentru tot ce-ai făcut, Beulah, îi spune ea.

Poetul McSweny se uită în jos.

– Cred că nu trebuie să-mi mulțumești, spune el.

– Ba nu, Beulah, trebuie, spune ea.

Pentru că am luat catâri ieftini, nu vom putea să luăm trenul în direcția Memphis. Nici nu poți să pui patru catâri în diligență. Dar nu ne deranjează. O să mergem înainte încetișor și fără să-i lovim.

– Să fim bucuroși că-i arătăm Winonei toată țara, spune John Cole. Cred că descoperim că drumurile cele mai proaste din întreaga creștinătate trec prin Indiana. Ăștia n-au lopeți? spune John Cole.

Un noroi groaznic le pune ghete negre catârilor. Chiar și așa, par ocupați în orașele din Indiana, fremătând în ei înșiși. Locuri cu aspect de nou. Și totul pentru noi e o regiune fără nume, cu toate că mă aștept ca totul să aibă un nume, doar că nu le știm noi. Uneori întrebăm de numele unui râu pe care îl traversăm doar așa, de-ai dracului, dar asta nu schimbă cu nimic lucrurile odată ce trecem pe acolo. Treaba noastră e să mergem spre sud. Oamenii se uită la noi pe sub borurile pălăriilor ca și cum n-am fi niște creaturi tocmai dorite. Străbatem drumul principal dintr-o duzină de locuri aflate la dracu-n praznic și în vreo două locuri Winonei i se aruncă vorbe murdare. Un șarlatan gras, roșu la față de băutură, râde de noi și spune că părem a călători cu târfa noastră. Nu e chiar atât de neobișnuit. John Cole, neluând ușor asemenea cuvinte, oprește catârul și descalecă încet și pornește spre nătângul cel mare. Ei bine, aleargă ca un iepure și mai și zbiară.

– Trebuie să le răspunzi brutelor, spune John Cole. E de ajuns.

Apoi se întoarce lângă noi și își aruncă piciorul pe deasupra catârului celui negru. Dă din cap și pornim la drum. Poate că mergem un pic mai repede, în caz că viteazul ăla are prieteni. Totuși, Winona pare mândră, ca și cum John Cole a făcut ceea ce trebuia să facă acolo. Cred că chiar a făcut. Observăm mult din ceea ce numesc ei civilizație în Indiana. Teatre. Ceea ce ne întristează pentru că noi nu mai arătăm bine. Bătrâni înainte de vreme, dar încă mai tânjim după munca pe care o făceam înainte. Încă mai simt tristețea de a nu purta rochii. Îmi amintesc mereu tăcerea stranie a mulțimii și lucrurile fără cuvinte plutind în aer. Nopți nebune. Ciudat mod de a-ți câștiga existența, dar am făcut-o oricum. Mă întreb: dacă Lige Magan cultivă mâncare bună, oare nu ar putea să se întoarcă ceva din floarea tinereții? S-ar putea. Domnul Noone nu a spus niciodată o vorbă despre asta, dar noi am știut care era necazul. Frumusețea trăiește pe chipul celor tineri. N-ai cum să ocolești asta. N-a existat niciodată o cotoroanță pe care să o dorească bărbații. Nu mă deranjează să fiu o doamnă respectabilă acum, dacă asta ne e soarta. Cred că i se întâmplă oricărei femei încetul cu încetul.

Între orașe, printre pădurile înghețate de decembrie și ferme reci, Winona cântă uneori un cântec pe care l-a învățat de la poetul McSweny cât am fost noi plecați. E un cântec folositor pentru că ține cât ai merge vreo cinșpe kilometri. Nu există persoană pe lume care să-ți poată spune ce semnificație are cântecul. Cântecul pe care îl cânta era „Floarea vestită a slujitorilor". Dar ea îl cântă la fel de bine ca un cintezoi. Cred că dacă este cineva o pierdere pentru Titus Noone, ea e aceea. Așa note clare și dulci are în piept. Se revarsă ca un lucru de preț și se împrăștie în sufletul bătrân al anului. Te face să vezi regiunea cu ochi mai buni. Țara îndepărtată pierzându-se în cer și fărâmele de ferme împrăștiate pe terenurile comunale pustii. Drumul e doar o mânecă uzată și deșirată între aceste peisaje banale. Ca trei bivoli care au trecut în goană pe acolo cu mult timp în urmă și asta a fost tot ceea ce și-au dorit oamenii din Indiana drept cărare. Fermierii erau doar un pic mai amabili cu noi decât orășenii, dar în muzica aceea zdrăngănită de după război există încă precauție și teamă. Cred că partea care arată a ființă omenească este Winona, dar descoperim iarăși că indienii nu prea sunt în grații, în ciuda numelui de Indiana. Altfel șerpuim printre mlaștini și în zona fluviului. Ajungem într-un loc nenorocit la căderea nopții și un om de acolo ne spune că poate să ne traverseze râul, dar dimineață, n-are de gând să facă nimic noaptea, că o să ne împotmolim în nisip cu siguranță. Are un aer relaxat. Nu pare să se teamă deloc de noi. Ne leagă catârii de pari ca și cum i-ar cunoaște de parcă ar fi ai lui și spune că putem să ne întindem așternuturile în coliba lui. Nu pot înțelege de ce e atât de prietenos și apoi îmi devine clar. Spune după ce am fumat cu el o vreme și am mâncat câte ceva din ce avea, în principal niște midii, că e indian shawnee. Joe e numele lui de alb.

– Aici e ținutul indienilor shawnee, ne spune el, dar majoritatea celorlalți au plecat cu ani în urmă. Mai sunt câțiva, spune el, dar guvernul îi vrea plecați și pe ei. Ați auzit vreodată de Oklahoma? ne întreabă.

În orice caz, el stă potolit și culege scoici din râu pentru perle. Se fac nasturi pentru cămăși din ei în orașul de acolo. Nu scoate prea mult. Ei, era un om destul de închis la ten, cu toate că vara îi face indieni pe toți cei din

Indiana. Apoi o întreabă pe Winona de unde este și ea spune că e fiica lui John Cole, dar că înainte de asta a fost sioux în teritoriul Nebraska. El încearcă să-i spună ceva în dialectul indienilor, dar nu e vechea ei limbă. Eu și John Cole stăm acolo și timpul trece în goană pe la fereastra mică. Tot ce are pe post de geam e o piele din burtă de vacă întinsă bine și uscată. Ne-a spus că soția lui a fost ucisă cu ceva timp în urmă de niște bărbați despre care el crede că ar fi renegați. Regiunea nu e sigură și la început s-a gândit că și noi s-ar putea să fim ucigași, dar apoi a văzut-o pe fată. Fata într-o rochie drăguță și cu părul ei lung și negru frumos împletit. L-a făcut să-și amintească de vremurile de altădată, de când era tânăr și lucrurile stăteau mai bine. S-ar părea că n-o să zăbovim prea mult pe aici. Nu era foarte trist când a spus asta. Pierdea vremea. Să treacă timpul. Doar un bătrân indian văduv lângă un râu al cărui nume nu-l știam.

Alb sudist care a susținut Reconstrucția și Partidul Republican după încheierea Războiului Civil. Alături de *carpetbaggers*, nordiști fără căpătâi, veniți să se îmbogățească în sud prin spoliere, reprezintă păturile sociale cele mai urâte în fostele state confederate.

Capitolul 17

Toată noaptea țânțarii ne mănâncă trupurile devastate și ne bucurăm doar de un somn cu întreruperi și, mai târziu, în zori, ne trezește un potop. Coliba lui Joe nu ține prea mult din el afară. În zori, râul umflat are un aspect nou și violent și crengi uriașe de pe vreun mal necunoscut gonesc odată cu potopul ca niște bivoli cu coarne. Ploaia cade încă și râul se ridică să atingă partea de jos a colibei lui Joe. E frig ca-n ghețăria unui gentleman, și Winona dârdâie ca o pisicuță. A fost vreodată omenirea atât de udă? Joe se holbează la râu și spune că malul ăsta e în Indiana și celălalt în Kentucky, dar ar putea la fel de bine să fie țărmul paradisului cât privește posibilitatea de a-l atinge. Apoi norii de ploaie bat în retragere și par să se grăbească spre est, de parcă ar avea vreo treabă urgentă acolo, și apoi cerul își desface fustele imense și o lumină palidă și rece se scurge pretutindeni și un soare amețit preia puterea. Toată ziua, în haine îmbibate de apă, așteptăm ca râul să scadă și chiciura ne întărește hainele. Apoi, la mijlocul după-amiezii, John Cole și Joe trag luntrea lui Joe la apă și catârii nervoși sunt puși să străbată torentele și noi ne așezăm ca niște călători ciudați și Joe pornește. Catârul cu încărcătura suferă cel mai tare. Mușchiul lung al râului îl leagănă încoace și încolo. Și Joe vâslește cu forță, ca și cum ar fi de datoria lui să-și riște viața și să atingă malul celălalt. Nu găsește unde să acosteze și suntem obligați să ne cățărăm peste barcă și să intrăm în clocotul înghețat și să tragem de funiile catârilor și să-i ducem spre pământ și iată și Kentucky. Joe pleacă și își lasă barca să o ia la vale în unghi cu curentul și acolo plutește și apoi găsește un loc ferit de vreun pietroi bătrân și se oprește și își ridică pălăria înspre noi în semn de rămas-bun.

– Noroc că i-am plătit în Indiana, spune John Cole.

Nu după multă vreme facem catârii să pornească la drum și, în scurt timp, intrăm într-o pădure de pini rece și tăcută și John Cole o pune pe Winona să se schimbe în rochia uscată și îmi aruncă și mie o rochie, de vreme ce nu

am altceva. El își trage pantalonii vechi de armată și tunica și are o cămașă de zuav pe care a luat-o de mult ca suvenir din bătălie, așa că acum arată a fi pe jumătate țigan. Am avut grijă să ținem pistoalele uscate în sacul cu gudron pe care îl păstrăm în acest scop, așa că acum îmi îndes pistolul în fustă. John Cole își pune pistolul în cizmă. Hainele ude sunt atârnate în jur ca niște steaguri și stindarde ale vreunui regiment nebun. Când ieșim pe partea cealaltă a pădurii, nu prea știu cum arătăm.

Două zile ne bucurăm de peisajele răpitoare ale statului Kentucky, dacă putem spune așa, și John Cole se gândește că vom ajunge în Tennessee în ziua următoare. Drumul e solid și bun sub apăsarea de fier a frigului. Mergem înainte strașnic de bine. Sincer să fiu, rochia mă calmează și nu mă mai schimb, cu toate că hainele celelalte s-au uscat. John Cole vorbește despre puținele lucruri pe care le știe despre Kentucky, ceea ce nu e mult. Orașele prin care trecem par destul de liniștite și de curate și fumul firav iese pe hornurile caselor de la ferme. Pe cinstea mea dacă aia nu-i o lăptăreasă care-și mulge vaca! Sunt și bărbați care curăță miriștile cu găleți de foc. Păsările se ocupă de ultimele semințe în iarba rămasă înaintea lor ca un alt soi de foc. Focuri negre care țâșnesc înainte și înapoi, cum le îndeamnă simțul pericolului. Căruțe și harabale trec pe lângă noi și nici nu ne dau atenție, nici nu ne molestează. Un soi mai bun de om în haine bisericești își scoate pălăria neagră în fața mea. Crede că suntem doar o familie oarecare îndreptându-se undeva. E un fel de fericire. Apoi intrăm într-un district cu ferme mai mari și garduri care se întind peste o harababură de dealuri. Garduri cu aspectul ciudat al unor pietre funerare albe. Destul de clar, când ajungem pe lângă un șir impunător de copaci, vedem atârnând acolo, lângă cărare, vreo treizeci de negri. Două fete printre ei. Trecem pe lângă ei în timp ce fețele umflate ne privesc de sus. Fiecare stârv are un bilețel agățat de el și pe bilețel scrie „Liber“. Cineva a scris asta cu cărbune. Capetele sunt aplecate de funii în așa fel încât să-i facă pe bărbați să pară umili și blânzi. Ca niște bătrâni sfinți din lemn. Capetele fetelor sunt pline de sânge. E o adiere ușoară cu o încărcătură de frig puternic și cadavrele se leagănă câțiva centimetri spre noi, câțiva înapoi,

unul după altul, ca și cum îi selectează adierea. Winona e adormită în șa și nu spunem o vorbă, de frică să nu o trezim. Chiar suntem oarecum bucuroși să trecem în Tennessee, dar asta ne arată doar cât de puține știam, bănuiesc. Curând, suntem la o zi distanță și începem să ne întrebăm cât e de bun Elijah Magan ca bucătar. Ne întrebăm dacă vom avea paturi sau paie. Oricum ar fi, va fi plăcut să terminăm cu statul ăsta pe catâri. Nu avem doar spinări de soldați, avem și picioare de soldați și chiar și cururi. Winona nu s-a plâns măcar o dată și a fost hrană pentru țânțari și n-am mai văzut niciodată un nas mai roșu și mai iritat de frig. Ai putea crede că se bucură de călătorie. Ei, și cum mergeam noi așa înainte, au apărut în drum patru bărbați înveșmântați în negru. Se înserează și sunt doar copaci negri și patru milioane de hectare de cer roșu. Apusurile de decembrie par făcute pentru fantome. Iată aici câteva. Au părut să iasă de pe marginea drumului, din tufișuri, de nicăieri. Băieți tăcuți cu cai buni. Le strălucea părul. Nici băieții nu erau prea neîngrijiți, un pic răvășiți, dar poate că dormiseră o vreme în sălbăticie. Unul dintre ei are o tunică bleu sub blana de urs. Pare a fi de urs, în orice caz. Au cu toții pălării nu prea mari, de modă veche și, în ansamblu, au un aspect milităresc familiar. Dar nu sunt tocmai soldați. Bărbatul cu tunica de rebel prost ascunsă are și niște favoriți negri care-i atârnă în jos și o barbă neagră în formă de con. Arată ca un colonel pe jumătate dezbrăcat. Caii se cabrează un pic la marginea drumului și suflă vălătuci mari de abur și fac *puf*, așa cum unui cal i-a fost rânduit de Dumnezeu să facă. Fiecare bărbat are câte o armă decentă sprijinită de braț, genul de carabină pe care o invidiază Starling Carlton. Par a fi Spencer. Noi avem doar o muschetă în spatele piciorului lui John Cole. Noroc că nu trebuie să intru prea adânc în fusta aia ca să scot pistolul dacă va fi nevoie. John Cole și-a tras deja pistolul de la cingătoare și l-a lăsat lejer, prietenos ai putea spune, pe coama catârului. Parcă ar fi locuit acolo când și când. Normal. Bărbatul cu favoriți râde și dă din cap spre noi. Celelalte trei fețe se holbează, ne măsoară din cap până-n picioare, încercând poate să o înțeleagă pe Winona, așa cum fac toți bărbații albi.

– Încotro? ne întreabă Colonelul Favoriți. John Cole nu-i răspunde, doar ridică trăgaciul pistolului de parcă și-ar scărpina degetul cu el. Unde vă duceți? întreabă el din nou.

– Paris, îi răspunde John Cole.

– Mai aveți ceva de mers, spune omul întunecat.

– Știm, spune John.

– Asta-i muierea ta? întreabă alt bărbat, un individ mititel, care pare nemâncat, cu un petic pe un ochi. Are vreo două fire de păr negru care-i ies de sub borul pălăriei. Arată mai murdar decât ceilalți trei. Apoi mai e un grăsan, greoi ca Starling Carlton, dar cu o înfățișare frumoasă. Pălăria celui de-al patrulea bărbat stă pe o spumă de păr roșcat. Domnul Petic își pune din nou răbdător întrebarea, dar John Cole a decis că nu vrea să răspundă la asta.

– Sunteți nordiști? întreabă tipul roșcovan. Bănuiesc că da. Bănuiesc că-s burți-albastre, n-ai zice?

Acum îi pune această întrebare tovarășului său, Colonelul Favoriți.

– Nu mă îndoiesc, răspunde colonelul pe un ton plăcut.

Tonul plăcut nu e de bine, știm asta. Problema e că au carabinele Spencer. John Cole are un glonț pentru cineva și eu mai am unul. Poate că în timp ce îl ucid eu pe unul, John Cole poate ridica muscheta și poate că-l avem și pe al treilea. Asta dacă nu suntem morți ca toți morții până atunci. Totul ar trebui făcut atât de repede. Dar poate că n-o să se aștepte ca o nevastă să tragă cu arma. În orice caz, ceva trebuie făcut pentru că ne e la fel de clar ca mesa în latină că au de gând să facă mai multe decât să pună întrebări.

– Păi, ne-a făcut plăcere să stăm de vorbă cu voi, spune John Cole ca și cum avea de gând să-și îndemne catârul înainte.

– Ce ai pe catârul cu bagajele, prietene? întreabă colonelul.

– Doar haine și chestii de astea, îi răspunde John.

– Poate ai aur? spune el, simplu ca un copil.

John râde, nu avem nici un aur.

– Dolari unioniști?

– Nu, nici măcar, spune John Cole.

– Ei bine, noi nu tolerăm cerşetorii în comitatul ăsta, spune colonelul.

Apoi nimeni nu mai spune nimic. Caii fornăie şi respiraţia le înfloreşte. Un vânticel sporadic trece peste tufişurile desfrunzite. Un măcăleandru zboară jos pe cărare, în faţa bărbaţilor, ca şi cum spera că au dezgropat ceva de haleală cu copitele cailor. Măcăleandrul este o pasăre cu ochi ageri. Măcăleandrul este prietenul muncitorului. Fix în clipa în care zăresc măcăleandrul, John Cole decide că e momentul să tragă. Doi cai se trag înapoi surprinşi şi cu un oarecare grad de teroare. Glonţul pătrunde în braţul drept al colonelului şi apoi Dumnezeu ştie unde şi eu nu stau să mă gândesc prea mult şi bag mâna în fuste şi scot pistolul şi încerc din răsputeri să bag bila în peticul de pe ochiul celuilalt bărbat. E o ţintă bună, oricum, şi nu cred că am ratat-o prea tare pentru că omul cade de pe cal ca şi cum ar fi fost expediat de pe un eşafod. Apoi John Cole trage cu muscheta în Domnul Roşcovan. Toate astea în trei secunde şi atât roşcovanul, cât şi colonelul se aleg cu împuşcături, dar nu ştiu unde nimeresc în vălmăşagul luptei. Nu cred că s-au gândit că John Cole va trage atât de nesocotit. Nici eu nu m-am gândit, dar asta-i situaţia acum. Colonelul a căzut de pe cal pentru că mă gândesc că glonţul ăla i-a trecut prin mână. Domnul Roşcovan pare destul de mort şi omul cu peticul a primit şi el un glonţ *undeva*. Aşa că rămâne numai grasul şi el trage în aceleaşi câteva secunde, dar un glonţ îl nimereşte şi pe el, aşa că mă gândesc că unul dintre catârii noştri trebuie să aibă pistol. Nu, nu e catârul, e Winona. Are un pistol mic, de damă, armat şi ţintit şi a tras pur şi simplu cu el înspre gras şi el a tras înspre ea. Un pistolaş Dillinger cu un glonţ despre care n-ai crede că ar putea ucide ceva. Cade de pe catâr ca şi cum ar fi lovit-o o creangă în galop. Iisuse Hristoase, sar jos şi o ridic împreună cu John şi încalec înapoi cu fluturat de fuste şi lovim cu picioarele în catâri cu o dorinţă plină de teamă. Colonelul stă pe malul de pietriş şi se holbează de parcă l-ar fi asaltat Sfânta Familie. Ne repezim înainte, şi slavă Domnului că aleargă şi catârii când li se cere. Nu le-am cerut niciodată să se mişte mai repede decât la trap tot drumul din Grand Rapids încoace şi acum le cerem să fie gazele. Ne fac

favoarea, slavă Domnului, catârul cu bagajele și cel fără călăreț hotărându-se că ar fi cel mai bine să vină cu noi.

Cumva, ne așteptăm să fim urmăriți și capturați, așa că ținem catârii în goană cât de bine îi putem îndemna cu pintenii. Teroare în sufletele noastre. John Cole conduce cu o mână și o ține cu celălalt braț pe Winona de mijloc. După vreo trei kilometri, catârii sunt aproape terminați și, din întâmplare, atunci intrăm într-o pădure decentă și nu ne deranjează să galopăm în ea și să ne însângerăm picioarele și mâinile în rugii de mure. În poieniță legăm apoi catârii. S-a întunecat tare. John Cole îmi spune să reîncarc armele în caz că suntem prinși și o întinde pe Winona pe pământul înghețat așa cum ai face cu un cadavru. Se așteaptă să fie un cadavru. Ochii i s-au închis repede. Ar putea suporta toate morțile din lume, dar nu moartea asta. Vede unde glonțul i-a sfâșiat rochia și lărgește ruptura. Caută gaura din pielea ei ca să o poată îngriji cumva. Amurgul e împotriva lui. Vede zece mii de găuri de glonț, dar nici una în Winona. Fața curată ca o noapte de somn. Arată atât de moartă, dar nu e, de vreme ce îi vezi răsuflarea ridicându-se. Clatină din cap.

– Nu se vede nici o urmă, spune el. Trebuie s-o salvăm. E tot ce avem pe lume, trebuie s-o salvăm. I-a desfăcut partea de sus a rochiei acum. Apoi vede monedele din aur pe care le-a cusut domnișoara Dinwiddie și una are un semn de lovitură cruntă. Dumnezeule atotputernic, spune el. Dumnezeule atotputernic!

Norocul nostru că nu sunt deloc încăpățânați catârii și vin cu noi, pentru că acum trebuie să-mi scot rochia și să-mi pun din nou pantalonii. Totuși, descopăr că un bărbat poate purta pantaloni și să rămână efeminat. Oh, un om are negreșit nevoie de o doză mare de nonsens în cap ca să-și croiască drum într-o viață. Asta descopăr. Catârii pe care i-am cumpărat din Muskegon sunt exact la fel. Boethius Dilward n-ar fi nevoit să pună bățul pe fundurile lor. Se presupune că ar fi încăpățânați, și ei sunt loiali ca niște câini. Natura nu-i totul, asta-i clar și cert. John Cole arată de parcă te-ar putea ucide cu ușurință fără a se gândi prea mult la asta după aceea, dar felul în care o îngrijește pe Winona spune cu totul și cu totul altceva.

Chestia e că a fost împușcată cu pușca, ceea ce înseamnă un glonț foarte puternic, chiar dacă glonțul s-a oprit în monedă. O să aibă o vânătaie mare pe burtă și, oricum, încă e leșinată. Avem sentimentul acela sâcâitor că oamenii s-ar putea să se furișeze până la noi, așa că trebuie să plecăm, orice ar fi. S-ar părea că domnul cu favoriți a fost împușcat destul de rău, poate chiar în stomac, ceea ce sperăm să-i oprească galopul pentru totdeauna, dar nu știm sigur asta. Ar putea veni spre noi acum ca un aligator sinistru prin tufărișul rău. Ai dracului rugi și buruieni otrăvite și aș spune și vipere și șerpi cu clopoței, doar că e atât de înghețat. Al dracului Tennessee mohorât și întunecat cu ucigașii lui cu tot. Trebuie să ne grăbim să ajungem la Lige. Din fericire, atunci Winona își vine în simțiri.

– Sunt moartă? ne întreabă ea.

– Nu, încă nu, îi răspunde John Cole.

Winona spune că poate sta din nou pe catâr și cred că n-o să simtă durerea până mai târziu. Ca și cum ai înfige o suliță invizibilă în ea, glonțul acela îndărătnic. O să doară destul de curând. Winona-i o fată de treișpe, poate paișpe ani, așadar, de ce e atât de vitează?

– De unde ai pistolul? o întreabă John Cole.

– Beulah mi l-a dat la despărțire, spune ea.

Dacă domnul Lincoln o avea pe ea, ar fi câștigat mult mai ușor războiul.

– Tot ce e rău ajunge să fie împușcat în America, spune John Cole, și tot ce e bun, la fel. Mult bocitul domn Lincoln e dovada nenorocită.

John Cole își conduce catârul lui și pe al Winonei, și eu îl iau pe cel cu bagajele și pe al meu. O să primească ovăz catârii ăștia dacă reușim să ajungem. Nimerim drumul întunecos și luna s-a ridicat pe cer și își aruncă strălucirea pe poteca înghețată. Chiciura capătă și ea o licărire argintie. Te poți simți ca într-o carte veche de povești, totu-i atât de straniu. Încălecăm cu băgare de seamă, și John Cole aruncă o privire spre fata noastră cea bună, Winona, și îi spune să călărească în față ca să poată s-o vadă de ar fi să cadă în beznă.

– O să fiu bine, spune ea.

– Hei, Thomas, tu continuă să te uiți în urmă, pentru orice eventualitate, îmi spune el.

– Așa am să fac, îi răspund.

Și mergem așa călare toată noaptea și nici nu ne trece prin minte să ne încropim un culcuș și să dormim. Cerul nopții ne dezvăluie drumul așa cum face tot ce alege să facă. Doar luna, acum sus pe cer și luminoasă ca o lampă văzută printr-o fereastră prăfuită. Cu siguranță că te întrebi cum merge treaba acolo sus. Unii spun că luna e ca un bănuț, chiar bănuțul care a salvat-o pe Winona. Un disc mare de argint care s-ar putea să valoreze ceva. Unii spun că ai putea s-o prinzi, dacă ai putea întinde mâna atât de departe. Trebuie să fie niște metode, oricum. Frigul se furișează pe sub borurile pălăriilor noastre și în jos, pe sub gulere. Lumina rece și liniștită a lunii. Copacii se argintează înaintea ei ca și cum ar fi discipolii lunii de argint. Kentucky, cu toate făpturile și sufletele lui răzlețe adormite, poate chiar și copacii dorm. Luna e complet trează ca o buhă de pradă. Auzim bufnițele din Kentucky țipând deasupra mlaștinilor reci și umede de la apus. Încearcă să se găsească unele pe altele în hățișul încurcat de copaci. Mă simt deodată mai ușor decât eram. Înalț repede mulțumiri fierbinți că Winona e în viață. Catârii merg înainte ca niște catâri, grațioși, și nu se aude decât sunetul copitelor lor. Altfel, sunetele obișnuite ale nopții. Ceva pocnește prin pădure, un urs sau poate un elan. Poate lupii care vin flămânzi din desiș. Cerul e argintiu și el acum, iar luna își schimbă lumina cu o nuanță ca să se asigure că o mai vedem. Acum are o tentă de galben-arămiu. Inima mea e plină de Winona, dar și de John Cole. Cum am ajuns să o avem pe Winona? Nu știu. Am trecut prin multe măceluri eu și John Cole. Dar sunt mai împăcat acum decât am fost vreodată. Frica îmi zboară și cutia gândurilor îmi pare ușoară. Mă gândesc că John Cole pare prea mare pentru catâr. Mă gândesc la toate orașele și orășelele în care n-am fost niciodată și că nu știu cine e în ele și ele nu mă cunosc pe mine. Da, cu siguranță, pare prea mare pentru catârul ăla. Ca și cum el și catârul n-ar fi tocmai în aceeași lume. Apoi își trage brusc pălăria în jos. Nu e nimic în ea. Își trage borul pălăriei în jos, sub clar de lună. Cu copacii întunecați în jur.

Și cu bufnițele. Nu înseamnă nimic. Mi-ar fi greu pe lume fără el. La asta mă gândesc. În partea asta a țării vezi două sau trei stele căzătoare pe minut. Poate e acea perioadă a anului cu stele căzătoare. Se caută unele pe altele, ca tot ce există.

Winona s-a aplecat în față din ce în ce mai tare și apoi i-a fost și mai greu și fața i s-a albit de durere și, la sosirea zorilor, am tăiat doi pari și i-am susținut cu un al treilea pentru un soi de *travois* indian[10] și am legat între ele toate lucrurile de care ne-am putut lipsi și am acoperit-o cu rochia mea și am tras-o după noi așa. Era atât de ușurică de parcă am fi tras o frunză. Nu a gemut nici măcar o dată, deși ar fi putut să geamă după voia inimii, dată fiind situația. Eu aș fi gemut serios, dă-mi voie să-ți spun. Lovitura de glonț e ca fratele Morții. Eu așa zic.

Scrisoarea lui Lige Magan ne spunea să ocolim în liniște orașul Paris la adăpostul unei păduri spre vest și apoi, când ajungem pe partea cealaltă, să ajungem la un pârâiaș și apoi să ținem cărarea de pe malul acelui pârâiaș spre vest, așa că asta am și făcut.

Structură din lemn folosită de indieni, un fel de atelaj tras de cai sau câini pentru transportul încărcăturilor. Denumirea vine din franceza canadiană, de la cuvântul franțuzesc *travail*.

Capitolul 18

Vedem necazul lui Lige imediat, chiar de când o apucăm pe cărare. Un pârâiaș frumos curge ca o nesfârșită barbă înghețată. Parcelă după parcelă de pământ cu aspect îngrijorător. Buruieni înalte, înnegrite și niște recolte putrezite pe jumătate cucerite. Pământul ăsta îngălbenit și apoi cerul înspăimântat întinzându-se spre paradis și, pe tot orizontul, tufele și țepii unor copaci negri necunoscuți. Apoi dealurile îngrămădindu-se unele peste altele în depărtare și pădurea încăpățânată și încă și mai departe poate munți, cu kippoturile lor evreiești de zăpadă. Dar nu sunt destule mâini care să facă bine câmpurilor ăstora, asta e clar. N-au aspectul dichisit al lucrului bine făcut. Nu-s țiplă, nici ca scoase din cutie. Ajungem încet până la casă și iată-l pe bătrânul Lige cu creștetul lui de un alb binecuvântat și cu zâmbetul despicându-i gura deasupra unui șir pătat de alb. Fără pălărie și cu părul ca un fuior de fum. Ciudat să-l vedem în straie civile, asta-i cert. Sergentul stegar Magan. Care purta stindardul regimentului. Coboară pas cu pas pe nisipul bătătorit și ne ia mâinile în ale lui. Pe legea mea, îi lucesc ochii.

– Hei, Lige, care-i treaba?

– Îi bună, îi bună.

Apoi îi povestim despre Winona și despre bărbatul cu favoriți și Lige spune că-l știe pe individ. Nu e colonel, dar a fost ceva în armata picioroangelor galbene, asta-i drept. Băieții care îl însoțeau erau sub comanda lui. Se tot învârt pe aici făcând necazuri și spânzurându-i pe negri. Spunem că i-am văzut opera tot drumul.

– Asta-i, ne spune Lige. Vă puteți aștepta să-l mai vedeți pe omul ăsta dacă mai trăiește, adaugă el. Tach Petrie îl cheamă. Tach Petrie mi se pare că-i zice, spune Lige.

Frate, avem multe alte motive de îngrijorare în afară de Tach Petrie și posibila lui moarte sau înviere. Lige are o femeie de treabă, pe nume

Rosalee, care o îngrijește pe Winona. Vine și o ia în brațe și o duce în casă. Rochia mea se cam ridică în bătaia vântului și alunecă la pământ.

– A cui e rochia asta? întreabă Rosalee. A doamnei Cole? Unde este?

Nu avem nici un răspuns la asta. Rosalee asta o așază pe Winona pe masă lângă un foc mare și înalt. Încerc să mă gândesc când l-am mai văzut pe Lige atât de fericit. Cred că e nespus de ușurat. Rosalee are un frate care lucrează cu Lige. Tennyson Bouguereau. Sunt negri eliberați și Tennyson îi lucrează două hectare pentru o parte din recoltă. Tot ce aveau până să venim noi era o iapă chinuită să le are.

– Un catâr valorează de trei ori cât un cal pe aici, spune Lige. Catârul e ca aurul.

E atât de fericit să vadă patru. Eu spun că ăștia-s cei mai buni catâri care au existat vreodată, după părerea mea. I-am povestit despre catârul cu bagajele și catârul rămas fără călăreț al Winonei, cum au alergat cu noi.

– A dracului treabă, spune Lige. Cine să fi știut că e posibil așa ceva?

Îl întrebăm dacă are vești de la Starling Carlton și ce mai face el. Lige spune că a auzit că tot ce se află la vest de fluviul North Platte și câmpiile în general s-au dus dracului. Indienii sioux sunt turbați. Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul a fost văzut și are o ceată nouă. Totul se duce dracului de tot. Spune că a auzit că Dan FitzGerald s-a întors de la Andersonville și că taie crengile copacilor prin Alaska.

– Asta-i foarte bine, zic eu. Sunt surprins să aud asta. Am crezut că dă ortul popii.

– Da, zice Lige, a scăpat.

Ne stabilim ca niște coloniști. Ne acordăm la tonul din Tennessee. În timpul ăsta, am primit în grijă un porumbel jelitor rănit ajuns din greșeală în posesia mea. John Cole l-a găsit în pădure cu o aripă ruptă. E mai aproape decât a fost oricine vreodată de premiul cel mare pentru târâit de colo până colo. Sunt zile în care nu se aude nici un sunet. Când venele lungi de lumină coboară spre pământul solemn. Uneori e atât de liniștit și de tăcut că nu aud pe nimeni și lumea pare să se fi sfârșit. Fir-ar al dracului, într-o zi, John Cole se strecoară într-o după-amiază tăcută cu o cutie din

lemn. Stă o vreme cu mine și, cât timp pălăvrăgește, aud un fluturat zgomotos din cutie. Mă uit la ea. Pe John Cole îl amuză să-mi stârnească curiozitatea. John Cole vorbea de noua clădire a operei din Memphis și despre cum ar trebui să mergem să o vedem. John Cole are o barbă atât de mare în perioada asta încât arată ca și cum ar fi de partea rebelilor. Ar fi putut lupta la Appomattox sub comanda lui Lee sau chiar mai rău. Arată ca un nenorocit de piciorong galben, dar nu vreau să i-o spun chiar imediat. Pentru că e frumos oricum. Timpul trece și el îi dă înainte cu cântăreții care fac turnee prin țară ca niște regine și așa mai departe și apoi își desface brațele și își ridică fața ca și cum ar spune, ei bine, cred că te întrebai ce am adus? Păi, da, puțin. Așa că apoi deschide capacul și iese capul ăsta, cu cioc curbat și ochi de mărgele. Mă întreabă dacă aș vrea să-l fac bine. Eu spun că aș vrea, în general.

– Cum ai vrea să-l cheme? mă întreabă el.

– Păi, o să-i zic Generalul Lee, pentru că așa arăți tu zilele astea.

– Nu ești amabil, îmi spune el.

Generalul Lee sare afară din cutie și preia comanda. Apoi se cacă pe masa cea veche.

Apoi ne apucăm de ars pământul pentru Lige toată luna ianuarie. Muncim ca să plantăm semințe pentru tutunul lui și apoi acoperim totul cu suluri lungi de in ca să nu înghețe. Apoi zăpada ne bagă în casă și Tennyson cântă cântece vechi și Rosalee se dovedește o lunatică pe scândura de spălat rufe. Lige are o scripcă și n-ai să auzi vreodată asemenea ritmuri. Winona se vindecă și e cea mai nebună dintre noi toți, răsucindu-se și pășind ca o flacără de culoarea bronzului. Lige are carne de vită sărată și catârii sunt adăpostiți în hambarul cel mare pentru tutun și dorm așa de bine acolo că trebuie să se creadă în Typee[11]. Le povestim despre spectacolul nostru de la domnul Noone și apoi sunt obligat să mă îmbrac cu chiloții cu dantelă și să-mi pun pantofii și să le arătăm ce făceam. Port o păpușă din paie pe post de perucă, așa că totul e foarte distractiv.

– Ăsta-i un spectacol pentru două lumânări, spune Lige, și mai aprinde una ca să poată vedea.

Lumina focului îmi face o umbră imensă pe perete. Nu știu dacă ei percep efectul, dar poate că Tennyson pare zguduit și încremenit. Nu mai arăt bine acum, dar lumina e blândă. Cred că un străin care ar trage cu ochiul ar fi foarte zăpăcit. Doi negri și un bătrân băiat de fermă holbându-se. O damă inexplicabilă cu siguranță. Îmi trezește o bucurie ciudată.

Zăpada se duce și arăm de parcă viețile noastre ar depinde de asta, și chiar depind. Acum cei patru catâri sunt înhămați și își arată valoarea și ară cinșpe hectare înainte și înapoi de trei ori. Pământul este pregătit pentru plante și apoi răsadurile sunt aduse pe câmp și unul împunge pământul cu un băț și altul plantează o plantă și altul îi dă apă și îngrășământ. Și Tennyson își cântă cântecele lui africane și, când stăm între copaci pentru masa de prânz, Lige cântă adesea din scripcă, așa că notele intră în pădure ca să întrerupă somnul păsărilor. N-am mai muncit niciodată așa din greu și n-am mai dormit niciodată așa profund. Apoi grăpăm pământul dintre plantele noastre în creștere și ne plimbăm zi după zi smulgând și ciugulind flori și anulând distracția. Winona, ucigașa nemiloasă a moliei de tutun. Niște băieți verzi și grași. Vine vara și suflă pe pământ cu căldură. Apoi urmează cămășile subțiri și mâinile murdare și sudoarea din abundență. Și prietenia noastră crește, ca niște adevărați camarazi din armată. Tatăl lui Lige a trimis-o pe Rosalee la școală și îi înțeleaptă ca Socrate în multe privințe. Ea și Winona sunt nedespărțite și nu știu dacă l-am putea înfrânge pe Tennyson în multe lupte. N-am mai văzut bărbat să tragă mai bine ca el, în afară de Lige. Așază o rămurică pe stâlpul unui gard și apoi o despică în două de la cincisprezece metri. Nu se poate așa ceva. Apoi săptămâni de cules, frunză galbenă cu frunză, și frunzele sunt înșirate pe bețișoare și bețișoarele, aduse în hambar și soba, aprinsă până când catârii ajung să se creadă în iad. Banițe întregi de scântei zboară pe ușă și intră și mai mult lemn. Ca și cum hambarul ar fi vreo mare locomotivă cu aburi care se îndreaptă undeva. Apoi, când frunzele s-au uscat bine, ușile hambarului se deschid și aerul bun și greu de toamnă e lăsat să intre ca să le umfle. Apoi sunt legate în straturi, turtite și strânse în baloturi. Apoi la târg în orașul Paris și căruțele mari le cară spre Memphis. Și Lige e plătit și apoi încercăm

păhărelele mici de whisky pur ca sarea. Trecem prin Memphis încălziți ca niște sobe și apoi facem lucruri pe care nu și le amintește nimeni și apoi, acasă. Apoi preaslăvim lumea pentru că are lucruri bune în ea. Lige cumpără câțiva cai. Și acum e iarăși noiembrie și recolta nu mai are nevoie de îngrijire. Lige e plătit în aur pentru că e singurul lucru acceptat. Sudul e năpădit de bancnote. Am putea la fel de bine să le îndesăm în sobă odată cu lemnele. Florile atrag albine și aurul atrage hoți. Cred că-i o regulă. O lege. Cred că ei știu când vii acasă cu plata. Așa că ne ținem puștile încărcate și Lige respectă sprijinul oferit de frică ținând la îndemână două flinte, pentru orice eventualitate. Suntem mereu înarmați și pregătiți. Chiciura a înghețat din nou ferma și buruienile lungi atârnă negre în pârâu. Urși care-și caută case pentru iarnă. Păsările cărora nu le place iarna dispar și măcăleandrul rămâne pe loc. Jumătate din mândria noastră e în Winona, și cealaltă jumătate în munca noastră și în noi înșine. Poate că eu și John Cole ne-am revenit. Suntem puternici și duri. Fețele noastre curățate ca două câmpuri arse de foc.

Adeseori, vorbim despre toate zilele noastre în patul acela din puf de gâscă. Stăm întinși unul lângă altul, holbându-ne la pânzele de păianjen de pe tavan. Rememorăm lucruri care s-au întâmplat și le readucem în prezent. Considerăm că am văzut câte ceva. Într-un fel sau altul. John Cole se întreabă ce putem face pentru Winona. Spune că are nevoie de o meserie. Nu să se vopsească pe față. Trebuie să existe pe undeva colegii pentru cei ca ea. Un lucru pe care l-a făcut pe la începutul toamnei a fost să o înscrie la școală, dar școala din Paris nu a vrut să accepte o indiancă. Și e o fată mai bună decât oricare alta din America, declară John ritos. Afurisită de lume cu inima crudă. Afurisită lume tâmpă. Suflete oarbe. Chiar nu văd ce este ea?

Tach Petrie apare când se face bine. Cred că așa a fost. Cred că a trebuit să-și vindece rănile. Într-o dimineață, treziți devreme, îl vedem stând în depărtare, dincolo de câmp, chiar lângă o pădurice de copaci bătrâni. Noi stăm în bucătăria lui Rosalee și bem cafea. Ieri a căzut grindina în pietroaie mari, care ar ucide un câine, dar azi nu se mai vede nici urmă de ea. Părea

să fie singur acolo, cu hainele lui negre și cu pușca sprijinită pe braț. Tulpinile de tutun încă avântate în sus, așteptând noi flăcări. O să facem în curând trebușoara asta și o să luăm de la capăt toată munca de durată. Nu ne descurajează. Îmi aduc aminte gândindu-mă că știam că era Tach Petrie, dar cum puteam să fi știut de la distanța aia? Nimic nu-i place mai mult amintirii decât de ea însăși. A avansat și acum, în depărtare, în stânga și în dreapta lui, au mai răsărit încă doi. Brusc, ca și cum ar fi fost stafii. Pesemne testau terenul. Ar fi putut să se furișeze pe malul pârâului, dar au ales ruta asta în schimb. E devreme și poate că noi încă dormim, dar el tot se oprește dincolo de bătaia puștii. O știe de parcă a măsurat-o cu un băț. Glonțul l-ar lovi și ar cădea de pe haina lui ca o ghindă. Lige spune că are o reputație de laș, dar nu arată a laș în dimineața asta rece și luminoasă. Luăm două puști și cele două muschete și pe Winona și Rosalee să le reîncarce atunci când e nevoie. Puștile sunt mai rapide și au și magazie de muniție. Lige și Tennyson le iau și bagă bila pe țeavă și se așază pe scaunele vechi și, din spate, arată ca niște copii adormiți pe umărul tatălui lor, aplecați așa. Dar ei se uită la Tach. Lige, așa cum știe o lume întreagă, e un țintaș iscusit și nu-i nici urmă de îndoială în el. Trei oameni o să moară și n-o să fie nici unul pe care să-l iubească sau să-l placă el.

– Fir-ar ale dracului de picioroange galbene prostovane, asta spune el. Au pierdut războiul și o să-l piardă și pe ăsta.

Apoi, Tach Petrie apare de undeva din spate, după încă vreo jumătate de duzină de bărbați. Asta îl face pe Lige să ridice capul de pe pușcă. Nu scoate o vorbă.

– Ar fi bine să ne asiguri spatele, îi spune lui Rosalee. Scoate capul ca să te asiguri că nu ne prind din ambele părți.

Rosalee tropăie prin toată casa. Acum frica se strecoară ca un gândac flămând. Îmi tulbură stomacul. Mă gândesc că s-ar putea să vomit cafeaua. Avem muschete la cei doi oameni din flanc, dar nu avem soldați de rezervă ca să le servească moarte inșilor ăstora noi. Încă mai avem adăpostul casei. Cred că vor fi fericiți dacă o să poată să ne ucidă astăzi. Cred că seara de atunci îl roade. Îmi trece prin cap gândul nebun că ar fi trebuit să mă îm-

brac cu rochia aia. Cap nebun cu gânduri nebune. Tach Petrie continuă să avanseze. Are ceva milităresc. Acum pornesc și bărbații să-și croiască drum de-a lungul copacilor prăbușiți și a grămezilor de lemne și a unor oarecare adăposturi. Acum poate că sunt în bătaia puștii. Rosalee se întoarce și ne spune că nu vede nimic de rău augur. A blocat ușa din spate. A tras obloanele la ferestre. A plouat și au fost inundații atât de mari de curând, că terenul dintre casă și pârâu e doar o mlaștină. Nici un om n-ar încerca s-o ia pe panta aia.

– Asta-i drept, spune Lige. Dar ăsta nu-i om, e un diavol și un ucigaș de oameni.

Rosalee Bouguereau își duce o mână la piept.

– Chiar și așa, chiar și așa.

Acum pământul întins din fața casei pare gol. Unde-s băieții ăia? E frig să stai doar să aștepți și focul nu-i aprins. Am deschis ferestrele să putem trage și intră vântul înghețat. Veranda ne umbrește poziția și sperăm că fațada pare doar goală și neagră. Apoi vezi un bărbat alergând ca un iepuroi să-și facă o nouă vizuină. Se lasă în jos. Uite altul. Se târăsc spre tine ca într-un joc de copii. Lige stă cu nasul lângă gura puștii acum și are capul aplecat într-o parte și e nemișcat ca un tablou. Nu, n-o să tragă până nu vede cel puțin trei bărbați și apoi să fie bucuros să-i anunțe că suntem treji. Probabil că n-au nici cea mai vagă idee. Sperăm. Dar, în orice caz, după aceea, Lige trage. O împușcătură lungă și precisă care-i smulge pălăria unuia care aleargă, cu tot cu creștet; se vede, așa departe cum e, sângele care țâșnește în toate direcțiile. Bărbatul se prăbușește greoi și apoi Tennyson bagă un glonț pe țeavă și trage. Omul care poate despica o rămurică de la cincisprezece metri nu are nici o problemă să împuște un bărbat care fuge. Asta înseamnă doi, ne gândim noi. Focul se reia și ei pot doar să spere să nimerească un iepure chior. Totul se liniștește o vreme și apoi văd că trei bărbați ajung la hambarele de tutun. Intră înăuntru pe după acoperișul triunghiular. Un nor lung de ploaie întunecată, care nu ne ajută, ia culoarea de pe tot. Lumea e deodată maro și neagră, cu mânjeala veche de vopsea roșie de-a lungul hambarelor. Vremea și timpul se pricep să ia vopseaua.

Știm numaidecât că cineva trebuie să iasă și să-i oprească. Târâtul ăsta și așteptarea nu ne ajută. Trebuie să ne creăm un nou avantaj. S-ar părea că ceilalți patru continuă să rămână împrăștiați. Dar cei trei de la hambare nu scot capul afară, ceea ce înseamnă că se strecoară prin spate. Asta trebuie să fie treaba mea, de vreme ce mintea mea gândește așa. John Cole știe ce fac. Se prinde fără să-i spun o vorbă. Așa că atunci mă aplec și traversez podeaua și ridic bara de pe ușa din spate și Rosalee o pune înapoi în urma mea; aud scârțâitul zgomotos. Am puține căi să ies la lumină. O să-mi croiesc drum în jurul grajdului celui mare și apoi mă aștept să-i văd pe nemernicii ăia. Am o muschetă și pistolul cu repetiție al lui Lige, nu-s în fundul gol. Mă simt calm și liniștit de parcă aș trage în liniște la păstrăv. Păstrăvul stă sub o stâncă întunecată și nu scoate zgomote pe mal. Du-te, du-te, du-te. Aud împușcături în spatele meu, un răpăit uriaș de împușcături și gloanțele șuierând, atât dinspre casă, cât și dinspre câmp. Asta-mi pune sare pe rană. Unde sunt nemernicii ăia nenorociți? Fii mârșavi care se furișează și de ce nu le-au spus mamele lor că e rău să ucizi oameni? Îmi apropii fața de peretele grajdului. Îi văd pe cei trei acum, cu capetele întoarse la nouăzeci de grade. Ploaia începe deodată să cadă și se repede pe capetele lor și pe capul meu. Ei sunt mai mult în calea vântului și vântul îi arde ca un aliat. Numai unul dintre ei are o haină lungă, neagră, ceilalți arată înfrigurați ca niște orfani. Îl împușc pe cel din spate cu muscheta, îl dobor la pământ și, scoțând pistolul, trag în cel de-al doilea. Cred că nu l-am rănit decât în braț pe ăla și apoi trebuie să-l gonesc pe primul, altfel s-a terminat cu totul. Încă se trage cu foc puternic dinspre fațada casei, dar nu pot să văd. Nu am nici un contract cu Dumnezeu și nu sunt sub nici o formă soldatul lui Dumnezeu, dar mă rog. El o s-o aibă în pază pe Winona. Ești în mijlocul împușcăturilor și nu te poți gândi decât la Winona. John Cole poate să-și poarte singur de grijă. E deștept. Lige și Tennyson. Rosalee e matură și înțeleaptă. Dar Winona e o floricică de fată și e datoria noastră. Îl văd mai bine pe bărbatul pe care-l amenință acum. Unul dintre vagabonzii ăia zdrențăroși cu ochii încețoșați. Arată a om care a fugit dintr-o altă viață. Irlandez, dracu' știe de unde. A fugit de o altă viață

și a ajuns aici, cu un nebun pe care nu-l cunoaște alergând spre el. Trag două focuri, dar vagabondul meu e iute și se ascunde după o troacă. Acum sunt eu rața în fereastră și trebuie să mă arunc prin aer ca să-mi găsesc un adăpost. O bucată mare de fier, carcasa vreunui cazan vechi. Gloanțele bărbatului lovesc fierul, o dată, de două ori, și scot un soi de zgomote care reverberează. Ploaia de Tennessee se oprește brusc și oricine ar putea să jure că domnul Noone sau fratele lui celest a ridicat o imensă cortină de pe această scenă a morții. Lumina puternică din Tennessee se pogoară. Un potop de alb și argintiu. Din casă se trage de parcă ar fi un întreg corp de armată și îl văd pe Tach Petrie ăla alergând între șoproane și grajd și făcându-le cu mâna oamenilor lui pe care nu pot să-i văd. N-am să reușesc să-l nimeresc cu pistolul de unde mă aflu. Va trebui să spulber nenorocita aia de troacă și porcul de după ea. Ei bine, să mă ajute Dumnezeu în acest efort, mă gândesc. Îmi fac jocul. Uite o carte mare a Vieții aruncată. Dumnezeu mă asistă, nu-i așa? Sar în sus și încerc să acopăr breșa. Simt că îmi trece un glonț prin umăr. Sau poate prin ureche. Sau poate prin cap. Dar mă prăbușesc. Prostul dracului. Pistolul îmi sare din mână și cade repede pe pământ. Dușmanul meu sare și aleargă spre mine cu spatele încovoiat.

– Nu mișca, nu mișca, îmi spune. Numai sâsâituri și blesteme. Se așază pe mâna mea și spune: dacă te miști, ești mort. Mișcă numai un centimetru mâna aia și mori.

Îl cred. Mă uit în sus și fața lui întunecată și acră se uită în jos. Ochi ciudați și o față zbârcită de cicatrice. Pare că l-a cârpit cel mai prost croitor din lume. Puștile continuă să tragă și apoi, deodată, tăcere și apoi voci.

– Dacă miști, ești mort, îmi spune din nou bărbatul.

Sunt surprins că a avut milă până acum. De ce nu mă ucide pur și simplu? Dar oamenii sunt ciudați, iar oamenii ucigași sunt și mai ciudați. Apoi încep din nou împușcături puternice și văd într-o secundă prin breșă oameni alergând, poate că Tach Petrie și ai lui încearcă un asalt. Focuri și focuri și oameni strigând. E straniu să fiu aici, îndărătul grajdului, cu cerul nou în spate cambrându-se precum caii și ca și cum am respira într-o baltă de

liniște. Eu și omul ăsta cu privire piezișă. Aici o să se termine, și apoi nu vreau să trăiesc fără Winona și John Cole. Din nou răpăit de gloanțe și apoi iarăși liniște. Omul meu se uită iute spre stânga să vadă ce și cum. Nu știe nici el rezultatul mai mult ca mine.

– Hei, Tach, strigă el, Tach Petrie? Nu primește nici un răspuns. Tach Petrie, fir-ar al dracului să fie!

Dar apoi se petrece un miracol. Apare un alt bărbat de după hambare. Un alt bărbat, nici de-al nostru, nici de-ai lor. Un bărbat mare, solemn, voinic, cu o față transpirată. Ochi ca de bou holbându-se intens. Recunosc fața asta. Dușmanul meu nici măcar nu-l vede. Bărbatul cel gras începe să tragă. Îi spulberă jumătate din fața noului meu prieten. Sângele îmi cade peste cap, se amestecă cu sângele meu. Preasfinte Iisuse Hristoase! De unde a apărut Starling Carlton?

Nu-mi spune nici măcar salut și se duce în spațiul dintre hambare și grajd și începe să tragă de acolo. Îmi șterg sângele de pe ochi și lumea e un clopoțel cristalin, dar mă târăsc și mă așez în spatele lui și trag cu coada ochiului și îl văd pe Tennyson stând drept pe verandă cu pușca armată și țintind peste câmp în siluete care aleargă spre un pâlc de copaci. Rosalee stă în picioare cu o cutie de cartușe și Tennyson se oprește numai cât să-și reîncarce carabina Spencer. Un dușman aproape că a ajuns lângă casă, dar e lăsat lat, mort, și altul de mai departe s-a prăbușit și este doar o pată de vopsea neagră pe chiciură. Ploaia care a căzut a înghețat pe pământ și asta e povestea pe care a spus-o. Apoi se lasă o pace ciudată și ecoul împușcăturilor îți persistă în minte și e ca și cum am gusta momentele care trec spre Moarte, dar Moartea se retrage. Mor să aflu ce s-a întâmplat în casă și de ce John Cole nu și-a luat și el porția de împușcături pe verandă? De ce a apărut vechiul și nătângul nostru prieten ar putea fi o altă întrebare. Din ureche îmi țâșnește sânge și clopotul timpului bate straniu și poate că atunci mă prăbușesc. Dar înainte să mă prăbușesc de tot, Starling se apleacă și mă ridică și mă așază pe umărul lui.

– Ai dracului irlandezi, spune el, niciodată nu i-am înghițit.

Insulă polineziană fantastică din romanul de aventuri omonim al lui Herman Melville

Capitolul 19

Eu și Starling ne întoarcem ocolind grajdul, că n-am vrea ca Tennyson să ne omoare de pomană. Așa că intrăm prin spate. Înăuntru, îl găsim pe Lige Magan îngenuncheat lângă John Cole. La început cred că e mort, dar tocmai își închisese ochii în clipa în care am intrat. Apoi îi deschide și îl vede pe Starling.

– Hristoase, spune el, ce cauți aici, sergent?

– A apărut ca un înger, spun eu.

– Dacă ăsta-i înger, eu nu merg în rai, spune Lige Magan. De unde Dumnezeu ai răsărit, Starling? adaugă Lige.

Din coapsa lui John Cole curge sânge. Mă depășește cum de a primit un glonț în coapsă. Trebuie să-l fi împușcat printr-o crăpătură din peretele de bârne.

– Iisuse, John Cole, spun eu, ești rănit tare?

O văd pe Winona sprijinită de peretele bucătăriei. E palidă ca un cer de vară. Acum se întoarce Rosalee și probabil că Tennyson încă mai e atent pe verandă pentru că nu vine după ea. Scormonesc prin rană cu cleștele pentru potcoave să scot glonțul ăla, apoi Lige și Starling se așază pe John Cole și eu împung rana cu vătraiul încins și vine un miros de John Cole arzând. Scoate un răcnet care nu ar face de rușine un măgar.

– Sfinte Dumnezeule milostiv! spune el.

– Sper că ucigașii ăia nu mai vin înapoi, spune Lige.

– Nu vin înapoi pentru că am ucis prea mulți, spune Rosalee.

– Cred că i-am doborât pe majoritatea, spune Tennyson. Pe Tach Petrie l-am împușcat, în orice caz, mai spune el.

– Te-ai descurcat bine, îi spune Lige.

O oră mai târziu, stăm și ne uităm la cafeaua pregătită de Rosalee. Nimeni nu bea.

– Ei bine, Starling, spune Lige, ce mama dracului te aduce pe aici?

Starling nu e omul care să tărăgăneze o poveste. O spune.

– Sunt aici cu alte treburi, spune el. N-am venit ca să vă salvez pe voi, amărâților. Sunt surprins că duceți vieți atât de nesocotite, cu hoți ucigași și așa mai departe pe capul vostru.

– Bine, Starling, și care e cealaltă treabă?

– Păi, o să vă spun, zice el.

Apoi ne spune. Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul le-a răpit pe doamna Neale și pe cele două fete ale ei. Apoi a fost zărit în ținutul indienilor crow. Aia-i o zonă cu adevărat uriașă, dar maiorul și două sute de oameni călăresc de zile în șir. Nici urmă de sioux. A doua zi, intră în fort un negustor german cu un mesaj de la Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul. Spune că a ucis-o pe femeie și pe copilul cu părul negru. Vrea înapoi copilul surorii sale și o să dea în schimb înapoi celălalt copil alb. Apoi, mai spune el, o să semneze un nou tratat și va fi pace în câmpie. Starling spune că fața maiorului arată de parcă l-a dat cineva cu var. N-a mai văzut niciodată o ființă umană atât de albă și de stranie.

– Și cine e afurisitul de copil al soră-sii? întreabă Lige Magan.

– Puștoaica asta indiană de aici, spune Starling. Așa că, mai adaugă Starling, maiorul vrea știe unde s-o găsească și eu zic că știu eu, e cu John Cole și Thomas McNulty în Tennessee. Păi, du-te în Tennessee și roagă-i s-o aducă înapoi, zice maiorul – mă rog la Dumnezeu să vrea.

John Cole geme din pat.

– E cea mai proastă idee pe care am auzit-o vreodată! strigă el.

La naiba. Apoi Starling Carlton strigă ceva și John Cole zbiară și el. Ceva îmi strânge stomacul. Apoi Winona pășește lângă el și-i atinge mâna pe cearșaful zdrențuit.

– Trebuie să mă întorc, spune ea.

John Cole se holbează la ea și nu spune nimic. Bănuiesc că simte forța unei justiții ciudate din vorbele ei. E alb ca un cotor de măr.

– Nu te las, îi spune el.

– Doamna Neale a fost bună și blândă, spune ea. Îi sunt datoare.

– Ești o fată bună, Winona, spune el. Numai Dumnezeu știe, dar nu te duci înapoi.

– Nu, trebuie să mă duc, spune ea.

– Ei bine, nu te duci.

Toată treaba s-a decis a doua zi de dimineață, când Winona și Starling Carlton au dispărut. Ea a luat un cal de la câmp. Trebuie să fi plecat devreme. John Cole nu se poate deplasa, așa că iau eu un alt cal de la Lige și pornesc după ei. Nu pot avea mai mult de șase ore avans. Călăresc ca un demon o vreme, dar nu pot risca să-mi rănesc calul. Am intrat serios în decembrie și ăsta nu-i anotimp pentru o excursie în Wyoming – așa se numește regiunea aia acum. Trei zile mai târziu, intru în Nebraska. Mi se pare că văd semnele pe ici, pe colo, urme de copită în zăpada subțire, sau cred că le văd, dar ar putea fi oriunde. Am întrebat pe fiecare fermier pe lângă care am trecut în Missouri dacă a văzut un bărbat gras călătorind cu o fată indiană. Starling îi dă înainte din toate puterile, sunt convins. După patru zile știu că n-am să-l ajung din urmă și mă irită acum, când se lasă noaptea, dar trebuie să și dorm. E doar natura umană. Trebuie să ucid tot ce pot pe drum, dar sunt mai ales păsări și iepuri de câmp și cel puțin am carne de vită uscată. Într-o după-amiază, departe, departe văd o clătită mare și joasă de fum ridicându-se de pe ceea ce pare a fi o năpastă a întunericului. E o turmă de bivoli care, în chip ciudat, face să-mi tresalte inima. Trebuie să fie mii, dar prea departe spre sud de mine ca să-mi încerc norocul. Marele fluviu Platte e undeva la nord și știu că a existat un irlandez pentru fiecare bivol care a săpat la calea ferată în ultimii ani. Se spune că ar fi indieni pawnee cu un temperament feroce peste tot pe aici și aproape că mă tem să-mi aprind chibriturile ca să fac focul, dar în timpul nopții înghețul ocupă pozițiile morții. Sper că Starling găsește apă și mâncare, măcar de dragul Winonei. Apoi vine viscolul. Un viscol îngrozitor cu un vânt atât de tăios că ar putea să-ți radă barba. Tot ceea ce pot vedea este luna busolei. Viscolul bate vreme de cinci zile și, când se oprește, nu-s cu nimic mai înțelept. Surprins să văd ferme împrăștiate și case în partea de vest a Nebraskăi, unde odinioară nu era decât o stranie mare de iarbă. Apuc acum pe cărarea

cea lată, dar nimeni nu scoate boii la această dată a anului. Chiar dacă o iau pe aici acum. Noua cale ferată se întinde spre eternitate, dar șinele sunt la fel de tăcute ca și stâncile. Pământul e tot alb-argintiu și cerul e înalt și dezgustător de întunecat. Nu-i nici un suflet în jur. Zăpada se întinde, înaltă de două picioare, și bietului cal nu-i place. Trec pe lângă o mică porțiune cu morminte în care zac irlandezi și chinezoi. O bucățică mică de pământ cu un gard din lemn în toată tăcerea aia călărită de iarnă. În noaptea aceea are loc o mare sindrofie a fulgerelor și a zgomotelor care face dealurile îndepărtate să iasă în evidență negre ca pita arsă, și apoi trebuie să-mi priponesc calul și să mă ciucesc după o stâncă. Tună atât de tare că îmi sperie visele din cap. Îmi zboară amintirile. O vreau doar pe Winona. Ceva din durerea maiorului îmi roade inima. Dar o vreau pe Winona.

Când ajung în sfârșit la fort, sunt tentat să simt o oarecare ușurare. Santinela mă lasă să trec fără o vorbă. Mă duc direct la biroul maiorului, fără a-l căuta măcar pe Starling. Trebuie să ajung acolo unde se iau deciziile. Așa se face. Intru și îl văd pe maior. Are fața suptă și albă. Nu aduce cu bărbatul pe care îl știam eu. Vine direct de la masă și îmi ia mâna dreaptă în mâna lui. Nici măcar nu vorbește. În cutele de pe fața lui veștejită se vede ceva care arată ca și cum ar fi fost pictat cu roșu. Pur și simplu, nu arată bine. Arată de parcă ar fi înghițit un șarpe cu clopoței viu și îl mușcă pe dinăuntru. Îl izbește iar și iar, și el nu tresare. Spune ceva legat de recunoștința lui. Spune că totul este aranjat pentru mâine și că s-au transmis mesajele. Dacă vreau să mă înscriu pentru nouăzeci de zile, poate să facă asta și să reziliem când terminăm. Nu-mi găsesc nenorocitele de cuvinte ca să-i spun de ce am venit. Sigur crede că am venit cu Starling. Pe masa lui e un dagherotip al doamnei Neale, cel mai probabil făcut cam în perioada când s-a însurat cu ea. Poate i l-a făcut bătrânul Titian Finch însuși. Mă surprinde privindu-l. În ochii lui văd o sclipire din felul său de a fi de demult. Spune ceva despre Angel, fiica lui, și apoi eu spun că nu-mi vine să cred că doamna Neale nu mai este.

– Doamna Neale nu mai este, asta-i drept, și nici Hephzibah. Asta e, îmi spune el, ai dreptate. Faptul că avea să vă aducă aici căpitanul Carlton a fost

singurul lucru care m-a ținut în viață. Mă rog la Dumnezeu ca mâine să o avem înapoi pe Angel. Am îmbrăcat-o pe Winona în uniforma unui toboșar, mai spune el, ca să le arătăm ce părere avem despre ea.

Pur și simplu nu pot găsi cuvintele pe care ar avea John Cole nevoie să le găsesc. Mă holbez la el și apoi îl salut și ies. Întoarcerea la fort mă scaldă în timpuri trecute. Umbre stranii și voci se învolburează în jurul meu. Soldați pe care i-am cunoscut odinioară și cântatul oribil și firea ursuză a sergentului Wellington. Orice viață își are zilele ei de fericire, în ciuda Parcelor urâte. Am văzut destui oameni trecându-mi prin minte de la ceva admirabil la ceva de care nu-ți pasă. Dar nu și maiorul ăsta rămas fără puteri. La asta mă gândesc, bănuiesc. Omul acela direct care nu putea suporta niciodată nedreptatea.

Următoarea treabă este să o găsesc pe Winona și să văd ce face. Două săptămâni cu Starling Carlton l-ar istovi și pe Sfântul Pavel. Mi-e atât de foame că i-aș putea mânca și capul lui Ioan Botezătorul, dar mai întâi plec în căutare. Starling este căpitanul Companiei A și acolo o găsesc și pe ea. Stă așezată lângă sobă în noua ei ținută și, pentru numele lui Dumnezeu, pentru o clipă chiar mi se pare că e băiat. Și-a strâns părul cel negru sub chipiu. Dar sare în sus și aleargă spre mine. Cel mai afectuos toboșar din istoria armatei.

– Cum se poartă Starling cu tine? o întreb eu.

– Nu mi-a vorbit tot drumul, spune ea.

– N-a scos nici o vorbă?

– Doar mi-a dat ordine, unde să mă așez, să mă întind.

– Al dracului suflet ciudat și nenorocit, spun eu.

Apoi apare tropăind Starling însuși, făcând podeaua să tresalte. Se oprește să aprecieze ce am de gând și își scoate revolverul.

– Dă-te de lângă ea, spune el, sau te împușc chiar acum, Iudă împuțită.

– Sfinte Hristoase, Carlton, îi spun eu, potolește-te. Nu mă pun contra ta.

Cu pași ciudați și sumbri mă duc la magazia de rechiziție și îmi iau uniforma de caporal. Mă îmbrac chiar acolo, printre rafturi, și ordonanța ofițerului de intendență face tot ce-i stă în putință ca întotdeauna să-i

găsească ceva pe potriva unui asemenea bărbat cât o pitulice și îmi dă centura și echipamentul și îmi păstrez propriile încălțări. N-am de gând să sufăr într-o pereche de bocanci de armată. De la arsenal mi se eliberează o flintă și o pușcă. Și în timp ce-mi leg cămașa și îmi acopăr coaiele, nu știu ce mă apucă. Anii fug și parcă e din nou prima zi în cazarmă cu John Cole. St. Louis, acum o mie de ani. Și cu ochii minții îl văd și zăcând în pat în Tennessee cu o rană în coapsă. Îl văd doar ca pe un băiețandru zdrențăros ca prima dată când l-am întâlnit sub un gard viu în Missouri. Sunt amețit de viziuni ale lui John Cole. Mă întreb dacă îl trădez pe bărbatul acesta pe care-l iubesc atât de mult. Poate că da, poate că da. Dar mă și rog pentru lucruri pentru care nu am nici măcar nume și care stau necunoscute în întunericul minții mele.

Negustorul neamț a fost ocupat ca o muscă de bălegar. O să ne conducă la locul întâlnirii. Nu știu de unde vin dolarii pentru el, dar e un omuleț urâcios fără păr și cu o pălărie cu aspect străin. Mi se spune că are acțiuni în noul oraș feroviar Laramie, aflat la vreo sută cincizeci de kilometri spre sud, dar nu cred așa ceva. S-a îmbrăcat cu un costum cu dungulițe albe care n-a mai fost spălat de când s-a retras Potopul. Cineva spune că-l cheamă Henry Sarjohn, ceea ce mie nu-mi sună foarte german. În orice caz, domnului Sarjohn îi place tutunul și îl mestecă într-o spumă mare și udă în gură. Când vorbește cu maiorul, tot întoarce capul și scuipă. O să călărim vreme de două zile și, din câte văd eu, nu luăm tunul cu noi. Sunt cinci regimente pline până la refuz de oameni în fort pentru că frica de indienii sioux și-a croit drum spre inimile guvernanților. Au încheiat un alt tratat în ’68, dar calea ferată a început să afecteze terenul. Mi-ar plăcea să călăresc alături de cinci mii de oameni. Dar numai două companii a îngăduit Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul pentru acest fandango. Asta înseamnă două sute de soldați și se spune că ceata lui ar fi sporit la trei sute. Pe maior nu-l deranjează. El merge să-și ia fiica. Poate că se gândește că dacă nu o ia, nu contează câți soldați are în câmp deschis. Va fi fericit să moară. Are privirea aia. Disperată și hotărâtă. Ca un om aflat pe un pod înalt, gândindu-se să se arunce. Aproape că ți-e teamă de el. Starling Carlton călărește un cal mare

și cenușiu și este cea mai rece zi a anului și evident că el asudă. Transpirația i se scurge în jos pe guler și îi atârnă de gene în mici țurțuri. Cu siguranță că e cel mai nenatural nenorocit din toată creștinătatea. Călărim la coada companiilor și Winona e înghesuită aproape de noi.

– Ești sigură? o întreb eu. Ești sigură? Pot să fac să ieșim cu ușurință de aici, doar să-mi dai un semnal.

– Sunt sigură, îmi răspunde ea și îmi zâmbește.

– La naiba! zic eu. Nu ți-au dat și o tobă cu uniforma aia? o întreb.

– Nu, nu mi-au dat, răspunde ea.

Râde din nou. Eu nu râd, eu nu râd. Dacă încă mai am o inimă, mi se frânge.

Încerc să înțeleg planul ăsta. I-o vom da înapoi pe Winona unchiului ei și apoi o vom lua pe Angel Neale. Ce se întâmplă apoi cu Winona? Ei au impresia că o să poarte fuste de sioux și o să vorbească limba sioux din nou? Nu-s sigur că băieții se gândesc la Winona. Știu că nu se gândesc. Starling Carlton îl iubește doar pe blestematul lui de maior și va face tot ce-i stă în puteri ca să-l susțină. Sigur că va face. Maiorul este omul cel mai corect pe care l-am cunoscut vreodată, dar a fost spintecat de cuțitul durerii. Bărbați pe care îi cunoșteam bine în zilele de altădată sunt încă în companie și e atât de ciudat să fiu înveșmântat din nou în albastru. Sarjohn cel mititel călărește înainte și se leagănă pe catâr ca și cum ar ști exact ce face. Dealurile acelea familiare, acum îmbrăcate în dantelăria și șalurile iernii. Chiar și la necaz, pământul pare să-ți dea alinare. Cred că adevărul negru ne trece prin inimi. Starling Carlton conduce vechea mea companie, și eu am treaba mea de caporal de făcut. E un tip ciudat, gălbejit la față, pe nume căpitanul Sowell, care conduce Compania A. Pare că și-a bărbierit complet obrajii și are favoriți întocmai ca soldatul Watchorn cu ani în urmă. Omul are o tufă cu spini de fiecare parte a nasului, ai putea spune. Starling Carlton nu prea are chef să vorbească cu mine, așa că nu-l întreb nimic. Mă îndoiesc că are încredere în mine, dar nu pun la cale nimic în afară de a o ține pe Winona în siguranță. Acum i se ordonă să treacă lângă maior, care e călare pe frumoasa lui iapă neagră. Când vezi un asemenea cal știi că tu ai

călărit o mârțoagă amărâtă prin toată Nebraska și prin Wyoming. Părul ei lucește în strălucirea argintie a luminii zăpezii. A trecut multă vreme de când am mers ultima oară călare alături de maior și tot acel vechi medicament al devotamentului îmi inundă inima. Deodată simt acut patru sau cinci dureri. Pierderea unor vechi camarazi în vremuri de demult. Morții din bătălii. Omorârea doamnei Neale, o femeie bună. Undeva dincolo de astea sunt alte chestiuni. Fantomele tenebroase ale familiei mele de mult dispărute în Sligo. Sligo. Un cuvânt care abia dacă mi-a răsunat în gânduri de un deceniu încoace. Rochia împuțită a mamei mele îmi plutește în spatele ochilor. Șorțulețul surorii mele distrus de Moarte. Fețele supte și reci. Tatăl meu lungit ca o mânjeală de unt galben. O pată. Jobenul lui negru strivit ca un acordeon. Uneori știi că nu ești un om deștept. Dar, tot așa, uneori ceața gândurilor obișnuite se risipește într-o boare bruscă de rațiune și vezi lucrurile limpede o clipă, ca pe poieniță. Bâjbâim și îi spunem înțelepciune, dar nu este. Se spune că am fi creștini și așa mai departe, dar nu suntem. Se spune că am fi făpturi ridicate de Dumnezeu deasupra animalelor, dar orice om care a trăit vreodată știe că astea-s numai niște minciuni nenorocite. În ziua aceea ne ducem să-l numim ucigaș pe Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul, într-o judecată fără vorbe. Dar noi i-am ucis soția și copilul. Prima Winona. Și pe mai multe rude ale lui. Chiar și Winona noastră a fost smulsă de pe aceste câmpii. Am luat-o ca și cum ar fi fost fiica noastră naturală. Dar nu este. Ce este ea acum? Trasă din două părți și iat-o îmbrăcată ca un toboșar din cavaleria Statelor Unite și râzând cu ușurință. E încântată până în adâncul sufletului să răspundă durerii maiorului pentru că soția maiorului i-a arătat odinioară bunătate. Winona, regina acestei regiuni copleșitoare. Fir-ar al dracului, dar un caporal ar face cel mai bine să nu bocească. Și John Cole zăcând în patul nostru de acasă și întrebându-se ce-oi fi făcând. Nu l-am trădat și m-am întors la adevăratul meu cuvânt? Lumea nu înseamnă doar să iei și să faci. Înseamnă și să gândești. Dar eu nu posed creier ca să pot gândi totul clar. O ninsoare a acoperit majoritatea găurilor negre și vântul începe să bată peste bazaconiile

mele negre. Companiile merg înainte cu un maimuțoi neamț în față. Dar nici un om nu e mai maimuțoi decât mine.

Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul nu-și arată fața din prima. Băieții lui ne așteaptă pe fundul unei ravene adânci. Copaci pe pante atât de abrupte că te întrebi cum au reușit să ajungă acolo. Plante nemuritoare întunecate se îndreaptă spre cer ca un foc oarecum veșnic. O îngrămădeală rece de mesteceni argintii la bază, ca fecioarele la o nuntă. Indienii sioux îmi par schimbați. Nu mai au pene în acoperământul capului și părul lor pare tăiat de frizeri. Au fiecare obiect ciudat de îmbrăcăminte pentru albi pe care l-ai văzut vreodată la vânzare. În general, zdrențe. Din loc în loc, platoșe făcute din sârmă subțire de oțel. Indienii ăștia sioux nu ne-au ajutat în război și nimeni nu prea îi susține acum. Chestiunile astea recente nu au făcut nici un bine. Dar maiorul stă drept în șa, aruncând priviri în jur ca și cum ar putea să-și vadă fiica pe undeva. E o atmosferă ciudată între noi, indieni și soldați. Ca un spectacol pe cale să înceapă în salonul domnului Noone. Soldații trag iute cu coada ochiului unii la alții și nimănui nu-i plac armele strălucitoare și multe pe care le poartă indienii. Pumnale și pistoale. Arată ca și cum am fi întâmpinați de vagabonzi. Oameni de nimic. Părinții lor au deținut totul pe aici, și de noi n-a auzit nimeni niciodată. Acum, o sută de mii de irlandezi cutreieră pământurile astea și chinezi care fug de împărați cruzi și olandezi și germani și băieți născuți în est. Se scurg de-a lungul cărărilor ca o cireadă nesfârșită. Fiecare față dinaintea noastră arată ca și cum a fost plesnită. Plesnită și iar plesnită. Fețe întunecate uitându-se pe furiș de sub pălării ieftine. Cerșetori, pe bune. Oameni distruși. La asta mă gândesc. Apoi, de sus, din păduricea din depărtare iese călare Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul. Nu l-am mai văzut de mulți ani. Are pe cap bereta de război și toate hainele lui sunt bune. Probabil că a depus un efort special pentru ziua asta. Fața lui pare mândră și furioasă ca a lui Iisus în Templu. Călărește un armăsar minunat și nu se deranjează să țină hățurile. Se pare că Sarjohn discută cu indienii. Vorbesc oleacă. Maiorul stă doar pe cal, părând placid și nemișcat de parcă ar inspecta trupele pe terenul de paradă. Nu-i văd decât ceafa. Uniforma lui e periată și în bună stare. Borul pălăriei

lui a fost strâns frumos de subalternul lui. Probabil a dormit pe uniformă azi-noapte ca să o șifoneze. Chiar atunci când șirul de indieni se dă înapoi și face o mică deschidere prin care e condusă copila maiorului, maiorul nu se agită. E un cuib de viespi și nu are de gând să-l lovească.

Sarjohn se întoarce după Winona și Starling Carlton merge în față cu ea și schimbul se face pe mica fâșie de iarbă înghețată dintre noi. Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul își întoarce calul și îl lovește cu călcâiele goale. La fel ca un soldat confederat, nici el nu are încălțări. Winona pornește în trap după el. Indienii se îndepărtează deodată de parcă aerul ar fi un potop care-i împinge. Uite-o pe Angel Neale. Nu poate avea mai mult de opt sau nouă ani. Pădurea arzând și o fetiță mică. E îmbrăcată ca o tânără soție de indian sioux. Maiorul pornește înainte și se apleacă spre ea. O ridică de parcă ar fi un pachețel desfăcut și o răsucește, așezând-o în spatele lui. Oricine vrea poate să o audă suspinând. Apoi ne întoarcem toți ca unul și pornim înapoi.

Capitolul 20

Există dureri vechi în sânge, ca o a doua natură, și dureri noi, care îți înnebunesc culoarele rațiunii. Produc o revoltă acolo. O părăsesc pe Winona. Nu pot să-l mai văd niciodată pe John Cole, îmi spun. Cum aș găsi cuvinte să-i spun povestea? Un om care nu are decât zero nu poate primi un unu ca răspuns. În noaptea aceea, călătoria noastră pe drumul de întoarcere este pe jumătate făcută și se instalează cortul ofițerilor și în curând se umple de lumina lămpii. Câmpiile se întind negre și reci de jur împrejur și santinelele își cântă cântecele cu voci scăzute, de parcă noaptea ce plutește cu stele pătate și nepătate le-ar face semne să tacă. Companiile se culcă și par mulțumite ca niște oameni de omenie. S-a realizat un lucru măreț, salvarea inimii maiorului. Îl văd pe maior mâzgălind pe hărți cu fiica lui lângă el. Are un pahar cu vin pe masa de campanie și lumina se strecoară prin el, așa că arată ca un giuvaier plutitor. Din când în când, se uită la ea. Mă bucur că pot asista la asta. Dar în capul meu sunt răscoale.

Am ajuns de două zile înapoi la fort și maiorul a trimis-o pe fiica lui la peste trei sute de kilometri spre sud, într-un oraș nou de pe calea ferată. Are un tânăr locotenent și doi soldați drept escorte. O să o ducă tot drumul până la Boston ca să poată ajunge sub protecția rudelor mamei ei. Umblă vorba că maiorul își va da demisia din funcție și se va întoarce la straiele civile. Cred că s-a săturat de legume pângărite. Ce mama dracului am să fac nu pot să spun. Trimit prin locotenent un mesaj să i-l transmită prin telegraf lui John Cole. „Reținut. Stop. Mai multe în curând. Stop. Winona în siguranță. Stop.“ Astea au fost trei minciuni pe șaptezeci și cinci de cenți.

Starling Carlton e ofițer superior acum și nu mai e așa ușor de prins. E un băietan pe nume Poulson, e caporal ca și mine, din Jackson. A fost unul dintre acei *scalawag* despre care se vorbește, a luptat pentru Uniune. Un băiat drăguț cu o claie de păr roșu în creștet, așa că are probleme în a-și ține chipiul pe cap. Nu e un elegant, dar e un băiat decent. Căpitanul Silas

Sowell e blând cu subalternii. E un om pios și nu-i plac înjurăturile, așa că nu e chiar simplu ca bună ziua de vorbit cu el. Încerc să-mi văd calea de aici înainte. Să pipăi drumul.

Maiorul Neale are o față aprinsă ca focul și soldații spun că e adesea împușcat în cap de la whisky. Cred că își caută vindecarea acolo. Și-a recuperat fiica, dar tot mai are două morminte care-i iau cu asalt conștiința. Fortul este mult mai mare acum. Abundă nevestele și târfele de cazarmă, indienii dărâmați. Mii de cai și băieți care să aibă grijă de ei. Indienii crow încă mai lucrează ca lupi ai armatei și sunt niște băieți de nota zece. În noaptea aceea încerc să beau în tabăra lor pentru că vreau să aflu dacă știu ceva. Sunt oameni de treabă, relaxați. Tot ce fac toată noaptea este să inventeze glume mișto. Bancuri lungi, porcoase. Jumătate în dialectul crow și jumătate în engleză. Nu reușesc să urmăresc prea mult din ele. Dar nu știu nimic de Winona.

O zi mai târziu mă împleticesc pe aici și ceva se întâmplă. Patru regimente întregi aliniate și pregătite. Fiecare bărbat e trezit din somn. Toate companiile sunt adunate și caii dau din picioare și fornăie.

– Maiorul urmează să conducă aceste forțe pentru că domnul colonel e plecat la San Francisco.

Asta spune Poulson.

– Dar unde mergem? întreb eu.

– Nu știe nimeni, îmi răspunde el. O să primim ordinele mai târziu.

Rămâne doar un regiment care să apere fortul. Altfel, ne scurgem cu toții pe porți. Linie de cavalerie după linie. Un șarpe albastru lung de două sute de metri. Avem cinci tunuri Gatling noi și o întreagă baterie de tunuri Napoleon cu douăsprezece proiectile. Dar nu prea e vreme de făcut campanii. Pământul e tare și golaș și nici chiar în câmpie nu va fi iarbă. Sigur, e o misiune rapidă și apoi ne întoarcem. Nimeni nu pare să știe. Chiar mai rău e că neamțul ăla ca un șobolan, Henry Sarjohn, e și el cu noi. Nu pare fericit și călărește uitându-se în jos. Poulson spune că maiorul nu-l place și eu spun că până și maică-sii i s-ar fi părut greu. Ne îndreptăm spre aceeași cărare pe care am apucat și înainte și nu știu dacă să fiu mulțumit

sau să mă tem. S-ar părea că ne îndreptăm înapoi spre pinii și mestecenii din albia aceea de râu pe unde am mai fost. Se lasă noaptea, dar maiorul ne îndeamnă să mergem înainte. Ne urmăm drumul sub lumina rece a stelelor. Încerc să pricep ceva de la Poulson, dar el nu știe nimic. Trebuie să încerc din nou cu Starling Carlton. Mă duc până la el.

– Hei, Starling, încotro ne îndreptăm?

El nu scoate o vorbă. Doar se uită înainte cu toate că nu-și poate stăpâni o privire scurtă care fulgeră spre mine. Răsare o semilună timidă și luminează slab. Chiar după primele atingeri ale răsăritului soarelui ajungem la aceeași vale în formă de V. O trecătoare din partea superioară ne lasă să intrăm. Dincolo de ea e o pantă de piatră cenușie punctată de zăpadă. Un pârâu la oarecare distanță încearcă să capteze lumina soarelui. Satul de corturi al Celui-Care-a-Prins-Primul-Calul se întinde mai jos. Ce-o fi, pentru numele lui Dumnezeu?

Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul probabil că se pregătește pentru tratat fiindcă a arborat steagul yankeu. E înfipt în vârful celui mai mare cort conic chiar în mijlocul satului. Mari mișcări de înfășurare și desfășurare ale oamenilor noștri. Se instalează bateriile și se așază repede tunurile Gatling. Suntem la nici două sute de metri și, dacă trag cu tunul, n-o să rateze nici de-ai dracului. Winona, Winona! Bănuiesc că e acolo, în nenorocitul ăla de cort. Maiorul a dat ordinele, și acum căpitanii își iau în primire companiile și toată lumea își ocupă locul. Îi vezi pe indieni mișcându-se de colo colo și focurile de dimineață aflate în grija femeilor. Unii dintre ei se ridică acum și se uită la noi peste vale. Unii par foarte surprinși, așa cum sunt și eu. Trebuie să fie cam cinci sute de suflete, judecând după întinderea de wigwamuri și corturi tipi. Pârâul din spate fumegă ușor din cauza ceții. Apoi terenul se înalță la marginea unei păduri și urmează hectare întregi de verde-închis și apoi, unii peste alții, munții cei negri cu moțurile lor de zăpadă în vârf. Acum se așterne tăcerea peste trupele noastre și peste sat și peste pădure și peste munți. Întreaga suflare e uluită și nu știe ce să spună. Acum Poulson e lângă mine și îmi aruncă o privire scurtă. Iată-l pe maiorul Neale călărind de-a lungul liniilor de cavalerie. La fiecare sector de cincizeci

de bărbați își strigă ordinele. În timp ce vorbește, aproximativ douăzeci de războinici se ridică dinspre sat. Nici măcar n-au arme. Doar aleargă spre noi. Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul e în fruntea lor. Și-a dat jos steagul și aleargă cu el. Îl flutură de parcă ar putea fi un cuvânt. Acum maiorul Neale ajunge la sectorul nostru.

– Trebuie să mergeți peste ei, oameni buni, și să nu lăsați pe nimeni în viață. Nici un fir de iarbă să nu rămână în picioare. Ucideți-i pe toți.

Astea nu-s cuvinte pe care să le știe maiorul.

Acum vine căpitanul Sowell și se ia la harță cu superiorul lui. E o priveliște groaznică pentru un soldat. Bătălia e o boală fără să mai zbiere și ofițerii. Toți ochii oamenilor, vreo patru mii sau cam așa ceva, privesc șocați. Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul ajunge la marginea armatei. Strigă și el, iar maiorul strigă la căpitanul Sowell. Nu auzim ce-i răspunde căpitanul. Întregul corp de soldați pare să se cutremure de concentrare.

Acum vedem și alți războinici alergând prin sat cu flintele. Vedem cum femeile și copiii încep să plece prin spate. O mare fierbere și agitație a femeilor. Scrâșnete și strigăte răzbat până la noi. Tunurile Gatling încep să tragă spre femeile aflate la mare îndepărtare. Le vedem căzând de parcă ar aparține unei alte lumi. Tunurile Napoleon deschid focul cu un alt ton de scrâșnet și o duzină de obuze erup în sat. Acum bărbații încep să facă ce au de făcut. Cineva a ordonat masacru, ei trebuie să-l livreze. Altfel e foarte probabil să moară ei în loc. Acum Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul ezită. Face semn cu mâna în urmă războinicilor lui și o ia la fugă. Aleargă la fel de bine ca un tânăr. Picioarele lui trec cu forță prin peliniță. Maiorul își ridică arma Enfield, ține și trage. Marele Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul cade, ucis de propria uluire.

– Nu lăsați nimic în viață! strigă din nou maiorul. Ucideți-i pe toți!

Și toți ne revărsăm ca potopul acela de demult. Cine să-ți spună rațiunea acelei zile? Nu Thomas McNulty. Bănuiesc că ceea ce e sălbatic în oameni a fost în oamenii noștri în dimineața aceea. Oamenii pe care-i știam dinainte și oamenii noi pe care abia i-am cunoscut zilele astea. Gonind spre sat ca o haită de coioți. Războinicii pun mâna pe flinte și ies în gloate din

wigwamuri. Femeile plâng și țipă. Soldații zbiară ca niște demoni. Trag și iar trag. Îl văd pe Starling Carlton în fruntea companiei sale, cu sabia îndreptată spre inamic. Fața îi e roșie ca o rană vie. Corpolența lui, echilibrată și periculoasă. Are o ținută de dansator asasin. Și pretutindeni forță și putere și teroare. Chiar în inima fiecărui soldat. Teroarea că mori sau că o să fii al doilea cu împușcătura. Glonțul din trupul tău moale. „Ucideți-i pe toți.“ Un ordin pe care nu l-am mai auzit. Mă grăbesc odată cu ei și când ajung la corturile conice, cobor de pe cal. Am o singură idee despre ceea ce fac, așa că mă împing spre mijloc. Mă rog la sufletul Chipeșului John Cole ca Winona să fie acolo. Dacă nu e acolo, e pierzanie. În timp ce alerg printre corturi, capăt o senzație ciudată de ușurătate. De parcă aș avea viteza pe care nu o am. Ajung la wigwamul multicolor al căpeteniei și mă arunc înăuntru prin deschizătură. E mai mare decât părea și prima lumină rece a dimineții o inundă. Apoi un trup se încolăcește în jurul meu. Sunt cam o duzină de femei acolo, dar cea care se ține scai de mine e Winona.

– Dumnezeule milostiv, spun eu, stai lângă mine. Trebuie să ieșim de aici.

– Thomas, îmi spune ea, te rog, salvează-mă.

Am să fac tot ceea ce-mi stă în puteri. Nici nu mă uit la celelalte doamne. N-am de gând să le fiu de ajutor. Toate se holbează la mine cu fețe inexpresive pline de groază. În jurul nostru se aude bubuitul tunurilor și șuierăturile și țipetele gloanțelor. Un glonț trece prin wigwam și iese pe partea cealaltă. Chiar în cele două secunde în care sunt cu ele, două sau trei femei sunt puse la pământ. Acestea sunt neamurile Winonei și mintea mea se aprinde acum. Ceea ce-mi îneacă gâtlejul e dragostea. Nu vorbesc de dragoste pentru ele, ci pentru ea. Nu mă interesează că nu e fiica mea, dar tot ceea ce cunosc e sentimentul arzător. Mă împing în spate, ținând-o pe Winona la adăpost. Dar unde în Dumnezeii mă-sii să mă duc? Poate să joc din nou la cacealma. S-o scot în spate, lângă tunurile Gatling. Din fericire pentru mine, e încă în uniforma militară. Asta mă miră, dar am să primesc ajutor de la Dumnezeu sau de la diavol, mi-e totuna. Doi toboșari erau cu noi pe poneii lor, dar nu i-am văzut coborând. Nu e ca la o șarjă ca la carte.

Dar poate că uniforma e ceva care o să ne salveze. Chiar dacă steagurile n-au făcut-o. Dumnezeu știe că unui soldat nu-i place să împuște uniforme albastre. Aproape că am ieșit din sat și focul e aprig și zgomotos. Acum sunt probabil la fel de multe cadavre câți sunt și vii. Nu mă uit special, dar văd totul în jurul meu de parcă aș avea o sută de ochi. Bărbații au năvălit călare, izbind cu săbiile și trăgând unde doresc. Nu văd măcar un soldat la pământ, ucis sau rănit. Acum mulți au coborât de pe cai și ucid cu pistoalele și cu săbiile. De ce nu au tras și războinicii? Poate că nu le-a mai rămas nici un nenorocit de glonț. Poate că nu mai au nimic. Blestem în sinea mea și mă rog ca asta să fie ultima mea bătălie. Dacă aș putea să o duc pe Winona de aici. Acum iată-l pe uriașul Starling Carlton stând la cinci metri de noi.

– Căpitane, îi spun eu, poți să ne ajuți, te rog să ne ajuți. Este fiica lui John Cole.

– Asta nu-i fiica lui! răcnește Starling.

– Starling, ba este, și te implor, stai lângă ea și ajută-mă.

– Nu înțelegi, Thomas McNulty? Totul s-a schimbat acum. Trebuie să facem ceea ce ni s-a spus. Trebuie să-i ucidem pe toți și să nu lăsăm nimic în viață.

– Dar asta-i Winona, o cunoști pe Winona.

– Asta nu-i decât o muiere indiană. Nu știi, caporale? Ăștia-s ucigașii doamnei Neale. Ăștia-s ucigașii fiicei sale. Stai deoparte, Thomas, iar eu am să-i iau viața. Avem ordine și să fiu al dracului dacă nu le îndeplinim.

Trupul lui pare uriaș și umflat. E ca o viperă gata să atace. Asudă ca Potopul din Biblie. Hei, Noe, unde ți-e arca? Bătrânul Starling Carlton are de gând să înece lumea. Chiar îl iubesc pe omul ăsta. Am trecut printr-o mie de măceluri împreună. Acum își ridică mândria, un pistol Smith and Wesson. La cingătoare târâie o frumoasă carabină Spencer. S-ar părea că i s-a împlinit dorința inimii. Starling Carlton nu e nimic și e lumea întreagă. Fiecare suflet, creație a lui Dumnezeu. Ridică frumoasa armă. O să tragă, văd asta. Pentru numele lui Hristos, îmi trag sabia ca un doctor care scoate un spin și aceasta se mișcă de-a lungul spațiului îngust de un metru și lama se întâlnește cu fața mare a lui Starling și taie și taie până când îi văd ochii

ieșind din orbite și nu apucă nici măcar să tragă și cade la pământ, bătrânul și nebunul meu prieten. Și eu trec repede pe lângă el și nici nu mă uit înapoi, doar mă uit în jur, nebun ca și el, să văd dacă vreun alt șarpe sau ucigaș ar putea să o ia pe Winona.

Continuăm să alergăm cum putem mai bine printre wigwamuri și ieșim la buruienile înghețate. Mă uit în jur după calul meu, dar cu siguranță că a dispărut dracului de acolo și nu îl învinuiesc. Trebuie să ajungem pe terenul mai înalt din spatele bateriei. E singurul loc care va părea ca acasă. Acum am luat-o pe Winona de mână și suntem doi soldați care aleargă. Drept să spun, nu e mult mai scundă decât mine. Dacă vin gloanțe din urma noastră, sunt doar un roi de gloanțe rătăcite. Nu mai trage nici un indian acum. Nici măcar unul. Și când ajungem la linia tunurilor Gatling, trecem pe lângă Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul, care zace mort. Ucigașul doamnei Neale și al lui Hephzibah, și iată aici și acum prețul incredibil. Ce grație divină e în asta n-aș putea să spun. Nu cine știe câtă. S-ar părea că am fost cu toții diavolul în ziua aceea. „Ucideți-i pe toți. Să nu rămână nimic în viață.“ Totul a fost ucis. Nu a rămas nimic să povestească. Patru sute șaptezeci. Și când au terminat cu măcelul, oamenii au început să taie. Au tăiat pizdele femeilor și și le-au întins pe pălării. Au luat scroturile mici ale băieților să le usuce în punguțele de tutun. Au retezat capete și au hăcuit membre ca să nu ajungă pe tărâmurile paradiziace ale vânătorii. Soldații s-au întors sus pe deal scăldați în sânge închegat. Stropiți de lujeri de vene. Fericiți ca niște demoni angajați să facă treaba unui demon. Exultând și zbierând unii la alții. Îmbibați în abatorul gloriei. Nu am mai auzit niciodată asemenea râsete stranii. Hohote înalte cât dealul, imense cât cerul. Bătăi pe spinare. Vorbe atât de negre că erau mai negre decât sângele uscat. Nici o fărâmă de remușcare. Încântare și viață îmbunătățită. Măcel cât se poate de dorit. Vigoare și viață. Forță și dorință a inimii. Încununarea milităriei. Ziua dreptei răfuieli.

Și totuși, în zilele de întoarcere de-a lungul câmpiilor, nu a fost decât o extenuare profundă și o liniște ciudată. Catârii trăgeau tunurile cu cea mai mare hotărâre. Conducătorii lor îi mânau înainte. Soldații care-și

recuperaseră caii care se supuneau obosiți. O gaură de popândău făcând un cal să se împiedice suficient cât să-l facă pe soldat să cadă ca un ageamiu. Nu pot nici să-și mănânce rația la oprirea de la jumătatea drumului. Nu-și pot aminti nici rugăciunile. Crima rănește inima și mânjește sufletul. Și căpitanul Sowell pare furios ca bătrânul Zeus și bolnav ca un câine otrăvit. Nu vorbește cu nimeni și nimeni nu vorbește cu el.

Cealaltă făptură tăcută e Winona. O țin strâns lipită de mine. Nu mă încred în nimeni. Momentul prin care am trecut a fost ștergerea neamului ei. A fost curățat cu o perie din metal, ca noroiul și sângele închegat de pe haina unui soldat. O perie din metal din ură stranie și implacabilă. Chiar și maiorul. La fel ar fi dacă soldații ar fi căzut peste familia mea din Sligo și le-ar fi tăiat membrele. Când bătrânul acela de demult, Cromwell, a venit în Irlanda, a spus că n-o să lase nimic în viață. A spus că irlandezii sunt scursuri și diavoli, că va curăța țara ca să poată intra oamenii buni. Că o va transforma într-un paradis. Acum bănuiesc că noi facem un paradis american. Cred că e ciudat că sunt atât de mulți băieți irlandezi care fac treaba asta. Nu ăsta-i mersul lumii. Nu există popor virtuos, nu există așa ceva. Winona e singurul suflet nearuncat pe rug. Acum a văzut ce era mai rău și mai văzuse și înainte. O face tăcută, atât de tăcută că liniștea iernii e ca un trăncănit. Nu mai are cuvinte în ea. Trebuie să o țin lângă mine. Trebuie să o duc înapoi la John Cole și să o țin lângă mine. O întreb direct ce vrea să fac. O întreb de trei ori și nu primesc nici un răspuns. Încerc și a patra oară.

– Tennessee, Tennessee, spune ea.

Capitolul 21

Pe câmpie cade o mare imensă de zăpadă, acoperind scena bătăliei aflată la două zile distanță spre nord. Acoperindu-i până în primăvară pe indienii sioux morți. Toți soldații morți au fost aduși înapoi înainte de ninsori și divizia de înmormântări a avut de lucru în cimitir. Gorniștii și-au suflat cântecele lor înghețate. Frigul cuprinde platoul și lunca într-o menghină tare ca fierul. Potolește mișcarea copacilor și încremenește pâraiele. Îi mână pe urși în bârloguri, îmi închipui. Acum, din îndepărtata regiune Montana vine lupul alb, poate, și vulpea albă, poate, și, spun unii, chiar și ursul alb. Drumul ce merge spre sud-est s-a șters și, odată cu el, orice urmă, orice semn de om. Nu e liniște pentru că furtuna dansează nebunește peste el și cerul de deasupra e o forjă de lumini și bubuituri, dar nu e războiul nostru violent.

Fortul e plin de zvonuri. Trebuie să aștept până când documentele mele sunt revocate de maior înainte de a putea pleca. Așa că Winona este cazată de către maior în locuința lui rece, golită acum de toți cei pe care îi iubea. Cred că simte că trebuie să o protejeze, una peste alta. Ea își scoate veșmintele de toboșar și se întoarce la rochia ei de călătorie. Maiorul îi spune că poate să ia de la soția lui orice i se potrivește și că lui nu-i mai trebuie nimic acum. Spune asta fără să dea semne de durere, ceea ce mă face mai amărât decât fața unui buldog.

Toată treaba e nenorocită și ciudată. Apoi devine și mai ciudată când se întoarce colonelul din California. Din întâmplare, căpitanul Silas Sowell este ginerele lui, așa că-i o voce pe care o ascultă. Căpitanul Sowell e încă furios, cu fața roșie și cu privirea fixă. Harry Sarjohn e furios și el că buna lui credință cu indienii s-a dus pe apa sâmbetei. Cred că alcătuiesc împreună o tornadă. Aflu toate astea de la Poulson, prietenul meu. Zvonuri, zvonuri străbat fortul de jur împrejur. Mi-aș dori să prind diligența spre orașul nou. Se oprește chiar în fața porții și are șase cai munciți și o

trăsură zgomotoasă. Armata păstrează drumul liber, așa că e bine. Îi trebuie o cale de a aduce proviziile de la gară. S-ar părea că o să fie o iarnă lungă de izolare. Eu și Winona nu putem fi prinși aici. Apoi, complet pe neașteptate, maiorul este arestat. Căpitanul Sowell susține că și-a ieșit din minți acolo și că e vinovat de comportament inadecvat. Durerea vindicativă a făcut ravagii printre indienii sioux. Indienii sioux tocmai se pregăteau pentru un nou tratat, așa cum indica și steagul arborat. Cel-Care-a-Prins-Primul-Calul trebuia să ajungă la Washington cu celelalte căpetenii din câmpie. Acum toate astea sunt într-un pericol revoltător. Da, așa este. A fost un act criminal, ăsta-i adevărul. N-a avut de-a face cu nimic, în afară de jalea maiorului și cel mai probabil asta a fost.

Partea ciudată a zvonurilor îl târăște și pe Starling Carlton în toată povestea. Viteazul căpitan a fost găsit mort și Harry Sarjohn spune că a văzut că un soldat a făcut-o. Cu o sabie. Nu-l *kennt*[12] pe soldatul ăla, dar poate că ar putea să-i indice figura. Acum, nu l-am văzut deloc pe lângă noi. Dar e șiret, oricum. A nimerit-o cu sabia, fir-ar al dracului. Ai crede că e mulțumit că am încercat să protejez o indiancă, din moment ce de asta miorlăia. Așadar, o să aibă loc un apel pe terenul de paradă. Mă rog, asta înseamnă multe fețe. Dar nu am dispoziția sufletească să risc așa ceva. Trebuie să am grijă de Winona, trebuie. Așa că mă duc la bărbierul taberei, un tip de treabă pe care-l știu de pe vremuri, pe nume George Washington Bailey. E negru, cel mai bun bărbier care a ascuțit vreodată un brici. Îl rog să mă bărbierească bine, așa cum făcea adesea, și să-mi dea jos până la ultimul fir de păr. Îmi port părul, cum se zice, lung ca un sudist, adică lung cam cât i se poate părea potrivit unui bărbat. Apoi traversez curtea mohorâtă și bătută de vânturi să o trezesc pe Winona. Diligența pleacă la ora patru. Am două ore. Nici măcar nu mă duc să-mi iau echipamentul de călătorie și trebuie să-mi abandonez șaua și calul. La fel și Winona. Vor fi caii armatei de acum, îmi închipui. Adio. Nu ne lipsesc dolarii cu care să ajungem acasă, asta-i una. Mă strecor prin spate în locuința maiorului. Acum el e cazat în altă parte, în arest. Așa că bănuiesc că e un noroc în orice, chiar și în devastare. Continuă să-mi treacă gânduri nebunești prin

cap, cum ar fi că trebuie să fi săpat o groapă mare pentru Starling. Nu mi-am dorit în viața mea să-l văd mort pe nemernicul ăla și acum eu sunt cel care l-a ucis. Ziua aceea de măcel trebuie să fi stârnit ceva înăuntrul meu.

Camerele maiorului sunt cufundate în tăcere și Winona n-a aprins nici soba, nici nimic. Așa că îi spun că plecăm în sfârșit, dar mai întâi trebuie să găsesc o rochie nenorocită și apoi ea trebuie să mă ajute să mă vopsesc pe față. Winona știe unde a fost dormitorul maiorului și să intrăm acolo e ca și cum am intra pe furiș în mormântul cuiva. Nu am nici o dorință aprinsă s-o fac, dar trebuie. Nu s-a înlăturat nici o urmă a doamnei Neale. Rândul ei de rochii atârnă în dulapul modern. Mă simt de parcă i-am profana cadavrul. Trag jos o rochie și, Dumnezeu să mă ierte, dar mă apuc să caut dresuri. Pot să renunț la nenorocitii de pantalonași și alte asemenea pentru că fusta rochiei e până la glezne, dar am luat totuși și pantalonașii. Nu jefuiesc nici un pantalonaș nenorocit de vreme ce sărmana doamnă Neale s-a dus cu adevărat. Apoi mi-am tras părul în creștet și alegem o pălărie practică dintr-o colivie de modernități ca niște păsări. O îndes pe cap. În tot acest timp, mă simt ca un hoț. Ce mama dracului a ajuns viața mea, să dezbrac morții? Trebuie să spun că remarc că Winona nu vede lucrurile așa. I-a plăcut de doamna Neale aia, poate chiar a iubit-o. Crede că o rochie e ca un simbol al sufletului ei. Mă așază la măsuța de toaletă și se apucă de treabă. Ar putea fi Grand Rapids înainte de spectacol, dar cu siguranță nu-i. Mă mânjește cu fard, mă dă cu creion dermatograf la ochi și îmi pictează buzele, se uită dubios la mine și scutură pudră pe deasupra. Arăt ca o târfă de zece cenți scurtu'. N-o să avem lumini de scenă, așa că trebuie să o facem cum trebuie. Îmi șterge dermatograful, așa că apoi arăt de parcă m-a pocnit cel mai bun amorez. Nu contează. Mai șterge din ruj. Apoi, pentru numele lui Dumnezeu, suntem gata, mai gata decât am fost vreodată. Îndesăm toate lucrurile în traista ei și sunt silit să-i fur briciul maiorului. Nu știu cât va dura această nouă călătorie modernă, dar nu pot să mă transform în doamna cu barbă.

Afară e un cer mare și greu, de ninsoare amenințătoare. Un bulgăre imens de nor întunecat se lasă peste acoperișuri. Vine un detașament și se

aude tropăiala lor pe pământ. Băieții ăia au fost plecați câteva zile și par trași la față și osteniți. Și în perfectă ordine și oarecum dichisiți. Mă izbește gândul că munca asta este destul de nobilă și că nu m-am mai gândit niciodată la asta. Nu așa direct ca acum. Un clocot ciudat de iubire pentru ei, așa cum stârnește păstrăvul în râu. Tinerețea lor frumoasă irosită pe munca grea. Soldați plătiți cu bucățele de tinichea. Asta nu se schimbă. Călăresc spre haos și nici un semn de glorie. Primul locotenent din capul coloanei mă salută când trec, aproape că salut și eu, lua-m-ar dracu'. Îmi țin mâna îndesată într-un fular. Da, am furat și un fular și o haină, ca să adaug la fărădelegile comise. Winona a luat o pelerină, s-ar putea să fi fost a unei fiice. Nu-i vine bine și brațele ei par prea lungi, dar frigul e afurisit. Apoi ieșim pe poartă și ne salută și santinela. Nu mă cunoaște prea bine, dar cred că se gândește că orice femeie merită un salut. Asud mai rău ca Starling. Diligența e acolo, dar e mai degrabă o căruță. O mână de călători deja înăuntru. Birjarul n-o lasă pe Winona să intre, așa că ea se urcă în partea de sus și eu mă chinui să mă sui după ea. O rochie e un chin pentru cățărat.

– Dumneavoastră puteți intra, doamnă, îmi spune el. Doar indianca nu poate.

– N-are importanță, îi răspund eu, am să stau aici, sus.

Acum văd caporali învârtindu-se peste tot. De parcă aș fi băut whisky prost și acum am vedenii. Caporali, caporali peste tot. Cu treabă de polițai, jur. Îmi închipui că îl caută pe ucigașul lui Starling Carlton. Îmi ațintesc privirea înainte. Fir-ar al dracului, mișcă nenorocita asta de diligență. Norul imens cedează și ninsoarea începe să cadă în vârtejuri. Toată acea lume veche de goarne, păduchi și săbii dispare și diligența pornește clătinându-se.

E o treabă împuțită să fii aruncat de colo colo vreo sută șaizeci de kilometri. Poți să cobori după merinde, dar curând reîncepe azvârlitul. De jur împrejur, până când stomacul ți se umflă și îți arunci peștele afumat în aerul îngăduitor de Wyoming. Alte trei victime care sunt sus, lângă noi, încep să horcăie de vomă fără a scoate un sunet. Unul e curier pentru niște căutători de aur despre care se spune că adulmecă după aur pe dealurile

din spate. Multă baftă, în curând o să fiți cu toții tocana indienilor. Altul e călăuză, îl recunosc, a făcut parte din programul recent de așa-zisă „mutare“[13]. Cu dinții clănțănind, Winona discută cu el în ce i-a mai rămas din dialect. O întreb despre ce discută și ea îmi spune că vorbesc despre ninsoare.

– Voi vorbiți despre vreme? o întreb eu.

– Da, domnule, îmi răspunde ea.

La gară, un tren uriaș care scoate fum și abur. E ca o creatură. Ceva în perpetuă explozie. Are un trup imens, musculos, și patru bărbați solizi azvârlă cărbuni în cazanul ei. E o priveliște. O să târască patru vagoane spre est și se zice că o s-o facă bine. Vălul subțire de zăpadă sâsâie pe foalele cazanului. Mi-aș dori să povestesc de bine despre vagonul de clasa a treia, dar este al dracului de frig și de umed, iar eu și Winona trebuie să stăm strânși unul în altul ca niște pisici. Nu ne putem mișca nici un centimetru pentru că tovarășii noștri de călătorie s-au gândit să-și care întreaga avere cu ei. Avem chiar și capre și tipică pentru capre este putoarea. Bărbatul de lângă mine e o grămadă de coșmar de haine. Nu-mi dau seama ce dimensiuni are stârvul lui, așa-i de încotoșmănat. Am cumpărat câteva plăcinte din Laramie și o pungă din acea vestită turtă de porumb. Vestită că-ți întoarce stomacul pe dos. Ni se spune că vom vedea cam o sută de stații, dar trenul se mișcă exact ca un dansator gigantic, cu toată mărimea lui. În față, parazăpezi despart zăpada exact ca un vapor care trece prin spuma năvalnică. Zăpada aruncată în sus cade înapoi peste acoperiș și intră prin ferestrele fără geamuri ca să se facă frate cu funinginea și soră cu fumul înecăcios. Ăsta-i luxul de modă nouă, bănuiesc. Trecem prin regiuni care ne-ar fi luat multe ore nenorocite călare, pe care trenul le traversează ca un bizon lovit de streche. În două, trei zile o să ajungem să vedem St. Louis. Ăsta e pur și simplu un miracol. Mergem atât de repede încât am impresia că ne lăsăm părțile gânditoare în urmă, pe șine, doar trupurile noastre chinuite mergând cu viteză înainte. Amețiți și înghețați. Dacă am fi avut la îndemână dolari pentru clasa întâi, pentru numele lui Dumnezeu, i-am fi cheltuit și dacă ar fi fost ultimii dolari pe care să-i vedem în viața asta.

Cumpărăm mâncare din gări care freamătă și marea locomotivă bea și zăngănește și se zgâlțâie. Cu siguranță e o fiară masculină fata asta. Eu și Winona vorbim cât e ziua de lungă. Marea ei dorință acum e să fie împreună cu John Cole. Ceva în John te calmează pe dată. Pentru mine, în toți anii ăștia lungi, el este sacru. Niciodată nu gândesc ceva rău despre John, pur și simplu nu pot. Nici măcar nu-i cunosc adevărata natură. E un străin perpetuu și în asta îmi aflu încântarea.

În fiecare zi, găsim un loc liniștit și folosim briciul. Am uitat să iau cureaua pentru ascuțit, așa că se tocește încet-încet. Tăieturi și crestături pe fața mea de parcă aș da în friguri galbene. Winona mă vopsește bine. Nebunia e că mi-e frig și sunt ud și suferind, dar sunt din ce în ce mai fericit de vreme ce ne îndepărtăm de Moarte. Așa s-ar părea. Winona se relaxează și ea și acum și râde. E doar o fată, ar trebui să râdă mereu. Ar trebui și să se joace, poate, dacă nu cumva e prea mare. Cu siguranță se poartă ca o doamnă și știe cum s-o facă. Semănăm destul de mult cu o mamă și o fiică și asta merge. Înalț mulțumiri pentru asta. Poate că în adâncul sufletului meu îmi cred propria înșelăciune. Presupun că o cred. Mă simt femeie mai mult decât m-am simțit vreodată bărbat, cu toate că am fost combatant în cea mai mare parte a zilelor mele. Probabil că mă gândesc că indienii ăia în rochii mi-au arătat calea. Poți să te încingi cu nădragi bărbătești și să pleci la război. E ceva ce există în tine și nu poți s-o negi. Poate că i-am furat soarta soră-mii când, cu atât de mult timp în urmă, am văzut-o moartă. Țeapănă ca o bucată de algă. Picioarele ei slăbănoage ieșind în afară. Șorțulețul ei zdrențuit. Nu am văzut niciodată asemenea lucruri, nici nu am suspectat că ar putea exista vreodată o asemenea suferință. Asta a fost adevărat și va fi mereu. Dar poate că s-a strecurat în mine și și-a făcut cuib. E ca o alinare imensă, ca niște saci de aur dăruiți. Inima îmi bate încet, chiar cred asta. Bănuiesc că de aceea e întunecată ca Judecata de Apoi, dar eu sunt doar un martor al stării de lucruri. Sunt relaxat ca femeie, încordat ca bărbat. Toate membrele mele sunt distruse ca bărbat și foarte bine fixate ca femeie. Mă culc cu suflet de femeie și mă trezesc la fel. Nu-mi imaginez un moment în care acest lucru

să nu mai fie adevărat. Poate că m-am născut bărbat și m-am transformat în femeie. Poate că băiatul acela pe care l-a cunoscut John Cole era deja o fată. El nu era o fată cu siguranță. Asta ar fi teribil de rău. N-am citit Cartea în privința asta. Poate că nici o mână nu i-a scris vreodată adevărul. Nu am auzit niciodată de o astfel de chestiune, în afară de noi, dansatorii de pe scenă. În salonul domnului Noone erai ceea ce păreai a fi. Teatrul nu e un subterfugiu pentru păcăleală. O magie ciudată schimbă lucrurile. Te gândești într-o anumită direcție și așa devii lucrul acela nou. Știu doar că, în timp ce eram purtați, cu Winona întinsă peste pieptul meu, mă transformam într-o femeie obișnuită. În capul meu bătut de vânturi. Chiar dacă în decolteu aveam îndesați ciorapii de armată.

Acum, în St. Louis, vedem schimbări față de vremurile de altădată. Clădiri imense pe chei, înalte cât niște dealuri. Toți eliberații din sclavie au răsărit aici ca o recoltă de suflete și aproape fiecare chip pe care îl vezi de-a lungul râului e negru și cafeniu și galben. Nu e loc neatins de munca lor. Ei se ocupă de remorcare și ancorare și parâme. Dar nu prea mai arată a sclavi. Șefii sunt negri și scot urlete din plămâni negri. Nu mai sunt bice ca înainte. Nu știu, dar pare să fie mai bine. Și totuși, nici eu, nici Winona nu vedem nici o figură de indian. Nu pierdem vremea ca să descoperim paraziții și viermii din aceste noi viziuni. Dar trecem iute printre ele și e ceva care nu ofensează cu toate că, drept să spun, St. Louis a ajuns în paragină din cauza războiului care a trecut și sunt case ruinate de obuze ici-colo chiar și acum, chiar dacă se construiește. Senzația de două lumi care se ating una de alta. Sunt american? Nu știu. Eu și Winona ne ocupăm locurile alături de ceilalți amărâșteni la clasa a cincea. E o plăcere a dracului de mare să călătorești un pic pe fluviu. Bătrânul Mississippi e ca o fată temperată în cea mai mare parte a timpului și are pielea moale și netedă. Ceva atât de bătrân este veșnic tânăr. Fluviul nu se încrețește și nu se ridează sau, dacă o face, atunci e furtună. Avem parte de zile blânde, chiar dacă pădurile de-o parte și de alta sunt pline de gheață și de kilometri nesfârșiți de ghirlande de frunze albe. Vrejurile se cațără în copacii încremeniți și chiciura le cuprinde membrele până când te gândești că pădurea e plină de șerpi înghețați. Apoi

întinderile imense de ferme și câmpuri de bumbac, toate așteptând soarele rătăcitor, și terenurile de tutun curățate cu ajutorul focului. Cerurile acelea pe care Dumnezeu adoră să ni le arate și pe care nu le poate decât favoriza cu o superbă lumină pală. Cu toate că încă îmi arunc privirea în jur și mă tem că suntem urmăriți, chiar găsesc susținere în aceste ape atotputernice.

Acum, vindecată de imaginile masacrului, în iubita mea Winona îmbobocește din nou vorbirea și e ca o floare acum care disprețuiește însăși primăvara. O floare vestită care probabil îmbobocește din gheață. O copilă încântătoare cu respirația ei parfumată și cu un miros de viață și frumusețe ridicându-se de pe membrele ei. Cred că trebuie să aibă cincisprezece ani, fiica mea, dar cine ar putea spune. O numesc fiica mea, deși știu că nu e. Hai să spunem pupila mea, grija mea, produsul unui oarecare instinct ciudat ascuns adânc, care jefuiește o fărâmă de iubire din nedreptate. Palmele mâinilor ei sunt ca două hărți ale căminului, liniile ducând spre casă ca niște vechi cărări. Mâinile ei fine și frumoase cu degete prelungi. Atingerile ei ca niște cuvinte sincere. O fiică, una care nu mi-e fiică, dar căreia îi sunt mamă cum pot eu mai bine. Nu e asta sarcina mea în această sălbăticie a morții furibunde? Cred că da. Trebuie să fie. Mi se umflă pieptul de mândrie nebună că o aduc înapoi acasă. Am trimis o telegramă din St. Louis ca să spunem că ne întoarcem, de vreme ce până nu am ajuns la fluviu, nu am îndrăznit să agit apele. Pot să-l văd pe John Cole primind vestea și stând cu inima tremurând, anticipându-i sosirea. Afară, pe verandă, uitându-se după noi, păsări călătoare care se întorc. O să mergem pe jos o parte din drum de la Memphis pentru că sunt întrerupte niște legături. Dar o să avansăm încet și bine mergând și o să privim fermele și o să simțim din ce în ce mai tare apropierea de casă. Indiferent câte pericole și rele ne dau târcoale, o să ajungem la momentul revederii. La asta mă gândeam. Fluviul cel lat se strecura pe sub fundul plat. Cântecele intonate în cor ale pasagerilor, tăcerile cartoforilor. Negrii făcând toate treburile pe vas, ca și cum ar fi dus spre paradis aceste suflete albe privilegiate. Ceva oprit, ceva între. Dulce călătorie pe fluviu.

Coborâm în Memphis. Știu că hainele mele put pur și simplu. Pantalonașii plini de urină și de căcat. Așa ar trebui să fie. Dar ne odihnim o noapte la o pensiune și ne spălăm și apoi, a doua zi de dimineață, în timp ce ne agităm ca să plecăm, avem din nou sentimentul acela ciudat de a-i întâmpina pe păduchii care se întorc pe membrele curate. Au sălășluit în cusăturile rochiilor noastre toată noaptea și acum, ca emigranții aceia de pe vechea cale a Oregonului, se târăsc de-a lungul Americilor stranii ale pielii noastre.

Apoi mersul pe jos, lung și înfrigurat, până la Paris. Apoi casa de la fermă în depărtare. Apoi brațele lui John Cole cuprinzându-ne.

Cunoaște (în limba germană în original)

În original, *removal. The Indian removal* a fost o politică a guvernului Satelor Unite în secolul al XIX-lea, prin care amerindienii au fost relocați cu forța din teritoriile lor din estul Statelor Unite într-un teritoriu aflat la vest de fluviul Mississippi.

Capitolul 22

John Cole este cel care le spune lui Rosalee și lui Tennyson că trebuie să rămân cu rochia pe mine. I-am povestit toate întâmplările în patul nostru intim, tot ce s-a petrecut, incluzând fiecare detaliu mărunt sau important. I-am spus tot și i-am relatat tristul sfârșit al lui Starling Carlton. John Cole spune că în chestiunile dintre oameni sunt adesea trei lucruri care rivalizează. Adevărurile se luptă unele cu altele.

– Așa e lumea, spune el.

Lige Magan l-a iubit pe omul ăla asudat și suferă profund că a murit, dar John Cole nu-i zice că eu i-am pus capăt zilelor. John Cole s-ar fi luptat alături de Starling Carlton și adesea a și făcut-o, și ar fi stat între el și vătămare, dar a greșit în socoteala-i scrupuloasă de a dori să o ucidă pe Winona. O greșeală întunecată, diavolească. John Cole îi spune lui Lige că nu știm ce urmează, dar că ar fi cel mai bine acum ca Thomas McNulty să nu fie aici. Rosalee nu face din țânțar armăsar. Lui Tennyson nu pare să îi pese. Încă vorbește cu mine, dar acum, ca și cum aș fi o femeie. E foarte politicos și își scoate pălăria când mă vede.

– Bună dimineața, domnule Bouguereau.

Așa merg lucrurile. Porumbelul jelitor e din ce în ce mai minunat, dar încă e rezident. John Cole i-a strecurat bucățele de la masa lui. Asta nu-i o crimă.

Ne vârâm în casă până în primăvară și afară urlă pălăvrăgeala obișnuită și accesele violente de furie ale furtunilor. John Cole a luat-o pe Winona ca elevă și a cumpărat două cărți ca să-l ajute, intitulate *Scriitorul modern de scrisori pentru doamna și domnul american: cu privire la afaceri, datorie, dragoste și căsătorie* și *Gramatica îmbunătățită a limbii engleze.* O să scrie și o să vorbească precum un împărat. Nămeții se adună lângă hambar. Acoperă mormintele rudimentare ale lui Tach Petrie și ale băieților lui, săpate pentru somnul lor cel lung. Acoperă rădăcinile adormite ale

lucrurilor. Nelegiuiții, orfanii, îngerii și inocenții. Acoperă pădurile cele lungi.

Apoi, dinspre pădure, pe măsură ce se instalează primăvara, auzim chemarea celorlalți porumbei. Generalul Lee își lasă capul în jos. *Uu-uu-uu*, își caută un partener înainte de a trece prea mult din an. Când i se vindecă aripa, am să-i dau drumul cu siguranță. *Uu-uu-uu*. Se caută unii pe alții, ca niște stele căzătoare. Ca bufnițele de Tennessee. Ca absolut orice.

Când se face primăvară de tot, primim niște vești din îndepărtatul Wyoming. Căpitanul Sowell a fost ucis de o mână necunoscută și, în absența unui acuzator, maiorul Neale a fost eliberat. Auzim că e lăsat la vatră în mod onorabil și că a plecat acasă, la Boston. La dracu' cu armata care l-a închis, bănuiesc. Nu știm ce se întâmplă cu acuzațiile care i se aduseseră și nu știm nimic despre cercetările privind moartea bietului Starling. Poate că neamțul nu contează prea mult. Privim asta pe toate părțile, ca Generalul Lee când fixează un lucru, și sperăm că putem considera toate aceste vești bune. John Cole este nespus de tulburat de vreme ce i se pare că Silas Sowell cam avea dreptate. Indienii nu sunt paraziții care trebuie eliminați prin ardere din cusăturilor hainelor lumii. Martoră e bătrâna lui străbunică dinăuntrul lui. E peste tot în John Cole.

– Dacă nu eram eu țintaș neiscusit, poate că n-am fi trăit nimic din toate aceste necazuri, spune Lige Magan. N-am avut intenția să împușc fata.

– Asta a fost demult, spune John Cole. Asta a fost demult. O groază de apă nenorocită și o grămadă de poduri nenorocite de atunci.

– Maiorul striga la mine să mă opresc și l-am auzit, de ce mama dracului nu l-am ascultat? spune Lige.

– Las-o baltă cu asta, spune John Cole.

– Mă gândesc la asta în fiecare noapte a zilelor mele, spune Lige, e clar că mă gândesc.

– Nu știam asta, zic eu.

– Da, răspunde el, în fiecare noapte a zilelor mele.

O să plantăm grâu și porumb anul ăsta și o să dăm pământului o pauză de la tutun. Asta îți face și anul mai scurt. Nu mai trebuie să ai grijă de el în

hambare și toate celelalte. Îmi suflec fustele la fel de bine ca orice țărăncuță și muncesc cot la cot cu bărbații. Winona conduce căruța spre și dinspre oraș pentru una sau alta și se pare că orășenii din Paris se obișnuiesc să o vadă pe acolo. Încetează să mai vadă o indiancă și încep să o vadă pe Winona. John Cole crede că băietanul de la magazinul de galanterie e amorezat de ea. Spune că nu ar fi chiar cel mai rău lucru dacă își face legături în comerț.

– Nu o să se căsătorească încă, spun eu, în maniera maternă onorată în acele vremuri.

– Apoi, ia uită-te la mine, dacă nu-și găsește ea un loc de copistă la nenorocitul ăla de avocat Briscoe. Are cea mai bună caligrafie din tot ținutul, zice el. Vine din treaba lui să ne vadă pe noi. Cred că nu arată prea nerespectabil. Un cuplu de albi și un soldat bătrân. Niște negri de treabă. Asta vede el, bănuiesc.

Într-o seară de vară, eu și John Cole stăteam afară pe verandă, privind cum umbrele se lungeau peste lucruri. Lige era adormit în fotoliu. Nebunii ăia de caprimulgi țipători cântau la nesfârșit același cântecel. Winona lucra în bucătărie la contabilitatea lui Briscoe. E straniu cum stai acolo și, înainte de a-i vedea, știi că vine cineva. În depărtare, pe cărarea de lângă râu apar cam o duzină de bărbați călare. Înserarea îi înghiontește și totuși, încolo, spre vest, un soare imens tremurător încă arde pe cerul cenușiu. Culoarea pală a unui ou de pasăre marchează cerurile. Trebuie să-i acorzi lumii credit pentru frumusețe. Călărețiii merg înainte neabătuți. Vin încoace de parcă ar cunoaște drumul. Destul de curând, vedem că sunt militari. Tunicile pe care le-am purtat și noi odată și puștile înfipte în tecile lor. Par a fi doi ofițeri și o ceată de băieți.

– Ei, al dracului să fiu dacă nu seamănă cu caporalul Poulson de la depărtare.

Asta îi spun eu lui John Cole. Lige Magan se agită prin somn și se trezește. Nu spune nimic. Avem puștile ca de obicei așezate pe verandă, dar nu că nu le-ar vedea nimeni. Un sergent stegar și doi caporali nu se agită prea tare când văd militari. Vin încoace. Apoi John Cole se ridică în

picioare, așa cum ai face-o când vrei să întâmpini pe cineva. Se sprijină de stâlpul verandei, relaxat și elegant. Sper doar că sunt bărbierit și tuns cât de bine e nevoie. Îmi trec un deget peste față ca să verific. În orice caz, întunericul a ajuns pe veranda noastră și stă cu noi. Caprimulgii au tăcut. În depărtare, un tunet de vară se rostogolește peste dealuri. Nu e o furtună care să ajungă până la noi, mă gândesc eu. Prea departe. Trebuie să-mi opresc mâna să-l salute pe Poulson, pentru că în această deghizare nu-l cunosc. Apoi tic-tacul copitelor și apropierea cailor nu se potolesc. Nu-i știu pe ceilalți băieți, în afară de unul sau doi, dar vag. Nu-mi aduc aminte.

– Bună seara, le spune caporalul Poulson lui John și lui Lige. Bună seara, doamnă, îmi spune mie și își scoate pălăria.

– Care vi-i treaba, caporale? îl întreabă Lige, prietenos ca un quaker.

– Avem treabă cu un dezertor, spune Poulson. Am venit călare de la St. Louis.

– Acesta de aici este sergentul Magan, cea de aici este doamna Cole, spune John Cole, iar eu am fost caporalul Cole, cred că în regimentul vostru, am dreptate?

– Sunteți exact oamenii pe care-i caut, spune Poulson, exact cei pe care-i caut. Avem dureroasa îndatorire de a-l căuta pe caporalul Thomas McNulty, dezertor. Și ni s-a spus că s-ar putea să fie aici, împreună cu voi. L-am cunoscut pe omul ăla și era om de treabă, dar ideea e că a plecat înainte de termen.

Deci, mă gândesc eu, nu e vorba de Starling Carlton. Nenorocitul de maior nu mi-a semnat documentele înainte de a fi arestat.

– Deci, l-ați văzut pe aici sau ba? Poate că e la lucru sau ceva de genul ăsta? Domnul ni-i martor că nu vrem să vă incomodăm. Dar suntem cu treabă. Avem o listă de aproape treizeci de oameni care au spălat putina. Colonelul vrea să o rezolve. Altfel cum ne-am putea purta războaiele?

– N-ați putea, spune John Cole. O să vă duc la omul vostru.

Așadar, John Cole mă face să tresar spunând asta. E oare pe cale să mă toarne? Să-mi ridice fustele și să-mi arate coaiele? John Cole coboară scările și caporalul Poulson descalecă.

– Vă mulțumesc din inimă pentru ajutor, spune el.

– Nu-i mare lucru, spune John Cole.

– Să-mi pregătesc arma? întreabă Poulson.

– Nu, nu, spune John Cole, e destul de potolit.

Așa că îi conduce printre hambare și, prin spatele grajdului, îi duce la micul cimitir. Se oprește la un mormânt vechi cu pătura lui de iarbă uscată de soare. Dă din cap spre Poulson.

– Acolo zace, spune el.

– Cine? întreabă Poulson.

– Caporalul McNulty, cum ai zis și tu.

– El zace acolo? întreabă Poulson.

– Aș zice că da, spune John.

– Cum a fost ucis?

– Am fost atacați de bandiți. Celelalte trei morminte sunt ale lor. Thomas i-a ucis pe toți trei. Și-a protejat căminul.

– Sună a băiatul pe care l-am cunoscut eu, spune Poulson, un om de treabă. Asta-i trist, spune el, și ne scutește de o treabă neplăcută, numai Dumnezeu știe.

– Așa este, confirmă John Cole, vă scutește.

– N-ați scris numele pe mormânt? întreabă Poulson.

– Păi, noi știm cine zace acolo, mă gândesc eu.

– Bănuiesc că da, spune Poulson.

Apoi iese Winona, care a ratat toată faza, fiind cufundată în cifrele lui Briscoe. Are o figură foarte șocată când îi vede. Dar blândețea soldaților îi liniștește temerile. În noaptea aceea, ei dorm în grajd și până dimineață sunt plecați.

– Ai gândit rapid, John, spune Lige. Eu aș fi scos puștile și aș fi încercat așa.

Așa că acum Thomas McNulty era în mod oficial mort, din câte puteam vedea. A trăit o viață scurtă, de numai patruzeci de ani și acum a plecat să se odihnească. Asta gândeam noi în această privință. Eu eram ciudat de trist pentru că mă gândeam la luptele lui din războaie și la luptele cu viața

în general. Mă gândeam la originile lui aspre din Irlanda și la cum a ajuns să fie american și la tot ceea ce i s-a pus în cale și el a dat deoparte. La cum o protejase pe Winona și îl iubise pe John Cole. La cum s-a străduit să fie un prieten fidel tuturor celor care l-au cunoscut. Un sufleţel printre alte milioane. Stăteam întins în pat lângă John Cole în noaptea aceea și mă gândeam la mine ca și cum aș fi fost mort și aici era cu totul altă persoană. John Cole avea probabil cam aceleași gânduri pentru că îmi spune că trebuie să mergem la cioplitorul de piatră din Paris să ne scrie pe o piatră *RIP T. McNulty*. Și să o așezăm în spatele grajdului. Doar ca să fim siguri.

Era timpul să-i dăm libertatea Generalului Lee. I-am dat drumul a doua zi de dimineață, pentru că era vară și vara era o perioadă bună să încerce să-și găsească norocul prin copaci. A zburat direct din cortulețul în care trăise. S-a dus ca o săgeată înceţoşată spre pădure. N-ar fi putut fi o pasăre liberă suficient de repede. Aripa vindecată l-a purtat bine.

Cred că trebuie să existe o adresă numită Paradisul Proștilor. Exact în acest loc din Tennessee. Câteva zile mai târziu, poștașul aduce o scrisoare de la Paris. Văd pe spate că e de la caporalul Poulson. O citesc de la un capăt la altul și i-o duc lui John Cole, care curăță cazanul din grajd ca să ne apucăm din nou de tutun la anul. Are o grămadă de funingine pe el și e negru ca tăciunele. Mâinile lui arată mai rău ca o căldare cu cărbuni, așa că îmi spune să citesc eu nenorocita aia de scrisoare. M-am răcit acum în căldura arzătoare a zilei care chinuie totul chiar și în grajdul întunecos. Așa că îi citesc scrisoarea. Primul lucru mai rău este că are numele meu pe ea. Caporal Thomas McNulty.

Dragă caporal Thomas McNulty, zice acolo. *Ei bine, trebuie să-mi dai voie să cred că mă consideri pe mine, Henry M. Poulson, cel mai mare prost din creștinătate, dacă îți imaginezi că n-am văzut cu ochii mei, clar ca lumina zilei, că doamna aceea cu barbă erai tu. Ei bine, mi-am dus băieții de acolo pentru că am văzut tot cu ochii mei puștile înșirate de-a lungul verandei și, Dumnezeu mi-e martor că prietenul tău, domnul Magan, arată ca un trăgător. Te-am văzut luptând vitejește și bine și ai o lungă legătură cu armata acestor state și, după cum s-ar putea să știi, am luptat pentru*

Uniune, chiar dacă sunt un băiat sudist, și mai știu și că ți-ai dus viața în balanța dintre libertate și rău. Așadar, nu a fost în intenția mea să-i transform pe prietenii tăi în răufăcători, așa cum ați fi fost, dacă v-ați fi apucat să trageți asupra unor ofițeri legitimi. Te rog, așadar, și aș putea chiar să spun că te implor să-ți pui nădragii pe tine ca un bărbat și să vii în oraș, unde te așteptăm să te culegem. Judecând după faptul că vei răspunde așa cum se cuvine, rămân, domnule, al dumneavoastră umil și supus slujitor, Henry Poulson, caporal.

– Scrie bine, spune John Cole. Ce mama dracului ne facem?

– Cred că am să mă duc pur și simplu și am să fac ce mi-a zis, spun eu.

– Ce? Nu, nu faci asta, spune John Cole.

– E o problemă pe care trebuie să o lămuresc, spun eu. Nu au venit după mine pentru sărmanul Starling. Pot să-l rog pe maiorul Neale să vină să pună o vorbă pentru mine. Aveam un contract scurt și el era pe cale să-mi anuleze ordinele când l-au arestat. Acum e reabilitat, așa că o să vorbească pentru mine. E doar o neînțelegere. Or să-și dea seama.

– Or să te spânzure, mai degrabă, spune John Cole.

– În general, dezertorii sunt împușcați, spun eu.

– Picioroangele galbene împușcă, tunicile albastre spânzură, spune John Cole. În orice caz, nu te duci.

– Dar n-am de gând să fac o răufăcătoare din Winona, spun eu. Dacă stau aici, va veni Poulson.

Asta îl amuțește.

– Am putea fugi, spune el, toți trei.

– Nu, domnule, n-am putea, îi spun eu. Ar fi cam același lucru. Ești tată, John Cole.

Apoi el clatină din capul lui negru. Funinginea plutește în jos ca o zăpadă neagră.

– Ce-mi spui tu mie, că o să pleci acum și o să ne lipsești de prezența ta? mă întreabă el.

– Nu am de ales. Un bărbat poate solicita ca un ofițer să vorbească pentru el. Pun pariu pe șapte dolari din argint că maiorul o va face.

– Ei bine, spune el, eu trebuie să curăț cazanul ăsta.

– Știu, îi răspund.

Așa că apoi mă îndepărtez de întunericul din grajd ca să ies în aerul fierbinte. Ai putea să juri că Dumnezeu are un cazan pe foc pe undeva. Lumina îmi apucă fața ca o caracatiță. Mă simt deja mort. N-am nici o încredere în maiorul ăla care a luat-o razna. Apoi aud în spatele meu vocea lui John Cole:

– Întoarce-te cât poți de repede, Thomas. Avem o grămadă de treabă de făcut și nu putem s-o facem cu mai puține mâini.

– Știu, îi răspund eu, mă întorc repede.

– Să dea naiba dacă n-ai face bine să te întorci repede, spune el.

Mai mult cu jale decât cu furie, îmi scot rochia și mă îmbrac cu haine bărbătești. Netezesc rochia și o perii o vreme și apoi o atârn în vechiul șifonier de pin care a fost al mamei lui Lige Magan. Încă mai are în el rochiile ei pe care le îmbrăca la fermă. Lucruri aspre și vechi pe care le purta pe vremea ei. Cred că Lige se uită acolo și apoi mama lui trăiește din nou pentru o clipă. Vremurile când era el mic se agață de tivurile acelea. Ei, trebuie să mărturisesc că îmi curg o grămadă de lacrimi. Nu sunt indiferent. Nu sunt din piatră. Suspin ca un prost și apoi Winona apare în cadrul ușii. Stă acolo ca tabloul unei prințese. Știu că o să se descurce de minune în lumea ei. Lumina puternică din curte a intrat în salon și acum încearcă să se strecoare în dormitor. Îi conferă o ușoară strălucire albă siluetei ei zvelte. Winona. Copila sufletului meu. Așa a fost. Acum eram distrus complet.

– Trebuie să mă duc în oraș, îi spun eu.

– Vrei să te duc eu? mă întreabă ea.

– Nu, e în regulă. Am să iau calul murg. S-ar putea să trebuiască să iau diligența până la Memphis apoi. Poți să iei calul dimineață. Am să-l leg lângă magazinul de galanterie.

– Sigur, îmi spune ea. Ce faci în Memphis?

– Mă duc să cumpăr bilete la opera care îi place lui John Cole.

– Ăsta-i un plan curajos, spune ea râzând, e un plan curajos.

– Să fii cuminte, fată, îi spun eu.

– Cred că am să fiu, îmi răspunde ea.

Așa că mă duc călare în oraș. Căluțul ăsta murg merge frumos. Are cel mai bun trap dintre toți caii pe care i-am avut vreodată. Pășește înainte cu un tac-tac pe pământul uscat. Viață dulce. Eram dureros de îndrăgostit de toată munca mea din Tennessee. Îmi plăcea mult viața aceea. Mă trezeam la cântatul cocoșilor, mergeam la culcare la lăsarea întunericului. Aș fi putut să o țin așa la nesfârșit. Și când s-ar fi terminat, mi s-ar fi părut just. Ți-ai trăit traiul. Toată acea viață de zi cu zi pe care scuipăm uneori ca și cum ar fi o risipă. Dar e ceea ce ai și este de ajuns. Chiar cred asta. John Cole, John Cole, Chipeșul John Cole. Winona. Bunul și bătrânul Lige. Tennyson și Rosalee. Murgul acesta zvelt. Căminul. Bogățiile noastre. Tot ce aveam pe lume. De ajuns. Călăresc înainte. Frumoasă zi pentru spânzurătoare, cum zic oamenii.

Capitolul 23

Poulson nu e băiat rău. Dar ceva se strică atunci când e un grup de bărbați și unul dintre ei este în lanțuri. Cred că e adevărat. Au luat o ambulanță modificată în orașul Paris și ne pregătim să călătorim cu ea până la St. Louis și apoi să ne îmbarcăm într-un vagon al armatei până în Kansas City. Totul ne va lua câteva zile, și la început par a face glume cu ceilalți băieți, dar apoi lanțurile îmi acordă o oarecare tăcere, bănuiesc. Poulson spune că o să fiu judecat la Fort Leavenworth. Îl întreb dacă maiorul Neale știe ceva și el îmi răspunde că nu știe, dar datorită serviciului meu bun, cu siguranță vor încerca să obțină o pedeapsă mai blândă. Îmi doresc din inimă asta. Exact în clipa aia cred că s-ar putea să am noroc și brusc îmi trece prin cap că s-ar putea să mă întorc în Tennessee. Dacă nu ai avut niciodată un asemenea sentiment, nu pot să-ți descriu cum pare că ți-e capul un pepene plin numai de zahăr și apă. Îl întreb dacă pot să trimit o scrisoare și el îmi spune că nu vede de ce n-aș putea. Spune că e foarte posibil să-l convoace oricum pe maior, având în vedere că era ofițerul aflat la comandă atunci când a fost săvârșită infracțiunea.

– Presupusa infracțiune, mă rog, spune el.

– Care e pedeapsa pentru asta dacă sunt găsit vinovat? îl întreb eu.

– Cred că te împușcă, aproape sigur, zice el.

În vagonul armatei, băieții joacă cărți și fac glume și încearcă pur și simplu să se facă unul pe altul să râdă și să hohotească, așa cum fac toți soldații, iar trenul gonește spre Kansas City.

Când ajungem la Fort Leavenworth nu mă mai simt așa de *optimist*, cum a zis tipul. Lanțurile de la încheieturi mi-au pătruns în carne, iar lanțurile de la picioare încearcă să le ajungă din urmă. Mă gândesc că ar fi fost mai bine să fug cu John Cole și cu Winona. Am fost curajos la început, dar acum nu mai sunt chiar atât de curajos. Trupul mi-e istovit, iar Poulson și băieții sunt nerăbdători să-și predea șeile și echipamentele și să tragă un

chef, bănuiesc. Îl merită. A fost un drum lung și ei nu au greșit cu nimic. Poulson spune că va primi treizeci de dolari pentru capturarea mea. Mi se pare corect. Mă predă pe semnătură, ca și cum aș fi vreo piesă suplimentară de echipament și apoi stau în noua mea locuință ca un câine abia cumpărat și îmi vine să urlu. Dar nu urlu. Nu rezolvi nimic cu urlatul. Mă întreb dacă pot să-i scriu lui John Cole și să-l fac să vină imediat cu Lige și să mă scoată de aici. E un fort uriaș și freamătă de soldați și tot soiul de oameni și ceea ce par a fi recruți pifani și toată mulțimea biblică de atârnători. O să fiu judecat în vreo două săptămâni, mi se spune, iar până atunci pot să-mi mănânc supa de rață și să stau liniștit. Fir-ar al dracului. Îmi spun caporal, ceea ce, în circumstanțele date, are ceva rău-prevestitor. Bărbatul mărunțel care încuie ușa îmi spune că totul va fi bine, dar bănuiesc că asta le spune tuturor băieților cu mutre posomorâte.

Nu știu nimic din ce se întâmplă, din moment ce sunt închis ca un balot de tutun în uscător. Așa că atunci când sosește ziua cea mare, sunt nespus de ușurat să-l văd pe maiorul Neale așezat în încăperea în care sunt mutat pentru proces. Au o masă mare, lungă și strălucitoare și vreo câțiva ofițeri care par destul de relaxați și maiorul Neale stă la palavre cu un căpitan. Se dovedește a fi „președintele“ Curții Marțiale.

Bănuiesc că eu sunt cineva pe nume Caporal T. McNulty, Regimentul B, Divizia a doua Cavalerie. Cel puțin ăsta spun ei că aș fi. Nu o menționez pe Thomasina în momentul ăsta. Se citesc acuzațiile și acum trebuie să le permit ofițerilor să-și bage picioarele undeva pentru că până acum au avut tendința să și le scoată în față. Hârțoagele foșnesc și ceva în încăpere se face mai mic. Cred că s-ar putea să fiu eu. Dezertare. Și apoi ei descriu ce cred ei că am făcut eu, apoi întreabă cum pledez și un alt bărbat răspunde „Nevinovat“. Apoi maiorul Neale vorbește în favoarea mea și le explică despre serviciul temporar pentru care m-a agățat ca răsplată pentru faptul că fiica lui a fost salvată prin bunătatea mea. Ceva de genul ăsta. Apoi trece la propria arestare și îl menționează pe căpitanul Sowell pe un ton destul de aspru și este întrebat despre căpitanul Sowell și în încăpere se produce o agitație foarte ciudată. De parcă cineva ar fi vărsat cerneală într-un pahar

cu apă. Maiorul spune că nu știe nimic despre căpitanul Sowell, în afară de faptul că a murit. Dar face eforturi mai apoi să împingă enorma locomotivă înapoi pe șine și spune că din cauza a ceea ce i se întâmpla lui a fost silit să neglijeze documentele de lăsare la vatră ale caporalului McNulty în forma obișnuită. A spus că, expus la mari pericole, caporalul McNulty l-a ajutat într-un moment de mare urgență și că a făcut multe ca să-i dea speranță în disperarea lui de atunci. Apoi văd cât de tare s-a stricat pielea maiorului. E roșie ca piciorul unui crab. Nu că ar fi jenat, ci pentru că am bănuiala că nu îi e bine. Așa că atunci președintele Curții întreabă dacă mai există alt martor care să completeze această poveste și maiorul răspunde că nu știe. Și apoi maiorul duce totul ceva mai departe în direcția greșită și spune cu o voce furioasă că domnul căpitan Sowell a fost cel care l-a acuzat împreună cu un alt martor de cruzime în campania lui îndreptată împotriva indienilor sioux care i-au răpit-o și ucis-o pe scumpa lui soție și pe una din fiicele lui și care au ținut-o prizonieră pe cealaltă fiică a lui, Angel. Când spune toate acestea, fața lui se împurpurează, așa că probabil că nu e vorba numai de boală.

Căpitanul Sexton – acum îi aud numele cum trebuie – e la fel de aprins ca și maiorul acum și nu-i place nici un pic tonul ridicat al maiorului.

– Am bătut tot drumul de la Boston ca să-mi ajut caporalul și să vorbesc pentru el, și nu sunt eu judecat aici.

– N-am spus niciodată că ați fi, îi spune președintele.

– Al dracului să fiu, spune maiorul, dacă nu mi se pare a fi exact așa. Și lovește în masă cu mâna dreaptă. Hârtiile și paharele sar în sus.

– Cine a fost cealaltă persoană care a depus mărturie împotriva dumneavoastră? întreabă președintele, iar maiorul răspunde că a fost un neamț nenorocit, pe nume Sarjohn. O, face căpitanul, îl cunosc pe omul acela, la Henry Sarjohn vă referiți?

– Da, răspunde maiorul.

– Henry Sarjohn este locotenent de cercetași la Fort Leavenworth, spune el, păi, cred că am să-l chem la bară.

Așadar, căpitanul Sexton întrerupe audierile până când va putea fi convocat Sarjohn. Bunule Hristoase, preasfinte. N-aș fi fost mai alarmat nici dacă președintele îl convoca pe Belzebut. Singurul om de pe fața pământului care nu voiam să dea cu ochii de mine era Sarjohn. De ce, în numele iadului, trebuia să fie în nenorocitul ăsta de fort? Cred că putea fi și la o sută cincizeci de kilometri distanță și tot l-ar fi convocat. Fir-ar al dracului. Așa că-mi mănânc supa și o cac pentru încă vreo câteva zile. Un om poate avea gânduri nobile și se pot cuibări acolo, în capul lui, ca un șir de păsări, dar vieții, cu siguranță, nu-i place să le contemple stând acolo. Viața o să împuște păsările. Apoi aduc înapoi pe toată lumea, inclusiv pe neamț. Henry Sarjohn este locotenent acum, pentru numele Cerului, și se zice că cercetașii de pe aici sunt în majoritate corciți din tați irlandezi și mame indiene. Asta ar trebui să fie amuzant, dar mie pur și simplu nu mi se pare. Maiorul Neale nu participă, mi se spune că are dreptul, în calitatea lui de ofițer în rezervă, și apoi președintele îi cere lui Sarjohn versiunea lui asupra poveștii și asupra a ce mama dracului s-a întâmplat cu Sowell. Așa că neamțul mititel ne spune ce s-a întâmplat, dar ce a fost, nu știe. Au deschis un caz împotriva maiorului Neale și maiorul a fost reținut, și apoi Sowell a fost găsit asasinat și cazul a fost clasat de Curte. Asta era tot ce știa în privința asta. Apoi se uită la mine, dur ca o stâncă. Își apropie foarte tare capul. *Fir-ar al dracului să fie* – aproape că am vorbit cu voce tare, cu toate că îmi este interzis. Pentru că respirația omului ăluia pute a mortăciuni. Și apoi spune:

– Iar acesta este omul care l-a ucis pe căpitanul Carlton.

– Pe cine? întreabă președintele cu adevărat surprins.

– Pe căpitanul Starling Carlton, l-am văzut eu, spune neamțul, și am stat cu ochii în patru în tot acest timp. Știam că l-aș recunoaște când l-aș vedea clar, și iată-l aici.

Asta n-a fost bine pentru temperatura Curții și n-a fost bine pentru mine. Sunt dus înapoi în arest în timp ce ei încep să discute, bănuiesc, și peste câteva zile mă pricopsesc cu un nou cap de acuzare și, de data asta, este unul de crimă. Curtea m-a considerat vinovat. Așa mi-au spus.

Cred că eram. Nu știu cât de mulți l-au iubit pe Starling Carlton, și, chiar dacă erau numai câțiva, eu am fost unul dintre ei. Dar ridica mâna asupra Winonei. Nu văd altă soluție, indiferent de cât de des mă întorc în mintea mea și mă gândesc la asta. Căpitanul Rufus Sexton spune că tribunalul m-a găsit vinovat și că voi fi pus în lanțuri și scos afară și împușcat pentru fapta mea când va sosi momentul. Nimeni nu vorbește în favoarea reducerii pedepsei pentru că cine de acolo ar putea să o facă?

Au urmat apoi niște zile îngrozitoare. Mi se permite să îi scriu lui John Cole și să-i dau veștile, și el vine din Tennessee, dar, fiind condamnat, ei nu au chef să îi permită să mă vadă. Îmi pare dureros de rău de asta, dar, în același timp, de vreme ce-l port pe John Cole *înăuntrul meu*, m-am gândit că nu trebuie să se permită să-mi fie perfect egal până la urmă. Mi l-am *imaginat* lângă mine și mi-am *imaginat* că-i sărutam chipul. Mi-am imaginat că mi-a spus lucruri drăguțe și mi-am imaginat că i-am spus și eu că îl consideram omul cel mai bun pe care l-am cunoscut vreodată. Nu părăseam această lume fără a mai spune o dată că îl iubesc pe John Cole, chiar dacă el nu era acolo să mă audă.

Amărăciunea se hrănește cu amarul. Dar dacă tot eram un ucigaș, mi-aș fi dorit să-l ucid pe neamțul ăla. Spun asta doar pentru că este adevărat și corect. El își făcea datoria așa cum a crezut de cuviință, ar putea spune unii. Eu aș spune că e un nenorocit de băgăcios și am s-o las așa. Cine l-a omorât pe căpitanul Silas Sowell, mă întreb. Nu știa nimeni și bănuiala mea era că nu va ști nimeni niciodată. Așa cum a spus John Cole, a avut un punct de vedere, și asta trebuia onorat. Nu poți să te apuci să măcelărești pe toată lumea ca o hoardă de regi Henric. Asta nu-i lumea așa cum a fost ea făcută să fie.

Acum sentința era dată și vara stătea la fereastra mea. Un imens giuvaier de raze de soare atârna sus pe perete. Și îmi aminteam adesea cum călăream pe asemenea căldură, cu dorință în inimă doar pentru ce aveau să aducă restul zilelor, nimic altceva. Îi auzeam în fiecare vineri împușcând oameni. Aveam să fiu executat la răsăritul soarelui, „cu muschetele“, așa cum s-a dat sentința. Avea să fie o zi fără mine și apoi o noapte și apoi o

eternitate. Viața vrea să cazi și să suferi, din câte-mi dau eu seama. Trebuie să dansezi în jurul acestui lucru. Un copil trebuie să iasă și să danseze și să danseze în jurul tuturor obstacolelor și, într-un sfârșit, să danseze cadrilul ăla scârțâit de odinioară. Dar. Încercam să văd cum s-au întâmplat toate și cum s-a ajuns în acest punct și încercam să dibui momentul în care poate că am fost împins de pe adevăratul meu drum, dar nu am putut vedea nimic de genul ăsta. Ce am făcut cu adevărat? Am salvat-o pe Winona. În asta îmi găseam alinarea. Dacă aș fi putut s-o salvez fără să-i vâr o sabie în față lui Starling, aș fi făcut-o. I-am scris lui John și i-am scris poetului McSweny doar ca să-i spun adio, dar a venit o scrisoare înapoi de la vechiul nostru tovarăș, domnul Noone, că poetul McSweny era mort, Dumnezeu să-l odihnească, și că îi părea rău să audă că și eu aveam să fiu la fel în curând – n-a folosit exact cuvintele astea. John Cole mi-a scris o scrisoare care i-ar fi sfâșiat inima unui călău și a strecurat alături de ea câteva dintre faimoasele misive ale Winonei. Îmi pusese câteva mlădițe de flori de câmp. Scris caligrafic.

Ferma Magan, Paris, 3 iunie 1872

Dragă Thomas,

Fii sigur că-ți ducem dorul în Tennessee. Dacă te va lăsa armata să te întorci, vom sacrifica vițelul cel mai gras, zice Lige Magan. A grăpat câmpurile din apropiere și, cu siguranță, îi lipsește priceperea ta cu caii ăia afurisiți. Între timp, nu am timp decât să-ți spun că te iubesc, ca urmare a faptului că John Cole tropăie de nerăbdare să ajungă în oraș. Mi-e tare dor de tine. Mă doare inima. Fiica ta iubită, Winona.

Nu-mi mergea atât de rău până să primesc asta.

Nu știu exact, dar cel mai probabil aveam patruzeci de ani. E prea devreme să te duci, dar destui au murit în război mai tineri. Am văzut o grămadă de tineri murind. Asta nu e o problemă atât de mare până când nu ești tu cel care se duce. Știu că am primit un număr pe ordinul de serviciu al închisorii cu oamenii care trebuie împușcați și, mai devreme sau mai târziu, va urca în capul listei. Ei bine, ziua aia se apropie. Un bilețel

tipărit e atârnat de ușă. N-ai crede ce sudori reci îmi cauzează asta. Inima mi-e grea de durere și dor și asta pur și simplu nu e o stare potrivită pentru un creștin. Până și șobolanului care trece repede pe lângă perete îi pare rău de tine atunci. Nu mai valorezi nimic pentru tine însuți. Nu mai valorezi nici un cent Lindermueller[14]. Capul mi-e inundat de frică și am picioarele înghețate. Atunci încep să urlu. Intră temnicerul. Îl cheamă Pleasant Hazelwood, cred că e sergent.

– Chiar n-are nici un rost să miorlăi, îmi spune el.

Mă legăn înainte și înapoi ca un bețivan. Frica îmi arde stomacul ca un cuib de ardei mexicani. Răcnesc la el:

– De ce nu există nici un Dumnezeu care să mă ajute?

– Și nu există nici un om, îmi răspunde el.

Alerg lângă perete ca un șobolan orb. Ca și cum aș putea găsi o spărtură. Totul a dispărut de lângă mine. Stau acolo, cu pieptul umflându-mi-se. Nici o bătălie nu e mai rea ca asta. Sergentul Hazelwood stă în picioare aproape de mine și își răsucește mâinile ca pe niște cățeluși abia fătați și apoi mă apucă de braț.

– Am mai văzut o mie de oameni ca tine, îmi spune el, pur și simplu nu e atât de rău pe cât îți închipui.

Cam bătrâior nemernicul și urât ca un elan. Un soi de înger trimis către mine, deghizat într-un temnicer gras, puțind a căcat și a ceapă. Dar nu mă ajută. Nu cu adevărat. Diavolul mi-a francat biletul și Dumnezeu nu e pe acolo. Cum pot să îmi găsesc pacea alături de El, dacă El nu-i acolo? Mă cufund din nou în nefericirea mea violentă ca un pietroi azvârlit într-un torent.

Într-o seară, la scurt timp după aceea, am un vizitator la o oră foarte târzie. Știu că nu e John Cole, dar sergentul Hazelwood mă anunță. Spune că a venit un domn să mă vadă. Cred că nu cunosc prea mulți domni, cu excepția ofițerilor. Mai mult ca sigur că e maiorul Neale.

Ei bine, acum nu mai e maior, nu-i așa? Intră în costumul lui frumos la care probabil că a muncit din greu vreun croitor din Boston. Arată mult mai bine. Cele câteva luni i-au făcut bine. Îmi spune că lui Angel îi merge

minunat la școală și că vrea să o trimită la universitate ca să-i facă plăcerea mamei ei.

– Foarte bine, zic eu.

Are un teanc uriaș de hârtii cu el. S-a dus la toți băieții care au fost în bătălie și i-a întrebat pe fiecare în parte ce știa sau ce a văzut. Într-un târziu, zice el că a ajuns la caporalul Poulson. Acesta are cam aceeași istorisire ca a neamțului Sarjohn, dar există o diferență. El spune că McNulty încerca să împiedice uciderea unei fete indiene. Că bătrânului Starling Carlton i se urcase sângele la cap și că nimic nu avea să-l mulțumească, în afară de a o împușca pe fată cu pistolul lui. Da, bineînțeles, mă gândesc eu, din moment ce încerca să-ți urmeze ție ordinele nenorocite, ticălosul bătrân și loial – dar bineînțeles că nu spun asta cu glas tare. Poulson spune că a văzut totul, dar că și-a ținut gura până când l-a întrebat maiorul. Așa se face în armată. Orice ai vedea, nu spui nimic, pentru orice eventualitate. Așa că maiorul Neale pleacă la Washington și duce cazul acolo. Și apoi se duce la comandantul armatei din Missouri.

– Ei bine, spune el, încetinind acum relatarea, nu-ți pot opri sentința. Legile nu permit. Când spune asta, inima mi se prăbușește în bocanci. Dar, adaugă el, pot să o transforme în muncă silnică grea pentru o sută de zile și apoi vei fi liber.

Maiorul spune că dacă nu mă deranjează să sparg piatră o vreme, atunci asta pot să fac. Zic:

– Domnule maior, domnule, vă mulțumesc, vă mulțumesc din inimă.

– Nu-mi mulțumi, spune el. Eu îți mulțumesc ție. Ai salvat-o pe fiica mea, singura care mi-a mai rămas și te-ai bătut ca un câine în război și serviciul tău sub comanda mea a fost întotdeauna exemplar.

Îi spun că îmi pare rău că soția lui nu mai e, și el spune că și lui. Își lasă mâna dreaptă pe umărul meu. Nu m-am spălat de o lună, dar nici nu tresare. Și spune că-și va aminti pentru totdeauna de mine și că dacă va putea să-mi mai fie de folos pe viitor, știu unde-l găsesc. Ei bine, nu știu, dar nu spun nimic, pentru că așa se zice. Un alt lucru pe care nu-l spun cu glas tare este: „Tu ești băiatul care l-a ucis pe Silas Sowell?“ Spun că voi fi cu

siguranță fericit să mă întorc în Tennessee, unde trăiesc ai mei, iar el spune că e sigur că ei vor fi bucuroși să mă vadă.

Așa că timp de o sută de zile transform bolovani în pietricele. Pe vremea foametei din Sligo, o grămadă de bărbați făceau munca asta, încercând să câștige câteva parale ca să-și hrănească familiile. Se numea muncă izbăvitoare. Ei bine, mă simt nemaipomenit de izbăvit. Sunt fericit să izbesc în bolovanii ăia și colegii mei de temniță sunt extrem de uluiți de fericirea mea. Dar cum altfel aș putea să fiu? Mă întorc în Tennessee. Vine ziua când îmi termin treaba și ei mă înzestrează cu un costum de haine și mă trimit pe drumul din afara închisorii. Hainele sunt ponosite, dar îmi oferă simplitate, e drept. Eliberat ca un porumbel jelitor. În exaltarea mea, uit că n-am nici o para chioară, dar asta nu mă îngrijorează prea tare și știu că mă pot baza pe bunătatea oamenilor pe drum. Cei care nu vor încerca să mă jefuiască îmi vor da de mâncare. Așa e în America. N-am simțit niciodată o bucurie mai mare în suflet decât în zilele acelea când hoinăream spre sud. N-am simțit niciodată o asemenea energie pură și o asemenea flacără de bucurie. Sunt ca un om nu doar scăpat de moarte, ci și de propriul sine rușinat. Nu-mi doresc nimic decât să ajung la ferma noastră și să văd siluetele vii ale lui John Cole și Winonei ieșind să mă întâmpine. Tot drumul strălucește de frumusețea pădurilor și a câmpiilor. Le-am scris că vin și că o să ajung în curând. Așa a fost. A fost doar o bună bucată de mers pe jos prin acele state plăcute, Missouri și Tennessee.

Monedă de un cent emisă în timpul Războiului Civil (1863). A circulat în foarte multe multe variante și a fost scoasă din circulație în 1864, pe baza reglementărilor Legii Monetare (The Coinage Act). Cum acțiunea narată se petrece în 1872, moneda nu mai avea absolut nici o valoare.